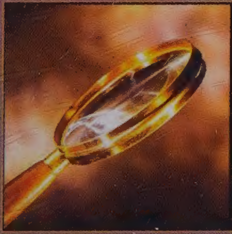

Inspecteur Morse

Colin Dexter

DOODSTIJDING

Colin Dexter (°1930) werd in Stamford geboren en studeerde klassieke talen. Hij gaf jarenlang les tot zijn gehoor het liet afweten en hij examinator aan de universiteit van Oxford werd. Zijn wereldberoemde Morseboeken ontstonden toen hij detectiveromans las die hij zo flauw vond dat hij zelf beter wou doen. Net zoals de norse en erudiete Morse is Dexter een pessimist en een liefhebber van kruiswoordraadsels, whisky en klassieke muziek. De gelauwerde auteur woont in Oxford.

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/isbn_5413660837315_o8o4

DOODSTIJDING

Colin Dexter

INSPECTEUR MORSE

Doodstijding
Colin Dexter

Uitgave van Het Laatste Nieuws

Voor Joan Templeton uit dankbaarheid

Dankbetuigingen

De auteur en uitgever willen hun dank uitspreken aan degenen die toestemming hebben gegeven voor het gebruik van materiaal met auteursrecht:

Fragment uit *The Dance* van Philip Larkin, afgedrukt met toestemming van Faber & Faber Ltd; Fragment uit *News of the World,* afgedrukt met toestemming van News of the World; Fragment uit Fowler's *Modern English Usage,* afgedrukt met toestemming van Oxford University Press; *Ace Reporter* van Helen Peacocke, afgedrukt met vriendelijke toestemming van de auteur; Fragment uit *Major Barbara* van Bernard Shaw, afgedrukt met toestemming van de Society of Authors namens de Bernard Shaw Estate; Fragment uit *The Brontës* van Juliet Barker, afgedrukt met toestemming van Weidenfeld and Nicholson; Fragment uit *The Dry Salvages* van T.S. Eliot, afgedrukt met toestemming van Faber & Faber Ltd; Fragment uit *Summoned by Bells* van John Betjeman, afgedrukt met toestemming van John Murray (Publishers) Ltd; Fragment uit *Aubade* van Philip Larkin, afgedrukt met toestemming van Faber & Faber Ltd; Fragment uit *May-Day Song for North Oxford* van John Betjeman, uit *Collected Poems of John Betjeman,* afgedrukt met toestemming van John Murray (Publishers) Ltd; Fragment uit *This Be the Verse* van Philip Larkin, afgedrukt met toestemming van Faber & Faber Ltd; Fragment van Philip Larkin op bladzijde 30, afgedrukt met toestemming van Faber & Faber Ltd. Alle moeite is gedaan om alle houders van auteursrecht op te sporen, maar als één ervan onopzettelijk over het hoofd is gezien, treffen auteur en uitgever gaarne terstond de noodzakelijke regelingen

Snel, breng me een beker wijn,
zodat ik mijn geest kan bevochtigen
en iets slims kan zeggen
ARISTOPHANES

Prolegomena
Januari 1996

De meerkeuzevragen zijn derhalve een besliste zegen voor die leerlingen in onze klaslokalen die zich ofwel verlaten op luiheid, ofwel op schuldige of opzettelijke onwetendheid. Als dergelijke leerlingen eenvoudig en juist worden geïnstrueerd, hoeven ze slechts bij alle vragen hetzelfde antwoord aan te kruisen – laten we zeggen keuze (a) uit de keuzes (a), (b), (c) en (d) – om een redelijke score van 25% van de totaal te behalen punten te verwerven. Dit is een volkomen bevredigende opbrengst voor academische onbekwaamheid.

Crosscurrents in Assessment Criteria:
Theory and Practice, HMSO 1983

'Hoe laat denk je dat het is, Lewis?'
'Dat is de schuld van mijn vrouw. Het is niks voor haar om te laat te zijn met het ontbijt.'
Morse antwoordde niet, maar tuurde peinzend naar de laatste onopgeloste aanwijzing:
'Standaard voor een andere stoot (10)'.
Lewis ging op de stoel tegenover zijn superieur zitten en wachtte aanzienlijke tijd, bladerend in een tijdschrift.
'Zit u vast, sir?' vroeg hij uiteindelijk.
'Als dat zo was – zo zou *zijn* – betwijfel ik of ik van jou veel hulp zou krijgen.'
'Je weet nooit,' opperde Lewis opgewekt. 'Misschien –'
'Ah!' riep Morse triomfantelijk uit, terwijl hij TOOSTREKJE invulde. Hij vouwde *The Times* op en keek zijn brigadier stralend aan.
'Je – bent – een – genie, Lewis.'
'Dat hebt u al vaker tegen me gezegd, sir.'
'*En* ik durf te wedden dat je een gekookt ei hebt gegeten bij je ontbijt – met een *andere stoot.* Klopt dat?'
'Wat bedoelt u met –'
'Wat lees je daar?'
Lewis toonde hem het voorblad van zijn tijdschrift.

'Lewis! Er zijn belangrijker dingen in het leven dan de *Thames Valley Police Gazette.*'
'Ik dacht dat u misschien geïnteresseerd was in een van de artikelen...'
Morse hapte in het aas. 'Zoals?'
'Er staat een soort test in – u weet wel, om te zien hoeveel punten je kunt halen: BENT U WERKELIJK INTELLIGENT EN CULTUREEL ONDERLEGD?'
'Erg twijfelachtig in jouw geval, zou ik denken.'
'Denkt u dat u het er beter vanaf zou brengen dan ik?'
'Daar ben ik volkomen zeker van.'
Lewis grijnsde *'Volkomen* zeker, sir?'
'Absoluut.'
'Wilt u het dan eens proberen?' Lewis' mond verried voorzichtig vermaak toen Morse onverschillig zijn schouders ophaalde.
'Meerkeuzevragen – u weet –?'
'Schiet op, dan!'
'U hoeft zich alleen maar voor te stellen dat de wereld over precies een week zal vergaan, oké? Dan moet u vijf vragen beantwoorden, zo eerlijk mogelijk.'
'En jij hebt die vragen zelf al beantwoord?'
Lewis knikte.
'Nou, als *jij* ze kunt beantwoorden... Vuur ze maar af.'
Lewis las hardop voor uit het artikel:

Vraag een
Als u de keuze zou hebben uit slechts vier cd's of cassettes, welke van de volgende zou u dan ten minste eenmaal draaien:
(a) Een album van The Beatles
(b) Het *Requiem* van Fauré
(c) *An evening with Victor Borge*
(d) De complete ouvertures van Wagners opera's

Met een zwierig gebaar noteerde Morse een letter.

Vraag twee
Welke van deze videobanden zou u willen bekijken?
(a) *Casablanca* (de film)
(b) De Engelse zege in de Wereldcup van 1966
(c) *Copenhagen Red-Hot Sex* (2 uur)
(d) *De natuurlijke leefomgeving van de ijsvogel* (Koninklijke Vereniging tot Bescherming van Vogels)

Wederom een zwierig gebaar van Morse.
Vraag drie
Met wie van de onderstaande vrouwen zou u een aantal, zo niet alle, van uw laatste uren willen doorbrengen?
(a) Lady Thatcher
(b) Kim Basinger
(c) Moeder Theresa
(d) Prinses Diana

Het derde zwierige gebaar van Morse.

Vraag vier
Als u uw laatste dagen met een van de onderstaande dingen kon opfleuren, welk zou dat zijn?
(a) Twee dozijn flessen champagne van goede kwaliteit
(b) Vijfhonderd sigaretten
(c) Een grote pot kalmeringsmiddelen
(d) Een vat goede ale

Zwierig gebaar nummer vier, waarna de kandidaat (vol vertrouwen in het naderend succes, zo scheen het) achteroverleunde in de zwartleren leunstoel.

Vraag vijf
Welk van de onderstaande boeken zou u in deze periode lezen?
(a) *Don Quichote* van Cervantes
(b) *La Divina Commedia* van Dante

(c) Een dikke pil van *Private Eye* (detective, 1995)
(d) *Ilias* van Homerus

Deze keer aarzelde Morse enige tijd voordat hij een letter op het schrijfblok voor hem noteerde. 'Je zei dat jij zelf die test ook hebt gedaan?'
Lewis knikte. 'Victor Borge; voetballen; prinses Diana, champagne en de detectiveroman. Ik hoop alleen dat prinses Di van champie houdt, dat is alles.'
'Er moeten ergere manieren zijn om de laatste week op aarde door te brengen,' gaf Morse toe.
'Maar ik heb het er niet best van afgebracht, volgens de telling. Ik behoor niet tot de intelligenten en cultureel onderlegden, vrees ik.'
'Had je dat dan verwacht?'
'U niet?'
'Natuurlijk.'
'Laat eens horen wat u heeft gekozen.'
'Mijn voorkeuren, Lewis' (Morse articuleerde zijn woorden zorgvuldig) 'waren als volgt: (b); (c); (b); (c); geen van alle.'
Lewis bladerde terug naar de laatste bladzijde en bedacht zich dat de antwoorden vermoedelijk juist zouden zijn.
'Niet te geloven,' fluisterde hij bij zichzelf. Toen zei hij tegen Morse: 'U hebt het maximum gehaald!'
'Verbaast je dat'
Lewis schudde enigszins beduusd zijn hoofd.
'Wat had u gekozen, het *Requiem?*'
'Nou?'
'Maar u heeft nooit iets van dat religieuze gedoe geloofd.'
'Het is belangrijk als het *waar* is, nietwaar? Laten we zeggen dat het net zoiets is als een verzekeringspolis. Een prachtig werk trouwens.'
'Hier staat: Vier punten voor (b). Voldoende aanbeveling dat het door drie van de vier laatste pausen werd gekozen voor hun begrafenis.'
Morse trok zijn wenkbrauwen op 'Wist je dat niet?'
Lewis negeerde de vraag en vervolgde: 'Daarna heeft u de seksvideo gekozen!'
'Nou, het was dat of de ijsvogel. *Casablanca* heb ik al een paar keer

gezien, en niemand zal mij ooit nog zover krijgen om naar een voetbalwedstrijd te kijken.'

'Maar een seksvideo...'

Morse was echter niet onder de indruk van die overduidelijke afkeuring. 'Het zit er dik in dat het ook de keuze van die drie pausen zou zijn geweest.'

'Maar... maar na een poosje wordt het altijd zo *saai.*'

'Dat zeg je nou elke keer, Lewis. En het enige dat ik vraag is de kans om me eens net zo te vervelen als ieder ander. Ik heb maar een *week*, vergeet dat niet.'

'Uw volgende keuze mag ik wel. Mooie meid, Kim Basinger. *Erg* mooi.'

'Een beetje een twijfelachtig antwoord. Ik moest kiezen tussen haar en Moeder Theresa. Maar ik had de goddelijke kaart al uitgespeeld.'

Daarna (Lewis overdacht het volgende antwoord): 'Arrggh, schei toch uit, sir! U hebt niet eens het bier gekozen! U moet deze vragen *eerlijk* beantwoorden.'

'Ik heb al meer dan genoeg gedronken,' zei Morse. 'Zeker voldoende om me door de resterende tijd tot het Laatste Oordeel heen te helpen. En ik heb er geen zin om het hiernamaals binnen te gaan met een helse kater. Het wordt een nieuwe ervaring voor me – kalmeringsmiddelen...'

Lewis keek weer naar zijn blad en ging verder met het lezen van de redenen van Morses grote overwinning. 'Hier staat bij vraag vijf: "Degenen die een van de gesuggereerde titels kiezen, verdienen beslist geen punten. Als er een keuze is gemaakt, moeten er derhalve vier punten van de totaalscore worden afgetrokken. Als het antwoord een voorzichtig streepje is – of vergelijkbaar – zullen geen punten worden toegekend, maar worden er ook geen punten afgetrokken. Een duidelijk ontkennend antwoord – zoals 'Hou toch op!' – wordt beloond met een bonus van vier punten."' Opnieuw schudde Lewis zijn hoofd. 'Onzin, vindt u niet? "Hou toch op!", bedoel ik.'

'Best aardig geformuleerd, zou ik zo zeggen,' zei Morse.

'Maar goed,' vervolgde Lewis, 'u heeft twintig van de twintig punten gehaald, volgens deze kerel die alle antwoorden schijnt te weten.' Lewis keek opnieuw naar de naam die onder het artikel stond. '"Rhadamanthus", wie dat ook moge zijn.'

'Opperrechter van Beroep in de Onderwereld.'
Lewis fronste zijn wenkbrauwen en begon daarna te grinniken 'U hebt vals gespeeld! U had zelf ook een exemplaar hiervan –'
'Nee!' Morses blauwe ogen keken zijn brigadier priemend aan. 'De eerste keer dat ik die *Gazette* zag was toen jij hem daarstraks meebracht.'
'Als u het zegt...' Maar Lewis klonk niet overtuigd.
'Verbaast je niets, zeker, dat ik daar op de bovenste tak van de boom der intelligentsia zit?'
'"De intelligenten en cultureel onderlegden", dan toch.'
'En dat is weer iets anders. Ik denk dat ik doordraai als ik drie dingen in mijn leven nog vaker zal horen: "Hark the Herald Angels Sing", *Eine Kleine Nachtmusik,* en die vreselijke, verfoeilijke uitdrukking "dan toch".'
'Het spijt me, sir.'
Ineens begon Morse te grijnzen 'Niet nodig, ouwe jongen. En je hebt in elk geval gelijk op één front. Ik heb inderdaad vals gespeeld – op een bepaalde manier.'
'U bedoelt toch niet dat *u*...'
Morse knikte.

Het was een speelse, aangename onderbreking, geweest. Toch zou dit intermezzo geen opname in deze kroniek hebben verdiend, ware het niet dat één of twee van de details die hierin werden vastgelegd nadrukkelijk in het geheugen zouden blijven hangen van inspecteur E. Morse van het hoofdbureau van politie van de Thames Valley.

DEEL 1

HOOFDSTUK 1

In conditionele bijzinnen die worden ingeleid met 'als' en verwijzen naar het verleden, waar de voorwaarden geacht worden 'onvervuld' te zijn, zal het werkwoord meestal in de conjunctivus plusquamperfecti staan, zowel in het eerste als in het tweede deel van de zin.

Donet, *Principles of Elementary Latin Syntax*

Mogelijk is het ongewoon om een verhaal over moord te beginnen met de lezer te herinneren aan de regels van voorwaardelijke zinnen in een taal die onweerlegbaar dood is. In dit geval schijnt een dergelijke gang van zaken niet geheel ongepast.

Als (*als*) inspecteur Morse de mogelijkheid had gehad om de jurk van de receptioniste te bekijken – een geval met driehoeken in verschillende grootte in blauw, grijs en rood – zou hij zijn herinnerd aan het uniform waarin een stewardess van British Airways was gekleed. Waarschijnlijker was dat hij daar niet aan zou worden herinnerd, aangezien hij nooit met British Airways had gevlogen. Zijn enige vlucht in de voorbije tien jaar was gepaard gegaan met zoveel angst omtrent zijn persoonlijke overleving dat hij besloten had alle toekomstige reizen te beperken tot die (statistisch) veel onveiliger vervoermiddelen: de auto, de bus, de trein en het stoomschip.

Toch zou de inspecteur vrijwel zeker met goedkeuring de receptioniste zelf hebben opgemerkt, want in Yorkshire zou ze als een *bonny lass* worden beschouwd: een levendige vrouw met donkere ogen, lange benen en een goed figuur; een vrouw die – te oordelen naar haar ringloze, goedgemanicuurde vingers – niet overduidelijk een huwelijkse staat ruchtbaar maakte, en mogelijk niet afkerig was van de incidentele avance van de incidentele man.

Linksboven op haar kleurrijke jurk was een naamkaartje gespeld 'Dawn Charles'.

In tegenstelling tot een aantal van haar vrienden (zeker in tegenstelling tot Morse) was ze zeer tevreden met haar voornaam. Ooit had ze er een *lichte* twijfel over gevoeld, maar nu niet meer. Toen ze vorige maand met een paar vrienden uit was in de Bird and Baby, was ze voorgesteld aan een behoorlijk opvallende, behoorlijk appetijtelijke student aan Pembroke College. En toen ze zichzelf er even later op betrapte dat ze onophoudelijk poppetjes zat te tekenen op een Burton bierviltje, had de jongeman, nadat hij haar linkshandigheid had opgemerkt, een absoluut gedenkwaardig gesprek met haar geopend.

'Dawn? Zo *heet* je?'

Ze knikte.

'Linkshandig?'

Ze knikte.

'Ken je die zin van Omar Khayyam? "Dreaming when Dawn's left hand was in the sky..." Prachtig, vind je niet?'

Ja, het was prachtig.

Ze pelde de bovenlaag van het bierviltje en liet hem de regel voor haar opschrijven.

Toen vroeg hij haar heel zachtjes of hij haar nog eens mocht zien. Misschien aan het begin van het nieuwe trimester?

Ze had geweten dat het dwaas was, want ze scheelden zeker twintig jaar in leeftijd. Als hij... als hij maar tien, twaalf jaar ouder was geweest...

Maar mensen *doen* dwaze dingen en hopen hun dwaze hoop. En die dag, 15 januari, was de eerste volle dag van het nieuwe trimester tussen Kerstmis en Pasen aan de universiteit van Oxford.

Haar baan van maandag tot en met vrijdag van 18.00-22.00 uur bij de kliniek aan Banbury Road (even ten noorden van St Giles') was eigenlijk best prettig. Ze werkte er nu drie jaar en ze hoorde er inmiddels echt bij. De meeste specialisten groetten haar met een oprechte glimlach, een aantal van hen sprak haar bij de voornaam aan.

Leuk.

Ze had ooit gelogeerd in een viersterrenhotel dat arriverende gasten een glas sherry aanbood; en hoewel de privé-kliniek (misschien om medische redenen?) niet bereid was zulk een prijzenswaardige gastvrijheid te bieden, had Dawn altijd twee kannen hete koffie klaarstaan voor haar

cliënten, overwegend sober geklede en goedgeschoeide heren. Een aantal van hen, wist ze, was zeer ernstig ziek.
Ja, er waren gelegenheden geweest waarbij ze een paar korte flarden van gesprekken tussen specialist en cliënt had gehoord die niet voor haar oren bestemd waren geweest; of die ze na ze gehoord te hebben had moeten vergeten; en die ze nooit aan iemand zou willen toevertrouwen.
Zelfs niet aan de politie.
En zeker niet aan de pers...
Toevallig bleek dat 15 januari voor haar een ongewoon gemakkelijke dag was om zich te herinneren, omdat het die dag vijfentwintig jaar geleden was dat de kliniek in 1971 was geopend. Na voorafgaande onderhandelingen en afspraken werd de kliniek die avond tussen 19.00 en 20.30 uur bezocht door Radio Oxford, de plaatselijke pers en door mr. Wesley Smith en zijn ploeg van de Central televisiestudio's in Abingdon. Vooral gedenkwaardig voor Dawn waren die dierbare momenten geweest waarop de camera op haar werd gericht: eerst toen ze (volgens instructie) een kop echte koffie had ingeschonken voor een zogenaamde 'cliënt', daarna toen de camera zich achter haar linkerschouder had gemanoeuvreerd, terwijl zij met een viltstift de afsprakenlijst langsliep – natuurlijk pas na de volledige zekerheid te hebben verkregen dat kijkers de namen niet zouden kunnen lezen als het onderwerp de volgende dag zou worden uitgezonden.
Toch zou Dawn de naam altijd onthouden:
Mr. J.C. Storrs.
Het was een redelijk nieuwe naam voor haar geweest – weer zo'n patiënt, zoals Dawn (correct) vermoedde, wiens invloed en rijkdom de noodzakelijke pressie en £SD met zich meebrachten om de wachtende rijen mensen in de ziekenhuizen van Headington te kunnen inhalen.
Er was nog iets dat ze zich altijd zou herinneren...
Bij een van die kleine toevalligheden (zo alledaags in Morses leven) maakte het grootste deel van het mediapersoneel aanstalten om te vertrekken, om vrijwel precies 20.30 uur. Op dat tijdstip was mr. Robert Turnbull, de eerst verantwoordelijke kankerspecialist, langs haar bureau gelopen, had geknikt bij wijze van groet en was langzaam naar

de uitgang gelopen, terwijl zijn rechterhand op de schouder van mr. J.C. Storrs rustte. De twee mannen spraken enige tijd zacht met elkaar – daar was Dawn zeker van. Maar van weinig anders was ze zeker. De blik op het gezicht van de specialist was, voor zover ze zich die kon herinneren, noch die van een rechter die zojuist een man ter dood had veroordeeld, noch die van iemand die zojuist een gevangene zijn vrijheid had gegeven.

Geen zichtbare grimmigheid.

Geen zichtbare vreugde.

En er was inderdaad voldoende reden voor zoveel onzekerheid van de kant van Dawn, omdat het tafereel deels aan haar oog werd onttrokken door de voortdurende aanwezigheid van verscheidene personen: een journalist met een paardenstaart die snel op een kladblok zat te krabbelen terwijl hij een verpleegkundige interviewde; de televisieploeg die camera en statief opruimde; de burgemeester die een felicitatie uitsprak voor een microfoon van Radio Oxford – al deze mensen stonden tussen haar en de bovenste treden van de met blauw tapijt beklede trap die naar de dubbele deuren van de uitgang leidde, waar buiten in verticale rijen de goedgepoetste koperen platen waren bevestigd, tien aan elke kant. Op de vierde van linksboven stond:

ROBERT H. TURNBULL

Als Dawn Charles zich maar iets meer had kunnen herinneren...

'Als' – dit voegwoord dat die onvervulde voorwaarden in de verleden tijd inleidt die, zoals Donet ons in herinnering brengt, in beide zinshelften de conjunctivus plusquamperfecti vereisen – een syntactische regel die Morse zichzelf al vroeg had eigengemaakt in een opleiding die veel voorspoediger was geweest dan die welke de receptioniste van de Harvey Clinic had genoten.

De meeste mensen in Oxford waren twee weken later voorbestemd om aanzienlijk meer geluk te hebben dan Dawn Charles: ze ontving geen schrijven van de poëzieliefhebber van Pembroke; haar moeder werd opgenomen in het psychiatrisch ziekenhuis van Littlemore; ze werd

door haar bankdirecteur (tweemaal) herinnerd aan de groeiende problemen die voortkwamen uit het grote negatieve actieve vermogen van haar kleine flat;
en uiteindelijk op de ochtend van maandag 29 januari, hoorde ze op Fox FM radio dat haar lievelingsspecialist, mr. Robert H. Turnbull, arts, chirurg, lid van het Koninklijk College van Chirurgen, dodelijk gewond was geraakt bij een ongeval op Cumnor Hill.

HOOFDSTUK 2

De Master zal zijn post niet meer bekleden na de leeftijd van zevenenzestig jaar te hebben bereikt. Als gevolg van deze regel zal de Master derhalve worden verzocht om melding te maken van zijn ophanden zijnde pensionering tijdens het universiteitstrimester onmiddellijk voorafgaand aan die verjaardag. Waar zo'n schikking zich echter niet voordoet, wordt de Master verzocht een bepaalde datum te opperen niet later dan het einde van de eerste week van het tweede volle trimester na het statutaire trimester (zie boven).

Paragraaf 2 (a), vertaald uit het Latijn, van de
Stichtingsstatuten van Lonsdale College, Oxford

Sir Clixby Bream zou bijna negenenzestig jaar oud zijn als hij als Master van Lonsdale met pensioen ging. Een comité van Senior Fellows, waaronder twee vooraanstaande docenten Latijn, was niet in staat gebleken de stadhuistaal van de Stichtingsstatuten te interpreteren (zie boven); en gezien het feit dat zo'n 'schikking' (wat dat ook mocht wezen) zich niet had voorgedaan, was Sir Clixby overgehaald aan te blijven voor korte tijd – en daarna voor langere tijd. Desalniettemin behelsde dit geen zware inspanning.

Hij werd niet onderworpen aan de gebruikelijke druk van een verhuizing naar een plaats dichter bij de kinderen of kleinkinderen, omdat zijn huwelijk met Lady Muriel *sine prole* was geweest. Bovendien was hij gelukkigerwijs niet belast met het gebruikelijke slaafse gemekker over schattige cottages met rieten daken in Dorset of Devon, omdat Lady Muriel de afgelopen drie jaar in haar graf had gelegen.

De functie van Head of House aan een van de Colleges van Oxford of Cambridge was zo'n beetje het hoogtepunt van academische ambitie; en aangezien drie van de vier laatste Masters binnen achttien maanden na hun aanstelling tot ridder waren benoemd, was het vanzelfsprekend

voor hem geweest om zich aangetrokken te voelen tot de kans op zo'n aangename promotie. En hij *had* zich ertoe aangetrokken gevoeld; evenals, sterker zelfs, wijlen Lady Muriel.

De zittende Master, in vroeger dagen een gerenommeerd wiskundige, had nooit ergens zo graag gewoond als in Oxford – wat hij nu tien jaar deed. Hij was steeds meer van de oude stad gaan houden naarmate hij er langer verbleef – zo simpel was het. Natuurlijk werd hij ietwat somber bij de gedachte aan zijn naderende pensionering; hij zou het College missen – de uitdagingen van het leiden ervan – en hij wist dat de aanblik van de verhuiswagen voor de met wisteria begroeide gevel van de Master's Lodge wat schrijnend leedwezen zou oproepen. Maar er waren misschien een paar onverwachte troostbrengers. Zo zou hij in het bijzonder (naar hij aannam) in staat zijn om achterover te leunen en met enige onthechting en sardonische vermaaktheid de onderlinge strijd die ongetwijfeld tussen zijn potentiële opvolgers zou rijzen, gade te slaan.

Het was de taak van het Fellows' Appointments Committee (waarvan de rechtsgeldigheid lang geleden was vastgelegd in een van de meer begrijpelijke statuten van het College) om drie voorwaarden vast te stellen voor diegenen die tot Master wensten te worden verkozen: ten eerste, dat de kandidaat 'bij het volle verstand en in goede gezondheid' verkeerde; ten tweede, dat de kandidaat 'niet tot priester was gewijd'; ten derde, dat de kandidaat geen strafblad had binnen 'de grondgebieden onder beheer van Zijne (of Hare) Meest Glorieuze Majesteit'.

Die bepalingen hadden de huidige Master vaak geamuseerd.

Als men oordeelde naar de hoge leeftijd van vrijwel alle Masters die in de twintigste eeuw waren benoemd, had het lichamelijk welbevinden zelden een probleem gevormd; mentale stabiliteit was echter nooit een bijzonder prominent kenmerk van zijn onmiddellijke voorganger geweest, (naar verluidt) noch van zijn voorgangers voorganger. En nu en dan vroeg Clixby zich af wat het College over hem zou zeggen als hij eenmaal weg zou zijn... Met betrekking tot de uitsluiting van de geestelijkheid nam hij aan dat de Stichters (net als Edward Gibbon drie eeuwen later) erin waren geslaagd de bron van alle menselijke slechtheid terug te voeren naar de pausen en kerkvorsten en zich hadden geschaard achter de zaak van het anti-klerikalisme... Maar de moge-

lijkheid van crimineel gedrag van de kandidaat was het meest amusant. Vermoedelijk zouden veroordelingen wegens moord, verkrachting, sodomie, fraude of gelijksoortige misdrijven buiten beschouwing worden gelaten als ze *buiten* de jurisdictie van Zijne (of Hare) Meest Glorieuze Majesteit bleken te hebben plaatsgevonden. Zeer eigenaardig.
Het vreemdst van alles was echter het ontbreken in het originele statuut van enige vermelding van een academische achtergrond; en er kon, in elk geval in theorie, geen uitsluiting gelden voor een kandidaat die zich presenteerde met alleen een ruime voldoende in de Media Studies aan de middelbare school. Noch bestond de voorwaarde dat de geslaagde kandidaat een senior (of zelfs junior) lid van het College moest zijn, en verscheidene malen waren 'buitenstaanders' benoemd. Hijzelf, Sir Clixby, was inderdaad 'van buiten' Oxford geïmporteerd, en dan nog (voornamelijk) vanwege zijn reputatie als succesvol fondswerver.
In dit geval schenen buitenstaanders echter uit de gratie. Het College zelf kon ten minste twee kandidaten leveren, die elk een bewonderenswaardige keuze zouden zijn; dat werd althans gedacht. In de Senior Common Room viel de consensus vrijwel unaniem ten voordele van zo'n 'interne' promotie uit, en bijgevolg was de strijd feller geworden. Dankzij een merkwaardige weglating was er tot dusver geen aandacht besteed aan deze favorieten voor de vacante post op de pagina's van *Wie is wie.* Men zou hier ongestraft mogen concluderen dat het eerdergenoemde werk zich meer bezighield met de achterachterneven van lagere aristocraten dan met vooraanstaande academici. Deze twee personen waren echter waardevol genoeg gevonden om genoemd te worden in *People of Today* 1995 van Debrett:

STORRS, Julian Charles; *9 juli 1935; *Opleiding:* Christ's Hospital, Emmanuel College Cambridge (drs. in de menswetenschappen, drs. in de geneeskunde); *gehuwd met* Angela Miriam Martin, 31 maart 1974; *Carrière:* Kapitein in de Royal Army (Indian Army Reserve); lector in sociale antropologie aan Pitt Rivers en Senior Fellow aan Lonsdale College Oxford; *Vrijetijdsbestedingen:* zich in taxi's laten vervoeren, bridgen.

CORNFORD, Denis Jack; *23 april 1942; *Opleiding:* Wyggeston GS Leicester, Magdalen College Oxford (drs. in de geneeskunde, dr. in de filosofie); *gehuwd met* Shelly Ann Benson, 28 mei 1994; *Carrière:* lector in middeleeuwse geschiedenis en Fellow aan Lonsdale College Oxford; *Vrijetijdsbestedingen:* vliegeren, kweken van orchideeën.

Deze beide beschrijvingen schijnen misschien relatief weinig informatief. Toch zullen ze mogelijk bij de meer oplettende lezer één of twee interessante overwegingen oproepen.
Was de Senior Fellow van Lonsdale bijvoorbeeld zo welvarend dat hij overal naartoe een taxi kon nemen? Reisde hij nooit per auto, bus of trein? Wel, bij speciale gelegenheden reisde hij zeker per trein.
O, ja.
Zoals we zullen zien.
En waarom was dr. Cornford, die weldra vierenvijftig jaar oud zou zijn, onlangs bekeerd tot de voordelen van het huwelijk op latere leeftijd? Had hij een geschikte vrouw van vergelijkbare leeftijd gevonden?
O, nee.
Zoals we zullen zien.

HOOFDSTUK 3

Ik zag te laat pas in
Dat ik maar op de achtergrond moest blijven
Omdat jij quasi achteloos de min
Laat lopen over vele trieste schijven
Het heeft geen enkele zin
Het walgelijke gejakker van de jeugd
Weer bij te willen houden

Philip Larkin, *The Dance*

Denis Cornford, *omnium consensu,* was een goede historicus. Naast een geest die zowel scherp en strikt eerlijk was, had hij de capaciteit voor het verzamelen en interpreteren van bewijzen waar de Historische Faculteit van Oxford afgunstig op was. Ondanks dergelijke kwaliteiten was hij het bekendst vanwege een kort monogram over de Slag bij Hastings, waarin hij volhield dat het ernstige conflict tussen Harold van Engeland en Willem van Normandië één jaar eerder had plaatsgevonden dan universeel werd erkend. In 1065.

In het paastrimester van 1994 had Cornford – een slank gebouwde, kleine man met aangename gelaatstrekken – verlof genomen van Harvard; en daar – op een of andere manier en ergens in Cambridge, Massachusetts – was iets bijzonder ongebruikelijks gebeurd. Want zes maanden later was de overtuigde vrijgezel, tot verbazing en vermaak van zijn collega's, naar Oxford teruggekeerd met een vrouw die ermee had ingestemd haar naam te veranderen van Shelly Benson in Shelly Cornford: een studente aan Harvard die net haar doctorandusbul in Amerikaanse geschiedenis had gehaald en zesentwintig jaar oud was – precies de helft van de leeftijd van haar nieuwe echtgenoot (dit was haar tweede huwelijk).

Het is misschien niet waarschijnlijk dat Shelly de halve finale van een

Miss Massachusetts-schoonheidswedstrijd zou hebben gehaald: haar kaaklijn was ietwat te vierkant, haar schouders waren een tikje te breed en haar benen mogelijk een beetje aan de stevige kant. Toch waren er velen aan Lonsdale College – zowel hoofden van college als studenten – die een vreemdsoortige aantrekkingskracht zouden voelen bij de vrouw die nu vrij regelmatig zou verschijnen in de kapel, bij gastenavonden en bij officiële gelegenheden aan het College tijdens het herfsttrimester van 1994. Haar golvende, schouderlange, bruine haar omlijstte een gezicht waarin de ver uit elkaar staande bruine ogen soms de vage belofte van een potentiële intimiteit schenen uit te drukken, terwijl haar zacht uitgesproken New Englandse accent nu en dan even zoet en sensueel kon klinken als dat van een tovenares.

Veel opmerkingen werden gemaakt over de vroegere Shelly Benson tijdens de eerste paar trimesters. Maar niemand betwijfelde ooit wat Denis Cornford in haar had gezien, want het was eenvoudig wat anderen nu zelf konden zien. Vanaf het begin was Shelly Cornford dus het onderwerp van veler lust; haar man werd in het geheim benijd. Maar het stel scheen volmaakt gelukkig: er was geen aanwijzing van ontrouw van haar kant en geen reden voor jaloezie van de zijne.

Nog niet.

In die dagen kon men hen veelvuldig hand in hand zien wandelen van hun kamers naar de King's Arms of de Turf Tavern ('Zoek ons dan, als je kan!') waar Shelly in de kroegen, die zo heerlijk gespeend waren van jukeboxen en fruitautomaten, al snel een voorkeur voor ale en een liefde voor de ambiance van de Engelse pub had ontwikkeld.

Af en toe verkende het tweetal verder gelegen terrein in en om Oxford, en op een avond, vlak voor Kerstmis 1994, hadden ze lijn 2 genomen van Cornmarket naar een andere King's Arms, die aan Bewoonbaar Road, waar Cornford te midden van vele onbeschaamd uitgelaten, jonge pretmakers toekeek hoe zijn (even jonge) vrouw met half gesloten ogen haar schouders sensueel heen en weer wiegde op het bonkende ritme van de popmuziek, terwijl ze haar in zwarte panty's gehulde benen beurtelings optilde en liet zakken, alsof ze in gedachten aan het dansen was. Op dat moment was hij zich ervan bewust dat hij de oudste persoon in de kroeg was, wel twintig jaar ouder; dat hij hier onbe-

kend gebied betrad; dat hij geheel was buitengesloten van de magische kring van die avond; en hij was zich ervan bewust dat hij nooit iets zou kunnen delen van de meisjesachtige dierlijkheid van de vrouw met wie hij was getrouwd.

Cornford had die avond niets gezegd.

Evenmin had hij iets gezegd toen hij drie maanden later, bij het eindfeest van het trimester, zag dat de linkerhand van Julia Storrs kort tegen Shelly's rechterdij drukte, terwijl zij een aanzienlijke hoeveelheid madeira dronk, nadat ze een aanzienlijke hoeveelheid rode wijn had gedronken bij het eten, nadat ze een aanzienlijke hoeveelheid gin had gedronken tijdens de vooraf gehouden receptie... Haar stoel stond wellicht onnodig dicht bij de Senior Fellow die rechts van haar zat, en het lachende paar boog zich naar elkaar over terwijl ze elkaar iets in het oor fluisterden. Misschien was het allemaal heel onschuldig, en Cornford deed zijn best er geen aandacht aan te besteden. Toch had hij (dat wist hij) een paar woorden aan die gelegenheid moeten vuilmaken – luchthartig, maar met een zwaar hart.

Pas laat in het herfsttrimester van 1995 zei Cornford iets tegen zijn vrouw...

Op een dinsdag hadden ze rond lunchtijd in de Turf Taverne gezeten. Hij zat tegenover zijn vrouw, die op een van de houten banken in de bar had plaatsgenomen. Beiden genoten van een glas Londen Pide. Met genoegen zette hij zijn groeiende overtuiging uiteen dat de statistische bewijzen aangaande het sterftecijfer aan de Zwarte Dood in 1348 totaal verkeerd was geïnterpreteerd en dat de veronderstelde demografische effecten als gevolg van de pest – zeer beslist! – extreem verdacht waren. Het had toch enigszins belangwekkend moeten zijn, niet? En toch was Cornford zich bewust van een half gepreoccupeerde blik in Shelly's ogen toen ze over zijn linkerschouder naar een fascinerender omgeving keek.

Goed. Ze *had* geïnteresseerd moeten zijn, maar dat was ze niet. Niet iedereen, zelfs niet een opgeleid historica, zoals zijn vrouw, zou automatisch geestdriftig raken door een herevaluatie van een duister middeleeuws bewijsstuk.

Hij nam er niet veel notitie van.
En hij had zijn ale opgedronken.
Ze stonden op het punt om te vertrekken toen een man van vooraan in de dertig naar hem toe kwam – een grote, donkere, slank gebouwde Arabier met een borstelige snor. Hij keek recht in Shelly's ogen en zei zacht tegen haar:
'Madam! U bent de mooiste vrouw die ik zie!'
Toen wendde hij zich tot Cornford en zei: 'Neemt u mij niet kwalijk, sir!' Vervolgens nam hij Shelly's rechterhand en drukte zijn volle lippen met eerbied op de binnenkant van haar pols.
Nadat het paar zich weer naar de kinderdorpjes had begeven van het straatje dat naar Hall Street leidde, bleef Cornford stilstaan en duwde zo hard tegen de schouder van zijn vrouw dat ze geen andere keus had dan te blijven staan en hem aan te kijken.
'Jij – je bent een onbeschaamde flirt! Wist je dat? Al die tijd dat we daar binnen zijn geweest – al die tijd dat ik je aan het vertellen was –'
Verder kwam hij niet.
De grote gestalte van Sir Clixby kwam op hen af gebeend.
'Hallo-o! Jullie gaan net weg, dat kan ik wel zien. Maar wat vinden jullie van nog een laatste slaapmutsje? Om mij een lol te doen?'
'Niet voor mij, Master.' Cornford vertrouwde erop dat hij de bitterheid van zijn eerdere toon had gemaskeerd. 'Maar als...' Hij keek zijn vrouw aan.
'Nee. Nu niet. Een andere keer. Dank u, Master.'
Met Shelly nog steeds naast zich liep Cornford min of meer verblind door, vermoedend (wat kon hij anders?) dat de Master getuige was geweest van het ongemakkelijke, boosaardige tafereel. Toen, een paar passen verderop, voelde hij – vrijwel als een wonder – dat zijn vrouw haar arm in de zijne haakte en met haar zachte stem die heerlijke woorden uitsprak: 'Denis, het spijt me heel erg. Vergeef me alsjeblieft, mijn lieveling.'

Toen de Master lichtjes boog om de deur naar de Turf Taverne binnen te kunnen, zou een waarnemer die het liplezen machtig was de twee woorden van zijn vaag glimlachende mond hebben kunnen lezen: 'Wel, wel!'

HOOFDSTUK 4

Woensdag 7 februari

Leerling (huilend):	*O, Meester, ik verstoor uw meditaties.*
Meester:	*Uw tranen zijn meervoudig, de Goddelijke Wil is één.*
Leerling:	*Ik zoek wijsheid en waarheid; toch gaan mijn gedachten altijd uit naar lust en de noodzakelijke geneugten van een vrouw.*
Meester:	*Zoek niet naar wijsheid en waarheid, mijn zoon; zoek liever naar vergeving. Ga nu in vrede, want gij hebt waarlijk mijn meditaties verstoord – met lust en de noodzakelijke geneugten van een vrouw.*

K'ung-Fu-Tsu, uit *Analects XXIII*

'Nou, hij is in elk geval op tijd *vertrokken.*'

'Dat is niet zo verrassend, wel? Dat rotding *vertrekt* in Oxford. Wacht maar af. We komen waarschijnlijk onderweg stil te staan vanwege een seinstoring.'

Ze glimlachte aantrekkelijk. 'Gek eigenlijk. Ze hebben bij de spoorwegen al – hoelang? – honderdvijftig jaar met seinen gewerkt, en met al die computers en zo...'

'Meer dan honderdzeventig jaar, als we precies willen zijn – en waarom zouden we dat niet zijn? Vanaf achttien vijfentwintig, toen de lijn van Stockton naar Darlington werd geopend.'

'Ja. Dat hebben we op school geleerd. Je weet wel, de *Rocket* van Stephenson en zo.'

'Nee, lieve meid. Dat was een paar jaar later. Stephensons eerste locomotief heette *The Locomotive* – niet zo moeilijk te onthouden, vind je wel?'

'Nee.'

Ze sprak het eenlettergrepige woord zacht uit, en hij wist dat hij haar weer het gevoel had gegeven dat ze tekortschoot.
Ze draaide haar hoofd af om door het raam van de wagon te kijken en zag het grote zandstenen huis in Nuneham Park aan de horizon links van haar. Meer dan eens had hij haar verteld over de geschiedenis ervan, en over Capability Brown en de een of andere Adams, maar ze kon zich de dingen nooit zo precies herinneren als hij scheen te verwachten. Tijdens hun laatste treinreis had hij haar bijvoorbeeld verteld over de nationalisatie van de spoorwegen na de Tweede Wereldoorlog: in 1947 (of was het 1948?).
En wat dan nog?
Toch was er één jaar dat ze nooit zou vergeten: het jaar waarin het netwerk zijn naam veranderde in 'British Rail'. Haar vader had haar daarover verteld; had haar verteld dat ze op dezelfde dag was geboren. Ook in datzelfde jaar.
In 1965.
'Iets drinken?'
Een overvol karretje baande zich een weg door het smalle gangpad en de man keek op zijn horloge (10.40 uur) toen het voorbijkwam, alvorens zich te wenden tot de elegant geklede vrouw die naast hem zat:
'Heb je ergens trek in? Koffie? Beetje te vroeg voor iets sterkers, misschien?'
'Gin en tonic alsjeblieft. En een zakje naturel chips.'
Hij kon de pot op! Tot dusver was hij behoorlijk onuitstaanbaar geweest.
Een paar minuten later, nadat hij de helft van zijn blikje McEwan's Export Ale in het plastic bekertje had geschonken, wendde hij zich opnieuw tot haar; en zij voelde zijn droge, enigszins gebarsten lippen tegen haar rechterwang drukken. Toen hoorde ze hem die heerlijke woorden zeggen die iemand anders een maand of twee daarvoor had gehoord:
'Het spijt me.'
Ze opende haar witleren handtas en haalde er een tubetje lippenzalf uit. Toen ze het aan hem gaf, voelde ze zijn stevige, slanke vingers langs de binnenkant van haar pols strijken en daarna langs haar onderarm bewegen, onder de mouw van haar lichtmauve Jaeger-jas – de vingers van een pianist. En ze wist dat de pianist weldra – de Turbo Express had Reading net verlaten – wederom de vergunning verleend zou worden om met haar

lichaam te spelen, alsof hij zich verheugde in een bekoorlijke melodie van Schubert.

Ze had nooit een man gekend die zichzelf zo onder controle had.

Of haar.

De trein stopte even voor Slough.

Toen de trein tien minuten later weer langzaam op gang kwam, besloot de hoofdconducteur zich via de intercom te melden.

'Dames en heren. Dankzij een seinstoring bij Slough zal deze trein nu in Paddington aankomen met een vertraging van ongeveer vijftien minuten. We bieden u onze verontschuldigingen aan voor dit oponthoud.'

De man en de vrouw, die nu dichter bij elkaar zaten, keken elkaar aan en glimlachten.

'Waar denk je aan?' vroeg ze.

'Dat vraag je me vaak, weet je dat? Soms denk ik nergens aan.'

'Nou?'

'Ik dacht er alleen maar aan dat onze hoofdconducteur het verschil niet schijnt te kennen tussen "dankzij" en "vanwege".'

'Ik weet ook niet of *ik* dat wel ken. Doet dat ertoe?'

'Natuurlijk doet het ertoe.'

'Maar je zou het toch niet tussen ons laten komen?'

'Ik zou niets tussen ons laten komen,' fluisterde hij in haar oor.

Een paar seconden lang keken ze elkaar liefdevol aan. Toen sloeg hij zijn ogen neer, haalde een gespreide linkerhand van haar in een kous gehulde dij en dronk zijn laatste slok bier op.

'Vlak voor we in Paddington aankomen moet ik je iets belangrijks vertellen, Rachel.'

Ze wendde zich naar hem. Haar ogen hadden ineens een gealarmeerde blik.

Wilde hij een punt achter de verhouding zetten?

Wilde hij haar afdanken?

Had hij een andere vrouw gevonden? (Naast zijn vrouw, natuurlijk.)

'Plaatsbewijzen, alstublieft!'

Hij keek alsof hij voor het eerst met de trein reisde, de jonge conducteur, want hij bekeek elk kaartje dat naar hem werd uitgestoken met exceptionele concentratie.

De man haalde de kaartjes van hem en de jonge vrouw uit zijn portefeuille – goedkope dagretours.
'Is deze van u, sir?'
'Ja?'
'Hebt u een 65+ kaart?'
'Nee, die heb ik niet.' (Zijn toon was mild arrogant.) 'Om in het Verenigd Koninkrijk in aanmerking te komen voor een oudedagspensioen moet een man vijfenzestig jaar oud zijn. Maar een senioren-treinkaart is al verkrijgbaar voor mannen die hun zestigste verjaardag hebben gevierd – zoals u ongetwijfeld weet.'
'Mag ik dan uw treinkaart zien, sir?'
Met een berustende zucht haalde de man zijn kaart tevoorschijn. En de jongeman met het licht blozende, puisterige gelaat bestudeerde de details.

Geldig tot: 07 MEI '96
Uitgereikt aan: Mr. J.C. Storrs

'Hoe denkt hij in 's hemelsnaam dat ik in Oxford mijn kaartje heb kunnen kopen zonder *dat* ding te laten zien?' vroeg de Senior Fellow van Lonsdale.
'Hij doet alleen maar zijn werk, lieve schat. En hij heeft vreselijke last van acne.'
'Ja, je hebt gelijk.'
Ze nam zijn hand in de hare en schoof nog wat dichterbij. En een paar minuten later kwam het bord PADDINGTON voorbij terwijl de trein langzaam langs het lange perron reed. Op enigszins bedrukte toon bracht de hoofdconducteur nu zijn tweede mededeling: 'Iedereen uitstappen, alstublieft! Iedereen uitstappen! Dit is het eindpunt van deze trein.'
Ze wachtten tot hun medepassagiers waren uitgestapt en ze waren, net als in Oxford, blij dat er niemand in de trein had gezeten die een van hen kende.
In de Brunel Bar van het Station Hotel bestelde Storrs een dubbele brandy (met twee ijsklontjes) voor zijn jonge metgezel en een klein glas Smith's bitter voor zichzelf. Hij liet zijn drankje tijdelijk onaangeroerd en liep Praed Street in, waarna hij zich een weg baande naar de kleine hotels in en

rond Sussex Gardens. Een aantal ervan toonde bordjes met KAMERS VRIJ. Hij had twee ervan eerder ‘gebruikt’ (was dat het woord?), maar deze keer besloot hij nieuw terrein te verkennen.

‘Hebt u een tweepersoonskamer?’

‘Er is er nog één leeg, ja. Alleen voor vannacht?’

‘Hoeveel is dat?’

‘Zeventig pond voor twee, inclusief ontbijt.’

‘Hoeveel is het zonder ontbijt?’

Storrs voelde dat de vrouw van middelbare leeftijd met hoogblond gebleekt haar zijn bedoelingen vermoedde, want haar ogen verhardden achter de receptiebalie, die bedekt was met brandplekken van sigaretten.

‘Vijfenzeventig pond.’

De ene oude rot knikte naar de andere oude rot. ‘Goed, dank u, mevrouw. Ik beloof u dat ik terug zal komen en de kamer neem – nadat ik hem heb gezien – als ik niets kan vinden dat iets minder duur is.’

Hij draaide zich om en wilde weggaan.

‘Wacht even!... Zonder ontbijt, zegt u?’

‘Juist. We nemen de slaaptrein naar Inverness en we hoeven alleen maar een kamer voor de dag, weet u wel, een plek om op terug te vallen.’

Ze tuurde door de sigarettenrook naar hem.

‘Vijfenzestig?’

‘Zestig.’

‘Oké.’

Hij telde zes biljetten van tien neer en duwde het gastenboek van zich af terwijl zij achter zich naar sleutel nummer 10 reikte.

Het was een bevredigende transactie, zou men kunnen zeggen.

Haar glas was leeg, en zonder te gaan zitten leegde hij zijn glas in één teug.

‘Hetzelfde?’

‘Graag!’ Ze duwde het geribbelde glas naar hem toe. De halfgesmolten klontjes lagen op de bodem.

Heerlijk ontspannen keek ze om zich heen in de niet drukbezochte bar en merkte (opnieuw!) de ogen op van de man van middelbare leeftijd die aan de overkant van het vertrek zat. Ze liet niet merken dat ze zich bewust was van zijn belangstelling, maar richtte haar blik in plaats daarvan op het

kalende, grijs met witte hoofd van de man die nonchalant tegen de bar leunde terwijl hij hun drankjes bestelde.

Toen hij weer naast haar zat, klonken ze, en hij voelde zich (net als zij) heerlijk ontspannen.
'Lang geleden dat we hier hebben gezeten,' opperde hij.
'Paar maanden?'
'Tien weken, als we precies willen zijn.'
'En dat willen we natuurlijk, sir.'
Glimlachend nipte ze van haar tweede dubbele brandy. Ze voelde zich goed; ze voelde zich steeds beter.
'Heb je trek?' vroeg hij.
'Waarin?'
Hij grijnsde. 'Een uurtje in bed, misschien, voordat we een hapje gaan eten?'
'Met wijn erbij?'
'Ik probeer je om te kopen.'
'Nou... als jij *eerst* even naar bed wilt...'
'Ik *denk* dat ik dat wel fijn zou vinden.'
'Onder één voorwaarde.'
'Die is?'
'Dat je me vertelt wat je me wilde vertellen – in de trein.'
Met een ernstig gezicht knikte hij. 'Ik vertel het je bij de wijn.'
Het was een bevredigende transactie, zou men kunnen zeggen.
Toen ze opstonden om weg te gaan, liep Storrs voor haar uit om een van de klapdeuren open te duwen, en Rachel James (want dat was ze), freelance fysiotherapeute met een praktijk in het noorden van Oxford, was zich bewust van de ogen van dezelfde man die op haar rustten. Bijna onvrijwillig rechtte ze haar rug, waardoor haar borsten tegen de gladde witte zijde van haar blouse drukten, terwijl ze haar beide handen omhoogbracht om de ring vaster te maken, die haar lichtbruine haar in de paardenstaart bijeenhield.
Een paardenstaart van vijfentwintig centimeter lang.

HOOFDSTUK 5

Toen richtten de glimlachende hoeren hun aandacht op onze geschokte journalisten.
'Wees niet zo verlegen! Jullie hebben voor wat lol betaald, en die willen we jullie geven.'
Onze mannen veinsden een jetlag en weigerden.

Fragment uit *News of the World,* 5 februari 1995

Geoffrey Owens kende Soho beter dan de meeste mensen.
Hij was net negentien toen hij als jonge journalist naar Londen was gekomen, een kamer had gehuurd vlak bij Soho Square en tijdens zijn eerste maanden regelmatig in de omgeving had rondgewandeld en de curieus obsederende aantrekkingskracht ervoer van namen als Brewer Street, Greek Street, Old Compton Street, Wardour Street... een soort litanie van slonzigheid en goorheid.
In die tijd, halverwege de jaren zeventig, waren de stripteasetenten, de pornobioscopen en de topless bars allemaal heilzaam zondig geweest, in de beste zin van dat woord (of was het de kwaadste?). Nu was Soho beslist ten goede veranderd (of ten kwade?) – het was steelser en smakelozer, oneerlijker in de exploitatie van de eenzame en ongeliefde mannen die altijd de stoepen zouden bevolken en nu en dan bleven stilstaan als konijnen die in koplampen gevangen waren.
Owens scheen echter in het geheel niet gefascineerd toen hij vroeg in de avond van 7 februari voor Le Club Sexy stilstond. Het eerste deel van de naam van de gelegenheid was bedoeld (naar men moet aannemen) om die *je-ne-sais-quoi* sfeer van Gallische erotiek over te brengen, maar de andere twee delen suggereerden mogelijk dat het Frans van de eigenaar ietwat beperkt was.
'Zin in een beetje lol, liefje?'
De brunette met veel mascara op haar wimpers leek voor in de twintig. Het

meisje was lang en droeg hooggehakte, rode schoenen, zwarte panty's, een minimaal zwart rokje en een laag uitgesneden, zwaar met lovertjes bezette blouse die strak om een grote boezem spande – die grotendeels zichtbaar was – onder de knipperende lampen.

Déjà vu.

En Owens, altijd een voyeur, was zich even bewust van alle oude zwakheden.

'Kom binnen! Kom binnen en geniet!' Ze deed een stap in zijn richting en hij voelde de lange, bloedrode nagels plagend in zijn handpalm kriebelen. Het was een slimme routine, één die bij vele, vele mannen werkte. Een die ook bij Owens scheen te werken.

'Hoeveel?'

'Maar drie pond voor het lidmaatschap, dat is alles. Dit is een privé-club, weet je wel?' Een paar seconden richtte ze de ogen onder de paarse oogleden op het Elysium.

'Is Gloria er nog?'

De blik werd ineens achterdochtig – maar ook nieuwsgierig.

'Wie?'

'Als Gloria er nog is, laat ze me voor niets binnen.'

'D'r zijn hier zo veel namen, m'neer: echte namen, bühnenamen...'

'Hoe heet jij dan, schoonheid?'

'Luister, wil je binnenkomen? Drie pond, oké?'

'Je helpt me ook niet echt, hoor.'

'Waarom donder je niet op?'

'Ken je Gloria niet?'

'Wat *moet* je nou, verdomme?' vroeg ze pinnig.

Zijn stem klonk heel zacht toen hij antwoordde. 'Ik heb hier vlakbij gewoond. Ze werkte hier toen. Gloria. Ze was stripper, een van de beste in de business. Dat zei iedereen.'

Wederom schenen de ogen in de omfloerste kassen enige belangstelling te tonen.

'Wanneer was dat?'

'Zo'n twintig jaar geleden.'

'Jezus! Ze moet nu wel zo'n beetje oma zijn!'

'Kweenie. Ze had wel een kind, ja, dat weet ik. Een dochter...'

Een verrassend grote, duur geklede Japanse man was door het magnetische veld van Le Club Sexy aangetrokken.
'Kom binnen! Kom naar beneden en –'
'Hoeveel is de entree?'
'Maar drie pond. Het is een privé-club, weet u, en u moet lid zijn.'
Met een merkwaardig vriendelijke, prachtig beleefde glimlach nam de man een nieuw briefje van tien uit zijn grote portefeuille en gaf het aan de gastvrouw. Hij boog gracieus toen ze met een hand achter zich reikte en de veelkleurige verticale strips scheidde, die de versleten vloerbedekking op de smalle trap naar de geheime geneugten aan het oog onttrokken.
'U geeft me geld terug, alstublieft? Ik geef u tien pond.'
'Zeg dat maar beneden, oké?'
'Waarom u geef me niet zeven pond?'
'Het komt wel goed, oké?'
'Oké.'
Halverwege de trap maakte het nieuwe lid een aantekening in een klein zwart boekje, (we kunnen wel zeggen) geheimzinnig glimlachend. Hij was lid van een comité van het ministerie van Binnenlandse Zaken, dat alle 'amusementsgelegenheden' in het district Soho van vergunningen voorzag. Zijn onkostenvergoeding was royaal – dat moest ook wel.
Soms genoot hij van zijn werk.
'Vind je dat soort dingen soms niet rot?'
'Wat bedoel je?'
'Hij krijgt zijn wisselgeld nooit meer terug, toch?'
'Zoals ik al zei, donder toch op!'
'Gloria voelde zich soms rot – best een beschaafde trek ergens in die vrouw. Je zou haar best aardig hebben gevonden. Maar goed, als je haar tegenkomt, zeg dan dat je mij hebt ontmoet, Geoff Owens, ja? Ze weet vast nog wel wie ik ben – zeker weten. Zeg haar maar dat ik een voorstelletje voor haar heb. Misschien heeft ze niet zo veel mazzel. Je weet het maar nooit in deze tijd, en ik zou niet willen dat ze op zwart zaad zou zitten... en haar dochter trouwens ook niet.'
'Wat heeft haar dochter ermee te maken?' Haar stem klonk scherp. Owens glimlachte, vertrouwelijk nu, en streek met de rug van zijn rechterpols licht langs haar blouse.

'Heel veel, misschien. Misschien heb je er wel heel veel mee te maken, schatje!'

Ze deed geen poging om hem tegen te spreken. 'In de pub' (ze wees naar de overkant van de straat) 'over een halfuur, oké?'

Ze keek hem na, de man met de stoppelbaard die zei dat hij Owens heette. Ze had hem nooit eerder gezien, maar ze zou hem onmiddellijk herkennen, met het donkere haar dat achter zijn oren was gestreken en bijeen was gebonden in een paardenstaart van zo'n twintig centimeter lengte.

Naast het middernachtelijke 'melkkarretje', dat passagiers de indruk gaf dat het bijna bij elk gehucht langs de lijn stopte, was die van 23.20 de laatste trein vanuit Paddington. En een hijgende Owens sprong in de laatste wagon toen de Turbo Express ineens sidderde en zich in beweging zette. De trein was slechts halfvol en hij vond meteen een zitplaats.

Hij was met zichzelf ingenomen. De afspraak in de pub was zelfs interessanter gebleken dan hij had durven hopen. Hij leunde achterover en sloot tevreden zijn ogen, terwijl hij nadacht over de mogelijke gevolgen van wat hij zojuist had vernomen...

Hij schrok wakker bij Didcot en vroeg zich af waar hij was. Hij besefte dat hij de halte Reading had gemist. Vastbesloten om de laatste twaalf minuten van de reis wakker te blijven, pakte hij een *Evening Standard* die iemand op de stoel tegenover hem had laten liggen, en zat de sportpagina te lezen toen hij een man door de wagon naar achteren zag lopen – *bijna* naar waar hij zat – voordat hij zijn plaats naast een vrouw innam. En Owens herkende hem.

Hij herkende mr. Julian Storrs van Lonsdale.

Wel! Wel! Wel!

In Oxford, met zijn hoofd nog steeds verborgen achter de *Evening Standard,* wachtte Owens tot iedereen de laatste wagon had verlaten. Toen hij zelf uitstapte, zag hij Storrs arm in arm met zijn metgezel de trappen van de loopbrug beklimmen die over de sporen naar Perron 1 leidden. En ineens, de tweede keer die avond, voelde Owens een huivering van opwinding – want hij herkende de vrouw ook onmiddellijk.

Hoe zou hij haar niet kunnen herkennen?

Ze was zijn buurvrouw.

HOOFDSTUK 6

Maandag 19 februari

De gestalte onder een sluier is veelal bevallig; doch bij verwijdering van de verhulling treft men een grootmoeder aan.

Musharrif-Uddin, *Gulistan*

Zeer nauwgezet schreef de inspecteur in blokletters zijn naam op, E. MORSE, en wilde net zijn adres noteren toen Lewis het kantoor binnenkwam; het was 8.35 uur op maandag 19 februari.

'Wat is dat, sir?'

Morse keek naar een hele pagina die uit een van de kleurenbijlagen van de vorige dag was gescheurd.

'Speciale aanbieding: twee gratis cd's als je lid wordt van de Music Club Library.'

Lewis keek aarzelend. 'Vergeet niet dat u elke maand een boek moet kopen bij zo'n soort gedoe. Je krijgt niet alles zomaar gratis in het leven, weet u.'

'Nou, in dit geval wel. Je hoeft alleen maar te kijken naar het eerste dat ze je sturen, dat is alles – en dan kun je het terugsturen als je het niet mooi vindt. Ik denk dat ze zelfs de portokosten terugbetalen.'

Lewis keek toe hoe Morse de aanmeldingsbon verder invulde en uitknipte.

'Zou het niet eerlijker zijn als u ermee akkoord ging om een *paar* van die boeken aan te schaffen?'

'Vind je?'

'Ten minste één ervan.'

Diepblauwe ogen, ietwat gepijnigd, keken onschuldig over het bureau naar Lewis.

'Maar ik heb het boek van deze maand al – ik heb het met Kerstmis voor mezelf gekocht.'

Hij deed de bon in een envelop, waarop hij nu het adres van de Club schreef. Toen haalde hij uit zijn portefeuille een stapeltje plastic kaarten: pas van de Bodleian Library; betaalkaart van Lloyds; RAC autohulpdienst; bloeddonorkaart; Blackwell's Bookshops; lidmaatschapskaart van de bibliotheek van Oxford; telefoonkaart... maar er bleek geen boekje met postzegels meer tussen te zitten.
'Je hebt niet toevallig een postzegel bij je, Lewis?'
'Welke cd's hebt u besteld?'
'Ik heb Janáek besteld, de *M a Glagolskaja* – dat ken je misschien niet. Prachtig werk – prachtige opname met Simon Rattle. En Richard Strauss, *Vier Letzte Lieder* – met Jessye Norman. Ik heb al een paar opnamen met andere sopranen, natuurlijk.'
Natuurlijk...
Lewis knikte en zocht naar een postzegel.
Het kwam bij Lewis wel vaker voor dat hij werd herinnerd aan wat hij in het leven was kwijtgeraakt; of liever, wat hij nooit had gehad. De enige Strauss die hij kende was die man van de 'Blaue Donau'. En hij was er pas onlangs achtergekomen dat er *daar* ook twee van bestonden, een senior en een junior; en wie wie was, wist hij niet.
'Misschien wordt u wel een beetje teleurgesteld, sir. Soms zijn die aanbiedingen... niet precies wat ze beloven.'
'Ben jij een expert in dit soort dingen?'
'Nee... maar... neem nou brigadier –' net op tijd zweeg Lewis. Het was beter om de zwakheden van een collega in de anonimiteit gehuld te laten. 'Neem nou die vent die ik ken. Hij leest een advertentie in een van de roddelbladen over een gratis video – seksvideo – die wordt verstuurd in een bruine envelop zonder adres dat verraadt waar het vandaan komt. U weet wel, voor het geval zijn vrouw...'
'Nee, dat weet ik niet, Lewis. Maar ga alsjeblieft verder.'
'Nou, hij stuurde zijn keuze in –'
'Copenhagen Red Hot Sex?'
'Nee. *Housewives on the Job* – dat was de titel, en hij verwachtte, u weet wel...'
Morse knikte. 'Huisvrouwen die "het" deden met de melkboer, de postbode, de rondreizende knopenverkoper...'

Lewis grinnikte. ‘Maar dat was het niet, nee. Op de band stonden alleen maar volledig aangeklede Zweedse huisvrouwen borden af te wassen en aardappels te schillen.’

‘Net goed voor brigadier Dixon.’

‘U zegt er niets over, sir!’

‘Natuurlijk niet. En waarschijnlijk heb je gelijk. Je krijgt nooit echt iets voor niets in dit leven. Ik in elk geval niet, lijkt het wel.’

‘Werkelijk, sir?’

Morse likte aan de flap van de witte envelop. Toen likte hij aan de achterkant van de postzegel die Lewis hem zojuist had gegeven. De telefoon rinkelde al een paar seconden. Lewis nam op en luisterde kort maar aandachtig voordat hij zijn hand op het mondstuk legde. ‘Er is een moord gepleegd, sir. Op de drempel, min of meer – in Bloxham Drive.’

DEEL II

HOOFDSTUK 7

Wij zijn u dankbaar als u, naast uw loyale steun bij de verkiezingen, ook bereid bent de bijgesloten sticker op een van uw ramen te plakken.

Fragment uit een plaatselijk verkiezingspamflet
uit 1994 verspreid door de East Oxford Labour Party

Het deed Morse ergens aan denken – dat raam aan de achterzijde van nummer 17.

Als jonge knaap was hij gefascineerd geweest door een foto in een van zijn schoolboeken van het apparaat dat vaak om de nek van slaven in de zuidelijke staten van Amerika bevestigd was geweest: een ijzeren ring waar niet regelmatige tussenruimten lange, angstaanjagende pinnen uitstaken, ook van ijzer. Het fotobijschrift, herinnerde Morse zich, meldde dat zo'n instrument zou voorkomen dat een uitgebroken katoenplukker zich kon voordoen als vrijgemaakte burger. Morse had het onderschrift nooit echt begrepen.

Evenmin zou hij lange tijd de betekenis begrijpen van het keurige kogelgat in het midden van het kapotte glas en de barsten die er met regelmatige tussenruimten aan ontsprongen, zoals een jong kind de stralen van de zon tekent.

Om zich heen kijkend nam Morse de omgeving in zich op vanaf de hobbelige stenen die een pad vormden aan de achterkant van de rijtjeshuizen aan de noordkant van Bloxham Drive in Kidlington, Oxfordshire. Ongeveer de helft van de ruim dertig jonge bomen die oorspronkelijk in een zigzagpatroon naast en achter dit pad waren geplant, was in uiteenlopende mate vernield: sommige ervan waren met wortel en al uit de grond getrokken; van andere waren de geleidelijk steviger wordende stammen wreed afgebroken; weer andere stonden gewond en verloren met afgerukte takken in de met rommel bezaaide omgeving, die ooit door een planoloog als kleine toevoeging aan het Engelse groene en aangename landschap was bedacht.

Morse voelde zich bedroefd worden.
Zo ook brigadier Lewis, die naast hem stond.

Toch is het gepast om hier een belangrijke restrictie in te voegen. Bloxham Drive vertoonde in de ogen van de meeste bewoners een aantal tekenen van onmiskenbare verbetering. De plaatsing van verkeersdrempels had de mogelijkheid van sluipverkeer vrijwel uitgesloten, veel bewoners sliepen rustiger na de uitzetting van een berucht asociaal gezin en in de afgelopen twee of drie jaar waren de prijzen van de huizen in een zodanige categorie gevallen, dat ze een aantrekkelijke mogelijkheid vormden voor de weinigen in de werkende klassen die bereid waren de straat het voordeel van de twijfel te gunnen. Om preciezer te zijn, drie van dergelijke personen hadden een hypotheek afgesloten voor een huis daar: de bewoners van de panden nummer 1, nummer 15 en nummer 17.
Maar – ja, toegegeven! – Bloxham Drive en de omringende straten vormden nog steeds een gebied dat klassen verwijderd was van de vredige, lommerrijke lanen van Gerrards Cross, en vormden nog steeds de locatie van veel criminaliteit.
Criminaliteit die zich nu uitbreidde tot moord...

Het telefoontje was om 8.40 uur bij Lewis binnengekomen.
Net een uur eerder, toen het nog ongewoon donker was, had mrs. Queenie Norris van nummer 11 (zoals haar gewoonte was) haar achtjarige Cavalier King Charles naar het einde van de huizenrij meegenomen, daarbij (zoals haar gewoonte was) de bordjes negerend waarop stond dat het verboden was de trottoirs en perkjes te bevuilen. Toen had ze het gezien – de gebarsten achterruit van nummer 17. Ze was echter niet erg verbaasd, omdat (zoals we hebben gezien) vandalisme hier gangbaar was geworden, en elk projectiel, of het nu een fles of een baksteen was, gelijksoortige sporen zou hebben achterlaten.
Na haar wandeling voelde mrs. Norris, zoals ze later aan de politie zou vertellen, zich steeds minder op haar gemak. En net voor het weerbericht op Radio 4 was ze opnieuw naar buiten gegaan, nu zonder de inmiddels ontlaste Samson, en had gezien dat het licht van nummer 17

nog steeds brandde en het rolgordijn nog altijd tot onderaan het kozijn was neergelaten.

Deze keer had ze op de deur geklopt, eerst voorzichtig, toen luid.

Maar er kwam geen reactie op haar herhaald geklop, en pas toen had ze gemerkt dat er achter het gat in het keukenraam – *direct* erachter – een corresponderend gat in de dunne, beige stof van het rolgordijn zat. Op dat moment had ze de lugubere huivering van angst over haar huid voelen trekken. Haar dichtstbijzijnde buurvrouw werkte in het noorden van Oxford en verliet bijna altijd omstreeks kwart over acht haar huis. Nu liep het tegen het hele uur. Het hele uur had al geslagen.

Er was iets fout.

Er was iets goed fout, vermoedde mrs. Norris, en ze had onmiddellijk 999 gebeld.

Het was tien minuten later geweest toen agent Graham en agent Swift zich met geweld toegang hadden verschaft tot de woning om de grimmige waarheid te ontdekken die hen wachtte in de keuken: het lichaam van een jonge vrouw, dood op haar zij liggend, met de rechterwang tegen de koude, rode tegels en het lichtbruine haar van haar paardenstaart doorweekt van het inmiddels geronnen bloed. Niet alleen de dromen van de twee relatief onervaren brigadiers, maar ook die van de geharde technische recherche zouden worden beheerst door de aanblik van zoveel bloed, zo'n overvloedige hoeveelheid bloed.

En nu was het de beurt aan Morse.

'O, hemel,' zei Lewis heel zacht.

Morse zei niets, zich (als altijd) onthoudend van een nadere inspectie van het lijk. Hij bekeek alleen het kogelgat, ergens onder in de nek, dat duidelijk de oorzaak van de dood, de oorzaak van al het bloed was. Toch had Morse, die nooit in zijn leven een fototoestel had bezeten, in gedachte al (eveneens als altijd) een aantal opnamen gemaakt.

Het leek logisch om aan te nemen dat de moord was gepleegd na afloop van een conventioneel ontbijt. Naast de keukentafel – aan de kant het dichtst bij het raam – stond een bruine stoel met plastic zitting enigszins schuin. Op de tafel zelf stond een bord met op de rand wat zout en een beetje peper, waarop een bruine eierschaal naast een houten eierdopje

lag; en daarnaast, op een ander bord, lag een halve snee geroosterd brood, beboterd en rijkelijk besmeerd uit een pot Frank Cooper's Oxford Marmalade. Er stond nog een voorwerp: een witte beker met het opschrift GROETEN UIT GUERNSEY, met daarin de resten van de ochtendkoffie, al lang afgekoeld, en troebel bruin.

Dat was wat Morse zag. En voorlopig was dat genoeg; hij wilde weg van het afgrijselijke tafereel.

Voordat hij wegging, dwong hij zichzelf echter nog eenmaal te kijken naar de vrouw die daar lag. Ze droeg een witte nachtjapon met een vervaagd roze bloemmotief, met daarover een lichtblauwe ochtendjas die tot ongeveer halverwege de goedgevormde, slanke, kousloze benen reikte. Het was natuurlijk met zekerheid vast te stellen, maar Morse vermoedde dat het vertrokken gezicht – tot zeer kort geleden – even aantrekkelijk was geweest als de rest van haar lichaam. En een paar seconden lang vertrok zijn eigen gezicht ook, als uit sympathie met de vermoorde vrouw die aan zijn voeten lag.

De technische recherche was nu gearriveerd, en na het uitwisselen van korte, bondige begroetingen was Morse blij dat hij kon ontsnappen en het aan hen kon overlaten. Nadat hij Lewis had gevraagd om onmiddellijk huis-aan-huisondervragingen in gang te zetten, stapte hij de voordeur uit en Bloxham Drive in, nu het toneel van omvangrijke politieactiviteiten, met agenten met geruite petten, flitsende blauwe lichten van hun auto's en een afzetting van blauwwit lint om het huis waar de moord was gepleegd. Een groepje wijkbewoners stond er te fluisteren, nu en dan huiverend in de kilte van de vroege ochtend en toch vastbesloten getuige te zijn van het verloop van de gebeurtenissen.

En de media waren er.

Twee persmensen die de inspecteur herkenden (hoe konden ze er al zo vroeg zijn?), smeekten om een kort interviewtje – al was het maar één zin; een televisieploeg uit Abingdon had al verslag uitgebracht van Morses vertrek uit het huis; een verslaggever van Radio Oxford zwaaide met een bolle microfoon voor zijn gezicht.

Morse negeerde ze allemaal met een blik van wezenloos onbegrip die zou passen bij een doofstomme, en liep langzaam door naar het einde van de straat (observerend, voortdurend *observerend*), waar hij linksaf

sloeg langs één kant van de huizenrij, en toen nog eens linksaf, tot hij terug was bij het ongelijke tegelpad achter de huizen en even stilstond op de plek waar hij en Lewis eerder hadden gestaan. Daarna voltooide hij de cirkel en wuifde opnieuw kortaf de samengedromde verslaggevers weg met een gebaar van zijn rechterhand, terwijl hij terugliep langs de voorkant van de huizenrij.

Het zou niet waar zijn als men beweerde dat Morses geest voornamelijk scherpzinnig was geweest bij deze omzwervende verkenning. Slechts één enkel kenmerk in de buurt had veel indruk op hem gemaakt. Een politieke indruk.

Weldra (het bewijs bevond zich overal om hem heen) zou er een verkiezing plaatsvinden voor een van de plaatselijke raadszetels – dood van een ambtsdrager, wellicht? – en er scheen duidelijk ongebruikelijk veel belangstelling voor die kwestie te bestaan. Stickers waren te zien voor op twee na alle ruiten aan de voorzijde van de huizen aan de noordkant – groene stickers met daarop in rode letters de naam van de kandidaat van Labour; witte stickers met de koningsblauwe letters voor die van de Conservatieven. Omdat hij nog maar weinig had om zijn geest op te richten, had Morse een kleine peiling gehouden wat betreft de voorkeur, van nummer 1 tot nummer 21. Het is misschien nauwelijks verrassend dat in dit marginale, deprimerende en overwegend door arbeiders bevolkte district het voordeel betekenisvol uitviel voor de man van Labour, met zes stickers, tegen twee voor de Tory's.

Een van de twee stickers ten gunste van deze laatste was op het raam op de begane grond van nummer 15 geplakt. En om een of andere reden was Morse even blijven staan peinzen bij het enige andere raam in de Drive dat het vertrouwen kenbaar maakte in de Conservatieve Partij – en in een kandidaat met de schitterend patriottistische naam Jonathan Bull; hij was even blijven staan peinzen voor nummer 1, bij de ingang van Bloxham Drive.

HOOFDSTUK 8

Vaak hebben we hem gezien bij het krieken van de ochtend
Met haastige stappen de dauw vertrappend.
Thomas Gray, *Elegy written in a Country Churchyard*

In zijn jonge jaren was Geoffrey Owens een uil geweest, die bij voorkeur de door hem uit te voeren taken uitvoerde tot in de late uren van de nacht, vaak tot in de stille, kleine uurtjes. Maar nu hij halverwege de veertig was, had hij een metamorfose ondergaan en was hij een leeuwerik geworden. Zijn brein scheen 's morgens aanmerkelijk helderder en frisser te zijn. Het was daarom ook geen moeite toen hij werd uitgenodigd, gezien de nieuwe flexitijd filosofie van zijn werkgevers, om vroeg te beginnen met zijn werk en vroeg klaar te zijn – daarbij een kleine bonus ontvangend op de koop toe. En sinds afgelopen september had Owens er een gewoonte van gemaakt om zijn huis aan Bloxham Drive even voor 7 uur 's ochtends te verlaten, waardoor hij toevallig ook de opstoppingen vermeed die zich een uur later in de verderop gelegen vertakkingen van Banbury Road begonnen te vormen. Op zijn terugreis miste hij de corresponderende files de andere kant op, wanneer duizenden automobilisten het drukke hart van Oxford verruilden voor de relatieve rust van de noordelijke buitenwijken en de naburige dorpen – zoals Kidlington.

Het was al met al een bevredigende regeling. En een die ook gold op maandag 19 februari.

Owens had die ochtend om ongeveer tien minuten voor zeven zijn huis verlaten en was natuurlijk langs het huis op de hoek gelopen, nummer 1, waar een vrouw hem had nagekeken. Maar als hij haar op zijn beurt zou hebben gezien, was dat in geen geval duidelijk, want hij was voorbijgelopen zonder een teken van herkenning, en was naar het kruispunt gereden, waar hij rechtsaf was geslagen, op weg naar het centrum van Oxford.

Maar ook al had hij haar niet gezien, zij had hem beslist wel gezien. Het verkeer was ongewoon rustig voor een maandag (meestal de drukste dag van de week), zelfs op zo'n relatief vroeg tijdstip, en zonder enig waarneembaar oponthoud bereikte Owens weldra de slagboom aan de ingang van de grote parkeerplaats van het complex van Oxfordshire Newspapers, even voorbij het station langs de Botley Road.

Owens was drie jaar eerder naar Oxford gekomen met een indrukwekkend CV, waarin de sollicitant zijn 'allround ervaring op het terrein van verslaggeven, redigeren, adverteren en personeelsmanagement' kenbaar had gemaakt. En hij was unaniem verkozen door de vier leden van de sollicitatiecommissie. Ook was er sindsdien niet de geringste reden geweest om op hun besluit terug te komen. Owens was zelfs een winstgevende investering gebleken. Gezien zijn kennis van de Engelse grammatica, die ver boven het gemiddelde lag, was zijn taakomschrijving weldra gewijzigd, met een bijpassende salarisverhoging, om zodoende de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor het redigeren van de vaak slecht opgebouwde alinea's van zijn jongere collega's en voor het corrigeren van de gruwelijke spellingfouten, een verderf dat niet zelden in hun kopij voorkwam; en als aanvulling op deze nieuwe taken, indien nodig de personeelschef te vervangen als deze naar conferenties moest.

Als gevolg van deze veranderingen was Owens zelf, in naam de hoofdverslaggever van de groep, steeds aan zijn bureau gebonden, en ging hij er alleen op uit voor de grote artikelen. Zoals nu. Want toen hij die ochtend in Bloxham Drive stond, twijfelde hij er geen moment aan dat dit een van die 'grote artikelen' zou worden – niet alleen voor zichzelf, maar ook voor het gestaag groeiende aantal mediacollega's die zich al bij hem hadden gevoegd.

Iedereen wachtte...

Wachtte tot 11.30 uur – een tijdstip waarop iedereen zich er, als door een soort collectieve intuïtie, van bewust was dat er zich iets grotesks en afschuwelijks had afgespeeld in het huis op nummer 17.

HOOFDSTUK 9

In plaats van gearresteerd te worden omdat hij zijn vrouw de trap afduwde en een aangestoken petroleumlamp achter haar aan gooide, zoals wij meldden, stierf dominee James P. Wellman vier jaar geleden ongetrouwd.

Correctie in een Amerikaans tijdschrift, aangehaald door Byrne-Jones in een brief aan Lady Horner

Om 11.15 opperde Lewis dat iemand misschien iets moest zeggen. De voorbije anderhalf uur had een aantal politieagenten namelijk bij omwonenden aangeklopt, met bewoners gesproken en korte verklaringen opgenomen. Maar tot nu toe was er nog niets officieels losgelaten aan de vertegenwoordigers van de media die zich hadden verzameld in een straat die steeds meer werd bevolkt door nieuwsgierige kijkers.
'Toe maar!' zei Morse.
'Zal ik alles vertellen wat we weten?'
'Daar zou je niet veel tijd voor nodig hebben, hè?'
'Is het niet nodig om iets achter te houden?'
'In 's hemelsnaam, Lewis! Je praat alsof we iets te verbergen hebben. Als dat zo is, waarom vertel je het *mij* dan niet?'
'Ik vroeg het me alleen maar af.'
Morses toon werd milder. 'Het zal niet veel uitmaken wat je hen vertelt, vind je wel?'
'Goed.'
'Nog één ding. Je zou hen eraan kunnen herinneren dat we voor de verandering een beetje nauwkeurigheid zouden verwelkomen. Zeg dat ze Bloxham Close met een "h" schrijven – dat soort dingen.'
'Bloxham *Drive,* sir.'
'Dank je, Lewis.'

Waarna een stuurs kijkende Morse achteroverleunde in de leunstoel in de voorkamer en zijn vluchtige onderzoek voortzette van de papieren, brieven, documenten en foto's in de laden van het bureau in Queen-Anne-stijl – een nogal smakeloos stuk, vond Morse. Familiestuk, wellicht.

Familie...

Lieve hemel!

Dat was altijd een van de ergste dingen bij zelfmoord en moord: de familie. Nu waren Pa en Ma en het jongere zusje al onderweg vanuit Torquay. Maar Lewis was daar wonderbaarlijk goed in. Nu hij erover nadacht... Lewis was eigenlijk goed in een aantal dingen – waaronder spreken met de pers. En terwijl Morse ietwat lamlendig door weer een stapel papieren bladerde, nam hij zich vast voor (hoewel hij dat eigenlijk vergat) om dat tegen zijn trouwe brigadier te zeggen voordat de dag om was.

Bij de confrontatie met zijn gesprekspartners werd Lewis door de televisieploeg uitgenodigd om een stukje verderop de straat in te gaan, zodat hij lopend kon worden gefilmd alvorens hij sprekend voor de camera verscheen. Normale televisieroutine, werd hem uitgelegd: je moet een man altijd ergens zien lopen voordat je zijn gezicht in beeld ziet. Dus zou brigadier Lewis er alstublieft mee willen instemmen een klein stukje te kuieren?

Nee, dat wilde hij niet.

Wat hij wel zou doen was hen proberen te vertellen wat ze wilden weten – wat hij de volgende paar minuten deed.

De moord had plaatsgevonden in de keuken van Bloxham Drive nummer 17: B-L-O-X-H-A-M – Een van de (niet met name genoemde) buren had de politie gewaarschuwd vanwege verdachte omstandigheden op dat adres – Een surveillancewagen was onmiddellijk ter plaatse geweest – Men had de deur geforceerd en het lichaam van een jonge vrouw aangetroffen – De vrouw was doodgeschoten door het keukenraam aan de achterkant – Het lichaam was nog niet officieel geïdentificeerd – Het pand vertoonde geen tekenen – geen *andere* tekenen – van braak – Dat was het eigenlijk.

Uit het daaropvolgende koor van vragen pikte Lewis de hese stem van de grote journaliste van *Oxford Star:*
'Hoe laat gebeurde dat allemaal, brigadier?'
Toevallig wist Lewis het antwoord op die vraag precies, maar hij besloot spaarzaam om te gaan met de details van het verbazingwekkend overtuigde bewijs dat al was verzameld...

De familie Jacobs woonde recht tegenover nummer 17. De vrouw des huizes, gekleed in een ochtendjas en met krulspelden in haar haar, had een paar minuten over zeven haar voordeur geopend om haar twee flessen melk van de Co-op buiten te pakken. Die handeling werd precies weerspiegeld aan de overkant, waar een andere vrouw, ook in ochtendjas (maar zonder krulspelden) tegelijkertijd haar eigen enkele fles oppakte. Ze hadden even naar elkaar gekeken en bij wijze van ochtendgroet geknikt.
'Weet u het *heel* zeker?' had Lewis gevraagd. 'Het was nog aardig donker, weet u.'
'We hebben een paar straatlantarens, is het niet, brigadier?'
'Dus u weet het *zeker.*'
'Tenzij ze – tenzij ze een tweelingzus heeft.'
'Bent u ook zeker van de *tijd?* Dat is erg belangrijk.'
Ze knikte. 'Ik had net de hoofdpunten van het nieuws op de BBC gezien – dat doe ik graag. Toen heb ik de tv uitgezet. Ik geloof dat ik toen nog een ketel water heb opgezet... maar, zoals ik al zei, het was een paar minuten over zeven. Vijf over, uiterlijk.'
Derhalve scheen het praktisch zeker dat er een tijdspanne van niet meer dan een halfuur was geweest waarbinnen de moord had plaatsgevonden tussen 7.05 uur, toen mrs. Jacobs haar buurvrouw aan de overkant nog had gezien, en ongeveer 7.35 uur, toen mrs. Norris het gat in het raam had ontdekt. Het was ongebruikelijk – *zeer* ongebruikelijk – dat een dergelijke exactheid kon worden vastgesteld in een dergelijk vroeg stadium van een moordonderzoek; en het zou in deze zaak niet zo nodig zijn om te steunen op (wat Morse altijd noemde) die eromheen draaiende pathologen...

'Ongeveer kwart over zeven,' zei de eromheen draaiende Lewis.
'Weet u het *zeker?*' Dat was precies dezelfde vraag die Lewis zich had gesteld.

'Nee, helemaal niet zeker. Volgende vraag.'
'Waarom heeft niet iedereen het schot gehoord?' (Dezelfde jonge, roodharige journaliste.)
'Geluiddemper, misschien?'
'Dan was er toch het geluid van brekend glas?' (Een logisch denkende man van de *Oxford Star*.)
Een reeks handgebaren en geluidloze lipbewegingen spoorden Lewis aan recht in de camera te kijken.
Lewis knikte. 'Ja. Sommige buren denken inderdaad iets te hebben gehoord – twee ervan hebben zeker iets gehoord. Maar ze kunnen van alles hebben gehoord, nietwaar?'
'Zoals?' (Opnieuw de hardnekkige roodharige.)
Lewis haalde zijn schouders op. 'Het had de melkman kunnen zijn die een fles liet vallen –'
'Maar er ligt hier geen gebroken glas, agent.'
'Auto met na-ontsteking? We weten het niet.'
'Wat de buren hebben gehoord, klopt dat met het tijdstip?' (De tv-interviewer met zijn pluizige, cilindervormige microfoon.)
'Redelijk goed, ja.'
De hoofdverslaggever van de *Oxford Mail* had tot nu toe gezwegen. Maar nu stelde hij een eigenaardige vraag, als het al een vraag was:
'Niet de twee *directe* buren, of wel?'
Lewis keek de man belangstellend aan.
'Waarom vraagt u dat?'
'Nou, de vrouw die daar woont' (hij wees naar nummer 19) 'lag rond die tijd waarschijnlijk nog te slapen, en ze is stokdoof zonder haar gehoorapparaat.'
'Werkelijk?'
'En de man die hier woont' (hij wees naar nummer 15) 'was al naar zijn werk vertrokken.'
Lewis fronste zijn wenkbrauwen. 'Kunt u me vertellen hoe u dat allemaal weet, sir?'
'Geen probleem,' antwoordde Geoffrey Owens. 'Ziet u, agent, *ik* woon op nummer 15.'

HOOFDSTUK 10

De minnaars zijn in vuur en vlam gezet
Zij zullen dit nog vaak terugbegeren:
Beneden klinkt het kraken van het bed,
Daarboven ruist de harmonie der sferen.

burggraaf Mumbles, 1797 – 1821

Toen Lewis terugkwam van zijn ontmoeting met de media, was Morse bijna klaar om het moordhuis te verlaten. Het middaguur was bijna aangebroken, en hij wist dat hij wat helderder zou denken als hij iets zou drinken – of in elk geval zou beginnen met denken als hij begon te drinken.
'Is er een pub ergens in de buurt?'
Lewis, die voldaan was over de manier waarop hij de pers en televisie had aangepakt, vatte de moed op om een waarschuwing uit te spreken.
'Dat is niet zo goed voor de lever – al dat drinken.'
Verbazingwekkend genoeg scheen Morse die opmerking met bescheiden vriendelijkheid te accepteren.
'Ik weet zeker dat je gelijk hebt, maar mijn medisch adviseurs hebben me gewaarschuwd dat het mogelijk niet verstandig is om op mijn leeftijd de alcohol op te geven.'
Lewis was niet onder de indruk, want hij had dezelfde woorden – precies dezelfde woorden – al bij verscheidene voorgaande gelegenheden gehoord.
'Hebt u goed rondgekeken, sir?'
'Niet echt. Ik weet dat ik altijd de belangrijke dingen zal vinden. Maar ik wil dat *jij* rondkijkt. Jij slaagt er gewoonlijk in om de *on*belangrijke dingen te vinden – en vaak zijn dat de dingen die er uiteindelijk juist toe doen.'
Lewis deed weinig moeite om zijn genoegen te verbergen, en liet zich onmiddellijk vermurwen.

'We zouden naar de Boat in Thrupp kunnen gaan.'

'Uitstekend.'

'Wilt u hier niet langer blijven?'

'Nee. De technische recherche is nog wel een paar uur bezig.'

'Wilt u... *haar* ook niet meer zien?'

Morse schudde zijn hoofd. 'Ik weet hoe ze eruitziet – *zag.*' Hij pakte twee kleurenfoto's en een ansichtkaart en liep naar de voordeur, onderwijl de sleutels van zijn kastanjebruine Jaguar aan Lewis gevend. 'Rijd jij maar – als je belooft om het bij jus d'orange te houden.'

Eenmaal onderweg bracht Lewis verslag uit over de bijzonder vreemde samenloop van omstandigheden – dat de journalist, Owens, naast de vermoorde vrouw woonde. Maar Morse, die elk toeval in zijn leven als norm beschouwde in plaats van als uitzondering, wilde liever de duidelijke details uiteenzetten die hij nu had verzameld over ms. Rachel James, want er kon nu geen werkelijke twijfel meer bestaan over haar identiteit.

'Negenentwintig. Alleenstaand. Geen kinderen. Werkte als freelance fysiotherapeute ergens aan Banbury Road. Haar CV zegt dat ze naar school ging op Torquay Comprehensive; heeft daar in 1984 examen gedaan en een paar behoorlijke punten gehaald en drie voldoendes, waarvan twee redelijke, voor biologie en aardrijkskunde, en een onvoldoende voor mediastudies.'

'Moet behoorlijk pienter zijn geweest.'

'Wat bedoel je? Je moet echt achterlijk zijn om een onvoldoende voor mediastudies te halen,' verklaarde Morse, die in zijn hele leven nog nooit één bladzijde van een syllabus van mediastudies had ingekeken, laat staan een werkstuk.

Hij vervolgde:

'Ouders nog in leven, zoals je weet, onderweg hierheen –'

'Wilt u dat ik met hen praat?'

'Je bent wel *goed* in dat soort dingen, is het niet? En als die moeder is zoals de meeste vrouwen, dan ruikt ze waarschijnlijk het bier zodra ik de deur opendoe.'

'Goede reden voor u om net als ik jus d'orange te bestellen.'

Morse negeerde de suggestie. 'Ze heeft het pand hier ruim vier jaar geleden voor £65.000 gekocht en het ziet ernaar uit dat de waarde sindsdien is gedaald, dus het arme wicht is een van degenen die voorkomen in de statistieken van negatief actief vermogen. Ze heeft een hypotheek afgesloten van £55.000 – waarschijnlijk hebben Pa en Ma haar de resterende £10.000 gegeven – en de verkoopwaarde van nummer 17 is nu hooguit £40.000.'

'In de verkeerde tijd gekocht, sir. Maar sommige mensen waren ook wel wat onverantwoordelijk, vindt u niet?'

'Ik ben geen econoom, zoals je weet, Lewis. Maar ik zal je zeggen wat haar zou hebben geholpen. Wat zo velen in haar situatie heeft geholpen.'

'De loterij winnen?'

'Dat zou niet *veel* mensen hebben geholpen, hè? Nee. Wat goed voor haar zou zijn geweest was een stevige inflatie. Dat is een goede zaak – inflatie – weet je. Vooral voor mensen die niets hebben om mee te beginnen. Een van de beste dingen die sommigen van ons is overkomen. Ik herinner me dat ik in één jaar drie keer salarisverhoging kreeg.'

'Maar er zouden niet veel mensen het met u eens zijn, denkt u wel? Conservative en Labour zijn het met elkaar eens wat betreft inflatie.'

'Ah! De heren Bull en Thomas, bedoel je?'

'Hebt u de stickers gezien?'

'Ik zie de meeste dingen. Het is alleen zo dat sommige daarvan niet doordringen – niet onmiddellijk.'

'Wat wilt u, sir?'

'Lewis! We kennen elkaar nu toch lang genoeg.'

Terwijl Morse de Best Bitter van de herberg proefde, gaf hij Lewis een foto van Rachel James.

'De beste die ik kon vinden.'

Lewis keek naar de jonge vrouw.

'Echt een mooi ding,' zei hij zacht.

Morse knikte. 'Ik durf te wedden dat ze een paar harten in vuur en vlam heeft gezet.'

'Ook dat van u, sir?'

Morse nam een grote teug van zijn bier voordat hij antwoordde. ‘Ze had waarschijnlijk aardig wat vriendjes, dat is alles wat ik suggereer. Mijn eigen mogelijke vatbaarheid doet niet terzake.’
‘Natuurlijk niet,’ zei Lewis welwillend glimlachend. ‘Wat hebben we nog meer?’
‘Wat denk je hiervan? Een van de weinige interessante dingen daar, voorzover ik kon zien.’
Lewis bekeek nu de ansichtkaart die Morse hem aanreikte. Eerst bestudeerde hij de prent op de voorzijde: een foto van een bos, met een door de zon beschenen pad links en een poel van azuurblauwe grasklokjes rechts. Toen hij de kaart omdraaide, las hij de amateuristisch getypte regels die dicht bij elkaar aan de linkerkant stonden:

Ik smeek u, mijn Liefste, wel Tien Maal voorwaar
Trouw mij, op Wodans Dag, mijn Uitverkoren
Begeef aan mijn Zijde u toch naar ’t Altaar
Met wel Vijftien Bruidsmeisjes in uw Voet-sporen
En tijdens de Huw’lijksnacht doen wij als Paar
De Bedveren kraken – als nimmer tevoren

(John Wilmot, 1672)

Dat was alles.
Geen aanhef.
Geen afscheidswoord.
En aan de rechterkant van de kaart – niets, geen adres.
De vier evenwijdige stippellijntjes waren gespeend van opschrift; in de rechterbovenhoek ontbrak de postzegel.
Lewis, een man die niet bekend was met zeventiende-eeuwse liefdespoëzie, las de regels en herlas ze. Hij begreep ze maar half.
‘Jammer dat ze het adres niet heeft ingevuld, sir. Ziet ernaar uit dat ze iemand een aanzoek wilde doen.’
‘Is dat niet een vaststelling, Lewis?’
‘Pardon?’
‘Heb jij een typemachine in huis gezien?’
‘Ze zou hem op haar werk kunnen hebben getypt.’

'Ja. Daar moet je snel eens langs.'
'U bent de baas.'
'Lekker glas bier, dit. Goed getapt.' Morse leegde het glas en zette het midden op de enigszins gammele tafel, terwijl Lewis een bescheiden nipje van de jus d'orange nam en stevig op zijn stoel bleef zitten.
Morse vervolgde: 'Nee! Je veronderstelling is onjuist – dat *denk* ik althans. Jij neemt aan dat ze dit aan iemand heeft geschreven en daarna het adres van die vent is vergeten, ja? Nogal onwaarschijnlijk, vind je niet? Als ze hem een aanzoek deed.'
'Misschien kon ze geen postzegel vinden.'
'Misschien...'
Met tegenzin stond Morse op en schoof zijn glas over de bar. 'Wil jij niets meer, Lewis?'
'Nee, bedankt.'
'Hebt u niet kleiner?' vroeg de waardin toen Morse een briefje van twintig pond gladstreek. 'U bent vandaag de eerste klanten en ik heb niet veel wisselgeld.'
Morse draaide zich om. 'Heb jij toevallig kleingeld bij je, Lewis?'

'Zie je,' vervolgde Morse, 'jij neemt nog steeds aan dat zij het gedicht heeft geschreven, is het niet?'
'Heeft ze dat dan niet gedaan?'
'Ik denk dat iemand de kaart aan *haar* heeft geschreven, die in een envelop heeft gedaan en toen de envelop heeft geadresseerd – niet de kaart.'
'Waarom heeft hij niet gewoon het adres op de kaart gezet?'
'Omdat degene die hem heeft geschreven niet wilde dat iemand anders hem las.'
'Waarom heeft hij haar niet gewoon gebeld?'
'Moeilijk – als hij getrouwd was en zijn vrouw altijd om zich heen had.'
'Hij had haar vanuit een telefooncel kunnen bellen.'
'Riskant – als iemand hem zou zien.'
Lewis knikte zonder overtuiging: 'En het is alleen maar een gedichtje.'
'Is dat zo?' vroeg Morse.
Lewis pakte opnieuw de kaart op. 'Misschien gaat het om die vent die

“Wilmot” heet, sir, en staat de datum er alleen om ons te misleiden.’
‘Om jou te misleiden, misschien. John Wilmot, graaf van Rochester, was hofdichter van Karel II. Hij heeft behoorlijk wat kostelijk pornografische teksten geschreven.’
‘Dus het is – dus het is allemaal echt?’
‘Dat heb ik toch niet gezegd? De naam is echt, maar het gedicht niet. Elke student Engels zou weten dat dat geen zeventiende-eeuws vers is.’
‘Ik weet zeker dat u gelijk hebt, sir.’
‘En als het waar is dat de kaart in een envelop is gekomen – redelijk recent – dan zouden we de envelop moeten kunnen vinden. Mee eens? En dan zouden we een poststempel kunnen vinden, misschien zelfs een handschrift.’
Lewis keek aarzelend. ‘Dan kan ik maar beter iets gaan regelen.’
‘Is al gebeurd! Ik heb een paar mensen opdracht gegeven de prullenbakken en vuilnisemmer door te ploegen.’
‘Denkt u dan dat dit belangrijk is?’
‘Eerste prioriteit! Dat snap je toch wel? Ze heeft een man ontmoet – die ze in het geheim zag. Dat betekent dat hij waarschijnlijk getrouwd is, waarschijnlijk bekend is, waarschijnlijk een hoge baan heeft, waarschijnlijk in de buurt woont –’
‘Waarschijnlijk in Peterborough woont,’ mompelde Lewis.
‘Daarom is die poststempel juist zo belangrijk!’ wierp een niet geamuseerde Morse tegen. ‘Maar als hij uit Oxford komt...’
‘Weet u hoeveel inwoners Oxford heeft?’
‘Ik weet het tot op het *duizendtal!*’ snauwde Morse.
Toen sloeg de stemming van de inspecteur ineens om. Hij tikte op de kaart.
‘Niet zo wanhopig, Lewis. We weten toch al een klein beetje over deze man, denk je niet?’
Hij glimlachte minzaam nadat hij zijn tweede glas bier had geleegd, en omdat er nog geen andere klanten waren binnengekomen, stond Lewis berustend op en stapte opnieuw naar de bar.

Lewis pakte de kaart weer op.
‘Geef me eens een aanwijzing, sir.’

'Springt er duidelijk uit, vind je niet, die Wodans Dag in de tweede regel? En dat was nou juist de *bedoeling.*'
'Dat lijkt me duidelijk.'
'Wat betekent het?'
'De dag van Wodan.'
'Wat nog meer?'
'Is dat niet genoeg?'
'Wat nog *meer?*'
'Woensdag?' opperde Lewis voorzichtig.
Morse keek zijn brigadier stralend aan. 'Wodans Dag – de vierde dag van de week. We hebben dus een *dag,* Lewis. En wat heb je nog meer nodig als je een afspraak met een vrouw maakt?'
Lewis keek opnieuw naar de regels. 'Een tijd?' waagde Lewis.
'Juist. En je weet natuurlijk het verschil tussen zelfstandige naamwoorden en werkwoorden?'
'Hoe zou ik zoiets kunnen vergeten?'
'Nou, in bepaalde perioden in de Engelse literatuur werden alle zelfstandige naamwoorden met een hoofdletter geschreven. Zoals je kunt zien staan er elf zelfstandige naamwoorden in die zes regels, die elk met een hoofdletter zijn geschreven. Maar er zijn dertien hoofdletters, de eerste woorden van elke regel en de eigennaam niet meegerekend. Welke horen er niet bij?'
Lewis deed alsof hij de regels opnieuw bestudeerde. Hij had dit spelletje al eerder gespeeld en hij vertrouwde erop dat het hem nu weer zou lukken, en zijn ogen lichtten een beetje op.
'Ah... ik denk – ik *denk* dat ik zie wat u bedoelt, sir. De tijd "Tien Maal"... "Vijftien Bruidsmeisjes"... Wel, wel, wel! Kwart over tien!'
Morse knikte. 'In de ochtend is waarschijnlijker dan de avond. Maar er staat niet in waar, hè?'
Lewis bekeek de tekst voor de vijfde keer.
'"Sporen" misschien, vanwege dat koppelteken?'
'Goed zo, Lewis! "Tref me op het station om de trein van kwart over tien te halen" – dat staat er. En we weten waar die trein heen gaat, nietwaar?'
'Paddington.'

'Juist.'
'Wisten we maar wie hij was –'
Morse haalde nu zijn tweede foto tevoorschijn – een klein fotootje ter grootte van een pasfoto, waarop twee mensen stonden: de vrouw, Rachel James (zonder twijfel), die zich deels omkeerde en omhoogkeek om de wang te kussen van een aanzienlijk oudere man met een paar lachende ogen onder een gedistingeerd hoofd met grijzend haar.
'Wie is dat, sir?'
'Weet ik niet. Maar daar kunnen we vrij snel achterkomen als we deze foto in de plaatselijke kranten laten plaatsen.'
'*Als* hij hier vandaan komt.'
'Zelfs als hij hier niet vandaan komt, zou ik denken.'
'Beetje riskant, sir.'
'Te riskant in dit stadium, ben ik met je eens. Maar we kunnen een andere invalshoek proberen, denk je niet? Morgen is het dinsdag, en de dag daarna is het woensdag – Wodans dag...'
'Bedoelt u dat hij dan op het station kan staan?'
'Als de kaart recent is, ja.'
'Tenzij hij hoort dat ze is vermoord.'
'Of tenzij hij haar zelf heeft vermoord.'
'Het is het proberen waard, sir. En *als* hij komt opdagen, betekent dat waarschijnlijk dat hij haar niet heeft vermoord...'
Morse zei niets.
'Hoewel, nu ik eraan denk, misschien is het wel heel slim om het ook te doen als hij haar *wel* heeft vermoord.'
Morse leegde zijn glas en stond op.
'Weet je, Lewis? Ik denk dat jus d'orange af en toe jouw hersencellen doet ontspruiten.'

Toen hij zijn meerdere naar Kidlington bracht, stuurde Lewis het gesprek terug naar waar het was begonnen.
'U hebt me niet verteld wat u vond van die Owens – de directe buurman van de dode vrouw.'
'De Dood is altijd de directe buurman,' zei Morse somber. 'Maar laat je rijstijl hier niet door beïnvloeden, Lewis!'

HOOFDSTUK 11

Woensdag 21 februari

Orandum est ut sit mens sana in corpere sano
(Ons doel? Slechts een zuiver, onaangetast brein,
En 'n gezondheidsbriefje van de dokter).

Juvenal, *Satires X*

De volgende ontmoeting van de Fellows van Lonsdale was afgesproken om 10 uur.
In de Stamper Room.
William Leslie Stamper, geboren in 1880, was in 1903 afgestudeerd aan Oxford University met de hoogste cijfers (zoals wordt beweerd) die ooit voor examens in de klassieke talen zijn behaald. De opmerking tussen haakjes in de vorige zin zou onnodig zijn, ware het niet dat de bewering omtrent een dergelijke uitmuntendheid in latere jaren door slechts één persoon werd gedaan – W.L. Stamper zelf. En het is nutteloos over de kwestie uit te weiden, omdat er geen onafhankelijke verificatie mogelijk is, de relevante gegevens waren uit Oxford naar een veiliger plaats overgebracht – waarna ze nooit meer werden gezien – tijdens de Eerste Wereldoorlog, een oorlog waaraan Stamper niet actief had deelgenomen, vanwege een ziekte waardoor zijn beslist veelbelovende carrière als hoofd van college naar alle waarschijnlijkheid niet langer dan een paar jaar zou duren. Het feit dat hij niet deelnam aan de grote gebeurtenissen van 1914-1918 was (naar verluidt) een grote tragedie voor Stamper zelf, die zich regelmatig beklaagde over het feit dat zijn naam niet werd vermeld op de gewondenlijst van de velden van Vlaanderen of Passchendaele.
Het zij de lezer vergeven als deze uit de voorgaande alinea opmaakt dat Stamper een opportunist was geweest, een huichelachtige egoïst. Toch is zo'n veronderstelling hoogst twijfelachtig, doch niet noodzakelijkerwijs

onwaar. Toen bijvoorbeeld in 1925 de positie van Master aan Lonsdale vacant werd en er kandidaten binnen de academische omgeving werden gezocht, had Stamper geweigerd zijn naam naar voren te brengen. Zijn redenen luidden dat als hij tien jaar eerder niet in staat was geacht zijn eigen land te verdedigen, hij nu nauwelijks in staat kon worden geacht het College te besturen; vooral omdat de Statuten een kandidaat vereisten wiens lichaam niet minder gezond was dan zijn brein.

Sedertdien had Stamper op zijn milde, geleerde, pedante wijze zijn jaren doorgebracht met het doceren van de esoterische vaardigheden van de compositie van het Griekse proza en de dichtkunst – totdat hij op een leeftijd van vijfenzestig met pensioen ging, twee jaar voor de statutaire grens, op grond van zijn slechte gezondheid. Niemand, (naar verluidt) zeker Stamper zelf niet, verwachtte een omvangrijke voortzetting van zijn leven, en de Fellows van het College namen unaniem het voorstel aan dat de goede oude jongen het privilege mocht genieten om in de paar resterende jaren van zijn leven in de fraaiste kamers te wonen die het College te bieden had. Aldus was de legendarische Stamper op Lonsdale gebleven als geëerde Emeritus Fellow, met volledige dinerrechten, van het jaar van zijn pensionering, 1945, tot 1955; en toen tot 1965... en 1975; en inderdaad bijna tot 1985, toen hij eindelijk op een leeftijd van 104 was gestorven – en dat nog niet eens aan het disfunctioneren van een van zijn organen, maar na een val buiten zijn kamers aan de voorste binnenplaats, na een zwaar drinkgelag, tijdens een jaarfeest. Zijn laatste woorden waren (naar verluidt) een gefluisterd verzoek of de madeira nog eenmaal kon worden doorgegeven.

De agenda die op die ochtend voor Sir Clixby Bream en zijn collega's lag, was kort en bondig:

1. Verontschuldigingen voor afwezigheid in ontvangst nemen
2. De notulen van de vorige vergadering goedkeuren (die al waren rondgedeeld)
3. De uitspraak van Auditoren over de uitgaven van het College voor het herfsttrimester 1995 overwegen
4. Gepaste procedures voor de verkiezing van een nieuwe Master vaststellen
5. Wat verder ter tafel komt

De kwesties 1.-3. namen slechts drie minuten in beslag, en zouden slechts één minuut hebben gekost, ware het niet dat de Tutor for Admissions uitleg vroeg over het feit dat de rekening voor 'Kantoorartikelen etc.' van de College Office vier keer zo hoog was uitgevallen dan bij de huidige inflatie te verwachten zou zijn. De Domestic Bursar nam de volledige verantwoordelijkheid voor deze verhoging op zich, omdat hij in plaats van 250 balpennen abusievelijk 250 *dozen* balpennen had besteld.
Deze bekentenis bracht de vergadering in een opgetogen stemming, waarna men overging tot punt 4.
De Master herhaalde kort de criteria waaraan de kandidaten moesten voldoen: ten eerste, dat hij niet tot priester mocht zijn gewijd; ten tweede, dat hij bij zijn volle verstand moest zijn, en vooral in de 'Kundigheden van de Rekenkunde' (zoals in het originele statuut was geformuleerd); ten derde, dat hij niet leed aan ernstige lichamelijke gebreken. Bij het tweede criterium opperde de Master dat er, omdat het nu vrijwel onmogelijk was (hierbij wierp hij een vriendelijke blik op de niet wiskundig onderlegde professor in Arabische talen) om te zakken voor het middelbare schoolexamen wiskunde, bij niemand een probleem zou bestaan. Wat het derde criterium betreft (de Master werd nu ernstiger) moest hij een droevige mededeling doen. Een naam die eerder was geopperd, was teruggetrokken – die van dr. Ridgeway, de briljante microbioloog van Balliol, die op de relatief jonge leeftijd van drieënveertig jaar ernstige hartklachten had gekregen.
Terwijl er rond de tafel medelijdend werd gemompeld, vervolgde de Master:
'Derhalve, heren, resten slechts twee kandidaten... tenzij we... tenzij iemand...? Nee?'
Nee.
Wel, dat was prettig, verklaarde de Master: hij had altijd gewenst dat zijn opvolger van het College afkomstig zou zijn. En zo zou het ook zijn. De verkiezing zou plaatsvinden op de wijze die al tijden in ere was gehouden: door middel van één enkel stukje papier met daarop de handgeschreven naam van de kandidaat die de voorkeur verdiende, met daaronder de handtekening van de stemmende Fellow, dat bij de Mas-

ters Lodge een maand later, in de voormiddag van negentien maart, moest worden afgegeven.
De Master wenste vervolgens de beide kandidaten succes; en Julian Storrs en Denis Cornford, die toevallig naast elkaar zaten, schudden elkaar glimlachend de hand, als een paar boksers die moesten worden gewogen voor een felle strijd.
Dat was nog niet alles.
Onder 'Wat verder ter tafel komt' leverde de Tutor for Admissions zijn tweede bijdrage die ochtend.
'Misschien is het mogelijk, Master, met het oog op de huidige overvloed aan pennen bij de College Office, dat de Domestic Bursar ons elk een gratis balpen doet toekomen waarmee we onze keuze voor de opvolging van de Master kunnen noteren?'
Het was een aardige suggestie, typisch voor een dergelijke vergadering aan de universiteit van Oxford, en toen de heren om 10.20 uur de Stamper Room verlieten en zich op de voorste binnenplaats begaven, grijnsden de meeste Fellows opgewekt.
Maar niet de Domestic Bursar.
Noch Julian Storrs.
Noch Denis Cornford.

HOOFDSTUK 12

De verdienste van de camera is niet de macht die deze heeft om de fotograaf tot kunstenaar te maken, maar de impuls die deze hem geeft om alsmaar te blijven kijken.

Brooks Atkinson, *Once Around the Sun*

Eerder diezelfde ochtend hadden Morse en Lewis samen koffie gedronken in de kantine van het hoofdbureau van politie van Kidlington.

'Kijk, daar heb je ze!' zei Morse toen hij naar de foto wees die een knaap in de donkere kamer had weten te vergroten en verduidelijken. 'Onze enige grote aanwijzing; nou ja *kleine* aanwijzing dan.'

Zoals Lewis het zag, scheen de vergroting redelijk effectief wat betreft de kleding; maar om eerlijk te zijn was de beloofde verduidelijking van de twee gezichten, die van de vermoorde vrouw en die van de man dicht bij haar, eerder vager geworden dan dat die enig fysionomisch detail onthulde.

'En?' vroeg Morse.

'Slechter dan het origineel.'

'Onzin! Kijk eens.' Morse wees naar het kleine driehoekige knoopje in de das van de man, die net boven een grijze trui met hoge boord scheen uit te steken.

Ja. Lewis erkende dat de kleur en het patroon van de das mogelijk wat duidelijker te zien waren.

'Ik denk dat ik die das bijna herken,' ging Morse langzaam verder. 'Die diep kastanjebruine kleur. En die' (opnieuw wees hij) 'die smalle witte streep...'

'Wij droegen op school nooit dassen,' meldde Lewis.

Maar Morse was te diep in gedachten verzonken om zich druk te maken over het vroegere schooluniform van zijn brigadier, of het ontbreken daarvan, want met een vergrootglas probeerde hij de structuur van het kleine relevante stukje van de foto te verduidelijken (?).

'Heeft wel smaak, Lewis. En wel klasse ook. Het zou me niet verbazen als dat de das is van de Old Wykehamists' Classical Association.'
Lewis zei niets.
En Morse keek hem bijna beschuldigend aan. 'Je schijnt niet erg geïnteresseerd te zijn in wat ik je vertel.'
'Niet echt, misschien.'
'Goed! Wellicht is het geen das van een openbare school. Wat denk *jij* dan dat het voor das is?'
Opnieuw zei Lewis niets.
Na een poosje pakte een halfgesuste Morse de foto op, deed hem terug in de vaalgele Niet-Kreuken-envelop en ging weer zitten.
Hij zag er moe uit.
Zoals Lewis wist was hij ook gefrustreerd, omdat de hele voorgaande dag noodzakelijkerwijs was doorgebracht met precies die aspecten van het speurwerk waar Morse de grootste hekel aan had: administratie, organiseren, procedures – waarbij hij weinig kans kreeg om zich te storten op de dingen waar hij naar eigen zeggen het beste in was: hypotheses, voorstellingen, de incidentele sprong in het halfduister.
Het was nu 9 uur in de ochtend.
'Jij kan beter naar het station gaan, Lewis. En succes!'
'Wat bent *u* dan van plan?'
'Ik ga in Oxford mijn haar laten knippen.'
'Er zijn hier een paar nieuwe kapperszaken geopend. Het is niet nodig om –'
'Ik – ga – naar – Oxford, oké? En wat later ga ik een knaap opzoeken die expert is op het gebied van dassen, goed?'
'Ik kan u een lift geven, als u wilt.'
'Nee. Een van die vormeloze wichten in Shepherd and Woodward's heeft er hooguit tien minuten voor nodig om mijn kuif bij te werken – en ik heb pas om elf uur met die man afgesproken.'
'King's Arms, is het niet?'
'Ah! Dat heb je *wel* geraden.'
'Pardon?'
'Waarom doe je niet een gooi naar die das? Kom op!'
'Ik zou het niet weten.'

'En *ik* zou het verdomme ook niet weten. Dat is nou juist waarom we moeten raden, man.'
Lewis stond nu bij de deur. Het was de hoogste tijd dat hij vertrok.
'Ik heb geen benul van al die chique dassen die je in die chique winkels aan de High ziet. Wat mij betreft heeft hij hem van het stropdassenrek gehaald bij Marks and Spencer's.'
'Nee. Dat denk ik niet.'
'Kunnen we niet een paar hoeken afsnijden? Misschien moeten we een foto in de *Oxford Mail* laten plaatsen Dan weten we gauw genoeg wie hij is.'
Morse overwoog de mogelijkheid opnieuw.
'Ja-aa... en als we erachter komen dat hij niets met de moord te maken heeft...'
'Kunnen we hem van verder onderzoek uitsluiten.'
'Ja-aa... en kan hij zijn huwelijk ook wel uitsluiten –'
'– als hij getrouwd is –'
'– en zijn kinderen ruïneren –'
'– als hij die heeft.'
'Ga jij nou maar naar het station, Lewis.'
Morse had er genoeg van.

HOOFDSTUK 13

Het is de absolute tempel van ongemak.

John Ruskin, *The Seven Lamps of Architecture*
– refererend aan een treinstation

Om 9.45 uur zat Lewis strategisch aan een van de ronde tafeltjes in de restauratieruimte die aan Perron 1 grensde. Met tussenpozen klonken uit de luidsprekers mededelingen over de aankomst van treinen of verontschuldigingen voor vertragingen, en om 9.58 werden alle haltes van de stoptrein naar Reading omgeroepen: Radley, Culham, Appleford, Didcot Parkway, Cholsey, Goring en Streatley... Cholsey, ja.

Mrs. Lewis was een grote fan van Agatha Christie en hij had haar vaak beloofd haar mee te nemen naar het kerkhof in Cholsey, waar de grote misdaadromanschrijfster begraven lag. Maar om de een of andere reden was het er nooit van gekomen.

Het was druk op het station. Passagiers verlieten voortdurend het gebouw door de twee automatische deuren rechts van Lewis, om de trappen naar de taxistandplaats en de bussen naar het stadscentrum af te gaan; passagiers kwamen voortdurend door dezelfde deuren binnen, zich een weg banend naar de loketten, de telefoons, de informatiebalie; passagiers sloegen linksaf, langs Lewis, om kranten, versnaperingen en pockets te kopen bij Menzies, of om broodjes, koek of koffie te halen bij de Quick Snack ernaast.

Vanaf zijn zitplaats kon Lewis net een van de schermen lezen: de trein van 10.15 naar Paddington zou blijkbaar op tijd vertrekken – geen minuut te laat. Maar hij had nog niemand gezien die ook maar enigszins leek op de man wiens foto hij in het exemplaar van de *Daily Mirror* had weggeborgen.

Om 10.00 uur kwam de trein aan op Perron 1 en er stapten nu passagiers in. Maar er was nog steeds niemand die Lewis' aandacht trok; er

stond niemand ongeduldig rond te kijken alsof hij op een metgezel wachtte; er was niemand die elke paar seconden rusteloos op een horloge keek of heen en weer naar de ingangsdeuren liep om de mensen in aankomende taxi's te bekijken.

Niemand.

Lewis stond op, begaf zich naar het perron en liep snel langs de vier wagons die samen de Turbo Express naar Paddington vormden. Hij hield zo goed mogelijk het gezicht in gedachten dat hij die ochtend zo ijverig had bestudeerd. Maar wederom zag hij niemand die leek op de man die ooit naast de vermoorde vrouw in een fotohokje had gezeten.

Niemand.

Toen, op dat moment (zeer letterlijk zelfs), kwam het idee in hem op.

Een jong uitziende conducteur leunde uit een van de achterste ramen, terwijl een rammelend karretje met verfrissingen onhandig aan boord werd gehesen. Lewis toonde hem zijn identiteitspapieren; toonde hem de foto.

'Hebt u een van deze twee ooit in de trein naar Paddington gezien? Of in een andere trein?'

De jonge knaap met pokdalig gezicht bestudeerde de identiteitspapieren alsof hij vermoedde dat het een verkeerd kaartje was; toen keek hij even aandachtig naar de foto, alvorens op te kijken naar Lewis.

Iemand blies op een fluit.

'Ja. *Hem* heb ik in elk geval gezien. Wilt u zijn naam weten, agent? Die herinner ik me van zijn spoorkaart.'

HOOFDSTUK 14

Een goedgeknoopte das is de eerste serieuze stap in het leven.

Oscar Wilde

Morse nam bus 2A naar het centrum van Oxford, stapte bij Carfax uit, wandelde toen de High door en ging Shepherd and Woodward's binnen, waar hij de trap afging naar Gerrard's kapsalon.

'Hetzelfde als altijd, sir?'

Morse was blij dat hij door Gerrard zelf werd geknipt. Niet dat de eigenaar was begenadigd met haarkundige gaven die aanmerkelijk superieur waren ten opzichte van die van zijn aantrekkelijke, vrouwelijke assistenten, maar Gerrard was altijd een fervent bewonderaar geweest van Thomas Hardy en had in zijn leven een encyclopedische kennis opgedaan van het werk van de grote man.

'Ja, graag,' antwoordde Morse, stuurs in de spiegel kijkend naar haar dat was uitgedund en in de afgelopen jaren was verkleurd van staalgrijs naar helder wit.

Nadat Morse was opgestaan om met een handdoek de haartjes van zijn gezicht te vegen, haalde hij de foto tevoorschijn en toonde die aan Gerrard.

'Is hij hier ooit binnen geweest?'

'Ik denk het niet. Zal ik het aan de meisjes vragen?'

Morse dacht even na. 'Nee. Laat voorlopig maar even.'

'Herinnert u zich dat gedicht van Hardy, mr. Morse? "The Photograph"?'

Dat herinnerde Morse zich. Maar slechts vaag.

'Fris mijn geheugen eens op.'

'Ik heb het uit mijn hoofd gekend, maar...'

'We worden allemaal ouder,' gaf Morse toe.

Gerrard ging nu de bladzijden van zijn buitengewoon goede geheugen na.
'Herinnert u zich dat Hardy een foto verbrandde van een van zijn oude vlammen – hij wist niet of ze nog leefde of niet – ze was iemand uit een ver verleden – maar was enorm ontroerd – alsof hij haar op de een of andere manier ter dood bracht – toen hij de foto verbrandde... Wacht even... wacht even, ik denk dat ik het heb:

Well – she knew nothing thereof did she survive,
And suffered nothing if numbered among the dead,
Yet – yet – if on earth alive
Did she feel a smart, and with a vague strange anguish strive?
If in heaven, did she smile at me sadly and shake her head?'

Morse voelde zich triest toen hij de High inliep. Hardy slaagde er altijd in hem een treurig gevoel te bezorgen. En vooral nu, sinds hij slechts een paar dagen eerder een dierbare foto in de vlammen had geworpen: een foto die tot dan toe tussen de pagina's 88 en 89 van zijn *Collected Poems of A.E. Housman* had gezeten – de foto van een donkerharige jonge vrouw die op een afgebrokkelde klassieke pilaar zat, ergens op Kreta. Een vrouw die Ellie Smith heette; een vrouw die hij had liefgehad – en verloren.
Morse overwoog de mogelijkheden. Waren er andere foto's verbrand of aan stukjes gescheurd sinds de moord op Rachel James – foto's die tot dan toe in boeken of geheime laden hadden gezeten?
Misschien had Lewis gelijk. Waarom zouden ze de foto niet in de *Oxford Mail* laten afdrukken? Er zouden zeker honderden telefoontjes binnenkomen: vele daarvan incorrect, natuurlijk – maar sommige waarschijnlijk juist.
Morse sloeg Alfred Street in en liep door de smalle straat met kinderkopjes naar het kruispunt met Blue Boar Street, waar hij aan de klapdeur voelde van de Bear Inn.
Gesloten – de openingstijden vermeldden helaas pas het middaguur. Het was nu 11.20 uur en Morse had dorst. Misschien had hij altijd dorst. Die ochtend had hij echter een buitengewone dorst. Hij zou zelfs graag een paar grote glazen ijskoude pils achterover hebben geslagen – een

drank waarvan het nuttigen op vrijwel elk ander tijdstip verraad zou betekenen voor een verslaafde aan echte ale, zoals Morse.

Hij klopte zachtjes op het raam in de deur. Klopte opnieuw. De deur werd geopend.

Een paar minuten later, nadat hij zijn papieren had laten zien en een korte uitleg van zijn doel had gegeven, zat Morse met de kastelein, Steven Lowbridge, aan een tafel in de bar.

'Wilt u koffie of zo?' vroeg Sonya, zijn vrouw.

Morse keek om en wendde zich naar de bar, waar een rij bieren hun merken tentoonspreidden aan de pompen.

'Is de Burton goed?'

De kastelein (zo hoorde Morse) stond al vijf jaar in de Bear Inn en had het er vreselijk naar zijn zin. Er had op die plek al sinds 1242 een dranklokaal gestaan, en zowel mannelijke als vrouwelijke studenten kwamen nog steeds naar de relatief kleine pub: de meesten van Oriel en Christ Church, maar ook sommigen van Lincoln en de universiteit.

En de stropdassen?

De Bear Inn stond landelijk – en internationaal – bekend om de stropdassen: er waren er ongeveer vijfduizend. Vitrines met stropdassen bedekten de muren en plafonds van de pub: dassen van legereenheden, sportclubs, scholen en herenclubs, stropdassen van overal. In 1954 was een begin gemaakt met de verzameling (zo vernam Morse) toen de toenmalige kastelein alle klanten met een interessant uitziende das had uitgenodigd de laatste negen of tien centimeter ervan te laten afknippen – in ruil voor een paar glazen bier. Daarna werden de afgeknipte delen tentoongesteld in vitrines, met een klein, vierkant, wit kaartje eraan met daarop de origine en beschrijving.

Morse knikte bemoedigend toen de kastelein zijn goed ingestudeerde verhaal vertelde en nu en dan een blik wierp op de vitrine aan de muur ertegenover: Yale University Fencing Club; Kenya Police; Wells Schoolboys' Hockey Association; Women's Land Army...

Grote goden!

Wat een veelheid aan dassen!

Morses glas was leeg en de kasteleinsvrouw opperde voorzichtig of de inspecteur wellicht behoefte had aan nog een glas?

Morse had geen bezwaar en begaf zich naar het herentoilet, waar hij zich, terwijl hij zijn handen waste, afvroeg of alle stoppen van de wastafels op de hele wereld verdwenen konden zijn – stoppen in elke pub, in elk hotel, in elk openbaar gebouw in het hele land. Ergens (mijmerde Morse) moest toch zeker een buitensporige hoop wastafelstoppen liggen, zo hoog als een Egyptische piramide.

Terug in de bar haalde Morse zijn foto tevoorschijn en wees naar het kleine zichtbare deel van de das.

'Denkt u dat hier zo'n das bij hangt?'

Lowbridge keek naar de eenvoudig gestreepte, kastanjebruine das en schudde aarzelend zijn hoofd.

'Dat *denk* ik niet... Maar doe alsof u thuis bent – kijk rustig rond – zo lang als u wilt.'

Morse voelde zich teleurgesteld.

Was Lewis maar hier! Lewis – die zo verbluffend competent was in dit soort dingen: het nakijken, nakijken en nog eens nakijken van de inhoud van vitrines.

Help, *Lewis!*

Maar Lewis was elders. En gedurende vijfentwintig minuten liep Morse rond in de pub, steeds futlozer en geïrriteerder.

Niets kwam overeen....

Niets.

'Kunt u vinden wat u zoekt?' Het was de donkere, aantrekkelijke Sonya, die net terugkwam van het boodschappen doen in het Westgate Centre.

'Helaas niet, nee,' bekende Morse 'ik voel me een beetje een boer die een contactlens zoekt in een omgeploegd veld.'

'Is dat de das die u zoekt?'

Sonya wees naar de das op de foto die nog op tafel lag.

Morse knikte. 'Dat is 'm.'

'Maar ik kan u wel vertellen waar u die kunt vinden.'

'O, ja?' Morse zette grote ogen op. Zijn mond werd plotseling droog.

'Ja! Ik zocht een das voor Steves verjaardag. Zo'n das is te vinden in het stropdassenrek bij Marks and Spencer's.'

HOOFDSTUK 15

Een slaaf heeft slechts één meester; maar ambitieuze mensen hebben zoveel meesters als er mensen zijn die handig zijn voor het verbeteren van hun positie.

La Bruyère, *Characters*

'Wel?'

Julian Storrs sloot de voordeur achter zich, hing zijn druipende, plastic regenjas op en sloot zijn vrouw in zijn armen.

'Geen externe kandidaten – alleen wij twee.'

'Dat is geweldig nieuws!' Angela Storrs onttrok zich aan haar mans korte, plichtmatige omhelzing en ging hem voor naar de salon van het prachtig gemeubileerde pand aan Polstead Road, een weg die Woodstock Road met Aristotle Lane verbond (deze laatste was toevallig Morses favoriete straatnaam).

'Zeker geen slecht nieuws, hè? Als de goden ons nu alleen maar een beetje zouden toelachen...'

'Iets drinken?'

'Ik denk dat ik misschien wel een klein glaasje brandy heb verdiend.'

Ze schonk zijn drankje in, schonk voor zichzelf een grote droge vermout in, stak een sigaret op en ging naast hem op de bruine leren bank zitten. Ze klonk haar glas tegen het zijne en even glansden haar ogen van de mogelijke triomf.

'Op *jou,* Julian.'

'Wacht even! We moeten die verdomde verkiezing eerst nog winnen. Geen ongevaarlijke tegenstander, die ouwe Denis, weet je: goede College-man – goede docent – eersteklas brein –'

'Getrouwd met een eersteklas slet!'

Storrs schudde met een ongemakkelijk glimlachje zijn hoofd.

'Je bent wel wat wreed, schat.'

'Noem me niet "schat" – alsof je uit Rotherham komt of zo.'
'Wat is er mis met Rotherham?' Hij sloeg zijn linkerarm om haar schouders en dwong zich beminnelijk te glimlachen, terwijl hij de vrouw opnam met wie hij ruim twintig jaar geleden was getrouwd – die toen nog slank was, een fris gezicht had en vrij van rimpels was geweest. Om eerlijk te zijn werd ze sneller ouder dan de meeste vrouwen van haar leeftijd. Netwerken van spataderen tekenden de lange, nog steeds welgevormde benen, en haar buik puilde ietwat uit bij de band van de elegante broekpakken die ze de laatste tijd onveranderlijk droeg. Haar hals was nogal mager geworden en om haar ogen zaten lijnen en rimpels. Toch had het gezicht zelf nog steeds de sterke trekken, en voor te veel mannen was ze nog steeds een aantrekkelijke vrouw – zoals ze voor Julian Storrs was geweest toen hij haar had leren kennen... in die buitengewone omstandigheden. En nu nog konden weinigen makkelijk die uitnodiging in de amandelvormige ogen weerstaan als ze na een etentje of receptie de donkere bril afzette die ze zo regelmatig was gaan dragen.
Nadat ze snel haar vermout had opgedronken, stond Angela Storrs op en schonk zich nog een glas in. Haar man maakte geen tegenwerpingen. Hij was zelfs blij wanneer ze besloot haar meer dan regelmatig voorkomende zucht naar alcohol te blussen, omdat ze dan meestal naar bed ging, ging slapen, en met een veel betere stemming wakker werd.
'Wat zijn je kansen – eerlijk?'
'Hoop is een christelijke deugd, dat weet je'
'Jezus! Kun je niets beters bedenken dan dat?'
Hij zweeg een moment. 'Het betekent veel voor je, is het niet, Angela?'
'Het betekent ook veel voor jou,' antwoordde ze, en wachtte tot het volle effect van haar kortaf uitgesproken woorden was bereikt. 'Dat *is* toch zo?'
'Ja,' antwoordde hij zacht, 'het betekent bijna alles voor me.'
Angela stond op en schonk nog een vermout in.
'Ik ben blij dat je dat zegt. Weet je waarom? Omdat het niet *bijna* alles voor me betekent – het betekent *letterlijk* alles. Ik wil de vrouw van een Master zijn, Julian. Ik wil Lady Angela zijn! Begrijp je hoe graag ik dat wil?'

'Ja... ja, ik denk het wel.'
'Dus... dus als we ons moeten storten in "vuile zaakjes"...'
'Wat bedoel je?'
'Niets bijzonders.'
'Wat bedoel je?' herhaalde hij.
'Zoals ik al zei...'
'Kom op! Zeg het me!'
'Nou, stel dat het in het College bekend werd dat Shelly Cornford een onverzadigbare nymfomane was...'
'Dat is niet *eerlijk!*'
Angela Storrs stond op en gooide de laatste slok van haar derde glas achterover.
'Wie zei dat het dat *was?*'
'Waar ga je heen?'
'Naar boven, even liggen, als je het niet erg vindt. Ik had er al een paar op voordat jij thuiskwam – had je dat niet gemerkt? Maar dat denk ik niet, nee. Je hebt de laatste tijd toch al niet veel van me gemerkt, is het wel?'
'Wat moet dat nou weer betekenen?'
Maar ze was de kamer al uit en scheen het niet te horen.
Storrs nam nog een slokje van zijn brandy en pakte de *Oxford Mail* van de vorige avond van het plankje onder de salontafel. De kop op de voorpagina schreeuwde hem opnieuw toe:

MOORD IN KIDLINGTON
Vrouw doodgeschoten door keukenraam

'Wat heb je Denis verteld?'
'Hij heeft college. Ik heb alleen gezegd dat ik boodschappen ging doen.'
'Heeft hij je verteld over de vergadering van het College?'
Ze knikte.
'Tevreden?'
'Mm-hm!'
'Het zal een zenuwslopende tijd voor je worden.'

‘Wat weet jij daar nou van?’
‘Dat duurt maar een maand, trouwens.’
‘Hoe denk je dat zijn kansen liggen?’
‘Moeilijk te zeggen.’
‘Ga *jij* op hem stemmen?’
‘Ik mag niet stemmen.’
‘Tenzij er een gelijk aantal stemmen is.’
‘Klopt. Maar dat is onwaarschijnlijk, hebben ze gezegd. Rekenkundig vrijwel onmogelijk – als alle drieëntwintig Fellows besluiten te stemmen.’
‘Dus je hebt er niet veel in te zeggen.’
‘O, dat zou ik niet zo stellen. Het zou me enigszins verbazen als een of twee van de Fellows me niet een beetje advies zouden vragen over, eh, over hun keuze.’
‘En?’
‘En dan zal ik proberen behulpzaam te zijn.’
‘Dan ben je Denis behulpzaam?’
‘Nou, *dat* heb ik niet gezegd, of wel?’
De grote koeltorens van de krachtcentrale van Didcot doemden links van hen op, en gedurende een poosje werd er weinig meer gezegd terwijl de twee verder reden over de A34 naar het zuiden, alvorens vlak voor de Ridgeway af te slaan naar het lieflijke, kleine plaatsje West Ilsley.
‘Ik heb het gevoel dat ik arme Denis een beetje laat zakken,’ zei hij toen de donkerblauwe Daimler voor het dorpscafé stilhield.
‘Denk je niet dat *ik* dat ook doe?’ snauwde ze. ‘Maar ik zeur er niet over door.’
In de bar bestelde hij een droge witte wijn voor Shelly Cornford en een glas Old Speckled Hen voor zichzelf, en getweeën bestudeerden ze het menu op een schoolbord, voordat ze hun keuze maakten en plaats namen aan een tafel voor het raam met uitzicht op het verwaarloosde plantsoen in het dorp.
‘Vind je dat we elkaar niet meer moeten zien?’ Hij vroeg het zacht.
Ze scheen de vraag meer op te vatten als een oefening in logische evaluatie dan als een emotioneel dilemma.

'Dat wil ik niet.'

Ze streek met haar rechterpols langs de voorkant van zijn donkergrijze pak.

'Jammer dat we de lunch al hebben besteld,' zei hij zacht.

'We kunnen hem altijd afbestellen.'

'Waar zullen we heen gaan?'

'Voordat we *ergens* heen gaan, wil ik dat *jij* iets voor *mij* doet.'

'Bedoel je iets voor Denis?'

Beslist knikte ze.

'Ik kan je niet al te veel beloven, dat weet je.'

Ze keek snel om zich heen naar de andere tafels voordat ze haar lippen naar zijn oor bracht. 'Maar *ik* wel. Ik kan jou alles beloven, Clixby,' fluisterde ze.

Vanuit zijn kamer in het College had Denis Cornford vlak voor 11 uur 's ochtends even gebeld. Ze zou later uitgaan, had ze gezegd, maar hij wilde haar alleen zo snel mogelijk even vertellen over de vergadering van het College.

Hij vertelde het haar.

Ze was blij – dat kon ze voelen.

Zij was blij – dat kon hij voelen.

Cornford had nog een halfuur voor zijn volgende college met een bijzonder intelligente eerstejaars studente uit Nottingham, die in het bezit was van een uitzonderlijk goed geheugen, zo goed als hij nog nooit had meegemaakt, en van een paar van de prachtigste benen die zich ooit tegenover hem hadden gekruist. Toch ervoer hij niet de geringste erotische dagdromen nu hij even aan haar dacht.

Hij liep naar de White Horse, de smalle pub tussen de twee Blackwell's winkels tegenover Sheldonian, en weldra nipte hij van een grote Glenmorangie. Langzaam kwam hij in het reine met het vooruitzicht dat hij over een maand misschien de Master van Lonsdale College was. Hij was van nature een bedeesde man, maar begon om een of andere vreemde reden wat meer zelfvertrouwen te krijgen wat betreft zijn kansen. Het leven was een rare zaak – en de favorieten wonnen toch ook heel vaak de paardenrace niet?

Ja, in het leven konden de raarste dingen gebeuren.

Tegen alle verwachting in, als het ware.
Zijn studente zat met gekruiste, in zwarte panty's gehulde benen op de houten trap voor zijn kamer en stond op zodra ze hem zag. Bij Cornford zijn, wekelijks een uur lang met hem praten, dat was het hoogtepunt van haar verblijf in Oxford geworden. Maar de grote fascinatie in zijn leven was geschiedenis – niet zij.
Dat wist ze.

HOOFDSTUK 16

Prosopagnosie: de afwijking van een persoon die het gezicht van een andere persoon niet kan herkennen, hoe recent deze eerder genoemde persoon ook in het gezelschap van de ander heeft verkeerd.

Small's Enlarged English Dictionary, 13e druk 1806

Om 10.20 uur had Lewis vanaf het station van Oxford geprobeerd Morse op het hoofdbureau te bellen. Vergeefs. Het dramatische nieuws moest enige tijd wachten, en nu had Lewis in elk geval ruim de tijd om zijn tweede opdracht van de dag uit te voeren.

Ze waren slechts met z'n tweeën geweest bij het Fysiotherapeutisch Centrum van Oxford – hoewel 'Centrum' een tamelijk hoogdravende beschrijving was van de praktijk, die was gevestigd op de begane grond van een groot, vrijstaand huis van rode bakstenen halverwege Woodstock Road ('1901' stond er op de zwarte regenpijp): het kantoortje naast het ruime portaal; de enkele behandelkamer rechts met de twee bedden die door middel van een verrijdbaar houten scherm waren gescheiden; en een uitzonderlijk luxueuze wc aan de linkerkant.

De verontruste partner van Rachel James, een gespierde vrouw met onopvallende trekken, gescheiden en midden veertig, kon blijkbaar nauwelijks enig licht werpen op de recente tragedie. Beiden waren volledig gediplomeerd fysiotherapeut en waren freelance gaan werken na een verschil van mening met de Hospital Trust. Twee jaar geleden hadden ze besloten hun krachten te bundelen en hun eigen privé-praktijk te openen: voornamelijk voor vrouwen die problemen hadden met enkels, knieën, ellebogen en schouders. Het avontuur was redelijk geslaagd gebleken, hoewel ze graag wat meer cliënten hadden verwelkomd – vooral Rachel, misschien, die (zoals Lewis nu voor de tweede keer vernam) steeds dieper en dieper in het negatieve actieve vermogen wegzakte.

Vriendjes? had Lewis geprobeerd. Ze was aantrekkelijk – zowel qua

gelaat als qua figuur – en er waren ongetwijfeld flink wat aanbidders geweest. Maar geen speciale aanbidder; niemand over wie Rachel sprak in 't bijzonder; geen telefoontjes op kantoor, bijvoorbeeld.

'Is die van haar?' had Lewis gevraagd.

'Ja.'

Lewis pakte een witte jas van de haak achter de deur en keek naar het ovale naamplaatje: de woorden BEROEPSVERENIGING VAN FYSIOTHERAPEUTEN stonden om een geel wapen heen gedrukt. Hij voelde in de flink gesteven zakken.

Niets.

Zelfs Morse (stond Lewis zich toe te denken) zou daar niets aan hebben gehad.

Elk van de twee vrouwen had een privé-la in het bureau in het kantoortje en Lewis bekeek nauwkeurig de spullen die Rachel in haar werktijd in de buurt had bewaard:

lippenstift, lippenzalf, poeder, deodorant, een klein doosje tissues, twee balpennen, blauw en rood, een geel potlood, een Engels zakwoordenboek (Oxford University Press), een bibliotheekboek. Verder niets. Geen dagboek, geen brieven.

Opnieuw had Lewis het gevoel (maar deze keer niet terecht) dat Morse zijn teleurstelling zou hebben gedeeld.

Wat Morse betreft: hij was naar zijn vrijgezellenflat in het noorden van Oxford gegaan voordat hij terugging naar het hoofdbureau. Nadat zijn haar was geknipt, doorliep hij altijd het ritueel van het wassen van zijn haar en het aantrekken van een ander overhemd, waarop dan zelfs nog een paar verdwaalde haren erin bleken te slagen een intense irritatie op te roepen op zijn, zoals hij zichzelf (en anderen) voorhield, bijzonder gevoelige huid.

Toen hij uiteindelijk terugging naar het hoofdbureau, trof hij Lewis aan. Hij was al terug van zijn missies.

'U ziet er jonger uit, sir.'

'Nee, dat zie je verkeerd. Ik denk dat deze zaak me al jaren ouder heeft gemaakt.'

'Ik bedoelde het kapsel.'

'Ah, ja. Best aardig gedaan, vind je niet?'

'Hebt u een goede ochtend gehad, sir – naast het bezoek aan de kapper?'

'Ach, wel bevredigend. En jij?'

Lewis glimlachte opgetogen.

'Wilt u eerst het goede nieuws of het slechte nieuws?'

'Het slechte nieuws.'

'Nou, het is eigenlijk niet "slecht" – het is eigenlijk helemaal geen "nieuws". Ik denk dat we niet veel aanwijzingen zullen vinden op haar werkplek. Ik denk zelfs dat we er geen zullen vinden.' Lewis bracht verslag uit van zijn bezoek aan het Fysiotherapeutisch Centrum van Oxford.

'Hoe laat kwam ze daar 's ochtends altijd aan?'

Lewis keek in zijn aantekeningen. 'Vijf over acht, tien over acht – rond die tijd. Redelijk vroeg. Maar als ze veel langer had gewacht, had ze vastgezeten in het drukke verkeer van Kidlington naar Oxford, nietwaar?'

'Mm... De eerste behandelingen beginnen niet voor kwart voor negen, zeg je.'

'Of negen uur.'

'Wat deed ze voordat het centrum openging?'

'Weet ik niet.'

'Lees, Lewis!'

'Nou, zoals ik al zei, er lag een bibliotheekboek in haar la.'

'Wat was het?'

'Heb ik niet genoteerd'

'Kun je het je niet herinneren?'

Ja-aa, Lewis dacht dat hij het nog wist. Ja!

'Een boek dat *The Masters* heette, sir – van P.C. Snow.'

Morse lachte en schudde zijn hoofd.

'Je bedoelt *C.P.* Snow.'

'Neem me niet kwalijk, sir.'

'Best interessant.'

'Hoezo?'

Morse negeerde de vraag.

'*Wanneer* had ze het bij de bibliotheek geleend?'
'Hoe moet ik dat weten?'
Langzaam, sarcastisch, antwoordde Morse: 'Je hoeft alleen maar veertien dagen af te trekken van de datum waarop het boek moet worden teruggebracht, die je, als je gekeken had, voorin had kunnen vinden door het open te slaan.'
'Wellicht mag men ze drie weken houden – bij de bibliotheek waar zij het heeft geleend.'
'En welke bibliotheek was dat?'
Op de een of andere manier wist Lewis zijn goede humeur te bewaren. 'Daar kan ik u in elk geval een duidelijk antwoord op geven: ik heb geen flauw idee.'
'En wat is het goede nieuws?'
Deze keer was het Lewis' beurt om een langzame, indrukwekkende mededeling te doen:
'Ik weet wie die vent is – die vent op de foto.'
'O, ja?' Morse keek verbaasd. 'Bedoel je dat hij op het station kwam opdagen?'
'Op een bepaalde manier wel, ja. Er stond niemand die op hem leek op zijn vriendin te wachten. Maar ik heb even gesproken met de conducteur – een jonge knul die pas een paar weken als zodanig werkt. Hij herkende hem meteen. Hij had gevraagd om zijn spoorkaart en herinnerde zich hem omdat hij een beetje nijdig op hem werd – en mogelijk daarom wist hij ook nog zijn naam.'
'Een werkelijke overvloed aan voornaamwoorden, Lewis! Weet je hoe vaak je zojuist *hij* en *hem* en *zijn* hebt gezegd?'
'Nee. Maar ik weet één ding wel: hij heeft me zijn naam gezegd!' antwoordde Lewis, met genoegen nog een paar mogelijk verwarrende voornaamwoorden toevoegend aan zijn eerdere aantal. 'Zijn naam is *Julian Storrs.*'
Een paar seconden lang bleef Morse volkomen bewegingloos zitten en voelde hij de bekende tinteling in zijn schouders. Hij pakte zijn zilveren Parker-pen en schreef een paar letters op het vloeiblad voor hem. Toen zei hij op fluistertoon:
'Ik ken hem, Lewis.'

'Maar u hebt hem niet herkend –?'
'De meeste mensen,' onderbrak Morse hem, 'kunnen, als ze ouder worden, geen namen onthouden. Ik zal je een puzzeltje opgeven voor een woord van zeven letters: "Anders vergeet men 't staminee".'
'"Amnesie"?'
'Goed zo! Meestal ben ik wel goed in namen. Maar naarmate ik ouder word, kan ik *gezichten* minder goed onthouden. En er bestaat een schitterend woord voor dit euvel van niet in staat zijn bekende gezichten te onthouden –'
'"Pro-so-pag-nog-iets", toch?'
Morse keek alsof hij water zag branden toen hij zijn hoofd hief en zijn blik richtte op zijn brigadier. 'Hoe weet jij in 's hemelsnaam...'
'Nou, zoals u weet, sir, was ik op school niet zo'n briljante leerling – zoals ik al zei droegen we niet eens een stropdas – maar in één ding was ik bijzonder goed' (hij wierp een blik op het vloeiblad) 'ik was de beste van de klas in ondersteboven lezen.'

HOOFDSTUK 17

Omgaan met de media is moeilijker dan een leprapatiënt in bad doen.
Moeder Teresa, Calcutta

Het was niet moeilijk geweest om informatie te vinden over Julian Charles Storrs – een man aan wie Morse (zoals hij zich nu herinnerde) slechts een paar maanden eerder was voorgesteld bij een expositie van Thesigers woestijnfoto's in het Pitt Rivers Museum. Maar daar vertelde Morse niets over aan Lewis toen ze die avond samen op het hoofdbureau in Kidlington zaten; hij zei evenmin iets over zijn ontdekking dat de stropdas, naar de herkomst waarvan hij zo naarstig had gezocht, gewoon te koop was bij alle filialen van Marks and Spencer. Prijs: £6,99.

'We moeten die Storrs maar gauw opzoeken, sir.'

'Dat moeten we zeker, ja. Maar we kunnen hem niets maken. Het is geen misdrijf om met een aantrekkelijke vrouw op de foto te worden gezet... Het was wel interessant dat ze *The Masters* las.'

'Ik heb het nooit gelezen, sir.'

'Het gaat over het interne gekonkel op Cambridge College wanneer de Master sterft. En onlangs heb ik in de *University Gazette* gelezen dat de huidige Master van Lonsdale op het punt staat zijn baret aan de wilgen te hangen – snap je wat ik bedoel?'

'Ik denk het wel,' loog Lewis.

'Storrs is Fellow aan Lonsdale – Senior Fellow, denk ik. Dus als hij heeft geopperd dat zij wel interesse zou hebben gehad in dat boek...'

'Dat wijst niet echt ergens op, of wel? We moeten zoeken naar een *Motief.* Dat is de basis van alles – het motief.'

Morse knikte. 'Maar wellicht wijst het wel op iets,' zei hij rustig. 'Als hij maar graag genoeg naar de top wil – en als zij hem eraan heeft herinnerd dat zij roet in zijn eten zou kunnen gooien...'

'Uit de school klappen, bedoelt u?'
'Niet uit de school klappen, als de prijs hoog genoeg was.'
'Chantage?' opperde Lewis.
'Dan zou ze brieven moeten hebben.'
'De kaart.'
'Foto's.'
'Eén foto.'
'Inschrijvingen bij hotels. Iemand heeft vast een creditcard gebruikt, en dat is *zij* niet geweest.'
'Hij heeft misschien wel contant betaald.'
'Je probeert me toevallig niet te *helpen,* of wel, Lewis?'
'Ik probeer alleen maar eerlijk uit te vinden wat we hebben – en dat is niet veel. Maar ik ben het met u eens het kan niet *haar* geld zijn geweest. Ze kon zich er in elk geval niet in wentelen, dat is zeker. Dat moet een aardige duit hebben gekost – die praktijk opzetten, de uitrusting, huur en zo. En ze had die hypotheek op haar eigen huis en de lasten van haar auto.'
Ja, een auto. Morse, die nooit enige belangstelling toonde voor een andere auto dan die van hemzelf, haalde opnieuw het beeld voor de geest van de witte Mini die voor nummer 17 geparkeerd stond.
'Misschien moet je nog eens goed naar die auto kijken, Lewis.'
'Heb ik al gedaan. Logboek in het handschoenenkastje, wegenatlas onder de passagiersstoel, brandblusapparaat onder de achterbank –'
'Geen drugs of pornografie, toevallig?'
'Nee. Alleen een stuurslot en een poster van de Labour Party.'
Lewis keek op zijn horloge: 20.35 uur. Het was een lange dag geweest en hij was erg moe. En zo te zien was zijn baas dat ook. Hij stond op.
'O en twee cassettes: Ella Fitzgerald en iets van Mozart.'
'Iets?'
'Iets voor klarinet, ja.'
'Concerto of kwintet?'
Gelukkig voor Lewis ging de telefoon voordat hij antwoord kon geven, want hij kon geen antwoord geven.
Hoofdinspecteur Strange.
'Morse? Ben jij op het bureau? Ik had bijna de Red Lion gebeld.'

'Wat kan ik voor u doen, sir?' vroeg Morse vermoeid.
'Televisie – dat kun je voor me doen. De BBC wil je voor het nieuws van negen uur en ITV voor dat van tien uur. Een van de ploegen is nu hier.'
'Ik heb alles wat we weten al verteld.'
'Nou, dan moet je maar iets nieuws bedenken, vind je niet? Dit is niet gewoon een moord, Morse. Dit is een *PR-oefening*.'

HOOFDSTUK 18

Donderdag 22 februari

In opsommingen als 'Frans, Engels, Italiaans en Spaans' nemen de twee komma's de plaats in van 'en'; er staat geen komma achter Italiaans, omdat dat in combinatie met 'en' overbodig zou zijn. Sommigen geven er echter de voorkeur aan er daar wel een te plaatsen, met als argument dat deze, aangezien het wellicht nodig is om elke dubbelzinnigheid te voorkomen, net zo goed altijd gebruikt kan worden vanwege de uniformiteit.

Fowler, *Modern English Usage*

Vlak na de lunch op donderdag liep Morse opnieuw doelloos rond te wandelen in de omgeving van Bloxham Drive nummer 17. Een vage, knagende intuïtie zei hem dat hij er eerder iets belangrijks over het hoofd had gezien.

Maar dat begon hij te betwijfelen.

In de (nu opgeruimde) keuken zette bij de transistorradio aan en kwam tot de ontdekking dat die was afgestemd op Radio 4. Had hij *aangestaan* toen de politie arriveerde? Had ze naar het programma *Today* geluisterd toen ze misschien gedurende een seconde had neergekeken op de stroom bloed die op het voorpand van haar nachtgoed terechtkwam?

En wat dan nog? – vroeg Morse aan zichzelf, zich ervan bewust dat hij niets zou bereiken.

In de woonkamer keek hij opnieuw de enkele rij pocketboeken langs. Voornamelijk vrouwelijke auteurs: Jackie Collins, Jilly Cooper, Danielle Steel, Sue Townsend... Hij las vier of vijf openingszinnen van de auteurs zonder bij één meteen geboeid te zijn, en wilde net weggaan toen hij *A Choice of Kipling's Prose* van Craig Raine zag staan. De witte

rug van het boek was nog al nieuw, alsof het een zeer recente aankoop was. Of een cadeau? Morse pakte het boek van de plank en bladerde een paar korte verhalen door die ooit – en nog – zo veel voor hem betekenden. 'They' stond erin, maar Morse moest zichzelf bekennen dat hij de betekenis er nooit echt van had begrepen. Maar geniaal? Christus, ah! En 'On Greenhow Hill', en 'Love-o'-Women' – dit laatste (daar was Morse onvermurwbaar in) was het beste korte verhaal uit de Engelse literatuur. Hij keek naar het titelblad: geen opdracht *aan* iemand; noch *van* iemand. Toen herinnerde hij zich een boek dat hij ooit had gekregen van een lieftallig, gewezen meisje en hij keek naar het binnenblad van de achterkaft: en daar, in de rechteronderhoek, zag hij de hoofdletters die met potlood waren geschreven: VOOR R VAN J – MML.

'Met Mijn Liefde.'

Het zou echter iedereen kunnen zijn – er beginnen zo veel namen met 'J': Jack, James, Jason, Jasper, Jeremy, John, Joseph, Julian...

En wat dan nog?

Trouwens, in deze tijd, Morse, zou het ook een vrouw kunnen zijn, nietwaar?

Boven, in de slaapkamer aan de voorkant, bekeek hij het tweepersoonsbed dat vrijwel de hele kamer in beslag nam en merkte opnieuw de twee ingedeukte kussens op, de ene bovenop de andere, in de donkerblauwe kussenslopen, waarop Rachel James voor de allerlaatste keer haar hoofd ter ruste had gelegd. Het winterdekbed, in hetzelfde blauw, was nog teruggeslagen zoals ze het had achtergelaten. Het onderlaken was slechts een beetje gekreukt. Het was niet het bed (daarvan was Morse zeker) waarin de vermoorde vrouw de laatste nacht van haar leven gepassioneerd de liefde had bedreven. Het was misschien beter geweest als ze dat wel had gedaan...

Op het nachtkastje stond een glas water dat er zo te zien al een hele poos stond, en daarnaast lag een paar blauwachtige oorbellen waarvan de stenen (vermoedde Morse) nou niet direct afkomstig waren uit een der meest kostbare winkels ter aarde.

Maar de inspecteur vormde zich enigszins een beeld, dat dacht hij althans.

Beeld... foto's...
Slechts twee ingelijste foto's aan de muur in de slaapkamer: de verplichte Monet en een niet goud ingevulde compositie van Gustav Klimt. Wel veel posters en stickers: tegen de jacht; tegen de export van levende dieren; tegen de Franse atoomproeven; vóór behoud van de nationale gezondheidszorg; vóór bescherming van de walvis; vóór de legalisatie van abortus. Te verwachten op haar leeftijd, dacht Morse. Of op *zijn* leeftijd, als je erover nadacht.
Hij schoof de zijkant van de gordijnen een stukje van de muur vandaan en bekeek het toneel beneden. Een bijna eerbiedige stilte scheen nu over Rachels kant van de straat te zijn neergedaald. Een agent in uniform – slechts één – stond bij de poort voor het huis en sprak met een journalist – slechts één: de man die naast de vermoorde vrouw had gewoond, op nummer 15; de man met de paardenstaart; de man die Morse binnen zeer korte tijd moest ondervragen; de man die hij al lang had moeten ondervragen.
Toen zag hij vanuit het raam zijn collega, brigadier Lewis, uit een politiewagen stappen, en bedachtzaam ging hij de trap af. Vreemd – heel vreemd eigenlijk – dat tussen al die stickers in de slaapkamer die ene, die van die partij die het meest in aanmerking kwam (toch?) om zich in te zetten voor die doelen, in haar auto was blijven liggen, waar Lewis hem later had gevonden. Waarom had ze die niet op een van de ramen beneden of boven geplakt, zoals zoveel huishoudens in de rij hadden gedaan?
Zich ervan bewust dat datgene dat hem zorgen had gebaard nog niet was geïdentificeerd, draaide Morse het yaleslot om teneinde Lewis binnen te laten, die de luncheditie van de *Oxford Mail* onder zijn arm droeg.
'Ik denk dat het tijd wordt dat we *hem* eens interviewen,' begon Lewis, wijzend naar de gesloten deur.
'Alles op zijn tijd,' beaamde Morse, en pakte de krant aan, waar evenals de twee voorgaande dagen de moord nog steeds op de voorpagina werd beschreven, maar nu niet meer als hoofdartikel.

POLITIE STAAT VOOR RAADSEL
BIJ MOORD IN KIDLINGTON

‘Aardig geschreven,’ gaf Morse toe. ‘Beetje pretentieus, wellicht...’

‘Geen fouten?’

Morse keek zijn brigadier scherp aan. ‘Heb ik iets over het hoofd gezien?’

Lewis zei niets en glimlachte raadselachtig terwijl Morse het artikel herlas.

‘Nou, ik zou zelf een komma hebben geplaatst na “verslaggevers”. Weet jij toevallig hoe zo’n komma heet?’

‘Fris mijn geheugen eens op.’

‘De “Oxford Komma”.’

‘Natuurlijk.’

‘Waarom sta je zo te lachen?’

‘Dat is het nou juist, sir. Er staat “grimmige”. Dat zou “grijnzende” moeten zijn, vindt u niet? Ziet u, mijn vrouw belde me een halfuur geleden op: ze heeft vijftig pond gewonnen in de premieobligaties. Obligatie, eigenlijk. Ze heeft er maar één.’

‘Gefeliciteerd!’

‘Dank u, sir.’

Voor het laatst las Morse het artikel door, zich afvragend of het zeventiende woord vanaf het begin en het zeventiende woord vanaf het einde iets te maken hadden met het huisnummer van het huis waarin Rachel James was vermoord. Waarschijnlijk niet. (In Morses leven wemelde het van de toevalligheden.)

‘Staat die nicht met die staart nog steeds buiten?’ vroeg hij ineens.

Lewis keek uit het raam.

‘Nee, sir. Hij is weg.’

‘Laten we hopen dat hij naar een van die nieuwe kapperszaken is gegaan waar jij me over vertelde.’ (Morses ideeën stonden bol van de vooroordelen.)

HOOFDSTUK 19

Ze schrikt op
Als om 17.00 de telefoon gaat
En met grote pressie
Wetende dat een van deze telefoontjes
Haar zal oproepen getuige te zijn van een sterfgeval
Dat meer woorden vereist dan zij
Als waarnemer van buitenaf kan bieden – en toch
Neemt ze, met het schrijfblok in de aanslag,
De hoorn van de haak.

Om 14.25 uur diezelfde dag stapte Morse in de kastanjebruine Jaguar, en nadat hij op zijn horloge had gekeken, reed hij weg. Eerst naar de Cutteslowe-rotonde, daarna rechtdoor over Banbury Road naar de Martyrs' Memorial, waar hij rechtsaf sloeg, Beaumont Street in, Park End Street uitreed en onder de spoorbrug door Botley Road inging, waar hij net voorbij de brug over de rivier linksaf sloeg, naar de Osney Industrial Estate.

Er was nog één plaats vrij op het beperkte parkeerterrein naast de receptie van Oxford City and County Newspapers, maar Morse deed alsof hij dat niet had gezien. In plaats daarvan vroeg hij het meisje achter de balie naar de sesam-open-u naar de grote parkeerplaats voor de staf, en zag al snel de zwart-witte hefboom omhooggaan toen hij een wit plastic kaartje in een elektronisch geval stak. Terug bij de receptie nam hetzelfde jonge meisje het kostbare kaartje weer in alvorens ze Morse een plaatje gaf waar BEZOEKER op stond, en stuurde hem een gang in links van hem naar een grote open ruimte waar honderden medewerkers van de krant het blijkbaar te druk hadden om de 'Bezoeker' op te merken.

Owens was (zoals Morse ontdekte) een van de weinige medewerkers die een paar vierkante meter voor zichzelf hadden; zijn kleine kantoortje

was van de ruimte afgescheiden door middel van panelen van hout met glas.
'U woont, eh, ze woonde naast u, is mij verteld,' begon Morse onhandig.
Owens knikte.
'Wel een gelukje op een bepaalde manier, neem ik aan – voor een journalist, bedoel ik?'
'Voor mij wel, ja. Maar voor haar niet zo, hè?'
'Hoe hoorde u het voor het eerst? U scheen nogal snel ter plaatse te zijn.'
'Della belde me. Zij woont in de Drive – op nummer 1. Zij had me naar mijn werk zien gaan.'
'Hoe laat was dat?'
'Dat moet om... tien voor zeven, vijf voor zeven zijn geweest.'
'Gaat u meestal rond die tijd weg?'
'Tegenwoordig wel, ja. Het afgelopen jaar hebben we grotendeels met flexibele werktijden gewerkt, en, tja, hoe vroeger ik thuis wegga, hoe sneller ik hier ben. Vooral buiten de vakanties.' Owens keek Morse over zijn bureau heen scherpzinnig aan. 'Maar u kent het ochtendverkeer van Kidlington naar Oxford net zo goed als ik.'
'Niet echt. Ik ga gewoonlijk de andere kant op – van noord-Oxford naar Kidlington.'
'Veel verstandiger.'
'Ja...'
Owens bleek een groter zwaargewicht dan hij had verwacht, en Morse zweeg even om zich schrap te zetten. Hij had slechts een paar minuten geleden genoteerd hoe lang hij er precies over had gedaan om dezelfde afstand af te leggen, van Bloxham Drive naar Osney Mead. En zelfs in het drukke middagverkeer – zelfs met een paar stoplichten tegen – had de reis hem veertieneneenhalve minuut gekost.
'Dus u was hier om ongeveer... ongeveer *hoe* laat, mr. Owens?'
De journalist haalde zijn schouders op. 'Kwart over? Twintig over? Meestal ben ik er rond die tijd.'
Morse begon wat achterdochtig te worden toen hij merkte dat Owens misschien de tijdsduur van de reis naar zijn werk die maandagochtend

opschroefde. Als hij inderdaad rond tien voor zeven was vertrokken, had hij makkelijk om – wat? – zeven uur op de parkeerplaats kunnen zijn. Met een beetje geluk. Dus waarom... waarom had Owens kwart over – zelfs twintig over gesuggereerd?

'Kunt u niet iets preciezer zijn?'

Opnieuw voelde Morse de schrandere blik van Owens op zich rusten.

'Bedoelt u dat hoe later ik hier aankwam, hoe minder waarschijnlijk het is dat ik verdacht word?'

'U beseft hoe belangrijk tijd is, mr. Owens – een opeenvolging van tijden – in een moordonderzoek als dit?'

'O, zeker, dat weet ik net zo goed als u, inspecteur. Ik heb aardig wat moorden verslagen... Dus... dus waarom vraagt u Della niet hoe laat ze me zag vertrekken? Della Cecil, heet ze, van nummer 1. Zij herinnert het zich mogelijk beter dan ik. En wat de aankomsttijd betreft... wel, het is vast niet moeilijk dat na te kijken. Wist u dat?'

Owens haalde een klein rechthoekig kaartje uit zijn portefeuille waar bovenaan een nummer gedrukt stond – 008 14922 – en vervolgde: 'Ik stop dit in dat ding daar en de hoe-heet-dat gaat omhoog en ergens neemt iets de tijd op waarop ik op de parkeerplaats aankom.'

De journalist met het brede gezicht en grote hoofd had ongeveer dezelfde specialistische kennis van de magische technologie als Morse, en deze laatste veranderde van richting in zijn vraagstelling.

'Deze vrouw die u zag vertrekken, die moet ik ondervragen. Beseft u dat?'

'U zou uw werk niet doen als u dat niet deed. Sigaret, inspecteur?'

'Eh, nee, nee, bedankt. Nou, eh, misschien toch wel, ja. Dank u. Deze vrouw, kent u haar goed?'

'Er staan maar twintig huizen in de Drive, inspecteur. Dan leer je na een poosje de meeste mensen wel kennen.'

'U bent nooit, u weet wel, wat hechter geworden? Met haar uitgeweest? Iets drinken? Eten?'

'Waarom vraagt u dat?'

'Ik moet alleen zoveel mogelijk te weten komen over iedereen daar, dat is alles. Ander zou ik mijn werk niet doen, zoals u al zei, nietwaar, mr. Owens?'

'We zijn inderdaad een paar keer uitgeweest, ja, meestal naar de buurtkroeg.'
'Welke is dat?'
'The Bull and Swan.'
'Ah, "Brakspear", "Bass", "Bisshop's Finger"...'
'Ik zou het niet weten. Ik hou persoonlijk meer van gewone pils.'
'Juist,' zei Morse met een zuur gezicht. Toen, na een moment stilte:
'En Rachel James? Kende u haar goed?'
'Ze was mijn *buurvrouw,* verdomme! Natuurlijk kende ik haar redelijk goed.'
'Bent u ooit in haar huis geweest?'
Owens scheen zijn antwoord zorgvuldig te overwegen. 'Slechts twee keer, als ik me niet vergis. Eén keer toen ik een paar mensen te eten kreeg en geen kurkentrekker kon vinden. Toen heb ik bij haar achterdeur aangeklopt, en zij vroeg me binnen, omdat het letterlijk stortregende, terwijl ze de hare zocht. De tweede keer was op een hete dag afgelopen zomer, toen ik het gras aan de achterkant maaide en zij haar fijne was ophing. Toen heb ik haar gevraagd of ze wilde dat ik haar gazon even meenam, en zij zei dat ze dankbaar zou zijn, en toen ik dat had gedaan, vroeg ze me of ik iets wilde drinken. Toen hebben we daar in de keuken wat gedronken.'
'Pils, neem ik aan.'
'Sinas.'
Sinas had, net als water, nooit een grote rol gespeeld in het dieet van Morse, maar ineens besefte Morse dat hij op dat moment graag een goed glas van het een of ander zou nuttigen, ongeacht wat, als het maar ijskoud was.
Zelfs pils.
'Het was een hete dag, zei u?'
'Gloeiend heet.'
'Wat droeg zij?'
'Niet veel.'
'Ze was een aantrekkelijk meisje, nietwaar?'
'Voor mij? Ik zal me altijd aangetrokken voelen tot een vrouw die niet veel aan heeft. En naar ik me herinner was het meeste van wat ze die dag droeg, meestal uit, als u me kunt volgen.'

'Dus ze had veel vriendjes?'
'Ze was het type vrouw dat door mannen werd begeerd, ja.'
'Ook door u?'
'Laten we het zo stellen, inspecteur. Als zij me die middag in haar bed had uitgenodigd, zou ik de trap op zijn gesprint.'
'Maar ze nodigde u niet uit?'
'Nee.'
'Nodigde ze andere mannen uit?'
'Ik betwijfel het. Niet in Bloxham Drive in elk geval. We hebben hier niet alleen Buurtpreventie, maar ook een constant draaiend Bemoeial-Surveillancerooster.'
'Zelfs vroeg in de ochtend?'
'Zoals ik al zei heeft iemand me maandagochtend naar mijn werk zien gaan.'
'Denkt u dat anderen u ook hebben gezien?'
'Natuurlijk!'
Morse veranderde zijn aanvalsrichting weer. 'U zou zich geen van haar incidentele vriendjes kunnen herinneren – herkennen?'
'Nee.'
'Hebt u wel eens gehoord een man die Julian Storrs heet?'
'Ja.'
'Kent u hem?'
'Niet echt, nee. Maar hij is van Lonsdale en ik heb hem vorig jaar voor de *Oxford Mail* geïnterviewd – in december, denk ik dat het was – toen hij de jaarlijkse Pitt Rivers Lecture gaf. Over kapitein Cook, als ik het me goed herinner. Ik heb nooit geweten hoe de inlanders die kerel haatten – u weet wel, op de Sandwich Eilanden of zo.'
'Dat ben ik vergeten,' zei Morse, alsof hij het ooit in zijn leven geweten had...
Op de plaatselijke middelbare school had Morse moeten kiezen tussen Grieks, Aardrijkskunde en Duits. En omdat Morse zich bij de Grieken had geschaard, was zijn kennis van de geografie sindsdien gebrekkig gebleven. Hij was al achteraan in de twintig toen hij had ontdekt dat de Baltische Staten en de Balkanstaten niet dezelfde waren. Maar van de reizen van kapitein Cook zou Morse (zoals we zullen zien) in elk geval

een beetje moeten weten – en *wist* hij ook een beetje – omdat zijn vader die beroemde Britse navigator, ontdekkingsreiziger en cartograaf als de grootste held in zijn leven had geadopteerd – in tegenstelling tot de inlanders op die 'Sandwich Eilanden of zo'...
'U hebt mr. Storrs nooit in Bloxham Drive gezien?'
De ogen van Owens schoten in hun kassen van linksonder naar rechtsboven, als die van een hert dat ineens een roofdier rook.
'Nooit. Waarom?'
'Omdat' (Morse boog een paar centimeter naar voren, terwijl hij al zijn krachten aan creatieve vindingrijkheid aanboorde) 'omdat iemand in de Drive – dit is strikt vertrouwelijk, sir! – zegt dat hij daar, vrij recentelijk, is gezien toen hij, eh, een ander huis binnenging.'
'*Welk* huis?' Owens' stem klonk ineens scherp.
Morse stak zijn rechterhand op en stond op. 'Het is vast niet meer dan een roddel. Maar we moeten elke aanwijzing natrekken, dat weet u.'
Owens bleef zwijgen.
'Bent u altijd journalist geweest?'
'Ja.'
'Voor welke kranten...?'
'Ik ben in Londen begonnen.'
'Waar?'
'Soho – die omgeving.'
'Wanneer was dat?'
'Halverwege de jaren zeventig.'
'Was dat niet toen er in Soho heel veel seksclubs en striptenten waren?'
'En nog veel meer. Dat soort dingen wordt na een poosje wel wat saai.'
'Ja, dat heb ik me laten vertellen.'

'Ik heb uw stuk vandaag in de *Oxford Mail* gelezen,' zei Morse toen de twee mannen naar de receptie liepen. 'U schrijft goed.'
'Dank u.'
'Het viel me op dat u zei dat het een "relatief" criminaliteitvrij gebied was.'
'Dat was in de krant van gisteren.'
'O.'

'Nou... we hebben vorig jaar maar één inbraak gehad en er is geen sluipverkeer meer geweest sinds de gemeente die verkeersdrempels heeft ingezet. Er is nog wel wat stompzinnig vandalisme, natuurlijk – u hebt de jonge boompjes gezien die we aan de achterkant hadden geplant. En vuilnis – vuilnis is altijd een probleem – en graffiti.. En iemand heeft onlangs bijna alle klinken van de poorten aan de achterkant losgeschroefd – u weet wel, die dingen die klikken als de poorten sluiten.'
'Ik wist niet dat er een markt voor die dingen was,' mompelde Morse.
'En je verspilt je tijd als je een naamplaat op je huis aanbrengt, of zoiets. Ik had een mededeling aan de poort aan de voorkant gehangen. Heeft er precies acht dagen gehangen. Weet u wat het was?'
Morse wierp een blik op de medewerkster van het bedrijf, die zat te rommelen achter beeldschermen op een bureau dat vol lag met bakjes voor inkomende en uitgaande post, dossiers, handboeken en kopij die werd gecorrigeerd en vertroeteld alvorens in de komende edities van Oxfords eigen *Times, Mail, Journal* of *Star* te worden opgenomen...
'"Geen Gratis Kranten"?' opperde hij *sotto voce.*

Morse gaf zijn Bezoekers-kaart bij de receptie af.
'U moet me nog zo'n ding geven om weer buiten te komen.'
'Nee. De slagboom gaat automatisch omhoog als u weggaat.'
'Dus als je eenmaal binnen bent...'
Ze glimlachte. 'Dan ben je binnen! Dat komt omdat we vroeger nogal wat auto's van het industrieterrein hadden die probeerden er misbruik van te maken.'

Morse sloeg linksaf Botley Road in en reed door naar de oprit naar de ringweg, waar hij de A34 naar het noorden opging. Bij de Pear Tree-rotonde ging hij eraf en reed iets te hard het laatste deel van de route naar het hoofdbureau in Kidlington – waar hij opnieuw op zijn horloge keek.
Negeneneenhalve minuut.
Slechts negeneneenhalve minuut.

HOOFDSTUK 20

Het is een kardinale fout te theoretiseren alvorens men de gegevens heeft.

Conan Doyle, *Scandal in Bohemia*

Terwijl Morse de trap naar de kamer van Lewis beklom, voelde hij een schrijnende pijn in beide kuiten.
'Dat is het zwaarste werk dat ik vandaag heb gedaan!' bekende hij, licht hijgend, toen hij zich in een stoel liet zakken.
'Ging de ondervraging goed, sir?'
'Owens? Ik vertrouw die vent voor geen halve cent.'
'Werkelijk?'
'Hoe oprecht hij als journalist ook is – hij is een gluiperige getuige, neem dat maar van me aan!'
'Voordat u verder gaat, sir, we hebben hier het voorlopige rapport van de lijkschouwing.'
'Heb je het doorgenomen?'
'Dat heb ik geprobeerd. Kogel is binnengedrongen in de linker-submandibularis –'
'Lewis! Bespaar me de details! Ze werd door het raam neergeschoten, door het rolgordijn, in de ochtendschemering. Je kunt hierbij niet veel precisie verwachten! Je hebt te veel naar oude cowboyfilms gekeken waarin de slechteriken op honderden meters afstand worden neergemaaid.'
'Afstand van ongeveer 45 tot 60 centimeter, dat staat er, op te maken uit –'
'Wat staat erin over het *tijdstip?*'
'Daar is ze niet zo specifiek over.'
'Waarom niet, in godsnaam? We hebben haar *precies* gezegd wanneer de vrouw is doodgeschoten!'

'Dr. Hobson zegt dat de temperatuur die ochtend niet ver boven de nul graden uitkwam.'

'Onze Rachel bezuinigde overal op,' zei Morse op tamelijk treurige toon.

'En dan schijn je een soort "afkoelingsfactor" te krijgen –'

'Waar we niet bijzonder in geïnteresseerd zijn, Lewis omdat we *weten* –' Ineens zweeg Morse. 'Tenzij... tenzij onze gedistingeerde patholoog suggereert dat Rachel mogelijk een *beetje* vroeger is vermoord dan wij hebben aangenomen.'

'Ik denk dat ze niets probeert te suggereren, sir. Ze geeft ons alleen de feiten zoals zij ze ziet.'

'Dat neem ik aan.'

'Wilt u het verslag lezen?'

'Ik zal wel moeten, nietwaar, als *jij* het niet begrijpt.'

'Ik zei niet –'

Maar opnieuw onderbrak Morse hem en begon bijna gretig te vertellen over zijn ondervraging van Owens...

'...Dus zie je, Lewis? *Hij* zou het gedaan kunnen hebben. Het kostte mij een kwartier om via Banbury Road bij de krant te komen, en tien minuten om terug te komen via de ring. Stel dus: hij vertrok om ongeveer tien voor zeven – klokte om pakweg zeven uur op de parkeerplaats – er was bijna niets op de weg – reed daarna meteen weer *weg* van de parkeerplaats – er is geen uitkloksysteem – dat is het systeem dat ze hebben – reed terug naar Bloxham Close alsof de duvel hem op de hielen zat –'

'Drive, sir.'

'– parkeert zijn auto op de weg achter de huizen' (nu ging Morse over op de tegenwoordige tijd) 'begeeft zich door de door vandalen aangepakte poort – over het gras op de helling – tikt op haar keukenraam – waarvoor het dunne rolgordijn nog steeds neergelaten is' (Morses ogen leken bijna gehypnotiseerd) 'ziet haar profiel duidelijker naarmate ze dichterbij komt – neemt nauwkeurig een seconde of twee de donkere aftekening in het gaslicht voor het raam in zich op –'

'Het is daar elektrisch.'

'– en schiet door het raam in haar gezicht – en raakt haar net onder de kaak.'
Deze keer knikte Lewis. 'Dat submandibularis en zo. Daar hebt u gelijk in.'
'Dan gaat hij het talud weer op – stapt in zijn auto – terug naar Osney Mead. Maar hij durft niet weer de parkeerplaats op te gaan – natuurlijk niet! Dus zet hij zijn auto ergens in de buurt neer en gaat vanaf de achterkant van het parkeerterrein het gebouw binnen. Niemand daar let op zijn komen en gaan – de meeste mensen zijn er zo rond achten, heb ik begrepen. *Quod erat demonstrandum!* Ik weet dat je me wilt vragen wat zijn motief was, en dat weet ik niet. Maar deze keer hebben we de moordenaar gevonden voordat we het motief hadden ontdekt. Daar kun je toch niet te veel over mopperen, vind je wel?'
'Ja! Het lekt als een zeef.'
'En waarom?'
'Om te beginnen is er die vrouw van nummer 1. Miss Cecil –'
'Della – Owens noemde haar Della.'
'Zij zag hem toch weggaan? Rond zeven uur? Daarom wist ze dat hij achter zijn bureau zat toen ze hem belde zodra ze de politie zag aankomen – net na achten.'
'Een uur! Een heel uur! In een uur kun je veel doen.'
'Maar je kunt geen ijzer met handen breken.'
''t Is maar hoe je het bekijkt. Maar stel dat ze er *samen* bij betrokken waren – heb je daaraan gedacht? Owens is hopeloos verliefd op die miss Cecil, geloof mij maar! Toen ik terloops de naam Julian Storrs liet vallen –'
'Dat hebt u toch zeker niet gedaan?'
'– en toen ik zei dat hij bij een van de andere deuren daar had aangeklopt –'
'Maar niemand –'
'– was hij jaloers, Lewis! En er zijn maar twee huizen in de Close' (Lewis gaf de strijd op) 'die door huwbare jonge vrouwen worden bewoond: nummer 17 en nummer 1, miss James en miss Cecil, mee eens?'
'Ik dacht dat u zojuist zei dat ze er samen bij betrokken waren.'

‘Ik zei dat dat mogelijk was, dat is alles. Ik denk alleen maar hardop, verdorie! Eén van ons moet toch denken? En ik ben een beetje moe en ik ben erg onderbierd. Laat me dan even!’

Lewis wachtte een paar seconden. Toen zei hij:

‘Is het nu mijn beurt om te spreken, sir?’

Morse knikte zwakjes, terwijl hij zich bezon over het versleten tapijt in Lewis’ kamer.

‘Ik weet niet of u onlangs nog in de ochtend Botley Road afgereden bent – misschien zelfs in de vroege ochtend – maar het is een van de ergste knelpunten in Oxford. U bent in de middag heen en terug gereden, is het niet? Maar u wilt Owens drie ritten laten maken tussen Kidlington en Osney Mead. Eerst rijdt hij naar zijn werk – misschien vrij hard, akkoord. Twintig minuten, zo ongeveer? Hij rijdt terug – een beetje harder? Pakweg een kwartier. Hij parkeert zijn auto ergens – maar niet in Bloxham Drive. Hij vermoordt zijn buurvrouw. Rijdt daarna terug naar Oxford – nu *minstens* twintig, vijfentwintig minuten. Vindt een parkeerplaats – deze keer niet op het parkeerterrein, zoals u zegt. Loopt of rent naar de redactie, en gaat ook niet door de voordeur naar binnen – om voor de hand liggende redenen. Gaat zijn kantoor binnen en zit er als zijn vriendinnetje – als u het bij het rechte eind heeft – hem belt en zegt dat hij een primeurtje kan meepikken als hij weer naar Bloxham Drive komt. Het kan *net*, sir, als hij *elke* keer *alle* stoplichten mee heeft, als vrijwel iedereen die ochtend heeft besloten lopend naar het werk te gaan. En zelfs dan is het hoogst onwaarschijnlijk. En vergeet niet dat het *maandag*ochtend is – de drukste ochtend van de week in Oxford.’

Morse keek gepijnigd.

‘Denk je echt niet dat het *heel misschien* mogelijk is?’

Opnieuw overdacht Lewis de vraag.

‘Nee, sir. Ik weet dat u altijd graag denkt dat moorden worden gepleegd door directe buren of echtgenoten of echtgenotes –’

‘Wat als die vrouw van nummer 1 niet de waarheid spreekt? Wat als ze er samen met hem bij betrokken is? Wat als ze meer dan bereid is hem een handig alibi te verschaffen? Zie je, je hebt waarschijnlijk gelijk wat betreft het tijdschema. Hij had waarschijnlijk *niet* de tijd om hier naar

Kidlington terug te komen, de moord te plegen en dan terug te gaan naar zijn kantoor, en rustig aan zijn bureau te zitten toen zij hem belde.'
'Dus?'
'Dus liegt ze. Net als *hij!* Hij is hier op zijn gemak weer naartoe gekomen, heeft Rachel James vermoord en is hier *gebleven,* waarna hij als eerste journalist ter plekke opdook.'
'Neem me niet kwalijk, sir, maar ze liegt *niet,* hierover niet. Ik weet niet wat u denkt dat wij sinds maandagochtend hebben gedaan, maar we hebben al het een en ander nagetrokken. En ze liegt *niet* over dat telefoontje naar Owens. Een van de jongens is naar British Telecom geweest, waar het werd bevestigd. Het telefoontje werd vastgelegd en zal op de gespecificeerde rekening van de abonnee staan – aan Bloxham Drive nummer 1!'
'Staat de *tijd* erbij?'
Lewis scheen zich wat ongemakkelijk te voelen. 'Daar ben ik niet zeker van.'
'En als onze sterjournalist voldoende privileges geniet om een antwoordapparaat op de redactie te hebben – en dat *is* hij...'
Ja-a. Misschien had Morse toch beet. Want *als* ze om een of andere reden hadden samengewerkt... Lewis formuleerde zijn gedachten hardop.
'U bedoelt dat hij helemaal niet naar zijn werk had hoeven gaan... Ja-a. U zegt dat dat elektronische apparaatje het nummer op de kaart en de tijd registreert, maar niet de auto zelf, klopt dat?'
Morse knikte bemoedigend. En Lewis, die zich aangespoord voelde, vervolgde:
'Dus als iemand *anders* zijn kaart had meegenomen – en als *hij* al die tijd in de Drive was gebleven...'
Morse vulde hem aan: 'Hij heeft een sleutel van nummer 1, hij is daar als zij wegrijdt, hij loopt achterom langs de rij huizen, schiet Rachel James neer, gaat terug naar nummer 1, belt het nummer van zijn eigen kantoor, wacht op de piep van zijn antwoordapparaat, zegt waarschijnlijk niets, houdt alleen de lijn een minuut of twee bezet, en het klusje is geklaard.'
Lewis zuchtte. 'Ik kan maar beter verder gaan met natrekken van de

basale administratieve feiten, sir – die parkeertoestand, dat telefoontje, collega's die hem misschien hebben gezien –'
'Of haar.'
'Het is de moeite waard om na te trekken, dat zie ik wel in.'
'Morgen, Lewis. Vandaag doen we niets meer.'
'En die vrouw op nummer 1?'
'Ziet ze er leuk uit?'
'Zeer zeker.'
'Laat dat dan maar aan mij over.'
Morse stond op en liep naar de deur. Maar hij liep meteen terug en ging weer zitten.
'Die "afkoelingsfactor" waar jij het over had, Lewis – het tijdstip van overlijden. Interessant, hè? Tot dusver hebben we aangenomen dat de kogel door het glas is gedrongen en in het lijk is beland, nietwaar? Maar als – *als* – Rachel James een beetje *vroeger* is vermoord, binnen op nummer 17, en iemand op een *later* tijdstip door het raam heeft geschoten... Snap je wat ik bedoel? Het alibi van iedereen ligt nu onder vuur, denk je niet?'
'Dan zou er nog een kogel moeten zijn, nietwaar? We hebben die uit Rachels nek, maar er zou er ergens in de keuken nog een moeten zijn als iemand nog een schot –'
'Niet noodzakelijkerwijs de moordenaar, vergeet dat niet!'
'Maar als *iemand* alleen maar door het raam heeft geschoten, zonder ergens op te richten...'
'Heeft de technische recherche het plafond en de muren goed bekeken – en de vloerplanken?'
'Ja.'
'Misschien heeft iemand hem opgeraapt en in zijn zak gestopt.'
'Wie zou dat in 's hemelsnaam –'
'Ik heb geen flauw benul.'
'Over kogels gesproken, sir, we hebben nog een verslagje van ballistiek. Wilt u het lezen?'
'Vanavond niet.'
'Het is heel kort, sir.'
Hij gaf Morse de enkele, netjes getypte alinea: Morse gaf hem het

rapport terug. ‘Ik weet niet zeker of ik weet wat kaliber betekent. Is het de diameter van de kogel of de diameter van de loop?’

‘Zou dat niet hetzelfde zijn, sir?’

Morse stond op en liep opnieuw vermoeid naar de deur.

‘Misschien wel, Lewis. Misschien wel.’

HOOFDSTUK 21

Een conservatief is iemand die dol is op het bestaande kwaad, zich daarmee onderscheidend van de liberaal, die het door een ander wenst te vervangen.

Ambrose Bierce, *The Devil's Dictionary*

Morse ging die avond niet direct terug naar zijn flat in noord-Oxford; noch, *mirabile dictu,* bezocht hij de dichtstbijzijnde herberg – dat wil zeggen, niet meteen. In plaats daarvan reed hij naar Bloxham Drive en parkeerde achter de politiewagen die voor nummer 17 stond en waarin een agent in uniform de *Oxford Mail* zat te lezen.

'Agent Brogan, sir,' was het antwoord op Morses vraag.

'Weet u misschien of nummer 1 thuis is?'

'Die met die gloednieuwe Rover, bedoelt u?'

Morse knikte.

'Nee. Maar ze loopt de hele tijd in en uit. Dat lijkt me een heel drukke vrouw.'

'Iets te melden?'

'Niet echt, sir. We hebben nog steeds te maken met pottenkijkers, maar ik vraag hen gewoon om door te lopen.'

'Vriendelijk, mag ik hopen.'

'Heel vriendelijk, sir.'

'Hoe lang hebt u dienst?'

'Ik ben om middernacht klaar.'

Morse wees naar het raam aan de voorzijde. 'Waarom gaat u niet naar binnen om wat televisie te kijken?'

'Beetje koud binnen.'

'Je kunt de gaskachel aansteken.'

'Die is elektrisch, sir.'

'Wat je wilt!'

'Zou dat officieel toegestaan zijn, sir?'
'Alles wat ik zeg is officieel, jongen.'
'Dan is dit mijn geluksavond.'
Ook de mijne, dacht Morse toen hij over zijn schouder keek en een asblonde vrouw voor nummer 1 uit haar auto zag stappen.
Hij haastte zich over de stoep met wat een ingehouden looppas kon worden genoemd, of wellicht beter kon worden omschreven als een geanimeerde wandelpas.
'Goeden*avond.*'
Ze draaide zich naar hem om, terwijl ze haar huissleutel in het slot stak.
'Ja?'
'Ik wil u even spreken – als het mogelijk is... eh...'
Morse rommelde in zijn zak op zoek naar zijn identiteitskaart. Maar zij maakte het overbodig.
'Bent u weer een politieagent?'
'Politie, ja.'
'Ik heb niet veel tijd – vanavond niet. Ik heb een paar drukke uren voor de boeg.'
'Ik zal u niet lang ophouden.'
Ze ging hem voor naar een smaakvol gestoffeerde en ingerichte woonkamer, waar ze haar enkellange regenjas uitdeed en over de rug van de roodleren bank hing.
Daarna vroeg ze Morse tegenover haar te gaan zitten, terwijl ze de lichtblauwe jurk over haar heupen gladstreek en haar elegante, in nylons gehulde benen kruiste.
'Hebt u bezwaar?' vroeg ze toen ze een sigaret pakte.
'Nee, nee,' mompelde Morse, wensend dat ze hem er een aanbood.
'Wat kan ik voor u doen?' Ze had een hese stem met een licht accent uit de betere kringen, en Morse vermoedde dat ze waarschijnlijk een van de meer prestigieuze openbare scholen in het land had bezocht.
'Slechts één of twee vragen.'
Ze glimlachte aantrekkelijk: 'Ga uw gang.'
'Ik heb begrepen dat mijn collega, brigadier Lewis, al met u heeft gesproken.'
'Prettige man – op een vriendelijke, verlegen manier.'

'Werkelijk? Ik zou nooit aan hem hebben gedacht...'

'Tja, u bent ook wel wat ouder, is het niet?'

'Wat voor werk doet u?'

Ze opende haar handtas en gaf Morse haar kaartje.

'Ik ben de plaatselijke afgevaardigde van de Conservative Party.'

'O, hemel! Dat *spijt* me,' zei Morse, terwijl hij naar het kleine, rechthoekige kaartje keek:

'Was dat bedoeld als misselijke grap?' Er klonk nu iets scherps in haar stem door.

'Niet echt. Ik heb alleen nooit vrienden gehad die Tory's waren, dat is alles.'

'Bedoelt u dat u vandaag niet op ons hebt gestemd?'

'Ik woon niet hier in de buurt.'

'Als u me uw adres geeft, zal ik ervoor zorgen dat u wat literatuur krijgt, brigadier.'

'Inspecteur, eigenlijk,' corrigeerde Morse haar.

Ze trok haar jurk een centimeter over haar dijen naar beneden. 'Hoe kan ik u helpen?'

'Kent u mr. Owens goed?'

'Goed genoeg.'

'Goed genoeg om hem een primeur toe te spelen?'

'Ja.'

'Bent u ooit met hem naar bed geweest?'

'U bent niet erg tactisch, is het wel?'

'Wacht even,' zei Morse zacht. 'Ik moet een verschrikkelijke klus opknappen – een stukje verderop in de straat. Daar hoort ook het stellen van ongemakkelijke vragen bij over wat er hier in de Close gaande is –'

'Drive.'

'Om erachter te komen wie *wie* kent – wie wiens kennis is, zo u wilt.'

'Ze hebben ons op Roedean inderdaad Engelse grammatica geleerd.'

'U hebt mijn vraag niet beantwoord.'

Adèle haalde diep adem en haar grijze ogen keken hem bijna priemend aan.

'Eén keer, ja.'

'Maar u heeft die ervaring niet herhaald?'
'Ik heb gezegd "één keer" – hebt u dat niet gehoord?'
'Ziet u hem nog steeds?'
'Nu en dan. Hij is wel in orde: intelligent, aardig belezen, leuk gezelschap, soms – en hij heeft beloofd vandaag op de conservatieven te stemmen.'
'Hij klinkt erg geschikt.'
'Bent u getrouwd, inspecteur?'
'Nee.'
'Zou u graag getrouwd willen zijn?'
Misschien hoorde Morse de vraag niet.
'Kende u Rachel James redelijk goed?'
'We hadden af en toe een openhartig gesprek.'
'Was u niet op de hoogte van een bijzondere vriend?'
Ze schudde haar hoofd.
'Zou u zeggen dat ze aantrekkelijk was voor mannen?'
'U niet?'
'Ik heb haar alleen die ene keer gezien.'
'Het spijt me.' Ze zei het zacht. 'Vergeeft u mij.'
'Kent u een man die Storrs heet? Julian Storrs?'
'Goeie hemel, ja! Julian? Hij is een van onze vice-presidenten. We komen elkaar vaak op feesten tegen. Ik zie hem volgende week bij een benefiet-diner in The Randolph. Zou u een vrijkaartje willen hebben?'
'Nee, misschien niet.'
'Dat had ik niet moeten vragen, zeker? Maar goed,' ze stond op, 'ik moet ervandoor. Ze kunnen elk moment met tellen beginnen.'
Ze liepen naar de voordeur.
'Eh... toen u maandagochtend mr. Owens belde, zoals u zei even na acht, toen hebt u hem toch ook gesproken?'
'Natuurlijk.'
Morse knikte. 'Nog één laatste kwestie, als het mag. Mijn brigadier heeft een paar latex voorbehoedmiddelen –'
'Latex voorbehoedmiddelen? Hoe oud *bent* u eigenlijk, inspecteur? Condooms, in 's hemelsnaam.'
'Zoals ik al zei, we hebben twee pakjes, eh, condooms in een la in de slaapkamer gevonden.'

'Wat een ramp!'
'U weet niet of ze ooit iemand thuis uitnodigde om met haar naar bed te gaan?'
'Nee, dat weet ik niet.'
'Ik dacht,' zei Morse aarzelend, 'dat de meeste vrouwen tegenwoordig de pil gebruikten?'
'Er zijn er ook weer veel mee *gestopt,* na die ophef over trombose.'
'Dat zou kunnen, ja. Ik... ik ben niet echt een expert in dat soort dingen.'
'En vergeet de safe sex niet.'
'Nee. Ik zal proberen het niet te vergeten.'
'Lagen ze onder haar nachtponnen?'
Morse knikte treurig en wenste Adèle Beatrice Cecil goedenacht.
ABC.
Toen hij langzaam naar de Jaguar liep, voelde hij een lichte tinteling achter de ogen bij de gedachte aan Rachel James en de nachtjapon die ze had gedragen toen ze werd vermoord; en de condooms die zo zorgvuldig in haar lingerielade waren verborgen – samen met de hoop en vrees die ze, net als ieder ander, had gehad. En hij dacht aan de onsterfelijke zin van Auden over A.E. Housman:

Tranen, als obscene ansichtkaarten bewaard in een lade

Toen hij de Jaguar startte, merkte hij het bijna stroboscoopachtige licht in de kamer op, en bedacht dat agent Brogan erin was geslaagd de kachel van Bloxham Drive nummer 17 aan de praat te krijgen.

HOOFDSTUK 22

O, bier! O, Hodgson, Guinness, Allsopp, Bass!
Namen die elk kind voor in de mond zouden moeten liggen!
Charles Stuart Calverly

Morse reed over Banbury Road naar het zuiden en sloeg vlak na de Cuttleslowe-rotonde linksaf. Hij vervolgde zijn weg door de aanliggende Canton Road en Wolsey Road (waarom was de eerste niet 'Cardinal' gedoopt?) en ging aan het einde van de Cutteslowe Estate de steile helling af naar de Cherwell, een rustige en beschaafde pub waar de rustige, beschaafde kastelein altijd een wakend oog op de Brakspear en de Bass gericht hield. Toen hij zijn veiligheidsriem losmaakte, ging de autotelefoon.
Lewis.
Hij belde vanaf het hoofdbureau.
'Ik dacht dat ik had gezegd dat je naar huis moest gaan! De eieren en frieten worden koud!'
Lewis toonde zich, net als Morse even geleden, volkomen competent in het negeren van vragen.
'Ik heb een telefonische sessie met de Ox and Cow Newspapers achter de rug, sir – ze zijn daar nog steeds met aardig wat mensen aan het werk. Het nummer van de parkeerkaart van Owens is 14922 en de geregistreerde tijd bij de slagboom op maandagochtend is 7.04 uur. Blijkbaar is hij de afgelopen maanden tamelijk vroeg binnen geweest. Afgelopen week bijvoorbeeld, van maandag tot en met vrijdag: 7.37, 7.06, 7.11, 7.00, 7.18.'
'Nou en? Toont alleen maar aan dat het hem op maandagochtend niet lukt zo vroeg op te staan.'
'Dat is niet alles.'
'*Wel* waar, Lewis!! Je hebt het nog steeds alleen maar over de *kaart,* niet over de *auto!* Snap je dat niet?'

'Luister voor de verandering eens een keer naar me, sir. Die medewerker die de zaken over de parkeerplaats voor me heeft nagetrokken, was toevallig afgelopen maandag vroeg binnen om 7.22 uur. Er waren toen nog niet veel anderen binnen, maar een van de mensen die er waren, was... Raad eens, sir?'

'O, hemel?' zei Morse de tweede keer die avond.

'Juist. Owens. Met paardenstaart en al.'

'O.'

In die zacht uitgesproken lettergreep voelde Lewis Morses teleurstelling. Maar zelf voelde hij zich verre van wanhopig, daar hij na zoveel moordonderzoeken samen wel wist dat Morses brein vrijwel onveranderlijk aan de piek was wanneer een van zijn slecht overwogen, intuïtieve hypothesen onderuit werd gehaald – in dit geval door een voortdenderende bulldozer als hijzelf. En dus begreep hij de stilte aan de andere kant van de lijn – een lange stilte, zoals die bij de herdenking van de gevallenen.

Lewis verwachtte zelden (en kreeg zelden) een bedankje. En eigenlijk raakte het uitblijven van die erkenning hem niet zo, omdat Morse zelden aan wie dan ook enig teken van minzaamheid of dankbaarheid toonde. Toch deed hij dat nu wel.

'Dank je, oude vriend.'

Aan de bar bestelde Morse een groot glas Bass en dronk dat vervolgens snel leeg.

Aan de bar bestelde Morse een tweede glas Bass en dronk dat vervolgens even snel leeg – waarna hij vertrok en opnieuw naar Bloxham Drive reed, waar buiten niemand te zien was en de avondprogramma's op de televisie de meerderheid van de huishoudens in de ban schenen te hebben.

Inclusief dat van nummer 17.

Het portier van de Jaguar sloot met de gebruikelijke aristocratische klik achter hem, en langzaam liep hij in de motregen door de straat. Nog steeds hetzelfde aantal: zes voor Labour, twee voor de Tories, en twee die blijkbaar niet bereid waren hun politieke banden openlijk kenbaar te maken.

Ja! JA!
Bijna alles (nu zag hij het zo duidelijk) had zijn geest naar die cruciale aanwijzing gestuurd – naar de doorbraak in de zaak.
Het was niet Owens geweest die Rachel James had vermoord – het was trouwens vrijwel zeker dat hij het niet eens had *kunnen* doen. En laat die avond was er een trage en bijna gelukzalige glimlach om de mond van inspecteur Morse verschenen, die paste bij zijn lome tred.

HOOFDSTUK 23

Vrijdag 23 februari

Dertien Ongeluksgetal: *de Turken hebben zo'n hekel aan dat getal dat het woord bijna uit hun vocabulaire is geschrapt. De Italianen gebruiken het nooit in de samenstelling van hun loterijnummers. In Parijs draagt geen enkel huis dat nummer.*

Brewer's Dictionary of Phrase and Fable

Toen Lewis in Bloxham Drive aankwam, trof hij een onbekende aanblik: een glimlachende, mededeelzaam uitziende Morse leunde tegen de poort voor nummer 17, verwikkeld in een ontspannen, onvoorbereide persconferentie met één cameraploeg (ITV), vier journalisten (twee van landelijke en twee van regionale dagbladen – maar geen Owens) en drie fotografen. Vergeleken bij voorgaande avonden was de opkomst teleurstellend. Het was 9.05 uur.

Lewis ving net het staartje op. 'Dus is het tijdsverspilling om hier nog langer te blijven. U hoeft natuurlijk niet van me te verwachten dat ik in details treed, maar ik kan u vertellen dat we ons onderzoek in dit huis hebben afgesloten.'

Al werd het woordje 'dit' uitgesproken met een hoorbare cursivering, het was van geen belang, want niemand scheen er notitie van te nemen.

'Zijn er aanwijzingen? Nieuwe aanwijzingen?'

'Rond de moord op Rachel James, bedoelt u?'

'Wie anders?'

'Nee Eigenlijk helemaal geen nieuwe aanwijzingen... Nou, misschien één.'

Na deze cryptische opmerking stak Morse zijn rechterhand op om ieders smeekbeden om opheldering te voorkomen, en met een opgewekte – en wellicht oprechte? – glimlach draaide hij zich om.

'Rijd me maar een paar rondjes om het blok heen, Lewis. Ik heb liever dat al die mensen hier oplazeren, en ik denk dat ze hier niet veel langer blijven hangen als ze ons zien weggaan.'

Dat deden ze inderdaad niet.

Tien minuten later kwamen de rechercheurs terug en troffen de Drive verlaten aan.

'Hoeveel huizen staan hier, Lewis?'

'Weet ik niet zeker.' Vanaf nummer 17 keek Lewis de rij langs tot het einde. Nog twee huizen, waarschijnlijk de nummers 19 en 21, hoewel de nummers van het laatste van de poort waren verwijderd. Toen keek hij naar de overkant van de straat, waar het laatste huis het even nummer 20 had. Het antwoord scheen daarom redelijk voor de hand te liggen.

'Eenentwintig.'

'Dat is een vreemd aantal, vind je niet?'

Lewis keek Morse niet begrijpend aan.

'Lewis! Je bouwt toch geen straat met rijtjeshuizen met aan de ene kant tien en aan de andere elf huizen? Je zou wat symmetrie aanbrengen, wat regelmaat.'

'Als u het zegt.'

'En ik *zeg* het!' snauwde Morse met de overtuiging van een fundamentalistische priester die de goddelijke autoriteit van de Heilige Schrift bevestigde.

'Het is niet nodig zo scherp te zijn, sir.'

'Ik had het vanaf de eerste dag moeten zien! Door die politieke stickers, Lewis! Laten we eens tellen, oké?'

De twee mannen liepen aan de oneven kant van Bloxham Drive. En Lewis knikte: zes Labour; twee Tory; twee onbekend.

Tien.

'Zie je, Lewis, we zijn misschien een beetje misleid door die kleine vandalenstreken hier. We hebben een aantal huizen waarvan de nummers die oorspronkelijk op de poort aan de voorkant zaten, ontbreken – *en die op de poort aan de achterkant ook.* Het is dus te begrijpen dat we in de war raakten.'

'Hoeveel oneven nummers zijn er tussen één en eenentwintig, die twee meegerekend?'

'Ik vermoed tien, sir. Dus neem ik aan dat het er elf moeten zijn.'
Morse grijnsde. 'Schrijf ze eens op!'
En dat deed Lewis in zijn aantekenboekje: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21. Toen telde hij ze.
'Ik had gelijk, sir. Elf.'
'Maar er staan slechts tien huizen, Lewis.'
'Ik kan u niet helemaal volgen.'
'Natuurlijk wel. Het gebeurt heel vaak bij verdiepingen in hotels en kamernummers en huisnummers. Ze slaan er één over.'
Het begrip tekende zich af in Lewis' rechtschapen trekken.
'Nummer dertien!'
'Juist! Weet je dat er in Frankrijk mensen waren die "veertieners" heetten en die leefden van het bezoeken van etentjes waarvoor dertien gasten waren uitgenodigd.'
'Hoe komt u toch aan die weetjes?'
'Weet je, ik denk dat ik het heb gelezen op de achterkant van een lucifersdoosje in een pub in Grimsby. Ik heb in mijn leven heel wat geleerd van de achterkanten van lucifersdoosjes.'
'Wat heeft dat eigenlijk met de zaak te maken?'
Morse reikte naar het aantekenboekje van Lewis en zette haakjes om het zevende nummer. Toen zette hij onder de eerste paar nummers een pijl, wijzend van links naar rechts.
'Lewis! Als je langs de achterkant van de huizen loopt, te beginnen bij nummer 1 – ze zal zich trouwens wel bedroefd voelen omtrent de verkiezingen... kom, laten we er eens langs lopen.'
De twee mannen liepen naar de achterkant van de huizenrij, waar (zoals we hebben gezien) een paar van de poorten al dan niet ernstig door vandalen waren bewerkt.
'Pak je lijst, Lewis, en zet onderweg een kringetje om die poorten waarop *geen* nummer staat, goed?'
Aan het einde van de rij zag de lijst van Lewis, met de opeenvolgende aantekeningen, er als volgt uit:

1, 3, 5,   9, 11, (13),   19,

Zie je,' zei Morse, 'het vandalisme neemt toe naarmate je verder komt in de Close, hè? Naarmate je verder van de hoofdweg gaat.'
'Ja.'
'Stel je de dingen eens voor. Je hebt een revolver en je loopt langs de achterkant in de schemering. *Je weet op welk nummer je moet zijn.* Je kent ook de ochtendroutine: ontbijt rond zeven uur. Het enige dat je moet doen is op het keukenraam kloppen, wachten tot je het silhouet achter het dunne rolgordijn ziet, het silhouet van een gezicht met een opvallende eigenschap – een paardenstaart. Je loopt langs de achterkant, je ziet nummer 11; je loopt naar het volgende huis – nummer 13, *denk je!* Dus *moet* het huis daarnaast nummer 15 zijn. En om een en ander te bevestigen is er het silhouet met de paardenstaart. Je haalt de trekker over – en het is gebeurd, Lewis! Magere Hein is langsgeweest. Maar je zat ernaast, nietwaar? Je bedoelde slachtoffer woont op nummer 15, niet op nummer 17!'
'Dus,' zei Lewis langzaam, 'degene die voor het keukenraam stond, dacht dat hij – of zij – schoot op...'
Morse knikte somber. 'Ja. Niet op Rachel James, maar op *Geoffrey Owens.*'

HOOFDSTUK 24

Mannen die gerechtigd zijn drs. voor hun naam te zetten.

D.S. MacColl

De Senior Common Room van Lonsdale is relatief klein, en heeft om die reden een intiemere sfeer dan sommige van de ruime SCR's van de grotere Oxford Colleges. Prachtig generfde eikenhouten lambriseringen in een lichte tint sieren alle wanden van het vertrek, en de kleur wordt gecomplementeerd door de lichtbruine leren sofa's en leunstoelen. Exemplaren van vrijwel alle landelijke dagbladen, inclusief de *Sun* en de *Mirror,* zijn te vinden op de salontafels, en inderdaad worden deze boulevardbladen meestal het eerst doorgebladerd – soms aandachtig bestudeerd – door de meerderheid van de hoofden van College.

Op de avond van vrijdag 23 februari (ontvangst om 19.00 uur, aanvang om 19.30) was hier een iets te grote groep hoofden van College samengekomen, vergezeld van hun vrouwen, partners, vrienden, om de gastenavond bij te wonen – een gelegenheid die door het College vier keer per trimester werd gevierd. Een bediende in een wit pak stond bij de deur met een zilveren dienblad waarop smalle sherryglaasjes stonden: ofwel de licht amberkleurige 'droge' variant, of de iets donkerder bruine 'medium', want in een dergelijk gezelschap werd algemeen aangenomen dat niemand zich ooit te buiten zou gaan aan de donkerbruine 'zoete'.

Een in toga gehulde Jasper Bradley nam een glas droge, leegde het in één teug, zette het terug op het blad en nam nog een glas. Hij was die dag erg met zichzelf ingenomen, *en* met de *Classical Quarterly,* waarvan de recensie van *Greek Moods and Tenses* (J.J. Bradley, 204 blz., £45,50, Classical Press) de prachtige regels bevatten die Bradley nu uit zijn hoofd kende:

Een klein boekwerk, maar een dat de onuitputtelijke mysteriën van het conjunctief in de aorist doorgrondt met vindingrijke inzichten in de werkelijke bronnen van de taal.

Ja. Hij voelde zich onbetwistbaar in zijn nopjes.
'Hoe staat het leven?' vroeg hij, opkijkend naar Donald Franks, een zeer lange astrofysicus, die onlangs in Cambridge was geworven en wiens donkere, naargeestige trekken suggereerden dat hij die week slechts weinig vindingrijke inzichten had verkregen in de bronnen van het universum.
'Het gaat.'
'Naar wie gaat jouw voorkeur uit?'
'Wat, van de vrouwen hier?'
'Voor het baantje van Master.'
'Geen idee.'
'Op wie ga je dan stemmen?'
'Dat is toch geheim?'
Mr. en mrs. Denis Cornford kwamen nu binnen. Beiden namen een glas medium sherry. Shelly zag er bijzonder aantrekkelijk uit en was voor zo'n kille avond misschien een beetje schaars gekleed. Ze droeg een wit mantelpakje van dunne stof, en als ze zich vooroverboog om een kaaszoutje te pakken, gaapte haar flessengroene blouse, waarbij eenieder een appetijtelijke blik op haar prachtige borsten werd gegund.
'Jezus!' mompelde Bradley.
'Ze loopt wel met haar tieten te koop,' mompelde de melancholieke Franks.
Bradley liep naar de andere kant van het vertrek, waar Angela Storrs stond te praten met een kleine priester, die helemaal in het zwart was gekleed, met schoenen met gespen en kniekousen.
'Ah, Jasper! Kom, dan stel ik je voor aan pater Dooley uit Sligo.'
Angela Storrs had duidelijk besloten dat ze haar taak had vervuld, want weldra glipte ze weg – groot, met lange benen, gekleed in een donkergrijs broekpak met een witte coltrui. Ze had bijna een patricisch voorkomen, door haar bleke gezicht met de hoge jukbeenderen en haar dat boven haar oren naar achteren was gekamd en in een wrong bijeen was

gebonden. Het was iedereen duidelijk dat ze een erg aantrekkelijke vrouw was geweest. Maar ze werd wellicht iets te snel ouder, en het feit dat ze gedurende de afgelopen twee of drie jaar vrijwel voortdurend een broek had gedragen, werkte niet ontmoedigend op het geloof dat haar benen waren verworden tot een afzichtelijke landkaart van spataderen. Als ze te koop zou zijn op een Arabische vrouwenmarkt (in de wrede bewoordingen van de jongere hoofden van College) zou haar uiterste verkoopdatum al een aantal jaren geleden zijn verstreken.

'Ik kende de Master vele jaren geleden – en zijn arme vrouw. Ja... dat was lang geleden,' mijmerde de kleine priester.

Bradley had de gepaste respons van wetenschappelijke compassie in de aanslag.

'De tijden veranderen, ja. *Tempora mutantur: et nos mutamur in illis.*'

'Ik denk,' zei de priester, 'dat de regel luidt: *Tempora mutantur:* nos et *mutamur in illis.* Anders zou de hexameter metrisch niet juist zijn, denkt u ook niet?'

'Natuurlijk. Neem me niet kwalijk.'

De bediende verzocht de hoofden van College – echtgenotes, partners – beleefd om naar de zaal te gaan. En Jasper Bradley, vooraanstaand autoriteit in het conjunctief in de aorist in het Oud-Grieks, liep meer dan licht gepijnigd de SCR uit.

Sir Clixby Bream liep achteraan toen het gezelschap het vertrek verliet, en raakte licht het achterwerk van Angela Storrs aan, die vlak voor hem stond.

Sotto voce loog hij in haar oor: 'Je ziet er vanavond ravissant uit. En ik zal je nog iets vertellen: ik zou nu liever met jou in bed liggen dan weer zo'n verdomde gastenavond te moeten meemaken.'

'Ik ook!' loog zij op fluistertoon. 'En ik moet jou ook om een grote gunst vragen.'

'We zullen het er na de port over hebben.'

'*Voor* de port, Clixby! Daarna ben je altijd ladderzat.'

Sir Clixby sloeg met zijn hamer, mompelde *Benedictus benedicat,* en het hele gezelschap nam plaats. De tafelschikking bepaalde dat Julian

Storrs en Denis Cornford schuin tegenover elkaar aan de dikke eikenhouten tafel zaten, met hun vrouwen praktisch tegenover elkaar in het midden.

'Wat hebt u een mooi pak aan!' loog Shelly Cornford met een niet onprettige, nasale Yankee tongval.

'U ziet er ook heel leuk uit,' loog Angela Storrs, breed glimlachend en daarbij zulke witte en regelmatige tanden ontblotend dat niemand er nog aan kon twijfelen dat haar bovengebit onevenredig duur moest zijn geweest.

Na deze inleidende redetwist sloten beide partijen een waardige wapenstilstand, waarna tijdens de rest van het diner tussen hen noch een woord, noch een blik werd gewisseld.

Aan het hoofd van de tafel zat de kleine priester naast de Master.

'Er zijn maar twee kandidaten, heb ik gehoord?' zei hij zacht.

'Slechts twee: Julian Storrs en Denis Cornford.'

'De gebruikelijke streken, mag ik aannemen? Het gebruikelijke paardenwedden? Clandestiene complotten?'

'O, niets in die geest. We zijn hier allemaal heel beschaafd.'

'Hoe weet je dat?'

'Je hoeft alleen maar te luisteren naar wat mensen zeggen – de manier waarop ze het zeggen.'

De kleine priester duwde zijn half opgegeten parelhoen van zich af.

'Weet je, Clixby, ik heb ooit gelezen dat gesproken woord de werkelijke communicatie vaak in de weg staat.'

HOOFDSTUK 25

Zaterdag 24 februari

Er heeft nooit een schandelijk verhaal bestaan zonder enige grondslag.
Richard Brinsley Sheridan, *The School for Scandal*

Terwijl de gastenavond nog voortduurde, terwijl de traditionele port en madeira rondgingen, had een oververmoeide Morse besloten zich redelijk vroeg naar bed te begeven, waar hij min of meer ongekend in een diepe, ononderbroken slaap viel die duurde tot 7.15 uur de volgende ochtend. Bij ontwaken zou hij zich graag hebben omgedraaid om verder te slapen. Maar hij had die dag veel te doen. Hij dronk twee koppen oploskoffie (waaraan hij de voorkeur gaf boven de echte); daarna nog een kop, deze keer met een sneetje bruine toost, dik besmeerd met boter en Frank Cooper's Oxford Marmalade.

Om 8.45 uur was hij op het hoofdbureau in Kidlington, waar hij een briefje op zijn bureau vond:

Ga z.s.m. naar hoofdinspecteur Strange

Het treffen verliep vrijwel tot het einde tamelijk gemoedelijk en Morse kreeg een praktisch ononderbroken luisterend oor toen hij zijn laatste gedachten over de moord op Rachel James ventileerde.

'Mm!' gromde Strange, die zijn dubbele kin in zijn handen liet rusten toen Morse klaar was. 'Dus het *zou* een huurmoord kunnen zijn die is misgelopen, denk je? Het slachtoffer komt iets te vaag in beeld en de moordenaar schiet op het verkeerde staartje –'

'Juist.'

'Door het verkeerde raam. Juist?'

'Ja.'

'En het motief? De sleutel tot dit soort ellende is bijna altijd het *motief,* dat weet je.'

'U klinkt net als brigadier Lewis.'

Strange keek twijfelend, alsof hij niet precies wist of hij wel net als brigadier Lewis *wilde* klinken.

'Nou?'

'Ik ben het met u eens. Dat is een van de redenen waarom het een geval van verkeerde identiteit zou kunnen zijn. We hebben nergens een bevredigend motief voor de moord op Rachel kunnen vinden. Maar als iemand *Owens* uit de weg wilde hebben – wel, dan kan ik wel tien mogelijke motieven verzinnen.'

'Omdat hij een persmuskiet is, bedoel je?'

Morse knikte. 'Er zijn genoeg mensen op hoge posten die wel een berg vuile was te verbergen hebben en die er veel voor over hebben om die vuile was binnen te houden.'

'Die aangetroffen zijn tijdens het masturberen langs de M40, bedoel je? Weekendje weg met de persoonlijk assistente? Trouwens, *jij* hebt een bevallig meisje als secretaresse, heb ik gezien. Begeer je haar niet?'

'Ik schijn het grootste deel van mijn begeerte onlangs te zijn kwijtgeraakt, sir.'

'Dat gebeurt ons allemaal. Dat heet ouder worden.'

Strange hief zijn grote hoofd en keek Morse over zijn halve brilletje aan.

'Terug naar de zaak. Het zal niet gemakkelijk worden, denk je wel? Je hebt geen reden om te denken dat hij een hoop troep onder zijn matras heeft verborgen?'

'Nee... nee, die heb ik niet.'

'Je had geen reden om te denken dat hij Rachel had vermoord?'

'Nee... nee, die had ik niet.'

'Dus hij is definitief van de baan?'

Morse dacht even over de vraag na. 'Ik vrees van wel. Ik wou dat het niet zo was.'

'Dus?'

'Dus ik – *wij* gaan een andere benadering van de zaak bedenken.'

'Niet van de regels afwijken! Beloof me dat! We zijn net één of twee

onsmakelijke incidenten in het korps te boven, nietwaar? En we gaan er hier niet nog een beginnen. Is dat duidelijk, Morse?'
'Om eerlijk te zijn, sir: ik werk gewoonlijk volgens het boekje.'
Strange wees met een dikke vinger naar hem.
'Wel, *gewoonlijk* is niet goed genoeg voor mij! Je – werkt – volgens – het – boekje, maat! Begrepen?'

Morse liep zwaarmoedig terug naar zijn bureau, waar een verfrist uitziende Lewis op hem zat te wachten.
'Alles goed bij de hoofdinspecteur?'
'O, ja. Ik heb hem zojuist verteld over onze nieuwe gedachtengang –'
'Uw nieuwe gedachtengang.'
'Hij begrijpt de problemen. Hij wil alleen niet dat we de vastgestelde regels te ruim opvatten, dat is alles.'
'Dus wat is het plan?'
'Ga eerst even iets te drinken voor me halen, als je wilt.'
'Koffie?'
Morse dacht even na. 'Ik denk dat ik wel een groot glas zuivere, loodvrije jus d'orange zou lusten. Met ijs.'

'Dus wat is het plan?' herhaalde Lewis vijf minuten later.
'Dat weet ik eigenlijk nog niet. Maar als ik, gelijk heb, *als* het zoiets als een huurmoord was, moet die zijn geregeld omdat Owens dreigde iemand te ontmaskeren. En als hij –'
'Veel "alsen", sir.'
'Als hij dat deed, Lewis, moet hij ergens wat bewijsstukken hebben weggestopt: essentiële bewijsstukken, te gronde richtende bewijsstukken. In de vorm van krantenknipsels, brieven, foto's – wat dan ook. *En* hij moet wel zeker van zijn feiten zijn geweest als hij heeft geprobeerd geld of gunsten of wat dan ook uit zijn onthullingen te slaan. Zoals ik het zie, moet hij in de loop van zijn carrière als journalist op de meeste van zijn bewijsstukken zijn gestuit. Denk je ook niet? Seksschandalen, dat soort dingen.'
'Dat zit er dik in, ja.'
'Dus het plan is het volgende. Ik wil dat jij, als je op een keer de kans

krijgt, het grote blanke opperhoofd op de redactie van de krant gaat bezoeken en inzage vraagt in al het vertrouwelijke materiaal over Owens. Dat moet zeker aanwezig zijn in zijn dossier of zo – eerdere werkkringen, referenties, getuigschriften, CV, interne beoordelingen, aantekeningen –'

'Roddels?'

'Alles!'

'Is dat wat u bedoelt met de vastgestelde regels te ruim opvatten?'

'We vatten de regels *niet* te ruim op – niet al te ruim. We werken aan een moordzaak, Lewis, vergeet dat niet! Het publiek heeft de plicht ons te helpen bij ons onderzoek.'

'Ik hoop alleen dat de hoofdredacteur het met u eens is.'

'Dat is hij wel,' zei Morse een beetje beschaamd. 'Ik heb hem gebeld toen jij naar de kantine was. Hij wil alleen dat we dit besloten aanpakken, en vertrouwelijk. Owens werkt om de zaterdag, en dit is een van zijn vrije dagen.'

'Wilt u het niet zelf doen?'

'Het is niet dat ik het niet *wil.* Maar jij bent in dit soort dingen veel beter dan ik.'

Een half vermurwde Lewis ging verder: 'En moet ik, als ik dan iets tegenkom wat belangrijk lijkt... erachteraan... en het u laten weten?'

'Op één ding na, Lewis. Owens heeft me verteld dat hij een aardig tijdje in Soho heeft gewerkt toen hij net begon. En als er iets verdachts of interessants is uit die periode van zijn leven...'

'Dan zou u dat gedeelte van het onderzoek zelf willen doen.'

'Precies. Ik ben beter in dat soort dingen dan jij.'

'Wat is dan uw programma voor vandaag?'

'Ik moet nogal wat dingen doen.'

'Zoals?' Lewis keek vragend op.

'Nou, om mee te beginnen is er een afgrijselijke berg administratief werk. *En* veel archiefwerk. Dus kun je beter even blijven om me te helpen – nadat je nog een glas jus d'orange hebt gehaald. En vraag alsjeblieft aan het meisje om het deze keer niet zo te verdunnen. En misschien maar twee ijsklontjes.'

'En daarna?' drong Lewis aan.

'En daarna begeef ik mij naar de pub in Cutteslowe, waar ik zal proberen wat verdere gedachten uit te werken onder het genot van een glas bier, denk ik. En waar ik heb afgesproken een oude vriend te ontmoeten, die ons misschien een beetje kan helpen.'

'Wie is dat, sir?'

'Dat doet er niet toe.'

'Niet –?'

'Waar blijft mijn jus d'orange, Lewis?'

HOOFDSTUK 26

MARIA: Nee, ik heb maar twee hoge punten gehaald – en de schildpad, natuurlijk. Maar ik ben redelijk bekend vanwege een aantal andere verdiensten.
RECHTER: Bekend bij wie, als ik het vragen mag?
MARIA: Nou, bij de politie, om mee te beginnen.

Diana Doherry, *The Re-Trial of Maria Macmillan*

Om tien voor twaalf zat Morse van zijn glas Brakspear's bitter te genieten. De inspecteur had dan wel veel tekortkomingen, maar hij was altijd zeer punctueel. Hij was tien minuten te vroeg.
JJ, een schriele, onopvallende man van halverwege de veertig, liep vijf minuten later de Cherwell binnen.

Toen Morse om 8.30 uur had gebeld, had Malcolm 'JJ' Johnson op een zwart kussen op de vloer, slechts zestig centimeter van het televisiescherm vandaan naar een hardcore-pornofilm zitten kijken en zijn vaste ontbijt genuttigd, bestaande uit twee blikjes Beamish stout – vlak nadat de vrouw des huizes naar haar werk was gegaan (alleen in de ochtenduren) in een van de fruitwinkels in Summertown.
Alom geaccepteerde wijsheid zegt dat in verlichte tijden als deze de meeste zichzelf respecterende inbrekers hun vak bij daglicht uitvoeren; maar JJ was altijd een man van de nacht geweest, vertrouwend op kennis en verkenning van de omgeving. En vaak bij daglicht, zoals nu, vroeg hij zich af waarom hij zijn vrije tijd niet met zinvollere bezigheden vulde. Maar eigenlijk kon hij er geen bedenken. Tegelijkertijd realiseerde hij zich, ja, dat hij zich soms een beetje verveelde. In de afgelopen twee jaar had de snookertafel zijn vroegere magnetische kracht verloren; ontrouw en overspel brachten te veel praktische problemen met zich mee naarmate hij ouder werd, en zelfs darts en domino be-

gonnen hun glans te verliezen. Alleen gokken, meestal bij Ladbrokes in Summertown, had door de jaren heen zijn onverdeelde aandacht weten vast te houden – want het enige dat hem nooit verveelde was geld innen. JJ was nooit een gierigaard geweest. De verwerving van geld was alleen een noodzakelijke voorwaarde voor het *uitgeven* van geld; en het uitgeven van geld was altijd het hoogste doel in zijn leven geweest, en was dat nog.

Tijdens zijn onderricht (als dat het woord was) aan een afgetakelde scholengemeenschap had hij de drie dingen die op veel openbare scholen gewoonte waren, weten te vermijden: meppen, intimideren en rotzooi schoppen. In plaats daarvan was hij op zijn zestiende van school afgegaan met een genoegen in drie andere dingen: gokken, zuipen en neuken – strikt in die volgorde. En om dergelijke dure hobbies te bekostigen was hij zich gaan verlaten op één bron van inkomsten, één zakelijke richting: inbraak.

Nu woonde hij met zijn lankmoedige, trouwe, merkwaardig inspirerende, niet-wettige vrouw in een gemeentewoning op het Cutteslowe Estate die vol stond met kratten bier en wodka en gin, met de laatste computerspelletjes en met rijen smakeloze souvenirs uit winkeltjes aan zee. En thuis, na twee jaar in de gevangenis, was waar hij wilde blijven. Nee! JJ wilde niet meer zitten. En daarom had het telefoontje van Morse hem zoveel zorgen gebaard. Zoveel dat hij de video zelfs op 'pauze' had gezet toen de gretige jonge dekhengst tussen de lakens glipte.

Wat wilde Morse?

'Dag Malcolm!'

Johnson had Malcolm geheten tot hij tien jaar was, toen de eigenzinnige, slecht gedisciplineerde jonge knul uit een fles Jeyes Fluid had gedronken, aannemende dat de toiletreiniger limonade was. Nadat zijn maag tweemaal was leeggepompt en hij een week in het ziekenhuis had gelegen, was hij opnieuw in de wereld teruggekomen; maar nu met de bijnaam 'Jeyes' – een belemmering die hij vijf jaar later probeerde af te werpen door een nogal subtiel hulpmiddel door de schuilnaam 'JJ' in grote kapitalen op zijn beide onderarmen te laten tatoeëren.

Morse leegde zijn glas en schoof het op tafel naar voren.

‘Colaatje, mr. Morse?’
‘Beetje vroeg voor het stevige spul, Malcolm.’
‘Kleintje bier, dan?’
‘Vraag de kastelein maar om “hetzelfde”.’
Het was een Brakspear – en een mineraalwater voor JJ.
‘Een paar van die onhandige idioten die jij je makkers noemt, schijnen er zin in te hebben de politie uit de tent te lokken,’ begon Morse.
‘Luister. Daar heb ik helemaal niks mee te maken gehad – echt waar! U kent mij.’ JJ keek diep ongelukkig en trok flink aan een kingsize sigaret.
‘Dat interesseert me eigenlijk niet. Ik wil dat je iets voor me doet.’
JJ ontspande zich zichtbaar en werd bijna zo levendig als hij normaal gesproken was. Hij boog zich over de tafel en zei zacht:
‘Ik zal u es wat vertellen. Ik heb een heel heet videootje in het landhuis, als u, eh...’
‘Vanochtend niet,’ zei Morse schoorvoetend, zich bewust van een aanzienlijke opoffering. Nu was het *zijn* beurt om over de tafel te leunen en zacht de woorden uit te spreken:
‘Ik wil dat je ergens voor me inbreekt.’
‘Ah!’
De machtsbalans was verschoven en JJ grijnsde breed, waarbij hij twee rijen onregelmatige en zwart uitgeslagen tanden ontblootte. Hij schoof zijn lege glas over de tafel.
‘Dubbele wodka met limoen voor mij, mr. Morse. Ik krijg me daar ineens een dorst!’

De volgende minuten legde Morse de missie uit, en JJ luisterde aandachtig, nu en dan knikkend, en noteerde één keer een adres met potlood op de achterkant van een roze gokbriefje.
‘Oké,’ zei hij uiteindelijk, ‘zolang u belooft, u weet wel, dat u me steunt als...’
‘Ik kan niets beloven.’
‘Maar u doet het wel?’
‘Ja.’
‘Oké dan. Laat me eerst effe op verkenning gaan, oké? En klim dan nog eens in de telefoon, oké? Wat had u in gedachten?’

'Ik weet het niet zeker.'
'Oké, dat is dan geregeld.'
Morse leegde zijn glas en stond op, zich afvragend of communicatie in het Engels ooit nog zou slagen zonder het woord oké.
'Voordat u weggaat...' JJ keek naar zijn lege glas.
'Mineraalwater was het toch?' vroeg Morse.
'Vraag de kastelein maar om "hetzelfde".'

Bijna weer tevreden met het leven leunde JJ achterover en ontspande zich toen Morse weg was. Huh! Maar één deurtje, bleek uit wat hij had gehoord. Makkie. Kat in het bakkie!

Ook Morse was tevreden met de manier waarop de ochtend was verlopen. Johnson, wist de politie, was een van de beste slotenmannen in de Midlands. Als tiener had hij de reputatie de snelste autodief van het land te zijn. Maar zijn ongelofelijke vaardigheden waren eigenlijk pas echt ontloken in de jaren tachtig, toen alle soorten huissloten, inbraakalarminstallaties en beveiligingsinstrumenten zich gelaten moesten overgeven aan zijn ongeëvenaarde kennis van sloten en sleutels en elektronische circuits.
'JJ' Johnson wist feitelijk bijna evenveel van inbreken als J.J. Bradley van de conjunctief in de aoristus.
Misschien wel meer.

HOOFDSTUK 27

De slechte eigenschappen van de inbreker zijn de goede eigenschappen van de financier.

Bernard Shaw, *Major Barbara*

Het was de bedoeling dat Morses campagne diezelfde dag zou worden gelanceerd.

Lewis was om 14.00 uur naar het hoofdbureau teruggekomen met een dunne map met gekopieerde papieren – waar Morse niet veel belangstelling voor scheen te hebben – en niet het nieuws dat Geoffrey Owens de voorgaande avond zijn huis had verlaten om een weekendconferentie over personeelsmanagement te bezoeken in Bournemouth, en naar alle waarschijnlijkheid niet eerder terug zou zijn dan laat op zondagavond, de volgende dag. Voor dit laatste nieuws scheen Morse meer belangstelling te hebben.

'Goed gedaan, Lewis! Maar je hebt voor deze hele dag wel weer genoeg gedaan. Je ziet er moe uit en ik wil dat je naar huis gaat. Niemand kan het aantal uren volhouden dat jij nu hebt gedraaid.'

Lewis voelde zich eigenlijk wonderbaarlijk kwiek; maar hij *had* beloofd om zijn vrouw dat weekeinde te vergezellen (als hij kon) bij haar zoektocht naar de juiste afwasmachine. Ze konden zich de luxe nu wel permitteren en Lewis zelf zou enige verlichting van zijn huishoudelijke plichten aan het aanrecht verwelkomen.

'Ik neem uw aanbod aan – onder één voorwaarde, sir. U gaat ook naar huis.'

'Goed. Ik wilde toch al gaan. Ik neem deze map mee. Zit er iets interessants in?'

'Een paar kleine dingen, denk ik. Bijvoorbeeld –'

'Niet nu!'

'Wilt u me niet vertellen hoe uw ontmoeting is verlopen?'

'Niet nu! Laten we het hier voor vandaag bij laten.'
Toen de twee rechercheurs het hoofdbureau uitliepen, stelde Morse terloops zijn vraag:
'Trouwens, heb je ontdekt in welk chique hotel ze zitten in Bournemouth?'
Terug in zijn flat pleegde Morse twee telefoontjes: het eerste naar Bournemouth; het tweede naar de Cuttleslowe Estate. Ja, er was een mr. Geoffrey Owens aanwezig bij de conferentie. Nee, mr. Malcolm Johnson had nog geen kans gezien om op verkenning te gaan – natuurlijk niet! Maar ja, hij zou deze achterstand inhalen in het zicht van de door de voorzienigheid gegeven mogelijkheid die zich nu zou voordoen (hoewel Johnsons eigen woorden aanzienlijk minder pretentieus waren).
'En geen drank meer vandaag, Malcolm!'
'Wat, ik, drinken? Tijdens het werk? Nooit! En *u* kunt ook maar beter niet drinken.'
'Twee nuchtere mannen – dat is wat dit werk nodig heeft,' beaamde Morse.
'Hoe laat komt u me dan oppikken?'
'Nee, jij pikt *mij* op. Halfacht bij mij thuis.'
'Oké. En vergeet niet dat u meer te verliezen hebt dan ik, mr. Morse.'
Ja, veel meer, en dat wist Morse. Hij voelde een huivering van ongerustheid over de riskante escapade die hij voorbereidde. Zijn zenuwen moesten wat worden gestabiliseerd.
Hij schonk een goede maat Glenfiddich voor zichzelf in en viel korte tijd later diep in slaap in de stoel. Hij sliep twee uur lang.
Heerlijk.

Johnson parkeerde zijn vuile, oude Vauxhall in een handig dichtbijgelegen ventweg langs Deddington Road, de hoofdweg die achter de oneven huisnummers aan Bloxham Drive loopt. Volgens de instructies bleef Morse achter in de schaduwen van de bedijking, terwijl Johnson zich door een gat in de omheining hees, waarvan vandalen een paar van de verticale latten hadden gesloopt. Daarna daalde hij met verbazingwekkende behendigheid de steile strook met gras af, die naar de achterkant van de huizenrij leidde.

De kust scheen veilig.
Morse keek zenuwachtig toe toen de slotenman in zijn trainingspak achter nummer 15 stond, geduldig en systematisch de taak uitvoerend waar hij zo goed in was. Eenmaal drukte hij zich snel tegen de muur om aan de aandacht te ontsnappen toen in een van de naburige huizen een lamp aanging, die een gele rechthoek over het glinsterende gras wierp – en daarna werd uitgedaan.
Zes minuten.
Op Morses horloge zes minuten voordat Johnson aan de knop draaide, voorzichtig de deur opendeed en naar binnen verdween – voordat hij weer verscheen en een gespannen en schichtige Morse wenkte zich bij hem te voegen.
'Wilt u dat ik het licht aandoe?' vroeg Johnson, terwijl hij de smalle bundel van zijn grote zaklamp door de keuken liet dwalen.
'Wat denk *jij?*'
'Ja. Laten we het aandoen. Wacht effe, dan doe ik eerst de gordijnen dicht, hier.' Hij liep naar de woonkamer, waar Morse een zachte ruis vandaan hoorde komen, alvorens de kamer ineens in licht baadde.
Een gewone, enigszins spartaanse kamer: een bank, twee ietwat aftandse leunstoelen, eettafel met stoelen, televisie, elektrische kachel die voor de open haard was geplaatst, en boven de open haard een schoorsteenmantel met een waas van stof, met daarop het enige object dat elke zichzelf respecterende inbreker zou willen meenemen: een klein, prachtig vormgegeven ormolu klokje.
Het tweepersoonsbed boven in de slaapkamer aan de voorkant was niet opgemaakt. Een oranje badhanddoek was achteloos op het dekbed gegooid, en er was geen spoor van een pyjama. Op het nachtkastje lagen twee dingen: *The Seventh Scroll* van Wilbur Smith, in pocketuitvoering, en een pakje indigestietabletten. Een ouderwetse mahoniehouten kleerkast nam de meeste resterende ruimte in beslag, met jassen/pakken/broeken aan de hangers en zes paar schoenen netjes in een rij onderin, en op de planken links stapels truien, overhemden, broeken, sokken en zakdoeken.
De tweede slaapkamer was op slot.
'Malcolm!' fluisterde Morse naar beneden.

Tweeëneenhalve minuut later betrad Morse een kleinere, maar duidelijk meer veelbelovende kamer: een grote boekenkast met een selectie aan bestsellers uit de afgelopen jaren, één leunstoel, een bureaustoel achter een gefineerd bureau met een blad van kunstleer en vier laden aan weerszijden, met daartussen een lange lade met twee handgrepen – op slot.

'Malcolm!' fluisterde Morse naar beneden.

Slechts negentig seconden deze keer; de slotenman raakte nu duidelijk in vorm.

De acht laden aan de zijkanten bevatten weinig belangwekkende zaken: kantoorbenodigdheden, verzekeringspapieren, autopapieren, bankafschriften, pennen en potloden – maar in de onderste lade links lagen een paar pornografische pockets. Morse sloeg *Topless in Torremolinos* op een willekeurige bladzijde open en las een korte alinea.

Vanwege de open, prikkelende toon vond hij het verbazingwekkend goed geschreven. En dan die ene treffende vergelijking tussen de boezem van de heldin en een paar theecakejes – hoewel Morse niet zo goed wist hoe een theecakeje eruitzag. Hij sloeg de naam van de auteur, Ann Berkeley Cox, in zijn geheugen op en las de korte opdracht op het titelblad: 'Voor Geoff van ABC'

voordat hij het boek in de zak van zijn regenjas liet glijden.

Johnson zat in een leunstoel in de woonkamer, in het donker, toen Morse de trap afkwam met een beige map in zijn hand.

'Gevonden wat u zocht, mr. Morse?'

'Misschien. Klaar?'

Nadat ze het huis in volkomen duisternis hadden gehuld, begaven de twee mannen zich op de tast naar de keuken. Maar ineens stond Morse stil.

'De zaklamp! Geef me de zaklamp.'

Hij liep terug naar de woonkamer en liet de lichtstraal langs een lege schoorsteenmantel glijden.

'Zet terug!' zei hij.

Johnson haalde het ormolu klokje uit de zak van zijn overjas en zette het voorzichtig op het kleine stofvrije rechthoekje terug.

'Ik ben blij dat u me daartoe hebt gedwongen,' bekende Johnson zacht.

'Ik had 't eigenlijk niet moeten doen. Maar goed, ik heb nou wel een schoon geweten.'
Er lag een element van berekende wreedheid in de man, wist Morse. Maar in bepaalde opzichten was hij een beminnelijke schurk, en soms zelfs, zoals nu misschien, een redelijk eerlijke. En vreemd genoeg was het Morse die zich zorgen begon te maken – over zijn eigen geweten.
Snel klom hij de trap op en ging naar de kleine slaapkamer om het boek terug te leggen in de la.
Uiteindelijk ging de achterdeur even zachtjes achter hen dicht als die was opengegaan en baande het tweetal zich een weg over de met gras begroeide helling naar het gat in de schutting.
'Je bent je oude vaardigheden nog niet verleerd,' merkte Morse op.
'Neu! Weet u wat ze zeggen, mr. Morse? Oude dieven sterven niet, ze sluipen alleen stiekem weg.'

In het donkere huis achter hen verried een stofvrij rechthoekje op de schoorsteenmantel in de woonkamer nog waar tot voor kort de prachtig vormgegeven ormolu klok had gestaan.

HOOFDSTUK 28

Als je in een logische volgorde datgene hebt verzameld dat je je 'feiten' noemt, is het net een olielamp die je hebt gemodelleerd, gevuld en bijgeknipt, maar die geen licht om zich heen werpt tenzij je hem aansteekt.
Saint-Exupéry, *The Wisdom of the Sands*

Terug in zijn flat sloot Morse de deur en schoof de grendels erop, zowel boven als onder. Het was een eigenaardig onnodige voorzorgsmaatregel, maar mogelijk wel een verklaarbare. Als twaalfjarige jongen herinnerde hij zich levendig dat hij uit school kwam met een tijdschrift en alle deuren op slot deed, ondanks de wetenschap dat er de eerstkomende uren geen andere gezinsleden zouden thuiskomen. En toen, zelfs toen, had hij enige tijd gewacht, de naderende opwinding koesterend alvorens de moed te verzamelen om de bladzijden op te slaan.

Precies die sensatie ervoer hij nu terwijl hij de elektrische kachel aanzette, een glas Glenfiddich inschonk, een sigaret opstak en in zijn favoriete leunstoel ging zitten – deze keer echter niet met de *Naturist Journal* die (nu al zo lang geleden) de ronde had gedaan in Lower IVA, maar met de beige map die zojuist uit het huis in Bloxham Drive was gestolen.

De kaft was beduimeld. Hij zat vol vouwen en ezelsoren en bruine kringen waar ooit een glas wijn had gestaan, tussen vele vlekken met vrij ingewikkelde patronen. In de map zaten papieren en knipsels, waarvan er een aantal aan elkaar waren geniet, maar niet in een chronologische of doelbewuste volgorde waren gelegd.

Negen stuks.

– Twee krantenknipsels uit een van de minder gangbare zondagse boulevardbladen, over ene Lord Hardiman, samen met een foto van bovengenoemde heer, die in zijn portefeuille grijpt (waarschijnlijk naar Duitse

marken) voor een duidelijk te herkennen seksgelegenheid aan de Hamburgse Reeperbahn. Aan dit materiaal was nog een foto bevestigd van Lord Hardiman, arm in arm met Lady Hardiman bij een polowedstrijd in Great Windsor Park (september 1984).

– Een brief (augustus 1979) gericht aan Owens, van een advocatenkantoor in Cheltenham, waarin de geadresseerde op de hoogte wordt gesteld van het feit dat men in het bezit was van brieven door hem (Owens) gestuurd aan een van hun cliënten (niet nader gespecificeerd); en dat een regeling ten voordele van beide partijen mogelijk zou worden overwogen.

– Een glanzende, zeer duidelijke foto, waarop een oudere man met dikke buik staat, die met een angstig uitziend meisje in haar prepuberteit stoeit; beiden naakt. Op de achterkant was met potlood een adres in St. Albans geschreven.

– Een paar aan elkaar geniete papieren met de kosten van een directeur van een bedrijf in Surrey, dat chirurgische instrumenten vervaardigt, met dubbele uitroeptekens naast een aantal van de exorbitante bedragen die waren ingediend voor zakenreizen naar het buitenland.

– Een korte, bondige brief (van een vrouw, wellicht?) in een groot, krullerig handschrift, dat erg naar rechts helt. 'Als je nog eens contact met me opneemt, zal ik je brieven meenemen naar de politie – ik heb ze allemaal bewaard. Je krijgt geen geld meer van me. Je bent een verachtelijke persoon. Ik heb niets meer te verliezen, niet eens mijn geld.' Geen handtekening, maar opnieuw een adres in potloodletters, deze keer in de kantlijn, in Wimbledon.

– Vier paar initialen, geschreven op een klein stukje papier dat waarschijnlijk achter uit een agenda was gescheurd:

AM3 DC3 JS3 CB

Meer niet – behalve een kleine aantekening met rode balpen boven de eerste drie.

– Nog twee krantenknipsels, met een paperclip aan elkaar bevestigd. Het eerste (*The Times*, 2-2-'96) vermeldde het volgende:
Na een ambtsperiode van negen jaar zal sir Clixby Bream zijn ambt van Master aan Lonsdale College in Oxford neerleggen. Sir Clixby zou, en wilde ook, eerder met pensioen zijn gegaan. Het is enkel vanwege het onvermogen van iedereen aan het College (inclusief de classici) om het Latijn van de originele statuten te begrijpen, dat de ambtstermijn van sir Clixby is verlengd. De huidige Master heeft geweigerd te speculeren over de kwestie of deze verlenging van zijn ambtstermijn het gevolg is geweest van een onduidelijkheid in de taal van de Statuten zelf, of van incompetentie van zijn collega's in klassieke talen, van wie niemand schijnbaar wordt aangemerkt als mogelijke opvolger.

Het tweede was een knipsel uit de *Oxford Mail* (november 1995) van een artikel van Geoffrey Owens, met een foto ernaast, met een kop die luidde: 'Mr. Julian Storrs en zijn vrouw Angela bij de opening van de tentoonstelling van Polynesische kunst in het Pitt Rivers Museum.'

– Een beduimelde fotokopie van een getypt medisch verslag met daarop de woorden: 'Strikt persoonlijk en vertrouwelijk', op het briefpapier van een privé-kliniek aan Banbury Road.
Hier was een knipsel aan vastgeniet uit de overlijdensberichten van een van de grote landelijke dagbladen – *The Independent*, zo te zien – waarin de dood werd gemeld van de vooraanstaand kankerspecialist Robert H. Turnbull.
– Als laatste drie foto's die met een paperclip bij elkaar werden gehouden:

1) Een krantenfoto van een stripclub met (onherkenbaar) individuele foto's van de belangrijkste artiesten in de club, die aan weerszijden van de ingang van de club waren opgesteld, en met ook (volkomen duidelijk) het uitnodigende motto: DE MEEST SEXY EN GEWAAGDE SHOW IN SOHO.

2) Een zwartwitfoto ten voeten uit van een grote blondine in een donker, nauwsluitend gewaad waar de split opzij een flink stuk van een welgevormde dij ontblootte. Aan de vrouw scheen er weinig niet werkelijk aantrekkelijks te zijn – behalve de glimlach, misschien.
3) Een kleurenfoto van dezelfde vrouw, ergens op een barkruk zittend, geheel naakt, met uitzondering van een paar schoenen met uitzonderlijk dunne naaldhakken. Haar overdreven stevige borsten suggereerden dat de glimlach op de vorige foto niet het enige halfgekunstelde kon zijn. De benen, die nu gretig werden onthuld in hun volle, lange glorie, waren die van een jonge danseres – de benen van een Cyd Charisse of een Betty Grable, veel mooier dan die in de *Naturist Journal*...

Morse sloot de map en wist wat hij in handen had: een reden voor chantage – en mogelijk voor moord.

HOOFDSTUK 29

Zondag 25 februari

Van een vriend, die hij nadien uit het oog verloor, kreeg hij het advies om in het Wilberforce Temperance Hotel te logeren.

Geoffrey Madan, *Notebooks*

Ik haat degenen die bier ferm afkeuren – en dat Geheelonthouding noemen.

G.K. Chesterton

Socrates bekende in zijn laatste dagen op aarde dat de dood, als het enkel een lange en droomloze slaap zou zijn, een zegen was die men vurig zou wensen. Morse kon op de ochtend van zondag 25 februari – zonder zo ver te gaan als Socrates – zeker met een zeldzame dankbaarheid terugkijken op zijn eigen lange en droomloze slaap, omdat de meest gebruikelijke kenmerken van zijn nachten bestonden uit regelmatige bezoeken aan de wc, het frequente nuttigen van water, de incidentele doses Nurofen en Paracetamol, een tablet tegen indigestie en als laatste (na nog eenmaal te zijn opgestaan van zijn gekreukte beddengoed) een glas Alka-Seltzer.
The Observer stak al dik in de brievenbus toen hij een subcontinentaal ontbijt bereidde.
10.30 uur.

Het was 11.15 uur toen hij op het hoofdbureau aankwam, waar Lewis al drie uur aan het werk was en waar hij weldra zijn baas onthaalde op een verslag van zijn bezoek aan de redactie van de krant. Een compleet beeld van Owens – opgebouwd uit getuigenissen, referenties, verslagen, impressies, roddels – onthulde een hardwerkende, gerespecteerde

werknemer. Dat was het goede nieuws. En het slechte? Nou, het scheen dat de man afstandelijk, humorloos, onsympathiek was. In het zicht van deze laatste tekortkomingen (had Lewis geopperd), was het misschien moeilijk te begrijpen waarom Owens naar een cursus personeelsmanagement was gestuurd. Toch was een mate van afstandelijkheid, humorloosheid, gebrek aan sympathie (zoals de hoofdredacteur had geopperd) wellicht precies datgene wat in een dergelijke rol nodig was. Lewis wees naar de cellofaan map waarin hij zijn zorgvuldig genummerde kopieën had verzameld.

'Nog één ding. Hij is duidelijk erg populair bij een paar van de meisjes daar – vooral de jongere.'

'Ondanks zijn paardenstaart?'

'Ik denk eerder dankzij die staart.'

'Dat meen je toch niet?'

'En u zult de twintigste eeuw nooit helemaal betreden, is het wel?'

'Zijn er mogelijke aanwijzingen?'

'Mogelijk.'

'Zoals?'

'Nou, om te beginnen de personeelschef die Owens maandag zag. Ik zal een verklaring van hem opnemen zodra hij terugkomt van vakantie – of eerder als u wilt.'

Morse twijfelde even. 'Ja-a. Maar als iemand van plan was Owens te vermoorden, en niet Rachel James... nou, het alibi van Owens is eigenlijk ook niet overtuigend, hè? Maar je hebt gelijk. Laten we de officiële procedure volgen. Ik ben altijd een voorstander geweest van regels en voorschriften.'

Terwijl Lewis zijn superieur met nauwelijks verholen ongeloof aankeek, nam hij de beige map aan die hem over het bureau werd aangereikt. Toen begon hij te lezen.

Morse zelf opende de katern 'Life' van *The Observer* en sloeg het cryptogram op dat was gemaakt door Azed (voor Morse de Kasparov van de cruciverbalisten) en dacht na over 1 horizontaal: 'Pitloos wapen (7)'. Onmiddellijk vulde hij PISTOOL in, maar schoof de puzzel toen opzij, erop vertrouwend dat de resterende aanwijzingen een grotere uitdaging zouden vormen. Hij besloot zijn wekelijkse traktatie uit te stellen tot

later die dag. Anders had hij zeer waarschijnlijk de puzzel al helemaal ingevuld voordat Lewis klaar was met de map.

‘Hoe bent u hier aan gekomen?’ vroeg Lewis uiteindelijk.
‘Het is niet aan jou om dat te willen weten.’
‘Hij is een afperser!’
Morse knikte. ‘We hebben geen duidelijk motief gevonden voor de moord op Rachel, maar...’
‘...tientallen voor de moord op hem.’
‘Ongeveer *negen*, Lewis – als we precies willen zijn.’
Morse opende de map en nam de inhoud nog eens door. In tegenstelling tot die van de obsceen dikke kinderlokker was geen van de foto’s van de langbenige blonde stripper werkelijk pornografisch – zeker niet die waar ze volkomen naakt op stond – die Morse eigenaardig onerotisch voorkwam; misschien die in haar nauwsluitende jurk wel... ‘Losknopend’ had Morse altijd meer aangetrokken dan ‘losgeknoopt’; ‘zich uitkledend’ meer dan ‘uitgekleed’; ‘bijna naakt’ meer dan volkomen. Het had iets te maken met Plato’s idee van het proces; en als jonge student had Morse vele uren met die filosoof doorgebracht.
‘Behoorlijk in de benen, sir.’
‘Ja. Fraaie benen, vind je niet?’
‘Nee! Ik bedoel dat we hier flink wat werk voor moeten verzetten – onderzoek, rondlopen.’
‘Je zult wel wat hulp kunnen gebruiken, ja.’
‘Brigadier Dixon – en een paar van zijn mannen – dat zou wel helpen.’
‘Eet Dixon nog steeds alle jamdonuts uit de kantine op?’
Lewis knikte. ‘En hij heeft nog steeds die schildpad als huisdier –’
‘– die hem altijd een stap of twee voor is, ik weet het.’

Een halfuur lang bespraken de twee rechercheurs het explosieve materiaal in de map. Tot even na de middag.
‘Koffie, sir?’
‘Ik niet. Laten we even naar de King’s Arms in Summertown gaan.’
‘Ik niet,’ kaatste Lewis terug. ‘Daar heb ik geen tijd voor.’
‘Zoals je wilt.’ Morse stond op.

'Vindt u dat u zo vaak uit moet gaan – aan de zuip, bedoel ik, sir?' Lewis haalde diep adem en bereidde zich voor op de naderende storm, windkracht tien. 'Het gaat alleen maar slechter met u, niet beter.'
Morse ging weer zitten.
'Ik zal jou eens iets vertellen, Lewis. Het kan me behoorlijk wat schelen wat je van me denkt als baas, als collega, als rechercheur – als *vriend,* ja! Maar het kan me geen moer schelen wat je van me vindt als zuiplap, goed?'
'Nee, helemaal niet goed,' zei Lewis rustig. 'Als professioneel politieman, wat betreft het oplossen van moorden –'
'Moordzaken!'
'– maakt het me niet uit? Maakt het me helemaal niet uit.' (Nu werd de stem van Lewis scherper.) 'U doet uw werk – u besteedt al uw tijd aan het uitzoeken van dingen – daar maak ik me geen zorgen over. En als de hoofdinspecteur tegen me zou zeggen dat u uw werk *niet* goed zou doen, dan zou ik ontslag nemen. Maar dat zou hij *niet* zeggen – nooit. Wat hij wel zou zeggen – wat anderen zouden zeggen – wat anderen *nu* zeggen – is dat u zichzelf vernietigt. Niet het korps, niet de afdeling, niet de moordonderzoeken – niets! – behalve uzelf.'
'Wacht eens even, wil je?' Morses ogen spuwden vuur.
'Nee! Nee, dat doe ik niet. U hebt het toch over me als een vriend, nu net? Nou, als een vriend zeg ik u dat u bezig bent met het verzieken van uw gezondheid, uw pensioen, uw leven – alles!'
'Luister!' siste Morse. 'Ik heb zelf nooit geprobeerd iemand anders te vertellen hoe hij zijn leven moest leiden. En ik laat me, op mijn leeftijd, *niet* vertellen hoe ik het mijne moet leiden. Zelfs niet door jou.'
Na een lange stilte zei Lewis:
'Mag ik nog iets zeggen?'
Morse haalde onverschillig zijn schouders op.
'Misschien maakt het de meeste mensen niet uit of u zichzelf om zeep helpt of niet. U hebt geen vrouw, geen gezin, geen familieleden, behalve die tante van u in Alnwick –'
'Die is ook dood.'
'Dus wat kan het u verdommen? Wat kan het schelen? Wie doet het wat? Nou, *mij* wel, sir. En mijn vrouw ook. En voor zover ik weet, dat meisje Ellie Smith, *haar* ook.'

Morse keek naar zijn bureau. 'Niet meer, nee.'
'En het zou *u* ook wat moeten doen – u zou beter voor uzelf moeten zorgen – een beetje.'
Een behoorlijk lange poos onthield Morse zich van een antwoord, want hij was veel dieper geraakt door de woorden van zijn brigadier dan hij ooit bereid zou zijn toe te geven.
Toen, uiteindelijk:
'Hoe zit dat met die koffie, Lewis?'
'En een broodje?'
'En een broodje.'

Vroeg in de middag had Morse de meeste kaarten op tafel gelegd, en hij en Lewis waren tot een eensluidende conclusie gekomen. Geen van beiden kon nog langer accepteren dat Rachel James het bedoelde slachtoffer was geweest: beiden keken nu naar Geoffrey Owens als een veel waarschijnlijker doelwit. Natrekken van de overvloedige aanwijzingen uit de map van Owens zou gepaard gaan met een hoop extra werk, en korte tijd later was er een strategie uitgestippeld, waarbij Lewis en Dixon praktisch alles toebedeeld hadden gekregen, behalve het gedeelte in Soho.
'Weet u, ik zou dat vrij makkelijk aan het bezoek aan Wimbledon kunnen koppelen,' had Lewis opgeworpen.
Maar Morse was duidelijk niet overtuigd.
'Die engel van Soho is de belangrijkste van allemaal.'
'Gelooft u dat echt?'
'Zeker. Daarom –'
De telefoon ging en Morse nam op.
Owens (zo vernam hij) had tien minuten eerder het hoofdbureau gebeld, even na 15.00, om te melden dat er in het weekend in zijn pand was ingebroken, terwijl hij weg was.
'En jij behandelt het? ... Goed... Alleen dat item dat je noemde, voorzover hij weet? ... Juist, ja. ... Dank je.'
Morse legde de hoorn op de haak en Lewis pakte de map, terwijl hij vragend over het bureau keek.
Maar Morse schudde zijn hoofd. 'Nee, niet de map.'

‘Wat dan?’
‘Een waardevol ormolu klokje uit zijn woonkamer.’
‘Waarschijnlijk een professionele inbreker, sir – iemand die iets van klokken afweet.’
‘Vraag het mij niet. Ik weet niets van klokken.’
Lewis grijnsde. ‘Maar we kennen allebei iemand die daar wel iets van af weet, is het niet, sir?’

HOOFDSTUK 30

Deze wereld en de volgende – en daarna zullen al onze problemen voorbij zijn.

Toegeschreven aan de tante van generaal Gordon

Er werd niet geklopt. De deur ging open. Strange kwam binnen.
'Hebben ze het jou nog niet gezegd, Morse? De pubs zijn voortaan de hele zondag open.'
Terwijl Strange voorzichtig zijn logge lijf op de stoel tegenover Morse installeerde, prees deze zich gelukkig met het feit dat Lewis de map met materiaal van Owens mee de gang in had genomen om te kopiëren.
'Ik voer alleen wat routineklusjes uit, sir.'
'Echt?'
'Waarom bent *u* hier?'
'Vanwege mijn vrouw,' vertrouwde Strange hem toe. 'Op zondagmiddag stoft ze alles in het hele huis. Inclusief mij!'
Morse glimlachte plichtmatig toen Strange verder ging: 'Maak je al vorderingen?'
'We trekken een paar dingen na, ja.'
'Mm... Is je brein even helder als altijd?'
'Ik weet zeker van niet.'
'Mm... Je *ziet* er ook niet zo helder uit.'
'We worden allemaal ouder.'
'Pech, hè?'
'Niet helemaal, toch? "Geen wijs man heeft ooit jonger willen zijn."'
'Wat een kolder?'
'Niet mijn kolder – die van Jonathan Swift.'
Strange zette zijn ellebogen op zijn bureau en liet zijn grote hoofd in zijn handpalmen rusten.

'Ik ga waarschijnlijk in september stoppen, ik neem aan dat je dat hebt gehoord.'
Morse knikte. 'Ik ben blij dat ze u laten gaan.'
'Wat moet *dat* in godsnaam betekenen?'
'Nou, ik zou denken dat mrs. Strange blij zal zijn om u om zich heen te hebben, is het niet? Pensioen, weet u... Laat opstaan en al die andere arme drommels naar hun werk zien gaan, vooral op maandagmorgen. Dat soort dingen. Dat is waar we allemaal voor werken, neem ik aan. Waar we allemaal op wachten.'
'Bedoel je,' mompelde Strange, 'dat ik *daarvoor* al die tijd de benen onder mijn gat vandaan heb gelopen – tweeëndertig jaar lang? Ik had vroeger jouw soort baan, weet je. Heb in mijn tijd bijna evenveel moordenaars gepakt als jij. Ik deed het alleen een beetje anders, dat is alles. Meestal wachtte ik tot ze naar *mij* toe kwamen. Geen probleem, meestal: jaloezie, drank, seks, buurman tussen de lakens met de vrouw. *Motief* – daar gaat het om.'
'Niet altijd gemakkelijk, vindt u wel?' merkte Morse op, die deze preek al diverse keren had gehoord.
'Zeker niet als *jij* in de buurt bent, maat!'
'Deze zaak behoeft een zorgvuldige aanpak, sir. Veel gevoelige inlichtingen –'
'Zoals?'
'Over Owens, om mee te beginnen.'
'Heb je nieuwe aanwijzingen?'
'Eén of twee vage geruchten, ja.'
'Mm... Ik heb vanmiddag ook een vaag gerucht gehoord. Ik heb gehoord dat er in het huis van Owens is ingebroken. Ik neem aan dat jij dat ook hebt gehoord?' Hij keek Morse over zijn halve brilletje doordringend aan.
'Ja.'
'Slechts één ding gestolen. Hm! Een klok, Morse.'
'Ja.'
'We hebben maar één of twee klokkenspecialisten in onze contreien, voorzover ik me kan herinneren. Of is het alleen die ene?'
'Die ene?'

'Jij hebt hem niet gezien – sinds hij weer op vrije voeten is?'
'Ah, Johnson! Ja. Ik moet hem binnenkort maar eens gaan opzoeken, denk ik.'
'Wat vind je van morgen? Hij is waarschijnlijk de man, nietwaar?'
'Ik ben morgen weg.'
'O.'
'Londen. Soho, om precies te zijn. Een paar dingen natrekken.'
'Ik zou niet weten waarom je brigadier Lewis dat soort vermoeiende gesjouw niet laat doen.'
Morse voelde de kleine, schrandere oogjes van de hoofdinspecteur op zich rusten.
'Werkverdeling. Iemand moet het doen.'
'Weet je,' zei Strange, 'als ik 's ochtends geen vergadering met de hoofdinspecteuren had, zou ik met je meegaan. Een beetje rondkijken... en zo.'
'Ik denk niet dat mrs. Strange dat goed zou vinden.'
'Waarom denk je dat ik het haar zou vertellen?'
'Ze – ze is de laatste tijd niet meer zo gezond, hè?'
Langzaam schudde Strange zijn hoofd en keek naar het tapijt.
'En met u, sir?'
'Met mij? Met mij gaat het goed, behalve dat ik doof word, en kaal, en aambeien heb, en hoge bloeddruk. Ik ben misschien ook wel iets te zwaar. En jij?'
'Met mij gaat het prima.'
'Hoe gaat het met het drinken?'
'Hoe het daarmee gaat? Het gaat, eh...'
'"Snel"? Is dat het woord dat je zocht?'
'Dat is het woord.'
Strange scheen aanstalten te maken om te vertrekken. En – gelukkig! – moest Lewis (zoals Morse besefte) zich bewust zijn geweest van de situatie, want hij was nog niet verschenen.
Maar Strange was nog niet helemaal klaar: 'Maak je je nooit zorgen over hoe je lever al die drank moet verstouwen?'
'We moeten toch ergens aan doodgaan, zeggen ze?'
'Denk je daar ooit aan – aan doodgaan?'

'Af en toe.'
'Je gelooft in een leven na de dood?'
Morse glimlachte. 'De gemeente Slough Borough heeft ooit eens een bordje bij een van de kerken daar geplaatst: GEEN WEG AAN GENE ZIJDE VAN HET KERKHOF.'
'Geloof je er dus niet in?'
'Nee,' antwoordde Morse eenvoudig.
'Misschien is het maar beter als er geen leven na de dood is – je weet wel, met beloningen en straffen, dat soort dingen.'
'Ik wil toch niet veel beloningen.'
'Hangt van je ambitie af. Die heb je zeker nooit veel gehad?'
'Vroeger wel.'
'Jij had de top kunnen bereiken, dat weet je.'
'Niet als ik werk had wat ik niet leuk zou vinden. Ik ben geen kantoormannetje. Of commissieman. Of klembordman.'
'Of *procedure*-man,' vulde Strange langzaam aan, terwijl hij opstond.
'Pardon?'
'Verdomde aambeien!'
Morse hield vol. 'Wat bedoelde u, sir?'
'Buitengewoon, weet je, het soort technologische spul wat we tegenwoordig in het korps hebben. We hebben hier een machine die zelfs kleurenfoto's kopieert. Je weet wel – zoals die. O! Heb ik dat nog niet gezegd, Morse? Ik heb net even gezellig staan praten met brigadier Lewis in de kopieerkamer, vlak voor ik hierheen kwam. Het ziet ernaar uit dat jullie behoorlijk wat alternatieven te bekijken hebben.'
'Nogal wat "keuzes", sir. Strikt genomen heeft men alleen maar "alternatieven" als er sprake is van twee opties.'
'Rot op, Morse!'

Die avond lag Morse om 21.45 in bed, langzaam slechts een paar bladzijden lezend uit *The Brontës* van Juliet Barker. Bij één zin stopte hij en las hem opnieuw:

Charlotte merkte op: 'Het spijt me dat u van residentie bent veranderd, daar ik nu opnieuw de weg zal kwijtraken bij het beklimmen en afgaan

van de trappen, en grote beproevingen zal doormaken bij het peinzen bij diverse deuren, niet wetende welke te openen.'

Het leek een even goede plek om met lezen op te houden als alle andere, en Morse dommelde weldra in, half rechtop gezeten, waarbij het dikke boek op het dekbed tuimelde. Het glas whisky op het nachtkastje (dit was ongekend) was niet leeg.

HOOFDSTUK 31

Een tijd
Ouder dan de tijd van chronometers, ouder
Dan tijd geteld door angstige, bezorgde vrouwen
Die wakker liggen en de toekomst berekenen,
Proberen te ontweven, ontwinden, ontrafelen
En aan elkaar te lappen verleden en toekomst.

T.S. Eliot, *The Dry Salvages*

De uitslag van één verkiezing was al bekendgemaakt. Mr. Ivan Thomas, de kandidaat voor Labour, eerder niet succesvol aspirant voor gemeentelijke eer, kon zich nu voorbereiden op zijn taken als raadslid voor kiesdistrict Gosforth in Kidlington bij Oxford.
Aan Lonsdale College, acht kilometer zuidelijker, in het gouden hart van Oxford, was de waarschijnlijke uitkomst van een andere verkiezing nog steeds zeer in balans. Daarbij stonden de echtgenotes van de beide genomineerden zeer duidelijk – en misschien niet al te discreet – op de voorgrond in de stemmenwerving. Toevallig lagen beiden (net als Morse) die zondagavond redelijk vroeg in bed – of in *een* bed.

Shelly Cornford had als altijd veel tijd nodig in de badkamer, waar ze haar flosdraad met was tussen haar prachtige, gezonde tanden doorhaalde. Toen ze uiteindelijk in de slaapkamer kwam, zat haar man tegen de kussens de boekenbijlage van de *Sunday Times* te lezen.
Hij bekeek haar terwijl ze haar paarse Jaeger-jurk uitdeed en daarna haar zwarte beha losmaakte, waardoor haar borsten de vrijheid kregen. Op dat moment stond hij op het punt om iets te zeggen, maar ineens had hij een droge mond en hij besloot het niet te doen. Het was trouwens slechts een klein incident geweest, en zijn vrouw was zich vermoedelijk absoluut niet bewust van het effect dat ze had op andere

mannen – met een aanraking, een blik, een beweging van haar lichaam. Maar hij was nooit een jaloerse man geweest. Niet als het aan hem lag. In haar donkerblauwe pyjama stapte ze in bed en wendde zich even naar hem.

'Waarom was Julian vanavond niet bij het diner?'

'Hij is naar Durham – naar een of andere conferentie waar hij moest spreken. Hij komt vanavond terug – Angela haalt hem af van het station,' zei ze.

'O.'

'Waarom vraag je dat?'

'Zomaar, lieverd. Goedenacht? Droom zoet, mijn liefje!'

Ze blies een handkus naar de overkant van de smalle ruimte tussen hun bedden, draaide hem de rug toe en nestelde haar hoofd in de groene kussens.

'Laat het licht niet te lang aan, alsjeblieft.'

Een paar minuten later lag ze stil en ademde zeer regelmatig, en hij dacht dat ze sliep.

Zo zacht als hij kon manoeuvreerde hij zich onder de dekens en deed meteen het licht uit. En probeerde, probeerde veel te hard, om in slaap te komen...

Na de gezongen avondmis, eerder diezelfde avond in de College Chapel, waren de Fellows en hun gasten (zoals gebruikelijk was) uitgenodigd in de Master's Lodge, waar ze een glas sherry nuttigden voor ze om 19.30 uur gingen dineren aan de hooggeplaatste tafel in de grote zaal, terwijl de studenten op de lange rijen banken onder hen zaten. Vlak voordat hij de Master's Lodge verliet, had Denis rondgekeken op zoek naar zijn vrouw, en had haar bij de open haard aangetroffen. Daar stond ze te praten met David Mackenzie, een van de jongere hoofden van college, een briljant wiskundige, een man met een aanmerkelijke omvang, die haastig de brief die hij Shelly had getoond opvouwde en wegstopte.

Daar viel misschien niets achter te zoeken. Op zich niet, nee. Maar hij, Denis Cornford, wist wat er in de brief stond. Dat wist hij om de doodeenvoudige reden, dat Mackenzie hem de voorgaande week in de SCR

dezelfde geurige, paarse vellen papier had laten zien, en Cornford kon zich vrij nauwkeurig, hoewel natuurlijk niet letterlijk, de passage herinneren die hij was uitgenodigd te overwegen. De brief was tot dusver onmiskenbaar het hoogtepunt van Mackenzies trimester geweest.

Herinner je je wat je vanavond op mijn menu hebt gekrabbeld? Je handschrift was een beetje wiebelig (!) en ik kon dat ene woord niet helemaal ontcijferen: 'Ik zou je graag mee uit willen nemen en je alle aandacht geven.' Ik denk *dat het 'alle aandacht' was, en het begint in ieder geval met 'aa'. Kon ondeugend zijn; kon ook volkomen onschuldig zijn. Breng me* alsjeblieft *op de hoogte!*

Het was natuurlijk bespottelijk om je om iets dergelijks zorgen te maken. Maar er was nog iets. Ze hadden samen staan giechelen als een stel adolescenten en keken elkaar aan, en ze had een hand op zijn arm gelegd. En het was bijna alsof ze een eigenaardig soort intimiteit hadden opgebouwd, waarvan hij, Denis Cornford, tijdelijk was buitengesloten.
Kon ondeugend zijn.
Kon ook volkomen onschuldig zijn...

'Zou je nog steeds van me houden als ik een pukkel op mijn neus zou hebben?'
'Dat hangt ervan af hoe groot die is, mijn lief.'
'Maar je wilt nog steeds mijn lichaam, is het niet,' fluisterde ze, 'ondanks mijn spataderen?'
Metaforisch, terwijl hij naast haar lag, ging sir Clixby haar frontale aanval uit de weg toen ze zich naar hem toe draaide.
'Je bent een erg begerenswaardige vrouw, en sterker nog, dat weet je!'
Hij liet zijn handen langs haar naakte schouders glijden en speelde met de ronding van haar boezem.
'Ik *hoop* dat ik nog iets bij je losmaak,' fluisterde ze. 'Je hebt tenslotte beloofd iets voor me te doen, hè?'
Misschien had sir Clixby diplomaat moeten worden:
'Weet je, ik dacht dat de bisschop vanavond nooit zou ophouden, jij ook?

Ik moet eens een woordje spreken met de kapelaan. God weet waar hij *hem* vandaan heeft gehaald?'
Ze schoof dichter naar de Master toe. 'Kom nou! We hebben niet de hele avond. Julians trein komt om tien over tien aan.'

Twee van de hoofden van College stonden met elkaar te praten op de keien voor Lonsdale toen de klok van de Great Saint Mary's tien sloeg, en een student die door de hoofdpoort kwam, hoorde een flard van hun gesprek:
'Een vrouw als *zij* in de Lodge? Dat idee is ondenkbaar!'
Maar wie de vrouw was, zou de voorbijganger nooit weten.

HOOFDSTUK 32

Maandag 26 februari

Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? *Hosea* 2:8

Om 8.45 zaten ze met zijn tweeën, Morse en Lewis, wat terloopse ideeën over de zaak uit te wisselen, toen het jonge, blonde meisje (dat Strange al had gezien) met de ochtendpost binnenkwam. Ze was een zeer recente aanwinst bij de typekamer, warm aanbevolen door het prestigieuze Marlborough College in de High. Haar secretariële kwaliteiten werden gesteund door aanzienlijke bewijzen, waaronder een certificaat voor steno: 120 woorden per minuut.
'Uw post, sir. Het...' (ze keek angstig) 'het spijt me heel erg van de bovenste. Ik had het niet gezien.'
Maar Morse had de brief al uit de envelop gehaald waarop in de rechterbovenhoek stond: 'Strikt persoonlijk en vertrouwelijk'.

Hallo Morse

Heb geprobeerd je te bellen met Kerstmis, maar ze zeiden dat je bezigheden elders had, waarschijnlijk in de kroeg. Ik ga trouwen. Nee, maak je geen zorgen! Ik vraag je deze keer niets!! Hij is leuk en heeft een goede baan en zegt dat hij van me houdt en hij is goed in bed dus waarom niet. Ik houd niet echt van hem en jij weet verdomd goed waarom, is het niet, jij ellendige, stomme kloot. Omdat ik verliefd op je werd en even stom ben als jij. De Heilige Antonius heeft me gevraagd iets tegen jou te zeggen, maar dat doe ik niet. Ik wil mijn armen om je heen slaan en je dicht tegen me aandrukken. God bewaar me! Waarom heb je niet wat harder naar me gezocht, Morse?

Ellie

Geen adres.

Natuurlijk was er geen adres.

'Heb je dit gelezen?' Morse sprak op afgemeten toon en keek zonder te knipperen op naar zijn secretaresse.

'Tot... u weet wel, tot ik besefte...'

'Je had hem niet mogen openmaken.'

'Nee, sir,' fluisterde ze.

'Kun je goed typen?'

Ze knikte.

'En ben je goed in steno?'

Ze knikte wanhopig.

'Maar je kunt niet lezen?'

'Zoals ik al zei, sir...' Tranen welden in haar ogen op.

'Ik heb gehoord wat *jij* zei. Luister jij nou eens naar wat *ik* zeg. Dit gebeurt nooit weer!'

'Ik beloof het, sir, het zal –'

'Luister!' Morses ogen waren wijd opengesperd en straalden een bijna manische blik uit, en zijn neusvleugels openden zich van de onderdrukte woede toen hij met zachte stem herhaalde: 'Het gebeurt niet nog eens – niet als je voor mij wilt blijven werken. Is dat duidelijk? *Nooit.* En nu eruit,' siste hij, 'en laat me met rust voordat ik boos op je word.'

Nadat ze was weggegaan, was Lewis bijna te bang om iets te zeggen.

'Waar ging dat over?' vroeg hij uiteindelijk.

'Steek jij verdomme je neus niet in –' Maar de zin werd niet afgemaakt. In plaats daarvan pakte Morse de brief en gaf hem aan Lewis. Zijn droevige ogen richtten zich op de lambrisering.

Toen hij de brief had gelezen, zei Lewis niets.

'Ik heb niet veel geluk bij de dames, hè?'

'Ze voert duidelijk nog de vlag voor u.'

'Ik hoop het,' zei Morse, die wellicht nog veel meer zou hebben gezegd, maar er werd op de deur geklopt en rechercheur Learoyd werd het heiligdom binnengeroepen.

Morse gaf hem de knipsels over Lord Hardiman, samen met de foto, en legde Learoyds taak uit:

'Jouw taak is zoveel mogelijk te vinden. Het ziet er niet veelbelovend

uit, dat weet ik. In deze tijd kan het amper meer materiaal voor chantage zijn, hè? Maar Owens denkt van wel. En dat is het punt. Het interesseert ons niet zozeer hoe vaak hij bij de hoerenkasten heeft aangeklopt. Ik wil het verband met *Owens* weten.'
Learoyd knikte begrijpend, doch enigszins ongelukkig.
'Vooruit dan.'
Maar Learoyd talmde: 'Waar denkt u dat ik het beste kan beginnen, sir?'
Morse richtte zijn ogen op het plafond.
'Wat denk je ervan om deze heer in *Debrett's Peerage* op te zoeken, hm? Misschien staat er wel in waar hij woont, denk je ook niet?'
'Maar hoe kom ik daaraan?'
'Wat denk je van dat grote gebouw in het centrum van Oxford – aan Bonn Square. Heb je daar wel eens van gehoord? Dat heet de Centrale Bibliotheek.'

Stuk nummer 2 in de beige map, zoals Lewis eerder die ochtend had ontdekt, was ADG (Achterhaald door de Gebeurtenissen, in Morses steno). Het advocatenkantoor in Cheltenham was in 1992 ontbonden en de cliëntèle was verspreid en in alle opzichten nu permanent afgeschermd.

Item 3 moest in de enorme handen worden gelegd van rechercheur Elton, die nu zijn opwachting maakte; en vrijwel onmiddellijk de aftocht blies omdat hij geen observaties meedeelde en geen vragen stelde terwijl hij neerkeek op de ondeugende pedofiel uit St Albans.
'Laat maar aan mij over, sir.'
'En als je dan toch bezig bent, kijk dan ook hoe het *hiermee* zit.'
Morse gaf hem de documentatie over Item 4 – de boekhoudpapieren van het bedrijf in chirurgische instrumenten in Croydon.
'Goede man, deze,' merkte Lewis op toen de deur achter de rijzige gestalte van rechercheur Elton dichtviel.
'Geef mij Learoyd maar!' vertrouwde Morse hem toe. 'Hij is tenminste intelligent genoeg om een paar domme vragen te stellen.'
'Ik kan u niet helemaal volgen.'
'Zou *jij* geen advies willen als je ergens heen werd gestuurd waar

chirurgische instrumenten worden gemaakt? Als ze Eltons grote bierbuik zien, denken ze waarschijnlijk dat hij langskomt voor een tijdelijke breukband.'
Lewis maakte geen tegenwerpingen.
Hij wist wel beter.

Ook Item 5 was ADG, had Lewis al ontdekt. Het adres dat Owens op de brief had geschreven was dat van een tehuis voor verstandelijk gehandicapten in Wimbledon – geweest. Bij een inspectie van Social Services was men op ernstige nalatigheid en wanbeheer gestuit en het tehuis was twee jaar eerder gesloten. De directie en verpleegkundige staf waren elders tewerkgesteld of overbodig verklaard. Er was geen rechtsvervolging opgelegd.
'Verloren hoop,' had Lewis gezegd.
En Morse was het ermee eens geweest.
Opnieuw dacht Morse na over de vier initialen uit item 6:

AM3 DC3 JS3 CB

met die kleine tekentjes met rode balpen bij de eerste drie.
'Enig idee?' vroeg Lewis.
'JS is natuurlijk "Jonathan Swift". Ik had het gisteren nog met de hoofdinspecteur over hem.'
'Julian Storrs?'
Morse grinnikte. 'Waarschijnlijk zijn het *allemaal* hoofden van College aan Lonsdale'
'Ik zal het natrekken.'
'Resten de Items zeven en acht – die ik beide in jouw capabele handen leg, Lewis. En tot slot mijn eigen kleine opdrachtje in Soho, Item negen.'
'Koffie, sir?'
'Glas jus d'orange met ijs!'

Toen Lewis weg was, herlas Morse de brief van Ellie, diep gekwetst, en vroeg zich af of mensen in het verre verleden het net zo moeilijk

hadden gevonden om met hun teleurstellingen om te gaan als hij. Maar het was in elk geval voorbij en dat zou de dingen op de lange termijn mogelijk gemakkelijker maken. Hij scheurde de brief in twee, in vier, in acht, in zestien, en toen in tweeëndertig stukken – zou hem in vierenzestig stukken hebben gescheurd als zijn vingers sterk genoeg waren geweest – alvorens hij de kleine vierkante stukjes in zijn prullenbak liet vallen.

‘Er is geen ijs in de kantine, sir. De machine is kapot.’
Morse haalde onverschillig zijn schouders op en Lewis,
die voelde dat dit misschien een geschikt moment was, besloot uit te spreken wat hij op het hart had:
‘Er is één ding dat ik zou willen vragen...’
Morse keek hem scherp aan. ‘Je gaat me toch niet vragen waar Lonsdale is, hoop ik.’
‘Nee. Ik zou u alleen willen vragen niet te hard te zijn tegen die nieuwe secretaresse van u, dat is alles.’
‘En wat heb jij daar in vredesnaam mee te maken?’
‘Eigenlijk niets, sir.’
‘*Juist*. En als ik raad wil over hoe ik met mijn staf moet omgaan, dan vraag ik die wel. Duidelijk?’
Opnieuw spuwden Morses ogen vuur. En Lewis, die nu zijn eigen temperatuur rap voelde stijgen, verliet het kantoor van zijn superieur zonder nog een woord te zeggen.

Vlak voor de middag voltooide Jane Edwards net een boze brief waarin ze haar ontslag indiende, toen ze het bericht over de intercom hoorde: Morse wilde haar spreken in zijn kantoor.
‘Ga zitten!’
Ze ging zitten en zag onmiddellijk dat hij er moe uitzag. Zijn oogwit was enigszins rood doorlopen.
‘Het spijt me dat ik zo kwaad werd, Jane. Dat is alles wat ik wilde zeggen.’
Ze bleef zitten waar ze zat, bijna in trance.
Heel zacht ging hij verder. ‘Je vergeeft het me toch wel – alsjeblieft?’

Hulpeloos knikte ze, want ze had geen keus.
En Morse glimlachte droevig, bijna dankbaar, naar haar toen ze wegging.
Weer in de typekamer depte Jane Edwards heimelijk de laatste, langzaam stromende tranen weg, scheurde haar brief (die ze zo zorgvuldig had opgesteld) in vierenzestig stukjes, en voelde zich ineens, als door een wonder van de Heilige Antonius, onverklaarbaar gelukkig.

HOOFDSTUK 33

Recent onderzoek heeft uitgewezen dat 80,5% van de hoofden van College in Oxford het veelbelovende pornografische potentieel op Internet opzoeken alvorens gebruik te maken van die faciliteit voor doelen die samenhangen met hun eigen onderzoeksdisciplines. Het cijfer voor studenten op dezelfde universiteit ligt 2% lager.

Terence Benczik, *A Possible Future for Computer Technology*

Tot zijn twaalfde jaar had Morse weinig meer gelezen dan een wekelijkse portie van de strip *Dandy* en een maandelijkse portie van *Meccano Magazine*. De erfenis van dit laatste bleek aanzienlijk rijker te zijn, in die zin dat Morse een levenslang genoegen schepte in modeltreinen en in de spoorlijnen zelf. Zodoende stond hij op Perron 1 op Oxford Station zelfs uit te kijken naar zijn reis. Gewoonlijk beloofde hij zichzelf tijdens een reis als deze een flinke portie leesvoer uit een goed boek. Maar dergelijke potentiële geneugten werden zelden werkelijkheid; werden die middag evenmin werkelijkheid, toen de stipt om 14.15 uit Oxford vertrokken trein negenenvijftig minuten later op Paddington aankwam, waar Morse meteen een taxi naar New Scotland Yard nam.

Hoewel de zaken daar van tevoren waren geregeld, was het zuiver toeval dat Morse bij de hoofdingang Paul Condon, de Metropolitan Commissioner, tegen het lijf liep.

'Ze zijn klaar voor je, Morse. Ik kan zelf niet blijven, vrees ik. Persconferentie. Ik heb deze keer niet alleen de etnische minderheden tegen de schenen geschopt – maar de etnische meerderheden ook. En dat allemaal omdat ik nog een paar officiële misdaadstatistieken heb gepubliceerd.'

Morse knikte. Hij wilde iets tegen zijn oude vriend zeggen – iets over dat je ooit vergeefs klimt als je de Berg der Waarheid opgaat. Maar hij herinnerde zich het citaat pas toen hij op de vierde verdieping uit de lift stapte, waar brigadier Rogers van de pornosectie hem opwachtte.

Eenmaal in Rogers' kantoor haalde Morse de foto van de stripclub tevoorschijn. En onmiddellijk, met de snelheid van een ornitholoog die een foto van een papegaai herkent, had Rogers de gelegenheid geïdentificeerd.
'Vlak bij Brewer Street.' Hij vouwde een gedetailleerde kaart van Soho open. 'Hier – ik zal het u laten zien.'

Vroeg in de avond was het bewolkt en miezerig, toen Morse als een hedendaagse Orpheus uit de diepten van metrostation Piccadilly Circus oprees, waarna hij, na er even zijn A-Z op nageslagen te hebben, een redelijk directe route volgde naar een smalle, vervallen uitziende straat, waar een reeks etablissementen XXXX video's en tijdschriften (geïmporteerd), seksshows (live), striptease (doorlopend) – en een selectie aan verse broodjes (diverse) beloofde.
En daar was het! *Le Club Sexy.* Onmiskenbaar, maar nu prozaïsch omgedoopt tot het zich herhalende *Girls Girls Girls.* Daarnaast staken de voormalige eigenaars als relatief weinig fantasievol af.
Iets – wellicht een of andere aspiratie naar het hogere in het leven – maakte dat Morse zijn blik van de begane grond, van de opzichtige, felle gevels daar, naar de hier en daar zeer fraaie architectuur erboven richtte.
Maar niet lang.
'Kom binnen uit die motregen, sir! Lieftallige meisjes hier.'
Morse liet zijn identiteitskaart zien en begaf zich naar de beschutting van het kleine portaal voorbij de ingang.
'Kent u *haar?*'
De jonge vrouw in zwarte kousen en een zwart minirokje, die elkaar boven aan haar dijen ontmoetten, wierp amper een blik op de foto die onder haar neus werd gehouden.
'Nee.'
'Wie is de manager van deze tent. Ik wil hem spreken.'
'*Haar.* Maar ze is er nu niet, hoor. Waarom kom je later niet terug, knapperd?'
Een politieman met helm liep aan de overkant over het trottoir en Morse riep hem naderbij.
'Oké,' zei het meisje snel. 'U bent al eerder hier geweest, hè?'
'Eh – een van mijn agenten, ja.'

'Mijn moeder kende haar, dat heb ik tegen die andere vent gezegd. Effe wachten.'
Ze verdween de sjofele trap af.
'Waarmee kan ik u helpen, sir?'
Morse toonde de agent zijn identiteitspapieren.
'Houd mij even in de gaten.'
Maar dat was niet nodig.
Drie minuten later had Morse een adres in Praed Street, niet meer dan honderd meter van Paddington Station, waar hij eerder, bij de ingang van het metrostation, het bronzen beeld van een van zijn helden, Isambard Kingdom Brunel, had staan bewonderen.
En nu nam Morse de metro terug. Het was dus een soort rondreis.

Ze was er.
Ze vroeg hem binnen.
En Morse accepteerde een kop Nescafé, terwijl hij op een door de motten aangevreten bank ging zitten.
'Ja, Angie Martin! Bekakte trut, als u snapt wat ik bedoel.'
'Vertel eens iets over haar.'
'U bent de *tweede,* hoor.'
'Eh – een van mijn agenten was hier, ja.'
'Neu! Dat was geen smeris. Dat kan niet! Hij gaf me een paar flappen, die vent.'
'Wat wilde hij weten?'
'Hetzelfde als u, zou ik zo denken.'
'Het was nogal een type, zeggen ze.'
'Goed op d'r benen, zal ik maar zeggen. De meesten kunnen tegenwoordig verdomme de klompendans nog niet voor mekaar krijgen.'
'Maar *zij* was goed?'
'Ja. De kerels waren gek op d'r. Stopten briefjes tussen d'r tieten en in d'r jarretels, als u snapt wat ik bedoel.'
'Ze draaide hen om haar pink?'
'Juist.'
'En toen?'
'Toen kwam d'r een vent die haar wat beter leerde kennen en die haar na

de shows kwam opzoeken en zo, en hij kreeg nogal wilde ideeën, de sukkel. Hij haalde haar weg. Duur mannetje, als u snapt wat ik bedoel. Jurken, poen, hotels – al dat soort dingen.'
'Weet u *zijn* naam nog?'
'Ja. Die andere vent – die liet me zijn foto zien, snappie?'
'Zijn naam?'
'Julius Caesar, geloof ik dat-ie heette.'
Morse toonde haar een foto van mr. en mrs. Storrs.
'Ja. Da's hem met haar. Dat is Angie.'
'Weet u waarom ik naar haar vraag?'
Ze keek hem van onder haar wimpers aan, en Morse zag dat er een paar centimeter grijs overging in een gele bos touwhaar.
'Ja, ik heb er wel een vermoeden van.'
'Heeft mijn, eh, collega dat verteld?'
'Neu! Dat heb ik zelf uitgedokterd, hoor. Ze probeerde te vergeten wie ze was, snappie? Ze wou niet zeggen dat ze een goedkope slet was die op haar rug ging voor een geeltje, als u snapt wat ik bedoel. Maar ze had best klasse, hoor, Angie. Echt wel klasse.'
'Bent u bereid om naar Oxford te komen – wij vergoeden natuurlijk al uw kosten – om een verklaring te tekenen?'
'Oxford? Ja. Waarom niet? Best wel klasse, Oxford, niet?'
'Ik neem aan van wel, ja.'
'Wat heeft zij op d'r geweten? Wat voor soort onderzoek doet u?'
'Een moordzaak,' zei Morse zacht.

Na de voltooide missie liep Morse Praed Street uit naar het complex van Paddington Station, waar hij onder het hoge bord met vertrektijden ging staan en de tijd van de volgende trein in zich opnam: Slough, Maidenhead, Reading, Didcot, Oxford.
Zou over veertig minuten vertrekken.
Hij liep terug naar de ingang van het metrostation, vertrapte een sigarettenpeuk onder zijn hak en liep langzaam naar het loket, overwegend of het verstandig was om een tweede kaartje voor de Bakerloo Line naar Piccadilly Circus te kopen – vanwaar hij de mogelijkheid kon aangrijpen om zijn aandacht te richten op de geneugten in de souterrains van het Londense Soho.

HOOFDSTUK 34

De gemiddelde, gezonde, goed aangepaste volwassene staat om halfacht 's ochtends op en voelt zich dan ronduit ellendig.

Jean Kerr, *Where Did You Put the Aspirin?*

Vanwege een college in de ochtend en een faculteitsvergadering vroeg in de middag was Julian Storrs pas laat in de middag in staat enige tijd aan Lewis te schenken, maar op dat tijdstip, 16.00 uur precies, was hij klaar en zat hij te wachten toen de bel ging in zijn huis, een groot pand van rode bakstenen in Polstead Road in de Victoriaanse buitenwijk die zich uitstrekt ten noorden van St Giles' tot Summertown.

Lewis accepteerde het aanbod van echte koffie en getweeën zaten ze weldra in leunstoelen tegenover elkaar in de woonkamer met hoog plafond, waarin het meubilair een gepolijste mahoniehouten elegance uitstraalde. Lewis legde meteen het doel van zijn bezoek uit.

Tijdens het politieonderzoek naar de moord op Rachel James was de naam van Storrs opgedoken; in elk geval was zijn foto opgedoken.

Storrs zelf zei niets terwijl hij naar de pasfoto met de twee mensen erop keek die Lewis hem gaf.

'Bent *u* dat, sir? U met ms. James?'

Storrs haalde diep adem en blies toen uit. 'Ja.'

'Had u een verhouding met haar?'

'We... Ja, ik neem aan dat het dat was.'

'Wist iemand daarvan?'

'Ik hoop van niet.'

'Wilt u erover praten?'

Storrs praatte. Maar niet lang...

Hij had haar een jaar geleden leren kennen toen hij een spier had verrekt in zijn rechterkuit na een verkeerd ingeschat besluit om te gaan joggen.

Zij was fysiotherapeute, masseuse, manipulator – hoe men dat soort mensen tegenwoordig ook noemde – en na de eerste twee, drie sessies hadden ze elkaar *buiten* de behandelkamer ontmoet. Hij was een beetje – erg – verliefd op haar geworden; dat moest wel, gezien de risico's die hij had genomen. Ongeveer eens per maand of zes weken slaagden ze erin elkaar te zien als hij een college moest geven of een vergadering moest bijwonen. Meestal in Londen, waar ze laat in de ochtend een tweepersoonskamer namen in een van de hotels achter Paddington, een paar flessen champagne dronken, de liefde bedreven gedurende het grootste deel van de middag en – nou, dat was het.

'Duur dagje, sir? Treinkaartjes, hotel, champagne, iets te eten...'

'Niet echt duur, nee. Dagretours buiten de spits, een van de goedkopere hotels, middelmatige champagne, en we gingen rond lunchtijd naar een pub voor een broodje. Honderdtwintig, honderddertig pond – daarmee was het bekeken.'

'U gaf ms. James niet iets voor haar diensten?'

'Zo was het niet. Ik denk – ik hoop – dat ze het prettig vond om bij me te zijn. Maar, ja, soms gaf ik haar wel iets. Ze zat nogal krap bij kas – weet u, haar hypotheek, afbetalingsregeling, huur van de kliniek.'

'Hoeveel, sir?'

'Honderd pond. Soms misschien iets meer.'

'Weet mrs. Storrs hiervan?'

'Nee – en ze mag het ook niet weten!' Voor het eerst was Lewis zich bewust van de scherpe, autoritaire toon in de stem van de Senior Fellow.

'Hoe legde u uit dat u zoveel geld uitgaf?'

'We hebben aparte rekeningen. Ik geef mijn vrouw elke maand een persoonlijke toelage.'

Lewis grinnikte bedeesd. 'U had altijd kunnen zeggen dat het een liefdadigheidsbijdrage voor Oxfam was.'

Storrs keek nogal triest naar het olijfgroen tapijt. 'U hebt gelijk. Dat is het soort diepte waarin ik zou zijn gezonken.'

'Waarom nam u geen contact met ons op? We hebben een aantal verzoeken gedaan aan mensen die Rachel kenden om voor de dag te komen. We hebben alle vertrouwelijkheid gegarandeerd.'

'Dat begrijpt u toch wel? Ik probeerde wanhopig op geen enkele manier ergens in betrokken te worden.'
'Verder niets?'
'Wat bedoelt u?'
'Probeerde iemand u te chanteren, sir, vanwege uw verhouding met haar?'
'Goeie God, nee! Hoe komt u daar in 's hemelsnaam bij?'
Lewis dronk de rest van zijn koffie op, die nooit heet was geweest en nu echt koud was, voordat hij vervolgde:
'Ik geloof u niet, sir.'
Langzaam kwam de waarheid, of een deel ervan, boven tafel.

Storrs had ongeveer twee weken daarvoor een brief gekregen van iemand – zonder handtekening – iemand die een postbusadres had opgegeven; iemand die beweerde 'bewijsstukken' over hem te hebben die van de daken zouden worden geschreeuwd tenzij er per omgaande zou worden betaald.
'Hoeveel?'
'Vijfduizend pond.'
'En die heeft u betaald?'
'Nee. Maar ik ben zo stom geweest om duizend pond te sturen, in briefjes van vijftig.'
'En hebt u deze "bewijsstukken" teruggekregen?'
Opnieuw keek Storrs naar het tapijt en schudde zijn hoofd.
'U heeft niet erg verstandig gehandeld, is het wel, sir?'
'In literaire termen, brigadier, wordt dat een "litotes" genoemd.'
'Hebt u de brief bewaard?'
'Nee,' loog Storrs.
'Hebt u het postbusnummer ergens genoteerd?'
'Nee,' loog Storrs.
'Was het per adres bij een van de plaatselijke kranten?'
'Ja.'
'Oxford Mail?'
'Oxford Times.'
De deur van de woonkamer ging open en een donkere, elegante vrouw kwam binnen, vreemd genoeg met een zonnebril op, en gekleed in een zwart broekpak – 'Van de benen helemaal tot de oksels,' zou Lewis later melden.

Mrs. Angela Storrs stelde zich kort voor en pakte de lege koffiekopjes op.
'Nog koffie, brigadier?'
Haar manier van spreken was aristocratisch en haar stem vrij diep, best aangenaam.
'Nee, dank u. Het was lekker.'
Haar ogen glimlachten achter de zonnebril – Lewis dacht althans dat ze glimlachten. En toen ze de deur van de woonkamer zacht achter zich sloot, vroeg hij zich af waar ze tijdens de ondervraging was geweest. Aan de andere kant van de deur, wellicht, waar ze had staan luisteren? Had ze gehoord wat haar man had gezegd? Of had ze het al die tijd geweten?
Toen ging de deur weer zachtjes open.
'Je vergeet toch niet dat je vanavond uit moet, lieverd? *Zo*veel tijd heb je niet, weet je.'
Lewis accepteerde de hint en zette gehaast zijn ondervraging voort:
'Wilt u me vertellen wat u afgelopen maandagochtend tussen zeven en acht uur deed, sir?'
'Afgelopen maandagochtend? Ah!' Lewis voelde dat Julian Storrs zich ineens ontspande – alsof het netelige gedeelte van de ondervraging nu voorbij was – alsof hij zich nu veilig kon begeven in zijn gebruikelijke idioom van hoofd van College.
'Ik zou wensen dat alle vragen die mijn studenten stellen ontvankelijk waren voor dergelijke ondubbelzinnige antwoorden! Ziet u, ik lag in bed met mijn vrouw en we hadden seks samen. En waarom kan ik me dit zo goed herinneren, brigadier? Omdat een dergelijke gelegenheid de afgelopen jaren noch erg gebruikelijk is geweest, noch zo genoeglijk als die ooit was.'
'Tussen, eh, tussen zeven en acht?' Lewis aarzelde.
'Dat lijkt erg lang, bedoelt u? Huh! U hebt gelijk. Eerder twintig over tot vijfentwintig over zeven. Wat ik me herinner is dat Angela – mrs. Storrs – om halfacht het nieuws wilde horen. Ze is een grote fan van *Today* en ze wil graag weten wat er gaande is. We hebben net het staartje van het sportnieuws meegepikt – en toen de hoofdpunten op het halfuur.'
'O!'
'Gelooft u me?'

‘Zou mrs. Storrs zich dat net zo levendig herinneren als u, sir?’
Storrs lachte bitter. ‘Waarom vraagt u het haar niet? Zal ik haar vragen te komen? Dan laat ik u alleen.’
‘Ja, dat zou erg behulpzaam zijn.’
Storrs stond op en liep naar de deur.
‘Nog één vraag, sir.’ Ook Lewis stond op. ‘Vindt u het niet vreselijk naïef om dat geld te sturen? Ik denk dat iedereen u had kunnen vertellen dat u niets terug zou krijgen – behalve nog een chantagebrief.’
Storrs liep terug naar het midden van de kamer.
‘Bent u getrouwd, brigadier?’
‘Ja.’
‘Hoe zou u – nou, laten we zeggen een foto, zoals u mij hebt getoond, uitleggen?’
Lewis pakte opnieuw de pasfoto.
‘Dat is toch niet zo moeilijk? U bent toch een bekende persoon, sir – een zeer gedistingeerd uitziende man? Laten we zeggen dat een studente die u bewondert u op een station ziet en zegt dat ze graag met u op de foto wil. Weet u, zo’n hokje met “Vier kleurenfoto’s in vier minuten”. Dan zou ze u samen bij zich kunnen dragen, zoals sommige meisjes foto’s van popsterren bij zich dragen.’
Storrs knikte. ‘Slim idee! Ik wou dat ik daar *zelf* op was gekomen. Eh... mag ik *u* een vraag stellen?’
‘Ja?’
‘Waarom bent u nog steeds brigadier?’
Lewis gaf geen commentaar op de kwestie, maar stelde een laatste vraag:
‘U bent kandidaat voor de functie van Master op Lonsdale, heb ik begrepen, sir?’
‘Ja-a. Dus u begrijpt wel waarom deze hele zaak zo loopt, u weet wel...’
‘Natuurlijk.’
Ineens klaarde het gezicht van Storrs op.
‘We zijn maar met zijn tweeën: dr. Cornford – Denis Cornford – en ik. En moge de beste man winnen!’
Hij zei het luchtig, alsof ze vastbesloten waren hun zwaarden te kruisen in een goed spelletje Scrabble – en riep zijn vrouw Angela.

HOOFDSTUK 35

Houd je ogen vóór het huwelijk wijdopen,
en naderhand halfgesloten.

Benjamin Franklin, *Poor Richard's Almanack*

Diezelfde avond in Oxford waren de wolken inktzwart. De weersvoorspelling luidde zware regenval, en de meeste mensen die op Broad Street of Radcliffe Square liepen, droegen regenjassen en paraplu's. De meerderheid van deze mensen werd gevormd door studenten die zich een weg baanden naar College Halls voor hun avondmaal, zoals hun voorgangers in vroeger tijden ook hadden gedaan, lopend door diezelfde straten, langs dezelfde bekende gebouwen en later terugkerend naar een gelijksoortige accommodatie en zich in de meeste gevallen wijdend aan hetzelfde werk voor de volgende ochtend, wanneer ze naar dezelfde soort colleges zouden luisteren. Tenzij ze misschien studenten in natuurwetenschappen of een vergelijkbare discipline waren, waar doorbraken even regelmatig voorkwamen als onnauwkeurigheden in de dagelijkse weersvoorspellingen.

Maar die avond was het weerbericht verbazingwekkend nauwkeurig, en om 18.45 kwamen de buien.

Denis Cornford keek door het raam uit op Holywell Street, waar de regen als pijlpunten terugstuiterde op het wegoppervlak. St Peter's (Diner, ontvangst 19.00 uur, aanvang 19.30 uur) was slechts tien minuten lopen, maar hij zou doorweekt raken in zo'n stortbui.

'Wat denk jij, lieverd?'

'Wacht nog vijf minuten. Als het zo doorgaat, zou ik een taxi nemen. Je hebt meer dan genoeg tijd.'

'Wat ga jij doen?' vroeg hij.

'Nou, ik denk dat ik niet al te ver weg ga, denk jij wel?' Ze zei het vriendelijk, en er scheen geen sarcasme in haar stem door te klinken. Ze

kwam achter hem staan en legde haar handen op zijn schouders, terwijl hij besluiteloos naar buiten staarde door de ramen met de luiken ernaast.
'Denis?'
'Hm?'
'Wil je *echt* zo graag Master worden?'
Hij draaide zich naar haar om en keek recht in haar duizelingwekkend aantrekkelijke ogen, met dat kringetje wit licht in het midden van de irissen – ogen die mannen altijd hadden geboeid, en hadden verleid, en tot talloze capitulaties hadden overgehaald.
'Ja, Shelly. Ja, dat wil ik! Misschien niet zo graag als Julian. Maar wel graag genoeg.'
'Wat zou je ervoor opgeven om Master te worden?'
'Veel, denk ik.'
'Je werk?'
'Een groot deel daarvan zou toch al vervallen. Het zou ander werk zijn, dat is alles.'
'Zou je *mij* opgeven?'
Hij nam haar in zijn armen. 'Natuurlijk zou ik jou opgeven!'
'Dat meen je toch niet serieus –?'
Hij kuste haar met een eigenaardig gepassioneerde tederheid op de mond.
Een paar minuten later stonden ze arm in arm voor het raam naar de niet aflatende stortregen te kijken.
'Ik zal een taxi bellen,' zei Shelly Cornford.

Op maandagen werd het diner op Lonsdale door de hoofden van College doorgaans niet druk bezocht, maar Roy Porter zou er zijn, wist Angela Storrs: Roy Porter was er bijna altijd. Ze belde hem om 18.55 op zijn kamers.
'Roy?'
'Angela! Fijn om je prachtige stem te horen.'
'Vleierij zal je precies halverwege tussen nergens en ergens brengen.'
'Daar kan ik me in vinden.'
'Ga jij vanavond naar het diner?'

'Ja.'
'Heb je zin om daarna hierheen te komen en een eenzame oude dame op te vrolijken?'
'Is Julian weg?'
'Hij is naar een of andere adviesraad aan de universiteit van Reading.'
'Zal ik een fles meebrengen?'
'Ik heb meer dan genoeg flessen hier.'
'Uitstekend.'
'Uur of negen?'
'Prima. Eh... Angela? Is er iets waar je over wilt praten, of is het gewoon...?'
'Waarom niet allebei?'
'Wil je weten hoe de zaken ervoor staan bij de verkiezing?'
'Daar maak ik geen geheim van.'
'Besef je dat ik niets zeker weet?'
'Dat verwacht ik ook niet. Maar ik wil graag praten. Je kunt toch wel begrijpen hoe ik me voel?'
'Natuurlijk.'
'En ik heb met Julian gesproken. En er zijn *inderdaad* misschien één of twee kleine promoties in zicht, als hij wordt gekozen.'
'Echt waar?'
'Maar net als jij, Roy, weet ik niets zeker...'
'Ik begrijp het. Maar het zal goed zijn om weer bij elkaar te zijn.'
'O, ja. Samen een drankje of twee te nuttigen.'
'Of drie?'
'Of vier?' suggereerde Angela Storrs, waarbij haar stem nog heser werd.

Om 19.05 ging de telefoon.
'Shelly?'
'Ja?'
'Ben je alleen?'
'Je weet dat ik alleen ben.'
'Is Denis weg?'
'Hij is een kwartier geleden vertrokken.'

'Ik moet je een paar dingen vertellen. Kunnen we elkaar treffen?'
'Wat voor dingen?'
'Niets definitiefs. Maar er is sprake van een mogelijke schenking uit de States en een van de beheerders heeft Denis ontmoet – heeft *jou* ook ontmoet, naar ik aanneem – en, wel, ik kan je alles vertellen als we elkaar treffen.'
'Alles?'
'Het is nogal omslachtig, en ik denk dat het waarschijnlijker is dat we de hele zaak afblazen, misschien, als Denis...'
'En jij zult je best doen?'
'Ik kan niets beloven.'
'Dat weet ik.'
'Dus?'
'Dus?'
'Dus jij bent vrij en ik ben vrij.'
'Op een avond als deze? Veel te gevaarlijk. Ik naar de Master's Lodge? Geen denken aan.'
'Dat ben ik met je eens. Maar, zie je, een van mijn collega's is naar Griekenland – hij heeft mij zijn sleutel gegeven – het is aan Banbury Road – heerlijk gerieflijk tweepersoonsbed – smetteloos schone lakens – minibar. Tarief? Geen ponden, geen shillings, geen pennies.'
'Herinner jij je de oude munten nog?'
'Zo oud ben ik nou toch ook weer niet? En ik zou gewoon heel graag bij je willen zijn, nu, op dit moment. Meer dan wat dan ook in de wereld.'
'Je zou een nieuwe variatie op het thema moeten vinden, weet je! Het wordt een beetje een cliché.'
'Kliesjai', had ze gezegd; maar hoe ze het ook had uitgesproken, de hatelijkheid was aangekomen; en de stem van sir Clixby klonk zachter, ernstiger toen hij antwoordde.
'Ik heb je nodig, Shelly. Ga alsjeblieft met me mee. Ik zal over tien minuten een taxi bij je voor laten komen, is dat goed?'
Er viel een stilte aan de andere kant van de lijn.
'Shelly?'
'Ja?'

'Is dat goed?'
'Nee,' antwoordde ze rustig. 'Nee, dat is niet goed. Het spijt me.'
Er klonk een klik.

Even voor negen uur belde Cornford vanaf St Peter's naar huis:
'Shelly? Met Denis. Luister, lieverd, ik heb net in mijn agenda gezien... Je hebt vanavond toch geen telefoon gehad?'
Shelly's hart sloeg over in een plotselinge, scherpe scheut van paniek.
'Nee, waarom?'
'Nou, de uitgevers in New York hadden gezegd dat ze misschien zouden bellen. Dus als ze dat doen, schrijf dan alsjeblieft het nummer op en zeg dat ik terugbel. Goed?'
'Goed, ja.'
'Heb je een leuke avond?'
'Hm. Het is heerlijk om voor de verandering televisie te kijken. Geen bezigheden. Geen problemen.'
'Ik zie je snel.'
'Dat hoop ik.'
Shelly legde de hoorn op de haak. 'Ik heb net in mijn agenda gezien', had hij gezegd. Maar dat had hij niet, dat wist ze. Ze had eerder die dag in zijn agenda gekeken om de tijd na te kijken van de bijeenkomst op St Peter's. Dat was de enige aantekening geweest op de bladzijde van 26-2-1996.

Even voor tien uur belde Julian Storrs zijn vrouw vanuit Reading; belde drie keer.
Het nummer was in gesprek.
Vijf minuten later belde hij weer.
Het nummer was nog steeds in gesprek.
Nog eens vijf minuten later belde hij opnieuw.
Ze nam op.
'Angie? Ik probeer je al twintig minuten te bereiken.'
'Ik heb alleen maar met Ma gesproken, in 's hemelsnaam!'
'Ik wil alleen maar doorgeven dat ik niet voor middernacht thuis kan zijn, dat is alles. Ik neem een taxi. Je hoeft me niet te komen halen.'

'Oké.'

Toen ze had opgehangen, haalde Angela Storrs een dienstregeling van de Thames Trams uit haar handtas en zag dat Julian makkelijk een vroegere trein zou kunnen nemen: die van 22.40 uur uit Reading, die om 23.20 in Oxford zou aankomen. Niet dat het er iets toe deed. Wellicht ging hij nog iets drinken met zijn gastheren? Of misschien – die huiveringwekkende gedachte schokte haar – wilde hij haar controleren?

Snel belde ze haar moeder in South Kensington. En bleef maar praten. Het gesprek zou gespecificeerd zijn op de rekening, en ineens voelde ze zich veel beter op haar gemak.

Morse had die avond de trein van 23.48 van Paddington genomen, en hoorde niets toen de hoofdconducteur om 1.00 zijn sombere mededeling deed: 'Oxford. Oxford. Eindpunt van deze trein. Let erop dat u al uw persoonlijke eigendommen meeneemt. Dank u.'

Uit een diepe, heerlijke cataleptische toestand werd Morse uiteindelijk weer naar het bewustzijn geschud door niemand minder dan de hoofdconducteur zelf.

'Is alles goed met u, sir?'

'Ja, dank u.'

Maar eigenlijk was het helemaal niet goed met hem, aangezien Morse zwaar teleurgesteld was over zijn tijdsbesteding die avond in Londen. En toen hij de trap van het station afliep naar de taxistandplaats, wist hij weer wat hij altijd had geweten: dat het leven vol teleurstellingen zat, waarvan er zich nu al een aandiende, namelijk dat er niet één taxi te bekennen was.

HOOFDSTUK 36

Dinsdag 27 februari

Initium est dimidium facti.
(Een goed begin is het halve werk)

Latijns spreekwoord

Een ongeschoren Morse was nog gekleed in zijn mauve met blauwe pyjama toen Lewis de volgende morgen om 10 uur arriveerde. Een halfuur eerder had hij via de telefoon vernomen dat Morse zich zo 'misselijk als de reet van een beer' voelde – wat dat ook mocht betekenen.
Gedurende enige tijd wisselden de twee rechercheurs informatie uit over de activiteiten van de voorgaande dag, en redelijk snel kon de voor de hand liggende waarheid worden vastgesteld: Owens was een chanteur. Voor zover de onderzoeken tot nu toe waren gevorderd, waren de Storrs de voornaamste slachtoffers: hij vanwege zijn recentelijke ontrouw; zij vanwege haar verleden als minderwaardige slet uit Soho. Eén ding was zeker: *elke* onthulling zou schade veroorzaken – fatale schade, waarschijnlijk – in de kansen van Julian Storrs om verkozen te worden tot Master van Lonsdale.
Morse dacht enige tijd na.
'Het geeft ons toch een prachtig motief voor een van hen om Owens te vermoorden – maar niet één voor de moord op Rachel.'
'Tenzij mrs. Storrs alleen maar jaloers was, sir?'
'Dat betwijfel ik.'
'Of misschien was Rachel iets te weten gekomen en zelf aan het chanteren geslagen? Ze had in elk geval geld nodig.'
'Ja.' Morse wreef over zijn stoppelige kaak en zuchtte vermoeid. 'Er is nog zoveel dat we moeten natrekken, nietwaar? Misschien moet je vanochtend eens naar Rachels bankdirecteur.'

'Vanochtend niet, sir – en vanmiddag ook niet. Ik heb om kwart over twaalf een afspraak met sir Clixby Bream, en daarna ga ik uitzoeken wie toegang heeft tot het kopieerapparaat bij de Harvey Clinic.'
'Tijdverspilling,' mompelde Morse.
'Dat weet ik niet, sir. Ik heb het gevoel dat alles op een of andere manier samenvalt.'
'Waarmee?'
'Als ik op Lonsdale ben geweest, weet ik meer. Ziet u, ik ben al achter een paar dingen gekomen over de situatie daar. De huidige Master gaat binnenkort met pensioen, zoals u weet, en de nieuwe man zal de taken gaan overnemen bij het begin van het zomertrimester –'
'Paastrimester.'
'– en ze hebben zich beperkt tot twee kandidaten: Julian Storrs en een vent die Cornford heet, Denis Cornford – ook een man van Lonsdale. En ze zeggen dat de kansen zo'n beetje gelijk liggen.'
'Wie zijn die "ze" waar je het steeds over hebt?'
'Een van de portiers daar. We speelden vroeger samen cricket.'
'Belachelijk spel!'
'Wat is *uw* programma voor vandaag, sir?'
Maar Morse scheen de vraag van zijn brigadier niet te horen.
'Kop thee, Lewis?'
'Daar zeg ik geen nee tegen.'
Morse kwam een paar minuten later terug met een kop thee voor Lewis en een groot glas ijswater voor zichzelf. Hij ging zitten en keek op zijn horloge: vijf voor half elf.
'Wat is uw programma voor vandaag?' herhaalde Lewis.
'Ik heb om halftwaalf vanochtend een afspraak. Verder niets bijzonders. Wellicht ga ik een beetje nadenken – het is de hoogste tijd dat ik jou ga bijbenen.'
Terwijl Lewis zijn thee dronk en over koetjes en kalfjes praatte, was hij zich ervan bewust dat Morse afstandelijk leek – bijna in een eigen wereld scheen te verkeren. Luisterde hij eigenlijk wel?
'Verveel ik u, sir?'
'Wat? Nee, nee! Praat rustig door! Dat is altijd het geheim, weet je, als je ergens mee wilt beginnen – wilt beginnen met *nadenken,* zogezegd.

Het enige wat je hoeft te doen is naar iemand te luisteren die een hoop onzin uitkraamt, en dan komt er ineens zomaar iets naar boven.'

'Ik kraamde geen onzin uit, sir. En als dat zo was, zou *u* het niet hebben geweten. U luisterde niet.'

Het leek er zelfs nu niet op dat Morse luisterde – toen hij vervolgde:

'Ik vraag me af hoe laat de postbode op Polstead Road komt. Storrs nam meestal de trein van kwart over tien naar Oxford, zeg je... Dan moet hij om ongeveer kwart voor tien thuis vertrekken – misschien iets vroeger? Dan moet hij naar het station, zijn auto parkeren, een kaartje kopen – *twee* kaartjes kopen... Dus als de postbode rond die tijd kwam... was Storrs hem misschien tegengekomen toen hij het huis verliet en had zijn brieven meegenomen, en ze gelezen terwijl hij op Rachel wachtte en had ze in zijn jaszak gepropt.'

'Dus?'

'Dus als... Wat doen de meeste stellen nadat ze samen seks hebben gehad?'

'Dat hangt ervan af, denk ik.' Lewis keek, ongemakkelijk naar zijn superieur. 'Slapen?'

Morse glimlachte onvoorspelbaar. 'Is het zo vermoeiend?'

'Nou, als ze het vaker dan één keer hebben gedaan.'

'Dan blijft zij – *zij,* Lewis – wakker en doorzoekt zachtjes zijn zakken, en vindt de chantagebrief. Heb je trouwens gevraagd *wanneer* hij die heeft ontvangen?'

'Nee, sir.'

'Vraag het dan na! Zij ziet de brief en weet dat ze *hem* kan chanteren. Misschien niet met de affaire die ze hebben – daar zijn ze samen in betrokken – maar met iets anders dat ze in de brief heeft ontdekt... Zie je, ik vermoed dat onze ms. James een aardige duit kreeg voor onze mr. Storrs. Wat denk *jij?*' (Maar Lewis kreeg helemaal geen tijd om te denken) 'Op welke dagen gingen ze voor het laatst samen naar Londen?'

'Dat is nog iets dat ik moet natrekken, sir.'

'Trek het dan na! Zie je, we zijn bij het idee uitgekomen dat iemand probeerde Owens te vermoorden, nietwaar? En per vergissing Rachel vermoordde. Maar misschien hebben we het mis, Lewis. Misschien hebben we het mis.'

Morse zag er verhit en opgewonden uit toen hij zijn ijswater opdronk en opstond.
'Ik kan me maar beter snel gaan scheren.'
'Wat staat er nog meer op uw programma.'
'Zoals ik al zei, je ziet wat er gebeurt als je onzin begint te kletsen! Je bent onvervangbaar, oude vriend. Absoluut *onvervangbaar!*'
Lewis, die een aanzienlijke ergernis begon te voelen bij Morses eerdere bruuske vragen, was nu volkomen vermurwd.
'Dan ga ik maar, sir.'
'Helemaal niet! Ik ben maar een paar minuten bezig. Je kunt me naar Summertown brengen.'
(*Bijna* volledig vermurwd.)
'U hebt me nog steeds niet verteld wat -' begon Lewis, terwijl hij wachtte voor het stoplicht bij South Parade.
Maar een frisgeschoren Morse zat ineens verstijfd in zijn veiligheidsgordel naast hem.
'Hoe zei je dat die andere vent heette, Lewis? Die knaap die tegen Storrs strijdt?'
'Cornford, Denis Cornford. Is getrouwd met een Amerikaans meisje.'
'"DC", Lewis! Herinner je je die beige map? Die vier initialen?'
Lewis knikte, want hij kon zich dat stuk papier even helder voor de geest halen als Morse:

AM3 DC3 JS3 CB

'Dat zijn ze,' vervolgde Morse, 'naast elkaar in het midden – Denis Cornford en Julian Storrs, geflankeerd door Angela Martin – ik twijfel nauwelijks!' – en – zou dat kunnen? – sir Clixby Bream.'
'Dus u denkt dat Owens van iedereen iets –?'
'Langzaam!' onderbrak Morse hem. 'Hier de hoek om.'
Lewis sloeg bij het stoplicht linksaf Marston Ferry Road in en stopte vlak voor het Summertown Health Centre.
'Wens me sterkte,' zei Morse toen hij uitstapte.

DEEL III

HOOFDSTUK 37

Dinsdag 27 februari

Het land van Idd was een gelukkig land. Nou, bijna. Er was één klein probleempje. De Koning had er slapeloze nachten van en de dorpelingen waren heel bang. Het probleem was een draak die Diabetes heette. Hij woonde in een grot boven op een heuvel. Elke dag brulde hij luid. Hij kwam nooit de heuvel af, maar toch was iedereen heel bang dat hij dat een keer zou doen.

Victoria Lee, *The Dragon of Idd*

Vanuit de wachtkamer op de eerste verdieping hoorde Morse dat zijn naam werd omgeroepen.

'Wat kan ik voor u doen?' vroeg dr. Paul Roblin, een man die Morse gedurende de jaren zorgvuldig had gepoogd te mijden, tenzij de zaken grensden aan het wanhopige.

Zoals nu.

'Ik denk dat ik diabetes heb.'

'Waarom denkt u dat?'

'Ik heb een boek. Daarin staat een aantal van de symptomen.'

'En die zijn?'

'Gewichtsverlies, moeheid, dorst.'

'Dat laatste symptoom hebt u echter al een poos, is het niet?'

Morse knikte vermoeid. 'Ik ben afgevallen; ik zou de hele dag kunnen slapen; ik drink een emmer kraanwater per dag.'

'En *daarbij* nog bier?'

Morse zweeg, terwijl Roblin een lancet in de pink van zijn linkerhand stak, in de huid drukte tot er een bolvormig druppeltje verscheen en het bloed op een teststrip smeerde. Na dertig seconden las hij de uitslag af. En een moment bleef hij bewegingloos zitten, zonder iets te zeggen.

'Hoe bent u hier gekomen, mr. Morse?'
'Met de auto.'
'Staat uw auto hier?'
'Nee, ik ben gebracht. Waarom?'
'Nu, ik vrees dat ik u nu niet kan laten rijden.'
'Waarom niet?'
'Het is ernstig. Uw bloedsuikerspiegel is zo hoog dat die niet meer te meten is. We moeten u zo snel mogelijk naar de Radcliffe Infirmary overbrengen.'
'Wat probeert u me te vertellen?'
'U had veel eerder moeten komen. Uw pancreas heeft het volledig begeven. U moet waarschijnlijk de rest van uw leven drie of vier injecties met insuline hebben. U kunt wel God weet hoeveel schade aan uw ogen en uw nieren hebben opgelopen – dat moeten we onderzoeken. Het belangrijkste is dat we u onmiddellijk in het ziekenhuis opnemen.'
Hij reikte naar de telefoon. 'Ik woon maar een eindje verderop,' wierp Morse tegen.
Roblin legde zijn hand op het mondstuk. 'Ze hebben daar wel een pyjama en een tandenborstel. Maakt u zich geen zorgen!'
'U beseft niet –' begon Morse.
'Hallo! Hallo? Kunt u een ambulance laten komen – Summertown Health Centre – meteen, alstublieft. De Radcliffe Infirmary... Bedankt.'
'U beseft niet dat ik midden in een moordonderzoek zit.'
Maar Roblin had een tweede nummer gedraaid en sprak al met iemand anders.
'David? Ah, ik ben blij dat je er bent! Heb je een bed beschikbaar?... Nogal een noodgeval, ja... Hij heeft een infuus met insuline nodig, denk ik. Maar je weet... Ja... Eh, mr. Morse – initiaal "E". Hij is inspecteur bij de politie van Thames Valley.'

Een halfuur later – toen gewicht (ongeveer tweeëntachtig kilo), bloeddruk (alarmerend hoog), bloedsuikerspiegel (nog steeds onmeetbaar), en details over de dood van grootouders aan vaders en moederszijde (die hij zich amper kon herinneren) waren vastgesteld – lag Morse op zijn rug in een roodgestreepte pyjama in de Geoffrey Harris Ward in de

Radcliffe Infirmary, even ten noorden van St Giles, aan het begin van Woodstock Road. Een slangetje van het infuus met insuline naast zijn bed was aan zijn rechterarm bevestigd met een met plakband bevestigde naald die aan de binnenkant, net boven de pols, in zijn arm was gestoken en weinig tot geen beweging toestond zonder de scherpste herinnering aan lichamelijke kwelling.

Dit slangetje lag Morse stuurs te bekijken toen de specialist van het diabetescentrum langskwam: dr. David Matthews, een lange, slanke, Mephistopheliaanse gestalte met donkere, ascetische, hoekige gelaatstrekken.

'Zoals ik u allen heb verteld zit ik midden in een moordonderzoek,' herhaalde Morse toen Matthews op de rand van het bed kwam zitten.

'En mag ik *u* iets vertellen? Dat moet u allemaal vergeten, tenzij u zichzelf om zeep wilt helpen. Met een beetje geluk komt het met u weer in orde, begrijpt u? Tot dusver lijkt het erop dat u zichzelf nog niet zoveel schade heeft berokkend. Maar het is genoeg! U moet alles van uw werk vergeten – *alles* – als u hier zonder al te veel schade uit wilt komen. U weet wat ik bedoel, nietwaar?'

Dat wist Morse niet. Maar hij knikte hulpeloos.

'U hoeft hier maar vier of vijf dagen te blijven als u doet wat wij zeggen.'

'Maar zoals ik al zei –'

'Geen "maren", vrees ik. Dan kunt u zaterdag of zondag thuis zijn.'

'Maar er is zoveel te doen?' protesteerde Morse bijna wanhopig.

'Waren dat ook niet de woorden van Cecil Rhodes?'

'Ja, ik geloof het wel.'

'De laatste woorden, als ik me goed herinner.'

Morse zweeg.

En de specialist vervolgde: 'Luister, er zijn drie basisoorzaken van diabetes – dat is een oversimplificatie. Maar u bent geen medicus.'

'Dank u,' zei Morse.

'Erfelijke factoren, stress, overmatig drankgebruik. U zou voor de eerste een vijf... zes krijgen. Uw vader had diabetes, zie ik.'

'Later in zijn leven.'

'U bent zelf ook niet zo jong meer.'

'Wellicht niet.'

'Stress? Bent u nogal een tobber?'

'Ik maak me zorgen over de toekomst van de menselijke soort – telt dat ook?'

'En drank? U schijnt nogal wat te drinken, zie ik?'

Dus vertelde Morse hem de waarheid; of, om preciezer te zijn, vertelde hem tussen de helft en eenderde van de waarheid.

Matthews stond op, tuurde naar het infuus en deed iets onbeduidends aan de instelling.

'Een zes voor de tweede oorzaak, een tien voor de laatste, vrees ik. Trouwens, ik verbied bezoek. Er mag niemand komen – zelfs geen naaste familie. Alleen ik en de zusters.'

'Ik heb niet eens naaste familie,' zei Morse.

Matthews stond nu aan het voeteneind van het bed. 'Er is *wel* iemand geweest die u wilde zien. Een man die Lewis heet.'

Toen Matthews weg was, ging Morse weer liggen en dacht aan zijn collega. En een paar minuten lang voelde hij zich erg deemoedig, ontwapend door een eigenaardig doordringende dankbaarheid.

HOOFDSTUK 38

Donderdag 29 februari

De betrekkingen tussen ons waren eigenaardig. Hij was een man met gewoonten, nauwgezette en intense gewoonten, waarvan ik er één was geworden. Maar buiten dat had ik nut. Ik was een wetsteen voor zijn geest, ik stimuleerde hem. Hij dacht graag hardop in mijn aanwezigheid.
Conan Doyle, *The Adventures of the Creeping Man*

'En hoe gaat 't vandaag met 'm?' vroeg mrs. Lewis toen haar man donderdagavond eindelijk thuiskwam, en toen weldra het vet in de frituurpan sputterde en de twee eieren klaarlagen om in de koekenpan te worden gebroken.
'Aan de beterende hand.'
'Dat zeggen ze altijd.'
'Nee. Hij is echt aan de beterende hand.'
'Waarom mag-ie dan geen bezoek? 't Is toch niet besmettelijk, suikerziekte?'
Lewis glimlachte naar haar. De vriendelijke tongval uit Wales, die ze van haar jeugd in de Rhondda Valley had overgehouden, was een blijvend genoegen voor hem – maar om eerlijk te zijn niet voor iedereen.
'Hij mag waarschijnlijk dit weekeinde naar huis.'
'En mag hij dan weer gaan werken?'
Lewis legde zijn handen op de schouders van zijn vrouw, terwijl ze toekeek hoe de bleke frieten langzaam bruin werden.
'Dit weekeinde, denk ik.'
'Je hebt altijd graag met hem gewerkt, is 't niet?'
'Nou...'
'Ik heb me vaak afgevraagd waarom. Hij heeft je toch niet altijd even aardig behandeld, is 't wel?'

'Ik ben de enige die hij ooit goed heeft behandeld,' zei Lewis zacht. Ze draaide zich naar hem toe, zijwaarts de frieten schuddend met een geoefende rechterhand.
'En hoe is het vandaag met *jou?* Wil de zaak vlotten?'
Lewis ging aan de keukentafel met het rode formicablad zitten en nam het oude, bekende tafereel in zich op: witkanten onderlegger, mes en vork, fles tomatenketchup, brood en boter aan de ene kant en een glas melk aan de andere. Hij had zich tevreden moeten voelen; en toen hij terugkeek op weer een lange dag, voelde hij zich dat misschien ook.

Hoofdinspecteur David Blair van de Oxford City Force had tijdelijk de algehele verantwoordelijkheid voor het onderzoek naar de moord op Rachel James op zich genomen, en hij had een uur op het hoofdbureau van de politie van Kidlington doorgebracht, waar Lewis hem op de hoogte had gebracht van de laatste ontwikkelingen.
Niet dat ze veel om het lijf hadden...

De verslagen van de rechercheurs Learoyd en Elton zouden niet betekenisvol bijdragen tot het verloop van het onderzoek. Lord Hardiman, zevenentachtig jaar oud, droevig slachtoffer van de ziekte van Alzheimer en nu met als enige bewegingsruimte de zaal van zijn landhuis in Bedfordshire, zou hoogstwaarschijnlijk niet veel van zijn aanzienlijke vermogen verkwisten aan een losbandig leven langs de Reeperbahn. Terwijl de kinderlokker, die onmiddellijk door zijn naaste buren werd herkend, naar alle waarschijnlijkheid evenmin in de nabije toekomst de vrede zou verstoren, gezien zijn opsluiting in Her Majesty's Pleasure in Reading vanwege de illegale publicatie en verspreiding van materiaal dat naar verwachting verloedering zou veroorzaken en verderf zou zaaien.
Nog interessanter was dat Lewis in staat was gebleken verslag uit te brengen van zijn eigen onderzoek, voornamelijk over zijn tweede ondervraging van Julian Storrs, die nu meer bereid was geweest om details over data, tijden en hotels van zijn laatste drie bezoeken met Rachel James aan Paddington bekend te maken.
En daarna verslag uit te brengen van zijn verhoor van sir Clixby Bream,

die Lewis op de hoogte had gebracht van de ophanden zijnde verkiezing van een nieuwe Master en die hem een exemplaar van de College Statutes had gegeven (vertaald in *Anglice,* gelukkig) met daarin de nadruk op de noodzaak dat de kandidaat voor de functie van Master in goede lichamelijke gezondheid moest verkeren (*in corpore sano*).

'Niemand kan een goede gezondheid garanderen,' had Blair opgemerkt.

'Nee, maar misschien kan men soms een *slechte* gezondheid *wel* garanderen, sir?'

'Zijn we er nog niet achter hoe Owens aan een kopie van die brief is gekomen?'

'Nee. Ik ben gisteren weer naar de Harvey Clinic geweest. Vergeefs. De dokter die de brief heeft geschreven, is zelf verongelukt, zoals u weet, en al zijn gegevens zijn verspreid... opnieuw ondergebracht, zoiets.'

'Dat is een rommeltje, bedoel je?'

Lewis knikte. 'Op een of andere manier kwam Owens erachter dat hij niet lang meer had, nietwaar? Dus heeft hij drie dingen over hem: hij weet aardig wat over het verleden van Angela Storrs, hij weet dat hij een verhouding met Rachel James had en hij weet dat hij vrijwel zeker zijn medische rapporten voor zijn collega's op college verbergt – en misschien wel voor iedereen.'

Morse zou vrijwel zeker hebben geklaagd over de verwarrende overvloed van persoonlijke voornaamwoorden in de derde persoon enkelvoud in de voorgaande zin. Maar Blair scheen het verslag zonder moeite te kunnen volgen.

'Ook voor zijn vrouw?' vroeg hij.

'Dat zou me niet verbazen.'

'Weet je, Morse heeft eens tegen me gezegd dat iedere zot die tegen je zegt wanneer je gaat sterven, een stomme gek is.'

Lewis grinnikte. 'Datzelfde heeft hij mij ook al tien keer verteld.'

'Wordt hij beter, denk je?'

'Ze denken dat hij rond het weekeinde weer thuis is.'

'Jij hoopt het, hè?'

Lewis knikte en Blair vervolgde zacht:

'Jullie zijn een eigenaardig koppel, weet je, jij en Morse. Vind je ook niet? Soms is hij een ondankbare lomperik.'

'Bijna altijd, sir,' beaamde Lewis, in zichzelf lachend terwijl hij aangename herinneringen bovenhaalde.
'Hij moet het nu rustiger aan gaan doen.'
'Ga jij hem dat vertellen?'
'Nee.'
'Nog één ding, sir – over Owens. Ik denk dat we echt de mogelijkheid moeten overwegen dat hij in gevaar is. Er moeten nogal wat mensen zijn die graag zien dat hij Rachel in het mortuarium gezelschap gaat houden.'
'Wat stel je voor, brigadier?'
'Dat is een probleem, hè? We kunnen hem ook niet zomaar een lijfwacht geven.'
'Er is maar één manier om hem voortdurend in de gaten te houden.'
'Door hem binnen te brengen, bedoelt u, sir? Maar dat kunnen we niet doen – nog niet.'
'Nee. Het is niet goed om hem binnen te brengen en hem dan weer te moeten laten gaan. We moeten hem ergens van beschuldigen. Ik neem aan dat we niet... ' Blair aarzelde. 'Ik neem aan dat er geen kans bestaat dat *hij* Rachel James heeft vermoord?'
'Ik denk zelf van niet, nee.'
'Wat denkt Morse?'
'In het begin dacht hij dat ook, maar... Dat doet me ergens aan denken, sir. Ik moet misschien morgen nog eens naar de krant.'
'Doe nou niet alles zelf, brigadier.'
'Belooft u me dat u dat tegen de hoofdinspecteur zegt?'
'Nee,' antwoordde Blair terwijl hij aanstalten maakte om weg te gaan; maar aarzelend, omdat hij zich nu toch wel zorgen maakte om wat Lewis had gezegd.
'Wat dacht Morse van de mogelijkheid dat Owens zelf vermoord zou kunnen worden?'
'Hij zei dat hij wel op zichzelf kon passen; zei dat hij door de wol geverfd was; zei dat hij wel zou overleven.'
'Laten we hopen dat hij gelijk heeft.'
'Soms heeft hij dat, sir,' zei Lewis.

HOOFDSTUK 39

Zijn we gezond, dan vergeten we onszelf en onze bestemmingen, en het voornaamste nut van een kortstondige ziekte is ons aan die zaken te helpen herinneren.

Ralph Waldo Emerson, *Journals*

Zuster Janet McQueen – een vrouw van vooraan in de veertig met een volle boezem, alleenstaand en aantrekkelijk voor de grote meerderheid van de mannen – was behoorlijk bezorgd geweest om haar nieuwe patiënt: ene E. Morse.
Klaarblijkelijk wist de man hoegenaamd niets van de geneeskunst af, ondanks zijn onbeduidende geklets, en scheen hij zich niet bewust van en eigenaardig onbezorgd over zijn lichamelijke welbevinden; onwelbevinden, liever.
In de volgende dagen had ze bij een aantal gelegenheden wat tijd met hem doorgebracht, waarbij ze zich verontschuldigde voor het om de twee uur controleren van de bloedsuikerspiegel (zelfs 's nachts), uitleg gaf over de essentiële rol van de pancreas in de stofwisseling, hem bekendmaakte met de hoeveelheid, de kleur, het doel en de mogelijke werkzaamheid van de medicatie en apparatuur die waren voorgeschreven – wegwerp-insulinespuiten, Human Ultratard, Human Actrapid, Unilet lancetten, Exactech-teststrookjes, Enalapril tabletten, Frusemide-tabletten, Nifedipine-capsules...
Hij scheen er het meeste wel van te begrijpen, dacht ze. En bij hun eerste kennismaking besefte ze dat de vroegtijdig witharige man bijzonder ongewoon was.
'Ik ben blij met die pillen,' had hij gezegd.
'O, ja?'
'Ze hebben verschillende kleuren, hè? Wit, roze, bruin met oranje. Dat is goed. Geeft een man wat psychologisch vertrouwen. In het verleden

heb ik altijd gedacht dat vertrouwen een beetje werd overschat. Nu weet ik dat niet meer zo zeker, zuster.'

Ze antwoordde niet. Maar zijn woorden zouden in haar geheugen blijven hangen, en ze wist dat ze ernaar zou uitkijken om meer met deze man te praten.

Dinsdagavond was Morses bloedsuikerspiegel drastisch gedaald. En rond koffietijd op woensdagochtend kwam zuster McQueen aan zijn bed en voelde met de vingers van haar rechterhand automatisch zijn pols, terwijl ze haar horloge van de gesteven witte revers van haar uniform haalde.

'Overleef ik het tot het weekend?'

'Dat verdient u nauwelijks.'

'Ben ik nu weer in orde, bedoelt u?'

Ze snoof afkeurend, maar innemend.

'Weet u waarom we u bezoek hebben verboden?'

'U wilde me helemaal voor uzelf?' opperde Morse.

Langzaam schudde ze haar hoofd, en haar gevoelige, dunne lippen verbreedden zich in een droevige glimlach.

'Nee. Dr. Matthews dacht dat u waarschijnlijk te bezorgd zou zijn over het leven – over uw werk – over andere dingen misschien. En hij wilde geen risico's nemen. Bezoekers brengen altijd enige spanning met zich mee.'

'Daar had hij zich niet zoveel zorgen over hoeven maken.'

'Maar u heeft het mis, hè?' Ze stond op. 'Elke dag hebben er vier mensen voor u gebeld, regelmatige bellers – even regelmatig als goedwerkende darmen.'

Morse keek naar haar op.

'Vier?'

'Iemand die Lewis heet – iemand die Strange heet – iemand die Blair heet. Allemaal van de politie, denk ik.'

'Vier, zei u?'

'Ah, ja. Neem me niet kwalijk. En iemand die Jane heet. Ze werkt voor u, zei ze. Klinkt verschrikkelijk lief.'

Toen hij weer ging liggen nadat de zuster was weggegaan, en zijn kop-

telefoon op de klassieke zender had gezet, was Morse zich er opnieuw van bewust hoe diep hij was gezonken, sinds vrijwel alles – een vriendelijke blik, een vriendelijk woord, een vriendelijke gedachte, zelfs de *gedachte* aan een vriendelijke gedachte – hem bijna in tranen deed uitbarsten. Vergeet het, Morse! Vergeet jezelf en vergeet je gezondheid! In elk geval een poosje. Hij pakte *The ABC Murders* die hij in de bescheiden bibliotheek had gevonden. Hij vond Agatha Christie altijd leuk – een grote puzzel voor de lezer, vanaf de eerste pagina. Misschien hielp het een beetje bij de grote puzzel die op hem lag te wachten in de wereld buiten de Radcliffe Infirmary...

ABC.

Alexandre Bonaparte Cust.

Adèle Beatrice Cecil.

Ann Berkeley Cox...

Binnen vijf minuten sliep Morse.

Op donderdagmiddag kwam een slanke, enigszins stijve, jonge diëtiste aan Morses bed zitten, die snel, rationeel en buitensporig lang sprak over dingen als calorieën en courgettes en koolhydraten.

'En als u ooit zin hebt in een glas bier één keer in de week, ga dan gerust uw gang en neem er één! Dat kan vast niet veel kwaad.'

Morses geest kreunde inwendig.

De specialist kwam de volgende morgen weer langs. Het insulineinfuus was al lang weg; de bloedspiegel kwam langzaamaan terug tot een aanvaardbaar niveau en de bloeddruk was aanmerkelijk gedaald.

'U hebt erg veel geluk gehad,' zei Matthews.

'Ik verdien het niet,' beaamde Morse.

'Nee. U verdient het niet.'

'Wanneer laat u me gaan?'

'Naar huis? Morgen misschien. Naar uw werk? Dat laat ik aan u over. Ik zou zelf twee weken thuisblijven – maar ik ben dan ook veel verstandiger dan u.'

Ruim voor lunchtijd op zaterdag, gekleed en geïnstrueerd om op de

ambulance te wachten, zat Morse in de hal bij de ingang van de Geoffrey Harris Ward, toen zuster McQueen naast hem kwam zitten.
'Ik vind het bijna jammer om weg te gaan,' zei Morse.
'Zult u ons missen?'
'Ik zal *u* missen.'
'Werkelijk?'
'Zou ik u kunnen bellen – hier?' vroeg Morse bedeesd.
'In die onsterfelijke woorden: "Bel ons niet – wij bellen u."'
'Bedoelt u dat u *mij* belt?'
Ze schudde haar hoofd. 'Misschien niet. En het doet er niet toe, wel? Wat ertoe doet is dat u op uzelf past. U bent een aardige man – een heel aardige man! – en ik ben heel blij dat we elkaar hebben ontmoet.'
'Als ik u zou komen opzoeken, zou u dan op mij passen?'
'Bed and Breakfast, bedoelt u?' Ze glimlachte. 'U bent altijd welkom in de McQueen Arms.'
Ze stond op toen de ziekenbroeder door de klapdeuren binnenkwam.
'Mr. Morse?' vroeg hij.
'Ik zou het heerlijk vinden in de McQueen-armen,' kon Morse heel zachtjes uitbrengen.
Toen hij langs de fontein van Neptunus, voor de Radcliffe Infirmary, werd gereden, vroeg hij zich af of de zuster die wending had gewaardeerd, die wending van Arms naar armen.

HOOFDSTUK 40

Zondag 3 maart

Belangrijk indien waar.

Inscriptie die A.W. Kinglake op alle kerken wilde zien

Vergeef ons omdat we meer houden van de bekende hymnen en religieuze gevoelens dan van U, o Heer.

Uit de United Presbyterian Church Litany

'Maar ik kan beter niet langskomen voor de herhaling van de *Archers?*' had Lewis de voorgaande avond geopperd.
'Maak je daar maar geen zorgen om. Ik ben in Ambridge de hele week op de hoogte gebleven van de gebeurtenissen. En ik hoef ze niet nog eens te horen. Ik vraag me alleen af wanneer die scriptschrijvers eindelijk begrijpen dat mooie baby's ongeveer even saai zijn als gelukkige huwelijken.'
'Rond een uur of tien dan, sir?'

Morse, netjes gekleed in een schoon wit overhemd en een redelijk goed geperst, grijs flanellen pak, luisterde naar de laatste minuten van de *Morning Service* op Radio 4 toen Lewis gehaast werd binnengelaten – en berispt.
'Sst! Mijn lievelingshymne.'
In de stilte die volgde zaten de twee mannen te luisteren, en af en toe viel Morses klaaglijke, onzekere bariton in.
'Ik wist niet dat u nog geïnteresseerd was in dat soort dingen,' zei Lewis toen het afgelopen was.
'Ik houd nog steeds van de oude hymnen – hoe sentimenteler, hoe beter, naar mijn smaak. Prachtige tekst, vind je niet?' En zacht, maar zeer intens, citeerde hij een paar van de regels die hij zojuist had gezongen:

'I trace the rainbow through the rain
and feel the promise is not vain
that Morn shall tearless be.'

Maar Lewis, die had opgemerkt dat Morses ogen vochtig werden, en die had gevoeld dat de belofte van die laatste regel elk moment kon worden verbroken, voegde meteen een meer vreugdevolle noot aan het gesprek toe.
'Het is fijn dat u er weer bent, sir.'
Zich er blijkbaar niet van bewust dat een paar wederzijdse woorden van dankbaarheid op hun plaats waren, stelde Morse vragen over de zaak, en kwam te weten dat de politie momenteel misschien wat rondzwom en dat hoofdinspecteur Blair in naam tijdelijk de leiding had.
'David Blair. Beste politieman van het land' (Lewis stond op het punt een gedeelde instemming te tonen) 'behalve mijzelf, natuurlijk.'
En ineens was Lewis erg blij dat hij weer aan de slag was met zijn arrogante, lompe, kwetsbare, beminnelijke man met wie hij al zo vele jaren zo nauw had samengewerkt; een man die er iets slanker uitzag, maar die geen greintje minder bruusk klonk toen hij aan Lewis vroeg of hij de tijd had nagetrokken waarop Storrs zijn huis had verlaten voor zijn laatste bezoek met Rachel aan Paddington en de tijd waarop de postbode diezelfde ochtend de post op Polstead Road had bezorgd.
Dat had Lewis.
Om 9.45-9.50 uur.
Om 9.10-9.20 uur.
Respectievelijk.
'Waaruit we *wat* kunnen concluderen, Lewis?'
'Erg weinig, voorzover ik kan zien.'
'Absoluut! Welke andere feiten heb je voor me?'
Lewis vertelde ze hem.

Het was tien minuten voor het middaguur toen Morse de bescheiden bom liet vallen.
'De Cherwell, denk je, Lewis? De kastelein daar tapt altijd een goed glas bier.'

'Maar bier barst van de suiker, is het niet? U mag geen –'
'Lewis! Dat diabetesgedoe heeft alles te maken met *balans,* dat is alles. Ik moet al die insuline nemen omdat ik *zelf* geen insuline aanmaak – om alle suikerconsumptie te neutraliseren. Maar als er geen suikerconsumptie zou zijn om te neutraliseren, zou ik diep in de problemen komen. Dan zou ik *hypoglycemisch* worden, en je weet wat dat betekent.'
Lewis, die niet het flauwste idee had, zweeg terwijl Morse een zwart object uit zijn zak haalde dat op een pen leek, waar hij de ene kant vanaf schroefde. Hij haalde een wit plastic dopje van de naald, draaide aan de andere kant aan een kalibermeter, knoopte zijn overhemd los en drukte de naald diep in zijn maagstreek.
Onwillekeurig kromp Lewis ineen.
Maar Morse, die eruitzag als een jong kind dat een pluim verwacht na het innemen van een heel vies smakend drankje, scheen erg met zichzelf ingenomen.
'Zie je? Dat zal alles opvangen. Geen probleem.'

Zeer omzichtig liep Lewis van de bar terug met een groot glas bier en een glas jus d'orange.
'Hier heb ik lang op gewacht,' zei Morse enthousiast, terwijl hij zijn neus in het schuim stak en een indrukwekkend bevredigende slok ale achteroversloeg. Toen hij achterover leunde, was er een bloedvlekje zichtbaar op zijn witte overhemd vlak boven zijn middel.
Na een stilte, waarin Morse een aantal keren zijn glas optilde en tegen het licht hield om de kleur van het bier te bewonderen, stelde Lewis de sleutelvraag.
'Wat hebben ze gezegd over wanneer u weer mag gaan werken?'
'Wat denk je ervan als wij vanmiddag Storrs en Owens gaan bezoeken?'
'U krijgt het zwaar met Storrs, sir. Hij en zijn vrouw zijn het weekeinde naar Bath.'
'En Owens?'
'Weet ik niet. Mogelijk is hij ook weg – weer naar zo'n personeelscursus.'
'Er is één gemakkelijke manier om daar achter te komen, Lewis. Er is een telefoon vlak bij het herentoilet.'

'Luister, sir! In 's hemelsnaam! U hebt een week in het ziekenhuis gelegen –'

'Vijf dagen, om precies te zijn, en alleen ter observatie. Ze zouden me er nooit uit hebben gelaten, tenzij –'

Maar hij kwam niet verder.

De dubbele deuren van de Cherwell waren opengegaan en daar, in de deuropening, stond hoofdinspecteur Strange, met lillende halskwabben. Hij keek om zich heen, merkte Morse op, liep naar hem toe en ging zitten.

'Wilt u een biertje, sir?' vroeg Lewis.

'Een grote single-malt Scotch – zonder ijs, zonder water.'

'Hetzelfde voor mij,' zei Morse meteen, terwijl hij zijn lege glas naar Lewis schoof.

'Ik had het kunnen weten,' begon Strange toen hij weer op adem was gekomen. 'Direct uit het ziekenhuis naar de dichtstbijzijnde kroeg.'

'Dit is *niet* de dichtstbijzijnde.'

'Daar hoef je me niet aan te helpen herinneren! Dixon heeft me al meegesleept naar de Friar Bacon, de King's Arms, de Dew Drop en nu hier. En het wordt tijd dat iemand u eraan herinnert dat u bij het korps bent om de hoeveelheid criminaliteit te bestrijden, niet de hoeveelheid bier.'

'We hadden het over de zaak toen u binnenkwam, sir.'

'Welke zaak?' snauwde Strange.

'De moordzaak – Rachel James.'

'Ah ja! ik herinner me de zaak nog goed; ik herinner me ook het adres Bloxham Drive nummer 17, was het niet?'

'Nou, je kunt maar beter in de benen, maat' (in één teug leegde hij het glas whisky dat Lewis zojuist voor hem had neergezet) 'want als je inderdaad weer aan het werk bent, kun je dat bier beter vergeten en vliegensvlug weer naar Bloxham Drive gaan. Deze keer naar nummer 15. Weer een moord. Een vent die Owens heet – Geoffrey Owens. Ik denk dat je wel eens van hem hebt gehoord?'

DEEL IV

HOOFDSTUK 41

Want nu zien wij nog door een spiegel, in raadselen,
doch straks van aangezicht tot aangezicht.

I Korintiërs 13:12

Déjà vu.

De straat, de politieauto's, de menigte nieuwsgierige toeschouwers, de technische recherche – vrijwel overal herhaling, alsof niets slechts eenmaal in de wereld werd aangetroffen. Enkel die ene, veelbetekenende verschuiving: de verschuiving van het ene rijtjeshuis naar het aangrenzende.

Morse had vrijwel niets gezegd sinds Strange het nieuws van de moord op Owens had verteld, en zei nu ook niets, nu hij in de keuken van Bloxham Drive nummer 15 zat, met zijn ellebogen op tafel en zijn hoofd in zijn handen. Op dit moment was het zijn taak om zijn tijd af te wachten, wist hij, tijdens het interregnum tussen de activiteiten van andere professionals en zijn eigen hervatting van de autoriteit: een noodzakelijke, doch altijd frustrerende onderbreking, zoals wanneer een stewardess de veiligheidsvoorschriften doorneemt voor het opstijgen.

Hij had zich eigenlijk vermoeid en verslagen moeten voelen, maar dat was niet het geval. Fysiek voelde hij zich aanmerkelijk fitter dan de week ervoor, en mentaal wilde hij graag dat dat metaforische opstijgen zou beginnen. Sommige mensen deden weinig of geen mentale oefeningen, behalve die van het maken van overhaaste gevolgtrekkingen; Morse was daarentegen een man die verreikende mentale oefeningen verrichtte en die *toch* twijfelachtige conclusies trok, en dat nu inderdaad ook deed. Maar zoals sommige van zijn naaste collega's wisten – en vooral zoals brigadier Lewis wist – was Morses brein op tijden als deze, nu vooronderstellingen verkeerd en hypotheses ontkracht bleken, in staat te werken met verbluffende snelheid, zo niet met verdachte helderheid.

Zo ook nu.

Lewis liep even voor 14.00 uur binnen.
'Kan ik op het moment iets doen, sir?'
'Ga even de *Independent on Sunday* voor me halen, wil je? En een pakje Dunhill.'
'Denkt u –?' Maar Lewis zweeg en wachtte, terwijl Morse schoorvoetend een briefje van vijf pond uit zijn portefeuille haalde.
De volgende paar minuten was Morse zich ervan bewust dat zijn brein nog steeds gefrustreerd en niet productief was. En er was nog iets. Om een of andere reden, en nu al een flinke poos, was hij zich ervan bewust dat hij mogelijk een essentiële aanwijzing in de zaak (zaken!) over het hoofd kon hebben gezien, die hij tot nu toe niet kon vatten. Het leek een beetje op met een hoge-snelheidstrein door een stad reizen en *bijna* de naam van het station te kunnen opvangen, dat zo ergerlijk snel langs het raam vloog.
Lewis kwam vijf minuten later terug met het pakje sigaretten, dat Morse ongeopend in zijn jaszak deed, en met de krant, die Morse opensloeg bij het cryptogram ('Quixote'). Hij wierp een blik op 1 horizontaal 'Show dahlia's in je olifantszadel (6)', en vulde onmiddellijk 'HOWDAH' in.
'Neem me niet kwalijk, sir, maar hoe komt u daaraan?'
'Dit is de gemakkelijkste van alle aanwijzingen. De letters staan er allemaal al in, in de juiste volgorde. Dit heet het "ingesloten" type.'
'Ah, ja!' Lewis keek, en Lewis zag, ditmaal. 'Zal ik u een minuut of twee, drie alleen laten om hem op te lossen, sir?'
'Nee. Ik heb er minstens vijf minuten voor nodig. En het wordt tijd dat je gaat zitten en me het laatste nieuws over de zaken hier vertelt.'
Morse had het lichaam van Owens al bekeken, al was dat kort. Het zat achteroverhangend tegen de kussens van de bank in de woonkamer gehangen. De groene bekleding was bedekt met bloed. Zijn gezicht was ongeschoren, zijn haar hing los over zijn schouders en zijn ogen waren open en staarden, bijna (zo leek het) als in permanent ongeloof; en twee kogelgaten tekenden zich af in zijn borst. Vier tot zes uur dood; dat was wat dr. Laura Hobson al had gesuggereerd – een marge die smaller was dan Morse had verwacht, maar breder dan hij had gehoopt; de dood, zo had ze beweerd, was vrijwel zeker 'onmiddellijk' ingetreden. Er waren

geen sporen van braak aan het huis – de voordeur was nog afgesloten aangetroffen en het yaleslot op de achterdeur was ook nog dicht. Dit bleek aan de binnenkant afgesloten te zijn. Op de schoorsteenmantel boven de elektrische kachel (die niet aan was) was een klein rechthoekig vlakje te zien dat vrij was van het verder overal aanwezige stof.

Het lichaam zou die dag waarschijnlijk niet zijn ontdekt, ware het niet dat John Benson, monteur bij garage Hartwell's Motors, zich een klein belastingvrij extraatje had toegestaan door een paar reparaties aan Owens' auto te verrichten. Maar Benson had geen gehoor gekregen toen hij even na 11.15 uur had gebeld en had tenslotte door het raam aan de voorkant gekeken, had herhaaldelijk, en steeds luider, tegen het raam geklopt toen hij Owens op de bank zag liggen slapen.

Maar Owens had niet geslapen. Dat was Benson langzaamaan duidelijk geworden. Rond 11.30 uur had hij 999 gedraaid vanuit de telefooncel aan de ingang van de Drive.

Tot dusver had niemand naar het scheen iets gehoord of gezien vanaf die ochtend tussen zeven en acht. Huis-aan-huis-ondervragingen zouden weldra beginnen en konden mogelijk een paar aanwijzingen opleveren. Maar over die mogelijkheid was Morse voorspelbaar (en naar zou blijken incorrect) pessimistisch. Zondagochtend vroeg was geen tijdstip waarop veel mensen al op waren, behalve hondeneigenaren en mensen met slaapproblemen: de eersten werden, te oordelen naar de waarschuwingen op lantarenpalen aangaande het bevuilen van gazons en voetpaden, niet aangemoedigd om hun huisdier langs de straat mee te voeren; de laatsten, zo die er al waren, waren nog niet voor de draad gekomen met waarnemingen van onbekenden of het horen van geweerschoten.

Nee. Het zag ernaar uit dat het een typische, slaperige zondagmorgen was, waarop de bewoners van Bloxham Drive hun wekelijkse uitslaapochtend hadden, laat opstonden, in hun ochtendjas in hun huis rondliepen, soms een ei kookten, wellicht – en zich installeerden om in de roddelbladen te lezen over de buitenechtelijke escapades van de groten en niet-zo-deugdelijken der aarde.

Maar één persoon had niet de kans gekregen om zijn zondagskrant te lezen, want de *News of the World* lag binnen ongeopend op de mat voor

de deur van nummer 15, en weinigen van de anderen in de Drive waren die ochtend in staat zich te storten in het relaas van overspel, verbijsterd als ze waren door ongeloof en, toen de schok wegebde, door een groeiende angst.

Om 14.30 kreeg Morse te horen dat weinig of geen van de buren bruikbare getuigen zouden zijn – behalve de oude dame op nummer 19. Misschien moest Morse haar zelf bezoeken?
'Wilt u dat ik meega, sir?'
'Nee, Lewis. Ga jij maar weg en probeer iets te vinden over Storrs – *en* zijn vrouw. Bath, zei je? Misschien heeft hij informatie over zijn verblijfplaats achtergelaten bij de Porter's Lodge – dat is de gebruikelijke procedure. En doe het vanuit het hoofdbureau. Je kunt de telefoon hier beter vrijhouden.'

Mrs. Adams was een weduwe van zo'n tachtig zomers, een kleine, oude vrouw die nu al haar eigen tanden kwijt was, en daarbij het meeste van haar piekerige witte haar, en bovendien nog meer van haar gehoor. Maar ze was nog bij haar volle verstand, dat voelde Morse onmiddellijk, en haar korte getuigenis was van aanzienlijk belang. Ze had de voorgaande nacht slecht geslapen, was vroeg opgestaan, had thee met toost gemaakt, om zeven uur naar het nieuws op de radio geluisterd, opgeruimd, en was toen naar de achterkant gegaan om haar vuilnisbak leeg te maken. *Toen* had ze hem gezien.
'Hem?'
'Pardon?'
'Weet u zeker dat het een man was?'
'O, ja. Om tien – vijf voor halfacht.'
Er kwam schot in de zaak.
'U hebt geen schoten of knallen gehoord?'
'Pardon?'
Morse liet het onderwerp rusten.
Maar hij slaagde erin zijn dank aan haar over te brengen en uit te leggen dat haar zou worden gevraagd een korte verklaring te ondertekenen. Toen hij aanstalten maakte om weg te gaan, gaf hij haar zijn kaartje.

'Ik laat dit bij u achter, mrs. Adams. Als u zich nog iets herinnert, neemt u dan alstublieft contact met me op.'

Hij dacht dat ze het begreep, en hij liet haar daar in de keuken achter, terwijl ze zijn kaartje tien of twaalf centimeter van haar fletse, vochtige ogen hield en zijdelings naar de woorden tuurde.

Ze zou, zoals Morse al snel had beseft, nooit worden gebeld voor een confrontatie om de verdachte te herkennen, want hoewel ze misschien zou kunnen zien dat alle personen mannen waren, zou elke fysionomische differentiatie het vermogen van die vermoeide, oude ogen zeker geheel overstijgen.

Arme mrs. Adams!

Zonder tanden, zonder haar, zonder oren, zonder ogen – en helaas weldra zonder alles.

Zelden had Morse in een onderzoek een sleutelfiguur zo slecht benaderd als hij nu mrs. Arabella Adams had benaderd.

HOOFDSTUK 42

***Alibi** (bijw.): elders, op een andere plaats.*

Small's Latin-English Dictionary

Sommige personen mijden in hun leven alle gevoel van verantwoordelijkheid en voelen zich nooit geheel op hun gemak, tenzij ze duidelijke instructies ontvangen over wat ze moeten doen, en hoe en wanneer ze dat moeten doen. Brigadier Lewis was niet zo'n persoon, bereid als hij altijd was om zijn aandeel aan verantwoordelijkheid te dragen en, niet zelden, een gedeelte aan schuld op zich te nemen. Toch voelde hij zich, om eerlijk te zijn, altijd het best op zijn gemak als hij een specifieke taak opgedragen kreeg, zoals nu, en hij ervoer een aangenaam doelgericht gevoel toen hij diezelfde middag naar het hoofdbureau van politie reed.

Eén ding zat hem niet slechts een beetje dwars. Want Morse had zich nu bijna een week, onder dwang, onthouden van zowel bier als sigaretten. En wat een dwaasheid was het om, zoals Morse, binnen het tijdsbestek van slechts een paar uur voor beide te bezwijken! Maar daar ging het in het leven om – persoonlijke keuzes, en Morse had duidelijk besloten dat het lange-termijnverval van zijn lever en longen een prijs was die hij bereid was te betalen, zelfs met diabetes, voor de kortetermijngeneugten van alcohol en nicotine.

Toch was Morse nog aan de bal. Zoals hij al had vermoed had Storrs gegevens over zijn verblijfplaats dat weekeinde bij de Porter's Lodge achtergelaten. Weldra was Lewis in gesprek met de manager van het Royal Crescent Hotel in Bath – een man die gepast op zijn hoede was, maar die volledig meewerkte toen Lewis de ongebruikelijke en delicate aard van zijn onderzoek uitlegde. De manager zon binnen een halfuur terugbellen, beloofde hij.

Lewis pakte een exemplaar van de *Daily Mirror* en boog zich een paar

minuten over de vraag of het antwoord op 1 horizontaal – 'Vis (3)' – AAL, BOT, MUL, ORK, etcetera luidde, het hele alfabet langs, en besloot MUL in te vullen toen hij zag dat het mooi aansloot bij MOF, een voor de hand liggend antwoord op 1 verticaal – 'Kledingstuk (3)'. Hij had een prima start gemaakt. Maar sindsdien had hij weinig vooruitgang geboekt, omdat de combinatie die de voorkeur had genoten van de maker van de puzzel (ROG/ROK) hem geheel was ontgaan. Zijn kleine hypothese bleef, net als de eerdere grote van Morse, triest genoeg onvoltooid.

Maar hij had geen tijd om naar de eerste aanwijzing terug te keren, omdat de telefoon ging. De manager had er slechts vijftien minuten voor nodig gehad om zijn redelijk samenhangende informatie te vergaren...

Mr. en mrs. Storrs hadden zich om 16.00 uur de voorgaande middag, zaterdag 2 maart, in het hotel ingeschreven, slechts voor één nacht, tegen het speciale weekendtarief van £125 voor een tweepersoonskamer.

Het doel van het bezoek van Storrs was (vrijwel zeker) geweest om het Bath Festival Choir te horen, want iemand van de receptie had voor hem om 19.00 een taxi besteld om naar de Abbey te gaan, waar het *Requiem* van Fauré het hoogtepunt van het avondconcert vormde. Het echtpaar was rond halftien terug in het hotel, waar ze meteen naar het restaurant waren gegaan voor een laat, van tevoren gereserveerd diner, met als enige extraatje een fles rode huiswijn.

Wilde de brigadier de gespecificeerde rekening zien...?

Niemand, zo bleek, had het echtpaar na ongeveer 23.00 uur gezien, toen ze als laatsten het restaurant hadden verlaten. Alvorens zich terug te trekken voor de nacht had mr. Storrs echter de roomservice gebeld om ontbijt voor hen beiden te bestellen in hun kamer, om 7.45 uur: een Engels ontbijt voor hem en een continentaal voor zijn vrouw.

Opnieuw was de gespecificeerde bestelling beschikbaar als de brigadier...

Het werkelijke tijdstip van uitschrijving uit het hotel was (zoals officieel werd vermeld in de brochure) het middaguur. Maar de Storrs waren

een flinke tijd eerder vertrokken. Wat betreft de andere details (legde de manager uit) waren een paar gegeven tijden een beetje vaag, omdat het personeel dat dienst had was veranderd. Maar de feiten konden snel worden nagetrokken. De rekening was door mr. Storrs zelf betaald met een Lloyds Bank Gold Card (dat herinnerde de receptionist zich duidelijk), en een van de portiers had de BMW van Storrs van de garage aan de achterzijde naar de voorkant van het hotel gereden, en had een gulle fooi ontvangen voor zijn diensten.

Dus dat was dat.

Bijna – aangezien Lewis zich er zeer van bewust was dat Morse niet zou dansen van vreugde bij die bevindingen, en hij stelde nog een paar kernvragen.

'Ik weet dat het vreemd is om dit te vragen, sir, maar weet u zeker dat deze mensen *inderdaad* mr. en mrs. Storrs waren?'

'Nou, ik...' De manager aarzelde zo lang dat Lewis de metaforische voet tussen de deur kon zetten.

'Kende u hen – kent u hen *persoonlijk?*'

'Ik ben hier pas sinds een paar jaar de manager. Maar, ja, ze waren hier ongeveer een jaar geleden ook.'

'Maar mensen veranderen, nietwaar? *Hij* is misschien behoorlijk veranderd, Mr. Storrs, als hij ziek is geweest of... of zoiets?'

'O, maar *hij* was het zeker. Daar ben ik zeker van. Nou, *vrijwel* zeker. Hij ondertekende de creditcard-rekening, nietwaar? Het moet niet moeilijk zijn om dat na te gaan.'

'En weet u zeker dat *zij* het was? Mrs. Storrs? Is er een mogelijkheid dat hij de nacht met iemand anders doorbracht?'

De lach aan de andere kant van de lijn klonk vol opluchting en overtuiging.

'On-mo-ge-lijk! Daar kunt u honderd procent zeker van zijn. Ik denk dat iedereen hier zich haar herinnert.

Ze is, u weet wel, ze is een beetje scherp, als u me kunt volgen. Niet onplezierig – begrijp me niet verkeerd! Maar een beetje, wel *streng.* Zo kleedt ze zich ook: wit broekpak, haar hoog boven de oren naar achteren gekamd, gezicht uit de schoonheidssalon. Nogal een dame, eigenlijk.'

Lewis haalde zijn meest in het oog springende herinnering aan Angela Storrs op:
'Het is echter niet altijd gemakkelijk om iemand die een zonnebril draagt te herkennen.'
'Maar ze droeg geen zonnebril. In elk geval niet toen ik haar zag. Ik was toevallig in de receptie toen ze zich inschreef. En *zij* was degene die *mij* herkende! Ziet u, de laatste keer dat ze bij ons was, deed *zij* de inschrijving, terwijl mr. Storrs de bagage en parkeerplaats regelde. En ik zag het kenteken van hun BMW en ik maakte melding van het toeval dat we beiden "188J" in ons kenteken hadden. Ze hielp me daar gisteren aan herinneren. Ze zei dat ze nog steeds dezelfde auto hadden.'
'Dit kunt u zweren?'
'Zeker. We hebben een praatje gemaakt. Ze vertelde dat ze hun huwelijksreis in het hotel hadden doorgebracht: in de Sarah Siddonssuite.'
O.
Dat was dat.
Een alibi – voor beiden.
Lewis bedankte de manager. 'Maar houd dit alles alstublieft voor zich, sir. Het is altijd een netelige toestand wanneer we verdachten in een zaak proberen uit te sluiten. Hoewel, geen *verdachten,* gewoon... gewoon mensen.'
Een paar minuten later belde Lewis naar het huis van de Storrs aan Polstead Road en luisterde opnieuw naar de stem van mrs. Storrs op het antwoordapparaat: 'Wil de beller zo vriendelijk zijn luid en duidelijk te spreken na de lange pieptoon...' De stem klonk een beetje – wat had de manager gezegd? – een beetje 'streng', ja. En het was zeker een stem die (zo dacht Lewis) een aantal van de studenten zou kunnen intimideren als ze de nieuwe Masters-vrouw zou worden. Maar na het wachten op de 'lange pieptoon' legde Lewis de hoorn op de haak zonder een boodschap in te spreken. Hij voelde zich op dergelijke momenten altijd ongemakkelijk en niet in staat om te spreken, en ineens besefte hij dat hij trouwens niet eens een boodschap had.

HOOFDSTUK 43

Gezond verstand is dat wat een paard ervan weerhoudt om op mensen te wedden.

Father Mathew

Morse zat nog aan de keukentafel van nummer 15 toen Lewis belde.
'Het ziet er dus naar uit,' concludeerde Lewis, 'dat ze vrijuit gaan.'
'Ja-a. Hoe ver is het van Oxford naar Bath?'
'Honderdtien, honderdtwintig kilometer?'
'Zondagochtend. Geen verkeer. Is binnen anderhalf uur te doen, geen probleem. Drie uur heen en terug.'
'Maar daartussenin moest er een moord worden gepleegd.'
Morse overwoog zijn opmerking. 'Drieëneenhalf uur.'
'Nou, wat er ook is gebeurd, hij heeft niet zijn *eigen* auto gebruikt. Die stond in de garage van het hotel. De sleutels lagen bij de portier.'
'Heb je nooit gehoord van een set *reservesleutels,* Lewis?'
'Wat als hij was ingesloten of vaststond?'
'Dan heeft hij dat ongedaan gemaakt, goed?'
'Dan moet hij om ongeveer vier uur vanochtend vertrokken zijn, omdat hij voor achten weer in bed lag om met zijn vrouw te ontbijten.'
'Ja-a.'
'Ik vraag me alleen af wat Owens deed, sir – wakker en op en aangekleed en klaar om de moordenaar om halfzes binnen te laten.'
'Misschien kon hij niet slapen.'
'U neemt dit alles toch niet serieus, hè?'
'Goed. Laten we hen beiden van de lijst strepen. Ik ben het ermee eens.'
'Hebben we dan een lijst?'
Morse knikte. 'Er staan er niet veel op, dat weet ik. Maar ik zou graag onze andere mededinger in de Lonsdale-wedstrijd willen zien.'
'Wilt u dat *ik* hem ga bezoeken?'

'Nee. Jij komt hierheen en let op de winkel totdat de technische recherche weg is. Ze zijn bijna klaar.'

Daarna legde Morse de hoorn op de haak, stond op en keek oplettend de gang in. Toen liep hij naar de voordeur, waar een agent in uniform op wacht stond.

'Is de hoofdinspecteur weg?' vroeg Morse.

'Ja, sir. Vijf minuten geleden.'

Morse liep terug naar de keuken en opende de koelkastdeur. De gebruikelijke artikelen: twee flessen melk van de Co-op, Flora-margarine, een pakje niet-gerookte bacon, vijf eieren, een pak grapefruitsap, twee blikjes Courage-bier...

Morse pakte een glas uit de kast boven de gootsteen en schonk een blik bier voor zichzelf in. De vloeistof was koel en scherp in zijn droge keel, en weldra had hij het tweede blik geopend. Zijn vingers voelden bijna sensueel aan het cellofaan van het pakje sigaretten in zijn zak, dat nog dicht was.

Toen de technische recherche klaar was om aan de keuken te beginnen, was het glas weer afgedroogd en stond het in de kast.

'Mogen we u er even uitschoppen, sir?' Het was Andrews, de oudere man.

'Jullie zijn verder overal klaar?'

'Zo goed als.'

Morse stond op.

'Ah! Twee bierblikken!' zag Andrews. 'Denkt u dat ze samen een biertje hebben gedronken voor...?'

'Niet op dat tijdstip in de ochtend, nee.'

'Ik weet het niet. Ik had een vriend die elke ochtend voor het ontbijt een flink glas Guinness dronk.'

'Dat lijkt me een beschaafde vent.'

'Dood. Levercirrose.'

Morse knikte knorrig.

'We geven de blikjes toch even een stofje voor het geval dat.'

'Ik zou geen moeite doen,' zei Morse.

'Het kan toch geen kwaad?'

'Ik zei: ik zou *geen* moeite doen,' snauwde Morse.

En ineens begreep Andrews het.

Boven was er weinig dat Morses aandacht kon vasthouden. In de voorste slaapkamer was het bed nog altijd niet opgemaakt, en er lag een pyjama netjes opgevouwen op het kussen. De kleerkast zag er nog precies zo uit als eerder. Er hing slechts één prent aan de muur: Monets miserabel uitziende versie van een hooiberg.
De 'studeerkamer' (hier was het eveneens Morses tweede bezoek!) was behoorlijk rommelig, want de bureauladen, die nu bedekt waren met vingerafdrukpoeder, waren eruitgehaald, en de inhoud ervan lag verspreid over de vloer, waaronder het boek dat bij Morses eerdere bezoek wat belangstelling had gewekt. De middelste lade was op dezelfde wijze verwijderd, en Morse nam aan dat Owens geen reden had gezien om het beschadigde slot te repareren na de ontdekking van de diefstal van de beige map.
Er was boven verder weinig belangwekkends, voorzover Morse kon zien. Er was slechts die ene, voor de hand liggende conclusie te trekken: dat de moordenaar ergens naar had gezocht – documenten, papieren, bewijsstukken die de basis van chantage hadden kunnen vormen.
Precies waar Morse naar had gezocht.
Precies wat Morse had gevonden.
Hij glimlachte triest voor zich uit toen hij naar de puinhoop in de kamer keek. Hij had al een paar kleine blunders in het onderzoek gemaakt, en één grote, tragische blunder, natuurlijk. Maar hij had geluk gehad dat hij de criminele expertise van JJ had kunnen benutten, omdat de cruciale bewijsstukken in de beige map nu voorgoed zouden zijn verdwenen.
Beneden moest Morse alleen de woonkamer bekijken. De keuken had hij al gezien, en de zogenaamde 'eetkamer' was blijkbaar een kamer waar Owens zelden at, als hij dat al ooit deed; het was een vertrek dat bedekt was met stof en dat vol stond met de spullen die de meeste huishoudens gewoonlijk verbannen naar de berging of tuinschuur: een oud elektrisch kacheltje, een kolenkit, een doos met pluggen en snoeren, een verkeerskegel, een oude bakelieten draadloze radio, een glazen stolp met daarin een opgezette uil, een wc-bril van zwart plastic, zes stoelen die in de soixante-neuf-positie tegen elkaar stonden, en een hondenhalsband met de naam 'Archie' op de penning.
Misschien was er ergens toch een beetje goedheid in de man geweest?

Morse had al toestemming gegeven om het lichaam weg te halen, en nu onderzocht hij voor de tweede keer de woonkamer. Deze was niet zo overdadig met stof bedekt, maar Owens was overduidelijk geen goede huisman geweest. Overal waren oppervlakken bedekt met wit poeder, en krijtstrepen markeerden de contouren waar het lichaam zich op de bank had bevonden. Maar de kamer werd gedomineerd door bloed – de vlekken, de geur van bloed, en Morse draaide dit alles de rug toe, zoals zijn gewoonte was, en bekeek de aanwezige spullen in de kamer.

Afgunstig stond hij voor de zwarte Revox cd-cassettespeler met drie decks, die op een brede plank in de alkoof links van het raam aan de voorkant stond, met tientallen cd's en cassettes eronder, waaronder veel Gustav Mahler, merkte Morse waarderend op. En inderdaad, toen hij de knop met 'Play' indrukte, herkende hij onmiddellijk *Das Lied von der Erde.*

Geen mens is totaal slecht, misschien...

Op de plank eronder stond een lange rij videobanden: *Fawlty Towers, Morecambe and Wise Christmas Shows, Porridge* en een aantal andere televisieklassiekers. En twee (dat was duidelijk) pornobanden: *Heet naaiwerk,* waarvan de meedogenloos kleurrijke poses op de hoes nou niet direct een cursus naaldkunst van de Open Universiteit beloofden, en een band met effen hoes, maar die wel de titel *Sux and Fux* droeg, en dat scheen onbetwistbaar voor zichzelf te spreken. Morse zelf had geen videorecorder bij zijn gehuurde televisie, maar hij stond net na te denken over de voordelen van zo'n faciliteit toen Lewis binnenkwam. Hij kreeg onmiddellijk de opdracht om rond te kijken.

Morses aandacht werd nu gericht op de enkele rij boeken in de alkoof ertegenover. Het waren voornamelijk pockets: P.D. James, Jack Higgins, Ruth Rendell, Wilbur Smith, Minette Walters – *RAC Handbook, World Atlas, Chambers Dictionary, Pevsner's Oxfordshire...*

'Hebt u dit gezien?' Lewis stak ineens de band *Heet naaiwerk* omhoog. 'De verplichte pornovideo, sir. Een goeie, deze! Brigadier Dixon heeft hem gedraaid op zijn vrijgezellenavond.'

'Je zou hem graag nog eens zien, bedoel je?'

'*Nog* eens? Ik niet, hoor, sir. Dat soort dingen wordt na een poosje zo saai. Maar ik zal u niet tegenhouden als u...'

'Wat? Ik? Ik heb belangrijker zaken te doen dan naar dat soort dingen te kijken. Het wordt bijvoorbeeld de hoogste tijd dat ik Cornford ga opzoeken. Regel iets, Lewis. Hoe sneller, hoe vlugger.'

Toen Lewis weg was, zag Morse ertegenop om de menigte correspondenten en de batterij camera's onder ogen te komen die wachtten op degenen die met regelmatige tussenpozen tevoorschijn kwamen uit nummer 15. Dus ging hij opnieuw in de nu lege keuken zitten en dacht na.

In zijn leven had hij altijd de *antwoorden* op dingen willen weten.

Op de zondagsschool had hij ooit een vraag gesteld met betrekking tot de topografische positie van de hemel, enkel om door een oude vrijster van middelbare leeftijd met weinig fantasie berispt te worden dat hij zo onnozel was. Hij was vergelijkbaar ontmoedigd geweest toen hij als jongen op de basisschool aan zijn godsdienstleraar had gevraagd wie op zijn beurt God had geschapen als God het universum had geschapen. En nadat hij van zijn natuurkundeleraar geen bevredigend antwoord had gekregen op de vraag wat er mogelijk aan het einde van de wereld kon bestaan, waar de ruimte ophield, was Morse gedwongen geweest zijn inzichten iets in te korten, waarna hij zijn intellectuele verlangen naar antwoorden bevredigde door de waarden te vinden van 'x' en 'y' in (steeds ingewikkelder) wiskundige vergelijkingen, en door het ontcijferen van de betekenis van (steeds ingewikkelder) verzen uit Griekse tragedies.

Later, toen hij halverwege de twintig was, had zijn behoefte om te *weten* zich verlegd naar het veld van kruiswoordpuzzels, waarbij hij vaak met bijna paranoïde ongeduld het antwoord van de volgende dag afwachtte op een aanwijzing die hij een dag eerder niet had kunnen oplossen. En nu, terwijl hij op die bewolkte, kille zondagmiddag vroeg in maart in Bloxham Drive zat, was hij zich ervan bewust dat er een antwoord op deze puzzel *bestond:* waarschijnlijk een redelijk eenvoudig antwoord op de vraag wat zich hier eerder die ochtend precies had afgespeeld. Want een reeks gebeurtenissen *had* zich hier afgespeeld, misschien rond 7.30 uur. Iemand had op de deur geklopt, had zich toegang verschaft, had twee keer een schot gelost op Owens, was naar boven

gegaan om iets te zoeken, en was door de keukendeur naar buiten gegaan, was weggegaan, te voet, op een fiets, in een auto.
'Wie?'
Wie, Morse? Want het was *iemand* – iemand met een menselijk gezicht en een menselijk motief. Als hij alleen alle aanwijzingen aan elkaar kon koppelen, *zou hij het weten.* En zelfs toen hij daar zat, begon er in zijn hoofd een patroon helder te worden, een logische volgorde van gebeurtenissen, een causatieve keten van reacties. Maar dan begon datzelfde patroon te vervagen, omdat er die avond geen flits van werkelijk inzicht zou zijn.
Verder begon Morse zich steeds meer zorgen te maken over zijn huidige falen – zoals een tot dusver zeer geprezen romanschrijver met een reeks bestsellers op zijn naam, die ineens wordt overvallen door nachtmerries van twijfel aan zijn kunnen om die volgende klapper te schrijven; door een angst dat hij aan het einde van zijn creatieve prestaties is gekomen en de mogelijkheid van een afgang onder ogen moet zien.
Lewis kwam weer de keuken binnen.
Dr. Cornford wilde Morse graag ontmoeten wanneer het schikte. Om vijf uur die middag? Voorafgaand aan de dienst in de kapel? In zijn kamers op Lonsdale?
Morse knikte.
'En ik heb de Storrs nog eens gebeld, sir. Ze zijn terug in Oxford. Het blijkt dat ze onderweg in Burford hebben geluncht. Wilt u dat ik erheen ga?'
Morse keek ietwat beduusd op.
'Waarom in vredesnaam, Lewis?'

HOOFDSTUK 44

Ook haar riepen de klokken
uit ieder ver verschiet
'Komt allen, beste mensen
bidt mee en zingt een lied.'
Maar zij ging liever niet.

A.E. Housman, *A Shropshire Lad XXI*

Morse meldde zich bij de Lodge, sloeg toen linksaf en liep langs de zijkant van de binnenplaats naar de Old Staircase, waar hij op de eerste verdieping, boven de deur rechts van hem, de witte letters in gotische stijl tegen de zwarte achtergrond zag: DR. D.J. CORNFORD. 'Ik neem aan dat het een beetje vroeg is om u een drankje aan te bieden, inspecteur?'

Morse keek op zijn horloge.

'Is dat zo?'

'Scotch? Gin? Wodka?'

'Scotch, alstublieft.' Cornford begon een overdadige hoeveelheid Glenmorangie in een whiskyglas te schenken.

'Zeg maar "ho!"'

Het scheen dat de inspecteur wat problemen had met het uitspreken van die enkele lettergreep, want Cornford wachtte toen het glas half gevuld was met de bleekgouden malt.

'Ho!' zei Morse.

'Ik heb hier geen ijs, vrees ik. Maar ik weet zeker dat u hem ook niet wilt aanlengen.'

'Ja, toch wel, als u het niet erg vindt. Dezelfde hoeveelheid water, alstublieft. We moeten allemaal op onze lever letten.'

Twee deuren kwamen uit in de kamer met hoog plafond en eiken lambriseringen die vol boeken stond. Cornford opende er een die in een

klein keukentje uitkwam, en hij kwam terug met een kan koud water. 'Normaal gesproken had ik met u meegedaan – zonder het water! – maar ik moet vanavond de Second Lesson in de kapel lezen' (het was nu Cornfords beurt om op zijn horloge te kijken) 'dus we kunnen het niet al te lang maken. Het is dat gedeelte uit de brief van de apostelen aan de Romeinen, hoofdstuk dertien – dat gedeelte over dronkenschap. Kent u dat?'

'U hebt me er zojuist aan herinnerd, sir.'

Cornford had duidelijk geen afdruk van de tekst voor zich nodig, want hij declameerde ogenblikkelijk het sleutelvers, met gepaste predikanten-intonatie:

> Laten wij, als bij lichte dag, eerbaar wandelen, niet in brasserijen en drinkgelagen, niet in wellust en in losbandigheid, niet in twist en nijd...

'Leest u uit de King James-versie?'

'Absoluut! Ik ben zelf agnosticus, maar wat een tragedie dat zovelen van onze christelijke broeders hebben gekozen voor die modernistische versies! "Zuipen en neuken", denk ik dat hun vertaling luidt.'

Morse nipte tevreden van zijn Scotch. Hij had 'Fux and Sux' kunnen voorstellen, maar besloot het niet te doen.

Cornford glimlachte. 'Waar wilde u het met me over hebben?'

'Tja, op een bepaalde manier gaat het over het laatste deel van uw tekst, dat gedeelte over "twist en nijd". Ziet u, u bent kandidaat voor de functie van Master...'

'Ja?'

Morse haalde diep adem, nam nog een slok en vertelde Cornford toen over de moord die ochtend op Geoffrey Owens; vertelde hem dat een aantal documenten uit de Owens-huishouding wezen op een systematische chantagecampagne van Owens; bracht hem ervan op de hoogte dat er reden was om aan te nemen dat hij, Cornford, misschien – vrijwel zeker – een van de potentiële slachtoffers was.

Cornford knikte rustig. 'Bent u hier zeker van?'

'Nee, in het geheel niet zeker, sir. Maar –'

'Maar u moet uw werk doen.'
'Hebt u zelf geen chantagebrieven ontvangen?'
'Nee.'
'Ik moet even bot zijn, als ik mag, sir. Is er iets dat u kunt bedenken in het recente verleden, of verre verleden, dat had kunnen worden gebruikt om u op een of andere manier te compromitteren? Uw kandidatuur had kunnen compromitteren, misschien?'
Cornford dacht na over de vraag. 'Ik heb een paar dingen gedaan waar ik niet trots op ben – hebben we dat niet allemaal gedaan? – maar ik weet bijna zeker dat ik daar ongestraft onderuit ben gekomen. Dat was trouwens in een ander land...'
Morse maakte het citaat voor hem af: '... en bovendien, het wicht is dood.'
Cornfords bleekgrijze ogen keken Morse met bijna kinderlijke onschuld aan.
'Ja.'
'Wilt u me erover vertellen?'
'Nee. Maar alleen omdat het mij in verlegenheid zou brengen en het voor u tijdverspilling zou zijn.'
'U bent een getrouwd man, heb ik begrepen.'
'Ja. En voordat iemand anders het u vertelt, mijn vrouw is Amerikaanse, half zo oud als ik en bijzonder aantrekkelijk.' De stem klonk nog steeds aangenaam ontspannen, en toch merkte Morse een toon van rustige, onderliggende kracht.
'Zij is niet lastiggevallen met brieven, anonieme brieven, iets in die geest?'
'Ze heeft me niets verteld.'
'Zou ze u dat vertellen?'
Voelde Morse een vleugje ongemakkelijke aarzeling in Cornfords antwoord?
'Dat denk ik wel, ja. Maar dat moet u aan *haar* vragen.'
Morse knikte. 'Ik weet dat het nogal lastig is – maar dat *moet* ik wel doen, vrees ik. Is ze, eh, is ze niet in de buurt?'
Cornford keek opnieuw op zijn horloge.
'Ze komt over zeer korte tijd naar de kapel.'

'Is er veel gevoeligheid – veel spanning – geweest tussen u en de, eh, andere kandidaat?'
'De sfeer bij High Table is een paar keer een beetje, laten we zeggen, onbehaaglijk geweest, ja. Maar dat is te verwachten, nietwaar?'
'Maar u hebt elkaar geen beledigingen naar het hoofd geslingerd, zoals boksers voor een belangrijke wedstrijd?'
'Nee, we *denken* ze alleen.'
'Geen gefluister? Geen geruchten?'
'Voorzover ik heb gemerkt niet, nee.'
'En u kunt het redelijk goed vinden met mr. Storrs?'
Cornford stond op en glimlachte opnieuw. Hij hield zijn hoofd ietwat schuin.
'Ik heb Julian eigenlijk nooit zo goed leren kennen.'
De klok van de kapel was gaan luiden. Het was een reeks monotone klanken, melancholiek, dreigend bijna, als een avondklok.
Nog tien minuten te gaan.

Komt allen, goede mensen
Bidt mee en zingt een lied

citeerde Cornford.
Morse knikte terwijl hij een laatste vraag stelde:
'Hebt u bezwaar als ik u vraag hoe laat u vanochtend bent opgestaan, sir?'
'Vroeg. Ik ben gaan joggen – even voor zevenen.'
'Alleen u?'
Cornford knikte vaag.
'U bent daarna niet uitgegaan – voor de krant? In de auto, misschien?'
'Ik heb zelf geen auto. Mijn vrouw wel, maar die staat in de garage in New Road.'
'Dat is een heel eind weg.'
'Ja,' herhaalde Cornford langzaam, 'een heel eind weg.'
Toen Morse de trap afging, dacht hij dat hij Cornford had herkend zoals hij was: een beschaafde, hoffelijke, slimme man; een man met een rustige, en toch onmiskenbare vastberadenheid, die waarschijnlijk een voortreffelijk Master van Lonsdale zou zijn.

Twee dingen slechts zaten hem dwars, waarvan de eerste maar licht: als Cornford Housman wilde citeren, moest hij dat ook correct doen. En wat betreft de tweede kon hij er volkomen naast zitten...

Een moment nadat Morse onderaan de krakende houten trap was aangekomen, ging de slaapkamerdeur open.
'En wat denk je dat *dat* te betekenen had?'
'Kon je dat niet horen?'
'Het meeste ervan wel,' gaf ze toe.
Ze droeg een hooggesloten, lange, zwarte jurk met als broche een ovale amethist – een geschikt ensemble voor een plaats naast haar man in de banken van de Fellows.
'Zijn haar is witter dan het jouwe, Denis. Ik zag hem toen hij wegliep.'
De klok luidde nog steeds.
Vijf minuten te gaan.
Cornford trok zijn toga aan en gooide zijn kap met professionele precisie over zijn schouders. Daarna herhaalde hij zijn citaat van Housman (opnieuw niet accuraat) terwijl hij zijn armen om zijn vrouw heen sloeg en haar zonder met zijn ogen te knipperen aankeek.
'Heb jij iets om voor te bidden? Iets dat je dwarszit?'
Shelly Cornford glimlachte liefjes, erop vertrouwend dat zo'n diepe veinzerij haar groeiende, nu bijna wanhopige schuldgevoel zou maskeren.
'Ik ga voor jou bidden, Denis – dat je Master van Lonsdale wordt. Dat wil ik het liefste van alles' (haar stem klonk nu heel zacht) 'en dat is niet voor mij, mijn schat – het is voor jou.'
'Heb je niets anders om voor te bidden?'
Ze trok zich van hem terug en streek de jurk glad over haar krachtige heupen.
'Zoals wat?'
'Sommige mensen bidden om vergeving, zoiets, soms,' zei Denis Cornford zacht.

Morse was naar de Lodge gelopen, waar hij een paar minuten in de schaduwen bleef staan en de diverse mededelingen las over de sporten-

de vijftientallen, elftallen en achttallen van het College, in de hoop dat zijn aanwezigheid daar niet zou worden opgemerkt – toen hij hen zag. Een academisch uitgedoste Cornford, vergezeld van een vrouw in het zwart, was uit de Old Staircase tevoorschijn gekomen en wendde zich nu van hem af in de richting van de kapel op de binnenste patio.

De klok was opgehouden met luiden.

En Morse liep naar Radcliffe Square en stak daarna over naar de King's Arms in Broad Street, waar bij een groot glas bitter bestelde en in de bar ging zitten, zoveel dingen overwegend – waaronder een geheel ongehoord gevoel van dankbaarheid jegens de Tory-regering voor de hervorming van de zondagse vergunningenwet.

HOOFDSTUK 45

Ik zag mezelf al als hoofd van College
Oude dichters lezend in de bibliotheek
De kapel bezoekend in een toga van een academicus
En bij kaarslicht nippend van goede port.

John Betjeman, *Summoned by Bells*

Alleen op de zondagavonden tijdens het nieuwjaarstrimester op Lonsdale College was het een traditie geworden dat het elektrisch licht werd uitgedaan en dat kaarsen in hun kandelaars de enige verlichting gaven in de Great Hall. Deze procedure was populair bij de studenten, die op een enkeling na nooit de romantiek van kaarslicht hadden ervaren, behalve als de stroom was uitgevallen, en vooral een genoegen voor degenen op de verhoging waar de High Table stond, zich voortdurend bewust van het flakkerende kaarslicht dat werd weerspiegeld in het gepoetste zilver van zoutvaatjes en terrines, en de glans van het bestek dat met geometrische precisie op zijn plaats was gelegd.

Op dergelijke avonden was er geen tafelschikking voorzien, hoewel het de vaste gewoonte was dat de bezoekende priester (bij deze gelegenheid een zwarte bisschop uit Centraal Afrika) rechts van de Master zat, en de kapelaan van het College links van hem. De andere aangezetenen aan de High Table (die op zondagavond meestal volgeboekt was) waren doorgaans degenen die eerder de dienst in de kapel hadden bezocht, vaak met hun vrouw of met een gast, en de afgelopen jaren werd beurtelings door een van de Fellows een student uitgenodigd.

Die avond was de student in kwestie Antony Plummer, de nieuwe orgelleerling, die door Julian Storrs was uitgenodigd om de goede reden dat de twee dezelfde school hadden bezocht, de Services School in Dartmouth, waar sommige leden van de strijdkrachten hun zoons naartoe stuurden terwijl ze zelf van de ene post naar de andere de wereld rond

werden gestuurd – in voormalige koloniën, protectoraten, mandaatgebieden en de weinig resterende overzeese gebiedsdelen.

Plummer was nooit in zijn leven zo vereerd geweest, en vanuit zijn nieuwe perspectief, gezeten tussen mr. en mrs. Storrs, keek hij liefdevol om zich heen naar de vergulde, schaars verlichte portretten van de beroemde alumni – de dichters en politici, de soldaten en de wetenschappers – die zo nadrukkelijk figureerden in de geschiedenis van Lonsdale. De zwevende balken aan het plafond waren in duisternis gehuld, en de schaduwen vielen diep op de donkere panelen tegen de muren, terwijl de bedienden behendig en eerbiedig wijn in de fonkelende glazen schonken.

Storrs, die misschien ietwat achterliep op de gang van zaken, besloot dat het tijd werd om de vlotte gastheer uit te hangen.

'Waar *is* jouw vader nu, Plummer?'

'Het laatste wat ik heb gehoord is dat hij een of andere NAVO-oefening leidt, in België.'

'Kolonel is hij, niet?'

'Brigadegeneraal.'

'Lieve hemel!'

'U was met hem in India, geloof ik.'

Storrs knikte: 'Ik was slechts kapitein! Ik volgde mijn vader op in de Royal Artillery daar en bracht een paar jaar door met pogingen de bevolking te leren schieten. Niet zo best, vrees ik.'

'Wie, de bevolking?'

Storrs lachte opgewekt. 'Nee – *ik*. De meesten hadden *mij* wel het een en ander kunnen leren, en ik was trouwens niet echt geschikt voor het leven in het leger. Dus koos ik voor een aangenamer leven en solliciteerde hier naar een Fellowship.'

Angela Storrs had de roomsoep op en complimenteerde Plummer nu met de hymne die hij had gedirigeerd voor zijn grotendeels uit vrouwen bestaande koor tijdens de dienst in de kapel.

'Vond u het mooi, mrs. Storrs?'

'Eh, ja. Maar om heel eerlijk te zijn geef ik de voorkeur aan jongenssopranen.'

'Kunt u zeggen waarom?'

'O, ja! Dat *voel* je gewoon, dat is alles. Wij hebben gisteravond het *Requiem* van Fauré gehoord. Werkelijk schitterend – vooral het "In Paradisum", vond je niet, Julian?'
'Erg mooi, ja.'
'En zie je,' vervolgde Angela, 'ik zou hebben *geweten* dat het jongens waren, zelfs met mijn ogen dicht. Maar vraag me niet *waarom*. Zoiets *voel* je gewoon, zoals ik al zei. Ben je het niet met me eens? Men zou niet moeten proberen alles *rationeel* te verklaren.'
Drie plaatsen verderop aan tafel fluisterde een van de andere hoofden van College een collega in het oor:
'Als die vrouw in de Lodge komt wonen, dan zeik ik over haar sleutelbloemen!'

Toevallig was kolonialisme ook het onderwerp van gesprek aan de andere kant van de tafel, waar Denis Cornford, met zijn vrouw naast zich, nogal afwezig luisterde naar een bezoekende historicus van Yale.
'Nee. Oordeel niet te streng over jullie zelf. De Britten hebben de inlanders niet zo heel slecht behandeld. Ben je het met me eens, Denis?'
'Ik ben bang van niet,' antwoordde Cornford eenvoudig. 'Ik heb het onderwerp niet bijzonder goed bestudeerd, maar mijn indruk is dat de Britten het grootste deel van hun koloniale bevolking abominabel hebben behandeld.'
Shelly liet haar linkerhand onder het gesteven witte tafelkleed glijden en haalde die zachtjes langs zijn dijbeen. Maar ze voelde geen merkbare respons.

Aan het hoofd van dat prachtige eiken blad dat de High Table van Lonsdale vormde, boven het gegrilde lam dat werd opgediend met een St. Julien uit 1993, had sir Clixby pogingen gedaan tot verzachting van de bittere veroordeling van de bisschop aan het adres van de English Examination Board vanwege de verwachting van deze raad dat Rwandese vluchtelingen de Wars of the Roses zouden bestuderen. En kort na de profiteroles scheen de sfeer aanmerkelijk verbeterd te zijn.
Alle gesprekken die over de tafel vlogen – amusant, interessant, pompeus, hatelijk – hielden abrupt op toen de Master met zijn hamer sloeg.

Het gezelschap stond op.
Benedictus benedicatur.
De woorden rolden met gemak en hoffelijkheid over lippen die iets te rood waren, iets te vol waren, in een gezicht dat zo glad was dat men kon aannemen dat het zelden een scheermes nodig had.
Zij die dat wensten, en dat waren de meesten van hen, begaven zich nu naar de SCR, waar koffie en port werden opgediend (echter absoluut informeel) en waar de Master en Julian Storrs naast elkaar stonden, met hun achterwerk naar het opmerkelijk realistische vuur van de gashaard gericht.
'Is de bisschop weer onderweg terug naar het station?' informeerde Storrs.
'Onderweg terug naar *Afrika,* hoop ik!' zei de Master grijnzend. 'De verdomde taxi *moest* vanavond wel te laat zijn, niet? En niemand van de aanwezigen hier heeft een auto.'
'Het is dat drinken en rijden, Master. Ik ben er helemaal voor. Ik zou feitelijk zelf voor steekproeven pleiten.'
'En Denis daar – hallo, Denis! – was ook al geen grote hulp.'
Cornford had hun gesprek gevolgd en kwam nu langzaam naar hen toegelopen, nippend van zijn koffie.
'Ik heb net voor Kerstmis mijn oude Metro verkocht. En zoals je je misschien nog herinnert, Master, woon ik slechts driehonderd meter verderop.'
De woorden hadden luchtig kunnen klinken, en toch deden ze dat niet.
'Shelly heeft toch een auto?'
Cornford knikte. Hij was op zijn hoede. 'Die staat anderhalve kilometer verderop geparkeerd.'
De Master glimlachte. 'Ah, ja. Nu herinner ik het me.'
Toen ze een halfuur later over de keien van Radcliffe Square naar Holywell Street liepen, stak Shelly Cornford haar arm door die van haar man en drukte hem even. Maar ze voelde, net als eerder, geen merkbare respons.

HOOFDSTUK 46

Maar in haar verbijstering bleef ze smeken, en zei misschien dingen die beter niet hadden kunnen worden uitgesproken.
'Engel! – Engel! Ik was nog een kind – een kind toen het gebeurde! Ik wist niets van mannen af.'
'Er werd meer tegen je gezondigd dan dat je zelf zondigde, dat geef ik toe.'
'Vergeef je het me dan niet?'
'Ik vergeef het je wel, maar vergeving is niet alles.'
'En houd je van me?'
'Op deze vraag gaf hij geen antwoord.
Thomas Hardy, *Tess of the d'Urbervilles*

'Koffie?' stelde hij voor, terwijl Cornford zijn jas in de gang ophing.
'Ik heb net gehad.'
'Ik zal de ketel opzetten.'
'Nee! Laat maar even. Ik wil met je praten.'
Ze gingen samen – als tegenover elkaar samen is – in de kamer zitten.
'Wat heb jij gedaan toen de kapelaan ons uitnodigde om onze veelvuldige zonden en onze slechtheid op te biechten?'
De afgemeten, beschaafde toon van Cornfords stem was nu iets hoger, maar ook eigenaardig rustig geworden, en de ogen, die normaal gesproken zo vriendelijk waren, schenen zich nu steeds meer te vernauwen en op haar te concentreren, als een ornitholoog die zijn verrekijker op een interessante soort richt.
'Pardon?'
'"In gedachte, woord en daad" – was dat de formulering niet?'
Ze schudde haar hoofd, blijkbaar verward. 'Ik heb geen flauw idee –'
Maar zijn stem onderbrak haar protest scherp. 'Waarom lieg je tegen me?'

'Wat –?'

'Hou je mond!' De stem had zijn zelfbeheersing verloren. 'Je bent me ontrouw geweest! *Ik* weet dat. *Jij* weet dat. Laten we daarmee beginnen!'

'Maar ik ben niet –'

'Lieg niet tegen me! Ik heb je ontrouw verdragen, maar wat ik niet kan verdragen zijn je *leugens!*'

Het laatste woord werd gesist, als een zweepslag in het gezicht van zijn vrouw.

'Eigenlijk maar één keer,' fluisterde ze.

'Onlangs?'

Ze knikte, in hulpeloze wanhoop.

'Met wie?'

Nu stroomden de tranen in grote druppels over haar wangen.

'Waarom wil je dat weten? Waarom moet je jezelf kwellen? Het had niets te betekenen, Denis! Het had *niets te betekenen.*'

'Hah!' Hij lachte bitter. 'Denk je niet dat het voor mij *wel* iets te betekenen zou kunnen hebben?'

'Hij wilde alleen –'

'Wie was het?'

Ze sloot haar ogen. Haar wangen waren besmeurd met mascaratranen. Ze was niet in staat om te antwoorden.

'Wie was het?'

Maar ze gaf nog steeds geen antwoord op de priemende vraag.

'Zal ik het *jou* vertellen?'

Hij wist het – ze besefte dat hij het wist. En nu, met haar ogen stijf gesloten, sprak ze de naam van de overspelige uit.

'Is hij niet hierheen gekomen? Ben jij naar de Master's Lodge gegaan?'

'Ja.'

'En je bent naar zijn slaapkamer gegaan?'

'Ja.'

'En je hebt je voor hem uitgekleed?'

'Ja.'

'En je hebt helemaal naakt voor hem gestaan?'

'Ja.'

'En je bent met hem tussen de lakens gekropen?'
'Ja.'
'En jullie hebben seks gehad? Jullie hebben samen seks gehad?'
'Ja.'
'Hoe vaak?'
'Maar één keer.'
'En je vond het lekker!'
Cornford stond op en liep terug naar de gang. Hij voelde zich overrompeld, zoals iemand die zojuist een trap heeft gehad van een recalcitrant trekpaard.
'Denis!' Shelly was hem gevolgd en stond nu naast hem, terwijl hij zijn jas aantrok.
'Weet je *waarom* ik het heb gedaan, Denis? Ik heb het voor *jou* gedaan. Dat *moet* je weten!'
Hij zei niets.
'Hoe wist je het?' Haar stem klonk bijna onhoorbaar zacht.
'Het is niet wat de mensen zeggen, hè? Het is de manier waarop ze het zeggen. Maar ik wist het, ik wist het vanavond... Ik wist het al vóór vanavond.'
'Hoe *kon* je het weten? Vertel het me! Alsjeblieft?'
Cornford draaide het yaleslot open en bleef een aantal ogenblikken staan. Door de halfgeopende deur kwam een tocht naar binnen die bitter koud aanvoelde.
'Ik *wist* het niet! Snap je dat niet? Ik had alleen gehoopt dat je alles zou ontkennen – zelfs als dat betekende dat je tegen me had moeten liegen. Maar je had niet eens het lef om tegen me te *liegen!* Je wilde me niet eens al die pijn besparen.'
De deur sloeg achter hem dicht, en Shelly Cornford liep terug naar de kamer, waar ze een flinke scheut gin in een glas schonk, dat ze minimaal aanvulde met tonic.
En wenste dat ze dood was.

HOOFDSTUK 47

Virgil G. Perkins, auteur van de internationale bestseller Enjoying Jogging (Crown Publications, New York, 1992) stortte in en stierf toen hij met een groep mede-enthousiastelingen gisteren in St. Paul aan het joggen was. Mr. Perkins (26) laat zijn vrouw Beverly, hun dochter Alexis en zeven andere kinderen uit voorgaande huwelijken na.

Minnesota Clarion, 25 december 1995

In de King's Arms, die vierkante, crèmekleurige herberg op de hoek van Parks Road en Holywell Street, was Morse die avond opmerkelijk matig. Na zijn eerste glas had hij aan de deur de aanbeveling van de pub in de *Egon Ronay Guide* (1995) opgemerkt, en nadat hij het toilet had bezocht om zichzelf een injectie toe te dienen, had hij een spinazie-champignonlasagna met knoflookbrood en een salade besteld. De individuele componenten van deze speciale aanbieding hadden hem nooit zo aangesproken, maar de diëtiste uit het ziekenhuis (zoals hij zich herinnerde) was bijzonder enthousiast geweest over dergelijke kost. En, het moet gezegd, van de maaltijd werd redelijk genoten.

Het was 19.45 uur.

Een sigaret zou een paradijselijke toevoeging zijn, en toch slaagde hij er op een of andere manier in zich te bedwingen. Maar toen hij om zich heen keek, naar de collegewapens, de gekleurde prenten, de foto's van gedistingeerde plaatselijke vaste klanten, overwoog hij net of hij nog een paar calorieën in vloeibare vorm tot zich zou nemen, toen de kastelein ineens naast hem opdook.

'Inspecteur! Ik had u niet zien binnenkomen. Dit is voor u – het ligt hier al een paar weken.'

Morse nam het gedrukte kaartje aan:

Laat me u vertellen over een roerende ervaring - erg roerend. Eindelijk brengt de verhuiswagen mijn eigendommen van Londen naar Oxford. En op 18 maart wijd ik mijn patio op het zuiden in met een douche van champagne aan Morris Villas 53 in Cowley. Kom ook! r.s.v.p. (op bovenstaand adres) Deborah Crawford

Onderaan stond een handgeschreven aantekening: ‘Kom, Morse! DC.’
Morse kon zich haar goed herinneren... een slanke, ongetrouwde blondine die hem had uitgenodigd te blijven logeren in haar flat in noord-Londen na een redelijk nuchter feest van de Metropolitan Police, waarop hij had gezegd dat zo’n accommodatie na zo’n korte kennismaking misschien ongepast was.
Ja, dat was het woord dat hij had gebruikt: ‘ongepast.’
Pompeuze idioot!
Maar hij had haar zijn adres gegeven, en ze had gezworen het nooit te vergeten.
Wat ze klaarblijkelijk wel had gedaan.
‘Ze wilde absoluut dat u het kaartje zou krijgen,’ begon de kastelein, maar terwijl hij sprak was de deur die uitkwam op Holywell Street opengegaan, en hij richtte zijn aandacht op de nieuwkomer.
‘Denis! Ik had niet verwacht je vanavond te zien. Het heeft geen zin dat we op zondagochtend samen tien kilometer gaan rennen als op zondagavond al die pondjes weer aankomen.’
Morse keek op, met een verwarde uitdrukking op zijn gezicht.
‘U bedoelt – dat u vanochtend – samen bent gaan joggen?’
‘Het was veel te vroeg, vond je niet, David!’
De kastelein glimlachte. ‘Stom eigenlijk. Op een zondagochtend, nog wel.’
‘Hoe laat?’ herhaalde Morse.
‘Om kwart voor zeven. We hebben hier voor de pub afgesproken.’
‘En waar hebben jullie tweeën gejogd?’
‘Nou, we waren met zijn *vijven,* toch, Denis? We zijn naar de Plain gerend, toen de Iffley Road in, over Donnington Bridge, langs de Abingdon Road naar Carfax, toen over de Cornmarket en St. Giles’ naar

de Woodstock Road tot aan North Parade, toen over de Banbury, South Parks, en we waren hier terug...'
'Om even voor achten,' vulde Cornford aan, wijzend op Morses lege glas.
'Wat zal het zijn?'
'Nee, het is mijn beurt –'
'Onzin.'
'Nu, als u erop staat.'
Het was in feite de kastelein die erop stond en die nu naar de bar liep, terwijl Cornford ging zitten.
'U hebt me eerder verteld' (Morse wilde graag de feiten op een rijtje hebben) 'dat u alleen was toen u ging joggen.'
'Nee. Als ik dat heb gezegd, hebt u me verkeerd begrepen. U zei geloof ik. "Alleen u?" En toen ik daar ja op zei, nam ik aan dat u vroeg of we allebei waren gegaan – Shelly en ik.'
'En zij ging niet mee?'
'Nee. Dat doet ze nooit.'
'Zij blijft gewoon in bed?'
'Waar anders?'
Morse deed geen suggesties.
'Gaat u wel eens joggen, inspecteur?' De vraag klonk vermoeid mechanisch.
'Ik? Nee. Ik wandel soms wel. Soms loop ik naar Summertown om een krant te halen. Om een beetje in vorm te blijven.'
Cornford grijnsde bijna. 'Als je Master van Lonsdale wordt, moet je wel in vorm zijn. Dat staat ergens in de statuten.'
'Dan vraag je je af hoe sir Clixby, er ooit in is geslaagd Master te worden!'
Cornfords antwoord was onverwacht.
'Weet u, als je ouder wordt is het voor jongere mensen moeilijk zich voor te stellen dat je zelf ook ooit jong bent geweest – goed in sport, dat soort dingen. Vindt u ook niet?'
'Dat klopt wel, ja.'
'En de Master was een zeer goede hockeyspeler – deed mee aan de selecties voor het nationale team, heb ik begrepen.'

De kastelein kwam terug met twee grote glazen bitter en wijdde zich toen weer aan zijn taken achter de bar.
Cornford voelde zich niet op zijn gemak, daarvan was Morse zeker. Iets dat met zijn vrouw te maken had, wellicht? Had *zij* iets te maken met de moord op Geoffrey Owens? Dat was niet waarschijnlijk. Eén ding scheen een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid: als Denis Cornford ooit op de verdachtenlijst had gestaan, deed hij dat nu niet meer.

Weldra, na een paar onsamenhangende passages van gesprekken, had Morse zijn bier opgedronken en maakte aanstalten om te vertrekken. Hij stak Deborahs kaart in de binnenzak van zijn jasje, en vergat hem. Hij vergat hem slechts tijdelijk, want laat diezelfde avond zou hij er opnieuw naar kijken – aandachtiger. En met een plotselinge, eigenaardige helderheid.

HOOFDSTUK 48

Raakt het u niet, gij allen die voorbijgaat? Aanschouwt en ziet, of er een smart is als de smart die mij werd aangedaan, waarmee de Here mij in kommer dompelde ten dage van zijn brandende toorn.

Klaagliederen 1:12

Met een enorm gevoel van opluchting hoorde Shelly Cornford om vijf voor halftwaalf het geluid van de sleutel in de voordeur. Meer dan twee uur lang had ze rechtop in de kussens gezeten, met een wit bedjasje over haar pyjama, terwijl haar geest werd gekweld door de angstwekkende gedachte dat haar man in de duisternis was verdwenen om nooit meer terug te komen – om zich over Magdalen Bridge te gooien, misschien; om op de spoorlijn te gaan liggen; om zijn polsen door te snijden; om van een hoge toren te springen. En het had weinig nut om te luisteren naar enige logica die haar gekwelde geest bijeen kon schrapen: dat het water misschien nauwelijks diep genoeg was; dat de spoorlijn niet toegankelijk was; dat hij geen scheermesje in zijn zak had; dat Carfax Tower, St Mary's, St Michael's nu allemaal al lang gesloten waren...
Kom terug, Denis! Het kan me niet schelen wat er met *mij* gebeurt, maar kom vanavond terug! O, God, *alsjeblieft,* God, laat hem veilig terugkomen. O, God, maak hier een einde aan, aan mijn overstelpende ellende!
De woorden die hij uitsprak voordat hij de deur had dichtgegooid, hadden zich regelrecht in haar hart geboord. 'Je had niet eens het lef om te liegen... Je wilde me niet eens al die pijn besparen.'
Hoezeer had hij het mis gehad, met beide beschuldigingen!
Haar moeder haalde voortdurend dat rapport van de Junior High School aan: 'Ze is zo'n kordaat klein meisje.' En de simpele, wanhopig simpele waarheid was dat ze veel meer van haar man hield dan van iemand of iets waarvan ze ooit had gehouden. En toch... en toch herinnerde ze

zich zo pijnlijk duidelijk haar bewering eerder die avond, dat ze meer dan wat dan ook wilde dat Denis Master zou worden.
En nu? De kern van haar leven was uit elkaar gevallen. Haar hart was gebroken. En ze kon zich tot niemand wenden.
Behalve misschien...

En telkens opnieuw herinnerde ze zich dat vreselijke gesprek:
'Clixby?'
'Shelly!'
'Ben je alleen?'
'Ja. Wat een heerlijke verrassing. Kom hierheen!'
'Denis weet alles van ons!'
'Wat?'
'Denis weet alles van ons!'
'"Alles" van ons? Wat bedoel je? Er valt voor hem niets te *weten* – niet echt.'
'Niets? Betekende het niets voor jou?'
'Je klinkt als het boek *Spreuken* – of is het *Prediker?*'
'Het betekende *inderdaad* niets voor je, hè?'
'Het is maar één keer echt gebeurd, liefje. In 's hemelsnaam!'
'Je begrijpt het niet, is het wel?'
'Hoe is hij erachter gekomen?'
'Hij is er niet achter gekomen.'
'Ik kan je niet volgen.'
'Hij heeft het gewoon geraden. Hij sprak vanavond met jou –'
'Na de Hall, bedoel je? Natuurlijk. Jij was erbij.'
'Heb jij iets gezegd? Vertel het me alsjeblieft!'
'Wat? Ben je je verstand verloren?'
'Waarom heeft hij dan gezegd dat hij het *wist?*'
'Hij raadde het alleen maar, – dat heb je net zelf gezegd.'
'Hij moet er een reden voor hebben gehad.'
'Heb je het niet ontkend?'
'Maar het was waar!'
'Wat heeft dat er verdomme mee te maken? Snap je het niet? Het enige wat je had moeten doen was het ontkennen.'

'Dat is precies wat Denis ook zei.'
'Verdomd intelligente man, die Denis. Ik hoop alleen dat je hem waardeert. Hij had gelijk, is het niet? Het enige dat je had moeten doen was het ontkennen.'
'En dat had jij van mij gewild?'
'Jij bent niet erg intelligent, is het wel?'
'Ik kan mijn oren niet geloven.'
'Het zou veel aardiger zijn geweest.'
'Aardiger voor *jou,* bedoel je?'
'Voor mij, voor jou, voor Denis – voor iedereen.'
'God, wat ben jij een klootzak, zeg!'
'Een beetje rustig, meisje!'
'Wat ga je eraan doen?'
'Wat bedoel je – eraan "doen"? Wat verwacht je van mij?'
'Ik weet het niet. Ik kan met niemand praten. Daarom heb ik jou gebeld.'
'Nou, als er iets is –'
'Dat is er! Ik wil hulp. Dit is het ergste dat me ooit is overkomen.'
'Maar snap je het niet, Shelly? Dit is iets dat jij en Denis samen moeten uitvechten. Niemand anders –'
'God! Je bent echt een klootzak! Met een grote "K"!'
'Luister! Is Denis daar?'
'Natuurlijk niet, idioot.'
'Noem me alsjeblieft geen idioot, Shelly! Beheers je en plaats de dingen in perspectief – en vergeet niet tegen wie je het hebt!'

'Denis!'
'Ga terug naar bed. Ik slaap in de logeerkamer.'
'Nee. *Ik* ga daar slapen –'
'Het kan me geen reet schelen wie waar slaapt. We slapen alleen niet in dezelfde kamer, dat is alles.'
Zijn ogen straalden nog steeds woede en kwelling uit, maar zijn stem was merkwaardig kalm. 'We moeten hierover praten. Om te beginnen moet je alles uitzoeken over mensen die betrokken zijn in een scheiding op grond van overspel. Maar niet vanavond.'

'Denis! Laten we *nu* praten – alsjeblieft! – eventjes maar.'
'Waarover, verdomme? Over *mij?* Jij weet alles van mij, in 's hemelsnaam. Ik ben halfbezopen – en weldra ben ik totaal bezopen – en bovendien ben ik stom – en bezeerd – en jaloers – en bezitterig – en ouderwets – en trouw... Kun je me nog volgen? Ik heb de meeste van je capriolen bekeken, maar ik ben nooit al te bezorgd geweest. Weet je waarom? Omdat ik wist dat je van me *hield*. Diep van binnen wist ik dat er een basis van liefde onder ons huwelijk lag. Althans, dat *dacht* ik te weten.'
In stilte, in moedeloze wanhoop, luisterde Shelly Cornford, en de tranen stroomden over haar wangen.
'Het is afgelopen. Het is afgelopen tussen ons, Shelly – weet je dat ik mezelf er amper toe kan brengen jouw naam uit te spreken'? Ons huwelijk is over en voorbij – vergis je niet. Je bent nu vrij om te doen wat je wilt. Het kan me niet schelen. Je bent een geboren flirt! Je bent een geboren verleidster! En ik kan gewoon niet meer met je leven. Ik kan niet meer leven met het beeld van jou, naakt, terwijl je je benen spreidt voor een andere man. Kun je proberen dat in je domme schedel te planten?'
Ze schudde haar hoofd in uiterste kwelling.
'Je zei' (vervolgde Cornford) 'dat je er alles voor zou geven om te zien dat ik Master zou worden. Nou, *ik* niet –
begrijp je dat? Maar ik zou er alles in het leven voor hebben gegeven als jij me trouw zou zijn geweest – tegen elke prijs.'
Hij wendde zich van haar af, en ze hoorde de deur van de logeerkamer dichtgaan, en toen weer opengaan.
'Wanneer is het gebeurd? Vertel het me. *Wanneer?*'
'Vanochtend.'
'Bedoel je toen ik aan het joggen was?'
'Ja,' fluisterde ze.
Opnieuw wendde hij zich van haar af, en ze aanschouwde en zag geen andere smart dan de smart die haar was aangedaan. De sleutels van haar auto lagen op de schoorsteenmantel.

HOOFDSTUK 49

Maandag 4 maart

'k Werk heel de dag, raak 's avonds halfbezopen,
Bij vieren staar ik in de duisternis.
De dageraad komt langzaam aangekropen
Tot dan toe zie ik wat er echt altijd is:
De rusteloze dood, alweer iets dichterbij,
Schuift iedere gedachte ruw opzij
Behalve: waar, wanneer en hoe ga 'k zelf.

Philip Larkin, *Aubade*

Niet één keer in zijn leven van onderdrukt lachen en nu en dan een traan had Morse zo'n afschuwelijke nacht meegemaakt. Tussen vlagen van halfslaap – met een zware hoofdpijn, gonzende oren, een samentrekkende maag, een slokdarm die brandde van maagzuur – stelde hij zichzelf voor op het randje van flauwvallen, van overgeven, van een beroerte, van een hartaanval. Een van de minnaars van Ovidius had ooit de Paarden van de Nacht gesmeekt hun vaart te minderen en daardoor het aanbreken van de ochtendschemering uit te stellen. Maar terwijl hij in bed lag te woelen, verlangde Morse naar een teken van de lichter wordende lucht door zijn raam. Tijdens diezelfde ogenschijnlijk oneindige nacht had hij een aantal glazen koud water, Alka-Seltzertabletten, koppen zwarte koffie en het equivalent van een wekelijkse dosis Nurofen Plus genuttigd.

Maar geen alcohol. Geen druppel alcohol.

Morse had uiteindelijk besloten de alcohol te laten staan.

Lewis keek om 7.30 uur in Morses slaapkamer (Lewis was de enige die een sleutel van Morses flat had).

In de prestigieuze omgeving van noord-Oxford hadden de meeste gezinshoofden al lang geleden anti-inbraakmiddelen aan hun huizen aangebracht, en de buren hadden dan de sleutel van de alarminstallatie. Maar Morse had een dergelijk middel niet nodig, want de enige verkoopbare, steelbare spullen in zijn flat waren de cd's van alle opera's van de man die hij als een groot genie beschouwde, Richard Wagner, en zijn ijverig verzamelde collectie van eerste drukken van de grootste held in zijn leven, de pessimistische dichter A.E. Housman, die net als Morse het St John's College in Oxford had verlaten zonder een graad te halen. Maar zelfs inbrekers uit noord-Oxford hadden niet zo'n eigengereide smaak.

Bovendien sprak Morse zelden met zijn directe buren.

'U ziet er vreselijk uit, sir.'

'O, in 's hemelsnaam, Lewis! Weet je niet dat als iemand zegt dat je er vreselijk *uitziet,* je je ook vreselijk *voelt?*'

'Voelde u zich dan niet al vreselijk *voordat* ik dat zei?'

Morse knikte instemmend.

'Zal ik wat te eten voor u maken?'

'Nee.'

'Nou, ik denk dat we de Storrs kunnen elimineren – allebei. Ik heb bij het hotel alles zo ver mogelijk nagetrokken. En tenzij ze een helikopter hebben gehuurd...'

'We kunnen de Cornfords ook wegstrepen – *hem* in elk geval. Hij heeft vier getuigen die kunnen bevestigen dat hij in Oxford rondrende en deed alsof hij Roger Bannister was.'

'En *zij?*'

'Ik zie niet zo waarom... of hoe.'

'Owens had haar toch ook kunnen chanteren?'

Morse voelde aan de stoppels op zijn kin.

'Ik denk ergens van niet. Maar er is daar *wel* iets aan de hand... iets waarover Cornford niets wilde loslaten.'

'Wat denkt u?'

Maar Morse scheen niet in staat om te antwoorden, terwijl hij zijn benen over de rand van het bed zwaaide en zijn torso afwisselend naar links en naar rechts draaide.

'Ik verlicht alleen maar de spit, Lewis. Heb *jij* dat nooit?'
'Nee.'
'Pak eens even een glas jus d'orange uit de koelkast. De *ongezoete* jus d'orange.'
Toen hij de keuken binnenliep, hoorde Lewis de post door de brievenbus schuiven.
Morse ook.
'Lewis! Ben je erachter gekomen hoe laat de postbode meestal op Polstead Road komt?'
'Dat heb ik u al verteld. U had gelijk.'
'Dat is zo'n beetje het *enige* waarin ik gelijk heb gehad.'
'Arrghh! Wees eens wat vrolijker, sir!'
'Keer die zakken even binnenstebuiten, wil je?' Morse wees naar het pak en het overhemd dat achteloos over de enige stoel in de kamer was gehangen. 'Het wordt tijd dat ik andere kleren aantrek – dat zou misschien geluk kunnen brengen.'
'Wie is uw nieuwe vriendin?' Lewis hield de uitnodiging omhoog. '"Kom, Morse! DC."'
'Die kaart is strikt persoonlijk en –'
Maar Morse kwam niet verder. Hij voelde de oude bekende tinteling in zijn schouders. De haren op zijn onderarmen gingen recht overeind staan, alsof een dirigent zijn orkest had uitgenodigd op te staan na een concert.
'Christus!' fluisterde Morse oneerbiedig. 'Weet je wat, Lewis? Ik denk dat je het wéér hebt gedaan!'

HOOFDSTUK 50

Maandag-dinsdag 4-5 maart

Het vierloops Lancaster Howdah-pistool is van het kaliber .577. De naam is afgeleid van het verhaal dat het werd gebruikt door tijgerjagers die per olifant reisden en die het pistool bij zich hadden als verdedigingswapen tegen eventuele tijgers die olifanten op de rug besprongen.

Encyclopedia of Rifles and Handguns, red. Sean Connolly

Voor de familieleden, voor de verklaringafnemers en de formuliereninvullers, voor de experts in ballistiek en gerechtelijk onderzoek, zou de moord op Geoffrey Owens een ernstige zaak worden. Niet minder dan voor de rechercheurs. Toch was de rest van die maandag voor Morse onproductief en een anticlimax geweest, met een morgen van euforie, gevolgd door een middag van bloedproblemen. Zijn ziekenhuisinstructies luidden dat hij vier keer per dag zijn bloedsuikerspiegel moest aflezen, met een dun, op een pen lijkend apparaatje waarin hij een teststrook besmeerd met een druppel van zijn bloed moest steken, waarna na slechts dertig seconden in een klein raampje aan de zijkant van de pen het resultaat verscheen. Hoewel de gemiddelde bloedsuikerspiegel van een gezonde persoon ongeveer 4,5 is, heeft de pen een schaal van 1 tot 25, omdat de spiegel van diabetici vaak aanzienlijk kan variëren. Een spiegel hoger dan 25 wordt geregistreerd als ‘HI’.

Tot dusver was de uitslag telkens ongeveer zoals Morse had verwacht (de hoogste spiegel was 15,5 geweest); het zou een poosje duren – maar alleen als hij beloofde te doen wat hem was gezegd – om die ‘balans’ te bereiken die het streven van elke diabeticus is. Derhalve was het voor hem meer dan teleurstellend geweest toen de meter rond lunchtijd die dag uitsloeg naar ‘HI’. Het was in feite meer een verrassing dan een

teleurstelling, omdat hij kortstondig had geloofd dat 'HI' analoog was aan de groet van de fruitautomaat:
'Hallo en welkom'!
Maar dat was niet zo, en Morse maakte zich behoorlijk zorgen om zichzelf, en ging terug naar zijn flat, waar hij nog twee Nurofen Plustabletten nam tegen zijn aanhoudende hoofdpijn, in zijn leunstoel ging zitten, besloot dat het hem aan voldoende energie ontbrak om de puzzel in *The Times* op te lossen of zelfs de cd-speler aan te zetten – en weldra diep in slaap viel.
Om zes uur belde hij Lewis om te melden dat hij die dag verder niets meer zou doen. Even voor zevenen mat hij opnieuw zijn bloedsuiker en zag dat deze nogal drastisch was gezakt naar 14,3, en besloot dat hij het zou vieren met een glas Glenfiddich voordat hij naar *The Archers* zou luisteren.

De volgende ochtend voelde Morse zich veel frisser en gretig om de zaken aan te pakken, en hij zat al een halfuur achter zijn bureau op het hoofdbureau van Kidlington toen Lewis binnenkwam met een verslag in zijn hand.
'Ballistiek, sir. Is gisteravond binnengekomen.'
Morse kon net zomin de technische terminologie van het ballistiekverslag volgen als hij een alinea van Structural Linguistics kon begrijpen of zich de configuratie van de meest recente kaart van Bosnië kon herinneren. Hij had zeker wel een paar vage ideeën over 'lopen' en 'trekken' en 'cilinders' en 'kalibers', maar zijn kennis ging niet verder, en zijn belangstelling ging bij lange na niet zo ver. Na een vluchtige blik op de ingewikkelde gegevens die op de eerste vijf pagina's waren verzameld, stelde hij zich op de hoogte van de korte, eenvoudig geschreven samenvatting op bladzijde zes:
Morse leunde achterover in de zwartleren leunstoel en hij leek redelijk tevreden met het leven.
'Ja-a. Ik denk dat ik eindelijk wakker begin te worden in deze zaak, Lewis. Weet je, het is de hoogste tijd dat we bij elkaar komen, jij en ik. Tot nu toe hebben we ieder onze eigen dingetjes gedaan, nietwaar? *Jij* bent iemand gaan bezoeken – *ik* ben iemand gaan bezoeken – en we zijn

nog niet ver gekomen, vind je wel? Het is hetzelfde als altijd, Lewis. Van nu af aan moeten we dingen samen doen.'

'Geen beter tijdstip dan nu.'

'Pardon?'

Lewis wees naar het ballistiekverslag. 'Wat denkt u?'

'Erg interessant. Dezelfde revolver.'

'Pistool, sir.'

'Hetzelfde verschil.'

'Ik denk dat de meesten van ons toch wel hadden aangenomen dat het hetzelfde wapen was.'

'Werkelijk?'

'Dat is wat de meeste mannen hier denken.'

Morses glimlach was irritant minzaam. 'Dezelfde revolver – dezelfde moordenaar. Is dat ook wat, eh, de meeste mannen hier denken?'

'Ik neem aan van wel.'

'En jij?'

Lewis dacht na over de vraag. Het was zo, of het was niet zo. Vijftig procent kans om het goed te hebben, Lewis. Ga ervoor, Lewis!

'Ja!'

'Prima. Laten we nu een paar mogelijkheden overwegen. Rachel werd door het keukenraam heen neergeschoten toen ze aan het aanrecht stond. Het rolgordijn was oud en gemaakt van een dunne stof en het silhouet was wellicht vrij duidelijk, maar de moordenaar nam een risico. Revolvers' (Lewis had het opgegeven) 'zijn berucht vanwege hun onnauwkeurigheid, zelfs van dichtbij, en de kogel moet door een behoorlijk stevige ruit dringen – misschien dik genoeg om een knikje aan de richting te geven en haar in de nek te raken in plaats van in het hoofd. Eens?'

Lewis knikte in antwoord op wat hij zag als een niet bijzonder diepgaande analyse.

'De moord op Owens daarentegen vond *in* huis plaats, van een iets grotere afstand, maar deze keer is er geen sprake van glas en is er een heel duidelijk doelwit om op te richten. En Owens is in de borst geschoten, niet in het hoofd. Een *modus operandi* die flink afwijkt van de eerste.'

Lewis glimlachte. 'Dus we hebben twee *modusus operandi.*'

'Modi, Lewis! Het *zou* dus kunnen dat we twee moordenaars hebben. Maar op het eerste gezicht lijkt dat hoogst onwaarschijnlijk, omdat het niet moeilijk is om te raden naar de reden van het verschil... Nietwaar?'

'Nou, zoals ik het zie, sir, werd Owens vermoedelijk vermoord door iemand die hij kende. Hij had die persoon waarschijnlijk binnengelaten. Misschien hadden ze zelfs wel een afspraak. Owens was aangekleed en –' Lewis zweeg een moment. 'Maar hij had zich niet geschoren, hè?'

'Hij was het type dat er altijd uitzag alsof hij zich moest scheren.'

'Misschien hadden we dat beter moeten bekijken.'

'Je verwacht toch niet dat *ik* dat soort dingen nakijk, of wel? Ik ben een necrofoob – je kent me toch lang genoeg?'

'Nou, dat is het dan eigenlijk. Maar *Rachel* kende hem waarschijnlijk niet.'

'Of *haar.*'

'Ze moet wel heel bang zijn geweest als ze die ochtend iemand op het raam hoorde kloppen en het rolgordijn wilde openen –'

'Je gaat er nog steeds vanuit dat beide moorden door dezelfde persoon zijn gepleegd, Lewis.'

'Denkt *u* dan van niet?'

Morse haalde zijn schouders op. 'Het hadden twee geliefden of partners of man en vrouw kunnen zijn – of twee totaal afzonderlijke mensen.'

Lewis begon ietwat geërgerd te klinken. 'Weet u, ik zal blij zijn als we wat meer routinewerk achter de rug hebben, sir. Het is tot nu toe een beetje ad hoc geweest, nietwaar?' (Morse trok zijn wenkbrauwen op bij het latinisme.) 'Kunnen we een paar van die ideeën niet laten rusten tot we onszelf de kans hebben gegeven om alles een beetje na te trekken?'

'Lewis! Je preekt tegen de bekeerden. Dat is precies wat we moeten doen. Teruggaan naar het begin. "In ons begin ligt ons einde," zei iemand – Eliot toch? Of is het "In ons einde ligt ons begin"?'

'Waar stelt u voor dat we beginnen, sir?'

Morse dacht over de vraag na.

'Wat denk je ervan om een kop koffie voor me te halen? Zonder suiker.'

HOOFDSTUK 51

Dinsdag 5 maart

De overwerkte man die instemt met enige verdeling van werk, krijgt altijd het vervelendste deel.

Hongaars spreekwoord

'Waar stelt u voor dat we beginnen?' herhaalde Lewis, terwijl Morse met weinig smaak van zijn ongezoete koffie nipte.

Als we opnieuw beginnen, zullen we er waarschijnlijk achterkomen dat we vanuit de verkeerde hoek naar dingen hebben gekeken. We hebben aangenomen – *ik* in elk geval – dat het Owens was die alle touwtjes in handen had. Als journalist bevond hij zich vaak in een bevoorrechte positie wat betreft sappige verhalen, en als mens genoot hij blijkbaar van de greep die hij op andere mensen kon hebben: chantage. En uit wat we hebben ontdekt leek het mij aannemelijk dat de twee kandidaten voor de functie van Master aan Lonsdale werden gechanteerd. Ik dacht dat zij – vooral Storrs – een even sterk motief zouden hebben als ieder ander om Owens uit de weg te willen hebben. Maar ik had nooit gedroomd dat Owens het gevaar liep vermoord te worden, zoals je weet...

Er bestaat enkel dat ene probleem bij het volgen van die hypothese in het bijzonder, is het niet? Het is nu duidelijk dat geen van die twee, noch Storrs, noch Cornford – noch hun vrouwen, trouwens – verantwoordelijk kon zijn voor *beide* moorden. En het wordt steeds minder waarschijnlijk dat een van hen verantwoordelijk kan zijn geweest voor *één* van de moorden. Waar staan we dan nu? Het lijkt een beetje op een aanwijzing in een cryptogram waarbij je vast komt te zitten. Je denkt dat één deel van de aanwijzing de definitie is en het andere een samenstelling van de letters. Dan besef je ineens dat het precies *andersom* is.

Misschien lees ik de aanwijzing hier ook wel verkeerd om, Lewis. Wat als iemand *Owens* chanteerde – precies het tegenovergestelde van onze hypothese? Wat als – en we hebben het er al eerder over gehad – wat als Rachel James iets had ontdekt dat zijn zorgvuldig volgeladen appelkar zou doen wankelen? En *hem* chanteerde?'

'Om te proberen zelf makkelijk aan verdiensten te komen?'

'Precies. Geld! Je zei helemaal aan het begin dat we een *motief* voor de moord op Rachel nodig hadden, en ik vermoed dat ze op een of andere manier iets te weten is gekomen van zijn chantage-activiteiten en dreigde hem te ontmaskeren.'

Lewis keek erg ongeduldig.

'Sir! Zouden we *alstublieft* eerst naar de redactie van Owens kunnen gaan om een paar simpele feiten vast te stellen?'

'Dat wilde ik net voorstellen. We moeten daarheen en alles over hem te weten zien te komen. We moeten gaan praten met de hoofdredacteur, de andere redacteur, zijn collega's, die man van personeelszaken – vooral hem! We doorzoeken zijn bureau en laden. Leggen beslag op zijn originele sollicitatiebrief, als we kunnen. Proberen iets te weten te komen over zijn vrienden, zijn vriendinnen, zijn vijanden, zijn gewoonten, wat hij graag at en dronk, zijn salaris, clubs waar hij lid van was, zijn politieke overtuigingen –'

'We weten dat hij op Conservative stemde, sir.'

'– de kranten die hij las, waar hij meestal zijn auto parkeerde, wat zijn arbeidsvooruitzichten waren – ja, er is nog heel wat om uit te zoeken.'

'Een flinke lijst. Gelukkig zijn we met z'n tweeën, sir.'

'Pardon?'

'Omvangrijke klus, dat is alles wat ik zeg.'

'Niet zo heel erg, eigenlijk. Het is veel gemakkelijker dan het klinkt. En als je nu meteen vertrekt...' Morse keek op zijn horloge: 10.45 uur.

Lewis fronste zijn wenkbrauwen. 'Bedoelt u dat u niet meegaat?'

'Vandaag niet, nee.'

'Maar u zei net –'

'Ik heb nog een paar belangrijke dingen te doen na de lunch.'

'Zoals?'

'Nou, om eerlijk te zijn, er is me gezegd om het wat rustiger aan te gaan doen.

En ik neem aan dat ik wellicht beter naar mijn medisch adviseurs kan luisteren.'

'Natuurlijk.'

'Begrijp me niet verkeerd! Ik voel me prima. Maar ik denk dat een kleine siësta vanmiddag...'

'Siësta? Dat is wat ze in Spanje hebben, midden in de zomer, als de temperatuur boven de dertig graden komt. Maar wij zitten in Engeland midden in de winter, en het is buiten hartstikke koud.'

Morse keek een beetje schaapachtig naar zijn bureau en Lewis wist dat hij loog.

'Kom nou, sir! Het heeft iets te maken met die uitnodiging die u hebt gekregen, is het niet? Deborah Crawford?'

'Min of meer.'

'Waarom doet u daar zo geheimzinnig over? Gisteren wilde u er ook al niets over vertellen.'

'Alleen omdat ik er nog even over moet nadenken, dat is alles.'

'"Jij en ik samen" – dat zei u toch?'

Morse voelde bijna wanhopig aan de sigaretten, die nog in het cellofaan zaten.

'Ga maar eens zitten dan, Lewis.'

HOOFDSTUK 52

Het ligt in de aard van de hypothese dat wanneer men haar heeft geformuleerd, deze alle dingen als geschikte voeding in zich assimileert, en vanaf het eerste ogenblik van voortbrenging wordt zij sterker door alles wat u ziet, hoort, leest of begrijpt.

Laurence Sterne, *Tristam Shandy*

'Het was niet Deborah Crawford, Lewis – het waren haar initialen, "DC". Toen we die lijst vonden in die beige map, liep ik op de zaak vooruit. Ik ging er automatisch vanuit dat "JS" Julian Storrs was – ik denk dat ik daarin gelijk had – en ik nam aan dat "DC" Denis Cornford was – en ik denk dat ik het daarbij *mis* had. Zoals het er nu uitziet geloof ik niet dat Owens Cornford ooit heeft gekend, en zijn vrouw trouwens *ook* niet. Maar hij kende een andere "DC" de vrouw van Bloxham Drive nummer 1 – Adèle Beatrice Cecil – dat ABC-meisje dat Owens goed genoeg kende om haar bij de voornaam aan te spreken, "Della", "DC". En hoe meer ik aan *haar* denk, hoe aantrekkelijker ik de kwestie vind.'

'Nou, dat zouden de meeste mannen vinden, sir. Ziet er beeldschoon uit!'

Morse negeerde de scherts en vervolgde: 'Bedenk eens even wat een belangrijke figuur zij in deze zaak is. Ze is eigenlijk de kroongetuige. *Zij* is degene die Owens naar zijn werk ziet gaan rond zeven uur op de ochtend waarop Rachel werd vermoord; *zij* is degene die Owens een uur later belt om te zeggen dat de politie aanwezig is in Bloxham Close' (Lewis liet het zo) 'en hem een voorsprong geeft op al die andere persmuskieten. Dat is wat ze zegt, nietwaar? Maar misschien vertelt zij de waarheid niet!'

Lewis zweeg.

'Nu, als ik me goed herinner was de tijdsfactor jouw bezwaar tegen Owens als verdachte. Jij wierp tegen dat het hem die ochtend niet zou

zijn gelukt om naar zijn werk te gaan, zijn auto te parkeren, gezien te worden op de redactie van de krant, weer in zijn auto te stappen, terug naar Kidlington te rijden, Rachel te vermoorden, *weer* naar Osney Mead te rijden, het telefoontje van Della aan te nemen, weer *terug* naar Kidlington te rijden om daar klaar te staan met zijn mobiele telefoon en zijn schrijfblok, terwijl de rest van de persmensen hun sokken aan staan te doen. Volgens jou had hij dat alles *nooit* in zo'n korte tijdspanne kunnen doen. Onmogelijk! En je had natuurlijk gelijk –'

'Dank u, sir.'

'– als je het van één kant bekijkt, maar je zat ernaast als je het van een andere kant beziet. Laten we eens bij ons oorspronkelijke idee blijven dat de lijst met initialen die we vonden een chantagelijst was, en dat *zij* erop staat – Della Cecil. Hij is ook iets over haar te weten gekomen. Dus als hij haar vraagt hem te helpen bij zijn plan Rachel uit de weg te ruimen, heeft zij geen andere keus dan mee te werken.'

'Hebt u er enig idee van wat voor "plan" dat was, sir?'

'Dat is het probleem. Ik heb te veel ideeën.'

'Wilt u ze eens spuien?'

'Goed. Het zijn eigenlijk allemaal dezelfde soort plannen, plannen om dat gedoe met die *tijd* waar jij je zo'n zorgen over maakte teniet te doen. Laat me een mogelijk plan schetsen, dan kijken we wat jij ervan vindt. Klaar? Owens rijdt naar zijn werk, laten we zeggen om tien voor zeven, en *zij volgt hem* in haar eigen auto. Als hij de auto heeft geparkeerd, als zijn binnenkomst is geregistreerd, gaat hij het gebouw binnen en zorgt ervoor dat hij door iemand wordt gezien – maakt niet uit wie – en vertrekt onmiddellijk weer door de achterdeur en gaat naar *haar* auto, die in de straat voor de kantoren staat. Terug in Kidlington vermoordt hij Rachel James, om ongeveer halfacht, *en gaat helemaal niet meer terug naar zijn werk*. Hij heeft een sleutel, gaat Della's huis binnen en wacht. Op het geschikte tijdstip, als de politie komt, wordt er een telefoontje gepleegd naar zijn kantoor – hij weet dat er niemand is! – en er wordt *al dan niet* een boodschap op zijn antwoordapparaat achtergelaten. Het enige wat ertoe doet, is dat telefonische communicatie tussen *haar* telefoon en die van Owens op zijn kantoor aantoonbaar is door middel van die lijsten van British Telecom die we allemaal krijgen. Het enige wat

hij nog hoeft te doen is naar buiten komen te midden van alle opwinding als de moord eenmaal is gemeld – de politie, de omwonenden, de pers, de televisie... Nou?'

'U verzint het ter plekke, sir.'

Morses gelaat verried wat irritatie. '*Natuurlijk* doe ik dat! Daarom ben ik hier. Ik heb het je net gezegd. Als we eenmaal accepteren dat er *twee* mensen bij betrokken waren – *twee* auto's – dan zijn er tientallen mogelijkheden. Het is hetzelfde als permutatie van je selectie bij de nationale loterij. Ik heb je zojuist slechts *één* mogelijkheid gegeven, dat is alles.'

'Maar het kon gewoon niet –'

'Wat is er verkeerd aan? Kom op! Zeg het!'

'Nou, laten we eens beginnen bij de auto –'

'*Auto's*. Meervoud.'

'Goed. Als hij zijn auto heeft geparkeerd –'

'Dat heb ik niet gezegd. Ik heb opzettelijk gezegd: parkeerde *de* auto, als je goed geluisterd hebt. Het had de zijne kunnen zijn – het had de hare kunnen zijn: het is het nummer van de *kaart* dat is geregistreerd, niet dat van het kenteken van de *auto*. Ze kan in zijn auto hebben gereden – hij had in haar auto kunnen rijden – en ze hadden ergens kunnen ruilen. Daarin zat niet veel risico. Er waren daar heel weinig mensen om zeven uur. En om acht uur ook, trouwens.'

'Is het nu mijn beurt?' vroeg Lewis rustig.

'Vooruit!'

'Ik heb het over de auto van Owens, goed? Die stond geparkeerd in Bloxham Drive – "Drive", alstublieft, sir – toen Owens daar die ochtend was. De straat was afgezet, maar de jongens lieten hem door, omdat hij zei dat hij er woonde. En ik heb de auto zelf gezien.'

'Nou en? Hij had hem achtergelaten kunnen hebben – of zij had hem achtergelaten kunnen hebben – in een nabijgelegen straat. Overal. Zelfs op de hoofdweg achter de rij huizen. Dat is waar JJ -'

Abrupt zweeg Morse.

'Maar het had *niet* kunnen gebeuren zoals u zegt, sir!'

'Nee?'

'Nee! Hij was op de redactie gezien, Owens, weet u nog? Op dezelfde

tijd dat Rachel werd vermoord! Hij is gezien door de personeelsmanager daar.'
'Maar we hebben van hem nog geen verklaring.'
'Hij is weggeweest, dat weet u.'
'Ja, dat *weet* ik, Lewis. Maar jij hebt hem gesproken.'
Lewis knikte.
'Telefonisch?'
'Telefonisch.'
'Je hebt hem via de telefoniste bereikt, neem ik aan?'
Lewis knikte opnieuw.
'Dus je weet met wie ze jou waarschijnlijk heeft verbonden?' vroeg Morse langzaam.
Het licht verscheen in de ogen van Lewis. 'U bedoelt... dat ze me met Owens zelf had kunnen doorverbinden?'
Morse haalde zijn schouders op. 'Daar moeten we achter zien te komen, denk je niet? Owens was *assistent*-personeelsmanager, dat weten we. Hij was alleen vorig weekeinde naar een managementcursus.'
'Denkt u echt dat dat is gebeurd?'
'Ik weet het niet. Maar ik weet één ding wel: het *had* zo kunnen gebeuren.'
'Maar het is allemaal zo – zo wazig, niet? En u zei dat we eerst een aantal *feiten* zeker moesten weten.'
'Precies.'
Lewis gaf de strijd op. 'Ik zal u iets vertellen wat wel nuttig zou kunnen zijn: een idee van waar het geweer is.'
'Het "pistool", bedoel je?'
'Sorry. Wisten we maar waar *dat* was...'
'O, ik denk dat ik wel weet waar we dat pistool waarschijnlijk kunnen vinden, Lewis.'

DEEL V

HOOFDSTUK 53

Woensdag 6 maart

Een passende definitie van de Hel op Aarde is de gedwongen aanwezigheid gedurende een paar dagen of zelfs een paar uur bij een conferentie van de Jonge Conservatieven.

Cassandra, in de *Daily Mirror,* juni 1952

Miss Adèle Cecil (ze prefereerde miss boven ms. en Adèle boven Della) had de voorgaande avond en nacht in Londen doorgebracht, waar ze een vergadering van de Essex Young Conservative Association had bezocht en toegesproken. Achtendertig van dergelijke personen hadden zich verzameld in Durrants in George Street, een traditioneel Engels hotel vlak achter Oxford Street, met goede faciliteiten, een smakelijke keuken en comfortabele bedden. De voortgang was zakelijk geweest en de meerderheid van de delegatieleden had zich (naar het scheen) teruggetrokken in de kamers die oorspronkelijk aan hen waren toegewezen.
Aan een relatief vroeg ontbijt in het restaurant, met verse grapefruit en daarna een Full English, had de eerste kelner Adèle gewaarschuwd dat er een telefoontje voor haar was, dat ze had aangenomen in een van de afgezonderde cellen net buiten de ontbijtkamer.
'Hoe wist u dat ik hier was?'
'Herinnert u zich mij niet meer? Ik ben rechercheur.'
Ja, ze herinnerde zich hem – de witharige, hooghartige, sarcastische politieman die ze niet nog eens wilde ontmoeten.
'Ik kan niet voor de lunch in Oxford terug zijn.'
'De Trout? Halfeen?'
Toen ze aan haar eieren, bacon, champignons en worstjes begon, accepteerde ze het luchthartige gekwetter van haar drie ontbijtmetgezellen, allen mannen:

'Vriendje?'
'Kon hij niet wachten?'
'Wat heeft *hij*...?'

In haar relatief jonge leven was Adèle vriendschappelijk gebonden geweest aan een paar tientallen mannen van uiteenlopende leeftijden. Met velen van hen was ze naar bed geweest, maar zelden vaker dan één of twee keer, en nooit zonder een bevredigende geruststelling van de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van condooms en een relatief recente aidstest.
Ze waren allemaal hetzelfde, mannen. Nou ja, de meesten dan. Vingers die friemelden aan haakjes aan de achterkant van beha's, of tegenwoordig aan de voorkant. Dus waarom verheugde ze zich dan een beetje op haar rendez-vous op lunchtijd? Dat deed ze niet echt, hield ze zichzelf voor toen ze de Rover parkeerde, de smalle straat overstak, net onder de brug, en de bar binnenging.
'Wat wilt u drinken?'
'Jus d'orange en limonade, alstublieft.'
Ze gingen tegenover elkaar aan een lage, houten tafel zitten, en Morse was zich onmiddellijk (en opnieuw) bewust van haar aantrekkelijkheid. Ze droeg een slank afkledend donkergrijs pakje met een hooggesloten donkerblauwe blouse, en haar asblonde haar glansde zacht.
Morse keek naar zijn opnieuw gevulde glas London Pride.
'Was het leuk, de conferentie?'
'Ik heb het heel erg naar mijn zin gehad,' loog ze.
'Ik ben blij dat het goed ging,' loog hij.
'Hebt u bezwaar?' Ze zwaaide met een niet aangestoken sigaret door de lucht.
'Gaat uw gang.'
Ze bood hem er een aan.
'Eh, nu even niet, dank u.'
'En?'
'Ik heb maar één of twee vragen.'
Ze glimlachte aantrekkelijk: 'Ga uw gang.'
Morse kreeg een gevoel van paramnesie. *Déjà vu.* 'U hebt al een

verklaring getekend, over de ochtend van de moord op Rachel James?'
'Dat weet u toch?'
'En was dat de waarheid?' vroeg Morse stijf. 'U heeft zich niet vergist?'
'Natuurlijk niet!'
'U vertelde dat u af en toe "openhartige gesprekken" met Rachel voerde. Ik geloof dat dat uw woorden waren?'
'En?'
'Betekent dat dat u over vrienden sprak – mannelijke vrienden?'
'En kleren, en geld, en werk –'
'Wist u dat ze een verhouding had met Julian Storrs?'
Langzaam knikte ze.
'Hebt u zich dit bij mr. Owens laten ontvallen?' Morses blauwe ogen keken zonder te knipperen priemend in de hare.
En haar ogen werden ook ineens priemend, toen haar blik de zijne vasthield. 'Waarom denkt u in 's hemelsnaam dat ik dat zou doen?' snauwde ze.
Morse gaf niet meteen antwoord, maar keek naar de oude tegels. En toen hij weer sprak, klonk zijn stem heel zacht.
'Hebt *u* ooit een verhouding met Julian Storrs gehad?'
Ze dacht dat hij er triest uitzag, alsof hij die vraag eigenlijk niet had willen stellen, en ineens wist ze waarom ze zich erop had verheugd om hem te zien. Zoveel uren van haar leven had ze besteed aan zoeken wat er onder het fysieke uiterlijk, de seksuele ridderlijkheid, de masculiene charme van een aantal van haar minnaars lag, en zo vaak had ze precies hetzelfde antwoord gekregen – praktisch niets.
Ze tuurde lang in het openhaardvuur voordat ze uiteindelijk antwoordde:
'Ik heb één nacht met hem doorgebracht, in Blackpool, tijdens een van de partijconferenties.'
Ze sprak zo zacht dat Morse de woorden amper kon horen, of misschien was het wel zo dat hij de woorden niet wilde horen. Gedurende een moment zei hij niets. Toen hervatte hij zijn ondervraging:
'U hebt me verteld dat er, toen u op Roedean zat, een aanzienlijk aantal dochters van militairen was, buiten uzelf?'
'Een aanzienlijk aantal, ja.'

'Uw eigen vader diende in het leger in India?'
'Hoe weet u dat?'
'Hij staat in *Wie is Wie.* Stond. Hij stierf twee jaar geleden. Uw moeder stierf twaalf jaar geleden aan kanker. U was het enige kind uit het huwelijk.'
'Weeskind Annie, ja?' Het verfijnde, chique vernislaagje begon te barsten.
'U hebt zijn nalatenschap geërfd?'
'Nalatenschap? Hah!' Ze lachte bitter 'Hij liet al zijn geld na aan de bookmakers.'
'Geen erfstukken, geen aandenkens – dat soort dingen?'
Ze scheen verward. *'Wat* voor dingen?'
'Een pistool, wellicht? Een legerpistool?'
'Luister! U denkt toch niet serieus dat *ik* iets te maken heb met –'
'Het is mijn werk om de vragen te stellen –'
'Nou, het antwoord is "nee",' snauwde ze, 'Nog meer vragen?'
Eén of twee, blijkbaar:
'Waar was u zondagochtend – afgelopen zondagochtend?'
'Thuis. In bed. Ik sliep – totdat de politie me wakker maakte.'
'En *daarna?*'
'Daarna was ik bang. En wilt u dat ik de waarheid spreek? Nou, ik ben nog *steeds* bang, verdomme!'
Morse keek haar opnieuw aan: zo aantrekkelijk, zo kwetsbaar, en nu alleen een beetje zenuwachtig, misschien? Maar niet bang, in elk geval. Verborg ze iets?
'Is er nog iets,' vroeg hij vriendelijk, 'wat dan ook, dat u me kunt vertellen over deze verschrikkelijke zaak?'
En onmiddellijk voelde hij dat ze dat kon.
'Slechts één ding, en het heeft misschien niets te maken met... Julian had me uitgenodigd voor een gastenavond op Lonsdale, afgelopen november, en na het diner zat ik in de SCR naast een Fellow die Denis Cornford heette. Ik heb hem alleen die keer ontmoet – maar hij was heel aardig – werkelijk een innemende man – het soort man dat ik graag in mijn leven had ontmoet.'
'Hij was toch wat te oud?'

‘Ongeveer van uw leeftijd.’
Morses vingers vouwden zich om het cellofaan, en hij probeerde ervoor te zorgen dat zijn stem niet trilde.
‘Wat was er met hem?’
‘Ik zag hem in de Drive, dat is alles. Donderdagavond. Rond acht uur. Hij zag mij niet. Ik was net met de auto aangekomen en hij liep voor me – hij was niet met de auto. Hij wandelde een stukje en toen begaf hij zich naar nummer 15 en belde aan. Geoff Owens deed de voordeur open en liet hem binnen.’
‘Weet u zeker dat hij het was?’
‘O, ja,’ antwoordde Adèle.

HOOFDSTUK 54

Hij keek in haar heldere ogen: 'Ik zal deze Mozart afzetten, als je het niet erg vindt, mijn liefste. Zie je, ik kan me nooit op twee prachtige dingen tegelijk concentreren.'

Passage aangehaald door Terence Benczik in
The Good and the Bad in Mills and Boon

Met verdacht extravagante voorzichtigheid stuurde Morse de Jaguar naar het hoofdbureau van Kidlington, zich opnieuw bewust van het naambord van dat specifieke treinstation dat nog steeds onherkenbaar aan zijn geest voorbijraasde. Op de Woodstock Road-rotonde wachtte hij geduldig op een gat in het verkeer op de ringweg; iets te geduldig voor een nu en dan toeterende hooligan ergens achter hem.

Of hij moest geloven wat dit ABC-meisje hem had verteld, wist hij niet zeker. En ineens besefte hij dat hij haar had vergeten te vragen of *zij* het inderdaad was die nu en dan haar literaire talenten uitbreidde tot buiten haar duffe politieke pamfletten, tot het gebied van de (ongetwijfeld winstgevender) pornografie.

Maar het duurde slechts een paar korte minuten dat Morse de officiële confiscatie van de roman met de prikkelende titel overdacht, omdat zijn autotelefoon ging toen hij uiteindelijk overstak naar Five Mile Drive. Hij parkeerde langs de weg, omdat hij zelden twee taken gelijktijdig kon uitvoeren.

Het was Lewis aan de lijn – een opgewonden Lewis.

Hij belde vanaf de redactie van de krant.

'Ik heb net de personeelsmanager gesproken, sir. Het was hem!'

'Lewis! Je voornaamwoorden! *Wat* was *wie* precies?'

'Het was niet Owens die ik aan de telefoon heb gehad. Het was de personeelsmanager zelf!'

Morse antwoordde pas na een pauze en trof een toon van gepaste nede-

righeid: 'Ik vraag me af waarom ik eigenlijk niet beter naar je luister.'
'U klinkt niet zo verbaasd?'
'Er is nog maar weinig in het leven dat me verbaast. Het belangrijkste is dat we uiteindelijk de zaken duidelijk krijgen. Goed gedaan!'
'Dus dat meisje was er *niet* bij betrokken.'
'Ik denk het niet.'
'Heeft ze u iets belangrijks verteld?'
'Dat weet ik niet. We weten dat Owens iets over Storrs had, en misschien... misschien had hij ook wel iets over Cornford.'
'Cornford? Hoe past hij in het geheel?'
'Onze Tory-dame vertelde me dat ze hem afgelopen donderdag het huis van Owens binnen zag gaan.'
'Wauw!'
'Ik ben nu onderweg naar het hoofdbureau en dan ga ik onze vrienden de Cornfords opzoeken – allebei – als ik kan parkeren.'
'De laatste keer hebt u op de stoep voor het Clarendon-gebouw geparkeerd.'
'Ah, ja. Dank je, Lewis. Dat was ik bijna vergeten.'
'U bent uw injectie toch niet vergeten, hoop ik?'
'O, nee. Dat is nu een automatisch deel van mijn levensstijl geworden,' zei Morse, die zijn lunchprik helemaal vergeten was.

De telefoon ging toen Morse de deur van zijn kantoor opende.
'Ik zag je binnenkomen,' legde Strange uit.
'Ja, sir?'
'Al die formulieren die ik moet invullen – die pensioenformulieren. Daar krijg ik hoofdpijn van.'
'Daar krijg *ik* hoofdpijn van.'
'Jij weet tenminste hoe je ze moet invullen.'
'Kunnen we het niet even laten wachten, sir? Ik schijn de laatste tijd niet in staat te zijn om twee dingen tegelijkertijd te doen, en ik moet naar Oxford.'
'Laat het wachten! Vergeet niet dat *jij* over niet al te lange tijd dezelfde formulieren zult invullen.'

Bloxham Drive was nog steeds afgezet en de aanwezigheid van de politie was nog steeds overtuigend evident. Maar Adèle Beatrice Cecil – alias Ann Berkely Cox, auteur van *Topless in Torremolinos* – werd door een posterende agent doorgelaten, net zoals Geoffrey Owens ruim twee weken eerder was doorgelaten, op de ochtend dat Rachel James was vermoord.

Toen ze zichzelf bij nummer 1 binnenliet, was ze zich er meteen van bewust dat het in huis (letterlijk) bijna vroor. Waarom had ze de verwarming niet aangelaten? Wat zou het heerlijk zijn geweest om meteen in een heet bad te springen, of in een bed met een elektrische deken, of in de armen van een minnaar...

Gedurende een paar minuten dacht ze aan Morse en aan wat hij haar had gevraagd. Waar had hij haar in vredesnaam van verdacht? En ineens, nu weer alleen in haar koude huis, merkte ze dat ze rilde.

HOOFDSTUK 55

Voor een buitenstaander lijkt het wellicht zo dat een doorsnee hoofd van College van Oxford of Cambridge slechts vierentwintig van de tweeënvijftig weken in een jaar werkt. Als het derhalve op een bepaald moment in het academisch jaar moeilijk is om de verblijfplaats van een dergelijke persoon vast te stellen, zal deze omstandigheid stellig niet voldoende grond voor universeel alarm vormen.

A Workload Analysis of University Teachers,
red. Harry Judge

Even na vieren diezelfde dag drukte Morse op de bel naast de roodgeverfde voordeur van een riant, natuurstenen huis recht tegenover de Holywell Music Room. Het was het juiste huis, dat wist hij, met het wapen van Lonsdale halverwege tussen de ramen met de luiken van de middelste en bovenste verdiepingen.

Er volgde geen reactie.

Morse liep terug naar Broad Street en stak de kinderkopjes van Radcliffe Square over, naar de Porters' Lodge op Lonsdale.

'Weet u of dr. Cornford op College is?'

De dienstdoende portier draaide een nummer en schudde toen zijn hoofd. 'Hij schijnt niet in zijn kamers te zijn, sir.'

'Is hij er vandaag geweest?'

'Hij was er vanochtend. Belde om de post – hoe laat, tien uur? Kwart over?'

'Hebt u enig idee waar hij is?'

De portier schudde zijn hoofd. 'Hij komt niet vaak op woensdag, dr. Cornford. Meestal heeft hij zijn faculteitsvergadering op woensdag.'

'Kunt u proberen hem daar voor me te bereiken? Het is belangrijk.'

De portier draaide een tweede nummer, sprak enige tijd, legde de hoorn op de haak.

'Ze hebben hem vandaag niet gezien, sir. Het schijnt dat hij niet is komen opdagen voor de vergadering van twee uur.'
'Hebt u zijn telefoonnummer thuis?'
'Hij heeft een geheim nummer, sir. Ik kan niet –'
'Ik heb *ook* een geheim nummer. U weet toch wie ik ben, hè?'
De jonge portier keek Morse zo hoopvol als hij kon aan.
'Nee, sir.'
'Laat maar!' snauwde Morse.
Hij liep terug naar Holywell Street, naar de rode deur, en belde aan.
Er kwam geen reactie.

Een verkeersagente van middelbare leeftijd met te veel lippenstift op stond naast de Jaguar.
'Is dit uw wagen, sir?'
'Ja, mevrouw. Ik wacht even op de korpschef. Hij is daar' (Morse wees vaag in de richting van de Sheldonian) 'bijna klaar. Dat hoop ik in elk geval! En als dat niet zo is, geef die prent dan maar aan hem – niet aan mij!'
'Sorry!'
Morse liep naar Blackwell's met de groene luiken en snuffelde een poosje. Uiteindelijk kocht hij het eerste deel van de *History of the Crusades* van Sir Steven Runciman.
Hij wist eigenlijk niet waarom.
Toen liep hij voor de derde keer naar de rode deur in Holywell Street en belde aan.

Morse hoorde het nieuws op het hoofdbureau.
Van Lewis.
Er was een lichaam aangetroffen in een auto in een smal zijstraatje van New Road, in een garage die was gehuurd op naam van dr. Cornford.
Even bleef Morse zwijgend zitten.
'Ik heb hem slechts één keer ontmoet, weet je, Lewis. Nou, eigenlijk twee keer. Hij was een goede man, denk ik. Ik mocht hem wel.'
'Maar het is Cornford niet, sir. Het is zijn vrouw.'

HOOFDSTUK 56

Donderdag 7 maart

Is 't een zonde
Het geheime huis van de dood binnen te gaan
Alvorens de dood tot ons komt?

Shakespeare, *Antony and Cleopatra*

'Vertel maar,' zei Morse.

Tegenover hem gezeten, op het kantoor op de eerste verdieping van het politiebureau van St. Aldates, vertelde recherche-inspecteur Peter Warner droevig en bondig het verhaal.

Mrs. Shelly Cornford was op de bestuurdersstoel van haar eigen auto aangetroffen, achteroverliggend, met een tuinslang door het raam. De garage was van de binnenkant afgesloten. Er viel nauwelijks te betwijfelen dat de onmiddellijke doodsoorzaak koolmonoxidevergiftiging was van uitlaatgassen. Een kort, handgeschreven briefje was op de passagiersstoel aangetroffen: 'Het spijt me zo, Denis, ik kan mezelf niet vergeven wat ik heb gedaan. Ik heb nooit van iemand anders gehouden dan van jou, mijn liefste – S.' Geen sporen van geweld; 97 mg. bloedalcoholgehalte – het equivalent (suggereerde Warner) van twee of drie flinke glazen gin. Natuurlijk restten nog een paar onbeantwoorde vragen over haar verblijfplaats eerder die dag, over de aankoop van een groene tuinslang en het aansluitstuk, beide nieuw. Maar vermoeden van misdaad? Nee.

'Ik vraag me af waar ze iets is gaan drinken,' zei Morse.

'Als ze vanaf Holywell Street is gaan lopen, zijn er de King's Arms, de White Horse, The Randolph... Maar u bent de expert.'

Morse stelde verder geen vragen meer, maar dacht aan de vragenlijst uit de *Police Gazette* die hij had ingevuld (dat leek nu zo lang geleden):

'Als u uw laatste dagen met een van de onderstaande dingen kon opfleuren, welk...' Ja, als hij eerlijk was, zou Morse de keuze van Shelly Cornford ongetwijfeld hebben toegejuicht. En wat maakte het uit waar ze die laatste paar glazen alcohol – laatste doses, liever – had genuttigd, de hoeveelheden waarin hij van zijn diëtiste zijn oude bekende kwartliters, halve liters en borrelglaasjes moest meten.

'Wilt u haar zien?'

Morse schudde zijn hoofd.

'U kunt *hem* beter gaan opzoeken.'

Morse knikte vermoeid. 'Gaat het goed met hem?'

'Redelijk. Zijn huisarts is geweest, maar hij weigert medicijnen te nemen. Hij zit in de kantine met een van de brigadiers. We zijn eigenlijk wel met hem klaar.'

'Vertel maar,' spoorde Morse hem aan.

De stem van Denis Cornford klonk vlak, bijna mechanisch, toen hij antwoordde:

'Zondag, net voordat ik u ontmoette in de pub, had ze me verteld dat ze die ochtend met een andere man naar bed was geweest. Ik heb daarna nauwelijks met haar gesproken. Ik heb de afgelopen drie nachten in de logeerkamer geslapen.'

'En het briefje?' vroeg Morse rustig. 'Refereerde ze daaraan?'

'Ja.'

'Had het nergens anders mee te maken?'

'Nee.'

'Ze was bij u in uw kamers vlak voor de dienst zondag, nietwaar?'

Cornford toonde zich niet verrast.

'We hadden woorden. Ze wilde u niet zien.'

'Weet u wie die andere man was?'

'Ja. Clixby Bream.'

'Heeft *zij* u dat verteld?'

'Ja.'

'Dus – dus ze kon niets te maken hebben met de moord op Owens?'

'Nee. En de Master ook niet.'

'Had *u* er iets mee te maken?'

'Nee.'

'Waarom bent u Owens afgelopen donderdag gaan opzoeken?'

'Ik kende Owens vaag vanwege verschillende dingen die ik voor zijn krant deed. Die avond moest ik naar Kidlington – ik ben met de bus gegaan – de Kidlington Historische Vereniging – een vergadering in de school – "Effecten van de Enclosure Acts in Oxfordshire" – van zeven tot acht. Hij woonde redelijk dichtbij – vijf minuten verderop. Ik had een artikel in drie delen voor hem geschreven over middeleeuws Oxford – Owens had gezegd dat het wat ingekort moest worden – we bespraken een paar veranderingen – geen problemen. Ik nam een bus terug naar Oxford – rond negen uur.'

'Waarom heeft u me niet verteld dat u Owens kende?'

'Ik wilde er niet bij betrokken raken.'

'Wat gaat u nu doen?'

'Ik heb een briefje voor de Master achtergelaten over de verkiezing.' De stem klonk nog steeds monotoon; zijn mond was droog. 'Ik heb me teruggetrokken.'

'Het spijt me heel erg, dit alles,' zei Morse heel zacht.

'Ja, dat geloof ik wel.'

Morse liet de bleke, bebrilde historicus achter, die afwezig in een kop koude thee zat te staren, als een man die tijdelijk is verdoofd tegen een overdonderende pijn.

'Het is een vreselijke zaak – vreselijk!'

De Master schonk voor zichzelf een single-malt Scotch in.

'Iets drinken, inspecteur?'

Morse schudde zijn hoofd.

'Wilt u niet gaan zitten?'

'Nee. Ik kom alleen maar even langs om te zeggen dat dr. Cornford me zojuist alles heeft verteld – over u en zijn vrouw.'

'Mmm.'

'We moeten u een verklaring afnemen.'

'Waarom?'

'Voornamelijk vanwege het *tijdstip,* lijkt me.'

'Is dat echt nodig?'

'Er is die zondagochtend een moord gepleegd.'
'Mmm. Was zij een van uw verdachten?'
Morse gaf niet direct antwoord. 'Ze had niet met u naar bed kunnen gaan en tegelijkertijd iemand anders kunnen vermoorden.'
'Nee.' De milde trekken verrieden geen emotie, en toch was Morse zich er onprettig van bewust dat de Master niet weinig tevreden was met die beknopte, die ontegenzeglijke verzekering van de onschuld van Shelly Cornford, omdat de verzekering van zijn eigen onschuld daaruit voortvloeide.
'Ik heb begrepen dat dr. Cornford u heeft geschreven, sir.'
'Heeft zich teruggetrokken van de lijst, arme Denis, ja. Nu rest alleen Julian Storrs. Goede man, die Storrs!'
Morse liep langzaam naar de deur.
'Wat vindt u van zelfmoord, sir Clixby?'
'Over het algemeen?' De Master leegde zijn glas en dacht diep over de vraag na. 'Weet u, Aristoteles vond zelfmoord een vorm van lafheid – zelf weglopen van problemen en het hartzeer aan alle anderen laten. Wat vindt *u?*'
Morse was zich bewust van een diepe afkeer van deze gladde en weerzinwekkende man.
'Ik weet niet wat uw hartzeer is, sir. Ziet u, ik heb mrs. Cornford zelf nooit ontmoet. Maar het zou me verbazen als ze laf was. Ik heb zelfs het gevoel dat ze wel een kordaat meisje was.' Morse stond bij de deur van de studeerkamer, met vertrokken gezicht en opengesperde neusvleugels. 'En ik zal u nog iets vertellen. Ze had waarschijnlijk meer pit in haar pink dan u in uw hele lijf!'

Lewis zat te wachten in de Jaguar voor de Porters' Lodge, en Morse ging snel op de passagiersstoel zitten. Zijn stem klonk nog steeds ziedend:
'Rijd – me – hier – vandaan, Lewis?'

HOOFDSTUK 57

Vrijdag 8 maart

Zij die afwezig zijn, zijn daardoor aanwezig: correspondentie is de troost des levens.

Voltaire, *Dictionnaire philosophique*

Brigadier Lewis was zelf nog maar net binnen op Morses kamer toen Jane binnenkwam met de post: zes officieel uitziende brieven, geopend, met de bijbehorende voorgaande correspondentie er met een paperclip aan bevestigd, één ongeopende, vierkante, witte envelop met het opschrift 'Privé' en het poststempel van Oxford, en een luchtpostbrief, eveneens ongeopend, met het opschrift 'Persoonlijk' en met het poststempel van Washington.

Jane glimlachte stralend naar haar baas.

'Waarom kijk je zo vrolijk?' informeerde Morse.

'Het is fijn dat u er weer bent, sir. Dat is alles.'

In de witte envelop zat een kaart met op de voorkant een vrouw met kastanjebruin haar in een witte jurk, die een boek las, en Morse las de korte boodschap die erin stond:

Geoffrey Harris Ward
Radcliffe Infirmary
7 *maart* 1996

We missen allemaal uw storende aanwezigheid op de afdeling. Als u *niet* bent gestopt met roken, zullen we elkaar nooit treffen voor die gin en tonic die u me hebt beloofd. Pas goed op uzelf!

Veel liefs
Janet (McQueen)

P.S. Ik heb uw oude ziekenhuisdossiers van *vele* jaren geleden ingekeken. En weet u wat? Ik heb uw voornaam gevonden!

'Waarom kijkt *u* zo vrolijk?' vroeg Lewis.
Maar Morse antwoordde niet en scheen de boodschap telkens opnieuw te lezen. Toen opende hij de brief uit Amerika.

W*ashington*
4 *maart*

Beste Morse,

Ik heb zojuist dat ding van jou in de *Police Gazette* gelezen. Hoe wist ik dat het van jou was? Ah, ik ben zelf ook rechercheur geweest! Ik zou zelf de champagne hebben gekozen. En ik vind het Requiem van Fauré een lichtgewicht vergeleken bij Verdi – ondanks het fiat van het pausdom.
Ik weet dat jij altijd huilde bij Wagner, maar zelf heb ik vaak geweend bij Verdi, en het beste kerstcadeau dat ik heb gekregen is de Karajan-opname van Don Carlos.
Ik weet dat je last hebt van vliegangst, maar een bezoek hier – vooral in het voorjaar, zeggen ze – is iets dat men in het leven niet mag missen. We gaan samen een pint pakken als ik terugkom (in april), en wacht niet *te* lang met je pensioen.

Groet,
Peter (Imbert)

Morse gaf de brief aan Lewis.
'De oude chef van de Metropolitan Police!'
Morse knikte, enigszins trots.
'Washington DC is dat, sir.'
'Waar anders?'
'Washington CD – County Durham, of daar ergens?'
'O.'
'Hoe ziet uw programma voor vandaag eruit, sir?'

'Nou, we hebben het meeste spitwerk gedaan –'
'Behalve in de Harvey Clinic.'
'En wordt daaraan gewerkt?'
'Ik ga vanochtend die vrouw bezoeken. Ze is net terug van een paar dagen vakantie.'
'Wie is dat ook weer? Fris mijn geheugen eens op.'
'Ik heb u over haar verteld: Dawn Charles.'
'Mrs. of miss of ms.?'
'Weet ik niet. Maar ze is receptioniste daar. Ze zeggen dat als iemand moet weten wat er gaande is, zij het is.'
'Hoe laat ga je haar opzoeken?'
'Om tien uur. Ze heeft een flatje in Bicester op de Charles Church Estate. Gaat u mee?'
'Nee, ik denk het niet. Iets zegt me dat ik Storrs nog eens moet opzoeken.'
Liefdevol deed Morse het 'Lezende meisje?' (Perugini, 1878) terug in haar envelop en las toen de brief van sir Peter nog eens door.
Don Carlos.
De twee woorden sprongen eruit en drongen zich aan hem op, zoals ze daar aan het begin van een nieuwe regel onder aan de alinea stonden. Het was een opera die Morse niet zo goed kende, *Don Carlos.* Maar het was weer een 'DC'. Het was verbluffend hoeveel DC's er in hun onderzoek waren opgedoken, en nu wéér een in het District van Columbia. En ineens vermengde in het hoofd van Morse de naam van de Verdi-opera zich met een naam die hij zojuist had gehoord: de 'Don' kwam overeen met 'Dawn', en 'Carlos' met 'Charles'.
Was het *Dawn Charles* die de sleutel tot het mysterie vormde? Waren het de *hare,* die initialen in de beige map?
Morses ogen glansden opgewonden.
'Ik denk,' zei hij langzaam, 'dat mr. Julian Storrs even zal moeten wachten. Ik ga met je mee, Lewis, naar Bicester.'

DEEL VI

HOOFDSTUK 58

De beste leugenaar is degene die met de kleinste hoeveelheid leugens het verst komt.

Samuel Butler, *Truth and Convenience*

Dawn Charles leek zenuwachtig toen ze de deur van haar flat aan Woodpecker Way opende en de twee rechercheurs binnenliet in de met grijs tapijt beklede hal, waar de oudste van de twee, die met de witte haren, haar reeds complimenteerde met zo'n aantrekkelijke woning.
'Ik heb er wel behoorlijk wat pech mee. Ik heb deze flat voor achtenvijftigduizend pond gekocht toen de prijzen het hoogtepunt hadden bereikt. Nu is hij nog maar vierendertig waard.'
'Lieve hemel.'
De man maakte dat ze zich slecht op haar gemak voelde. En haar gedachten gingen terug naar voorgaande zomer, toen ze bij haar terugkeer uit Frankrijk de sticker met Groene Doorgang op de voorruit had geplakt – enkel om naar de Rode Doorgang geleid te worden, waar ze aardig – veel te aardig – werd ondervraagd over haar tijd in het buitenland, over het weer, over van alles en nog wat, behalve over die extra duizend sigaretten in de kofferbak. Het had geleken alsof ze met haar meepraatten, terwijl ze al die tijd de waarheid wisten.
Maar deze mannen konden onmogelijk de waarheid weten, dat hield ze zichzelf nu voor, en ze dacht dat ze het wel aankon. Op Radio Oxford had ze even voor Kerstmis het advies van P.D. James aan verdachten gehoord: 'Houd het kort! Houd het simpel! Verander geen enkel woord, tenzij het moet!'
'Gaat u zitten. Wilt u koffie? Ik heb alleen oploskoffie, vrees ik.'
'We geven allebei de voorkeur aan oploskoffie, is het niet, brigadier?'
'Heerlijk,' zei Lewis, die veel liever thee had gehad.

Twee minuten later hield Dawn een kannetje omhoog boven de dampende bekers.
'Melk?'
'Alstublieft,' van Lewis.
'Graag,' van Morse.
'Suiker?'
'Eén klein theelepeltje,' van Lewis.
Maar een hoofdschudden van Morse, een licht optrekken van zijn wenkbrauwen, toen zij twee volle theelepels door haar eigen koffie roerde, en een overbeleefde opmerking die Lewis inwendig in elkaar deed krimpen: 'Hoe houdt u in vredesnaam dat prachtige figuur met al die suiker?'
Ze bloosde licht. 'Het heeft iets te maken met de snelheid van de stofwisseling; dat zeggen ze tenminste in de kliniek.'
'Ah, ja! De kliniek. Dat was ik bijna vergeten.'
Opnieuw klonk hij te zeer zoals de man van de douane,
en Dawn was blij dat het de brigadier was die nu de ondervraging overnam.
Een beetje onhandig, een beetje onbeholpen (zeker vanuit Morses oogpunt) vroeg Lewis haar naar haar opleiding, haar werkervaring in het verleden, haar huidige baan, haar relaties met werknemers, collega's, cliënten...
Het toneel was bijna opgebouwd.
Ze kende Storrs (zoals ze beweerde) enkel als patiënt; ze had Turnbull (beweerde ze) alleen als specialist gekend; ze kende Owens (beweerde ze) helemaal niet.
Lewis haalde de brief tevoorschijn met daarin de prognose van Julian Storrs.
'Denkt u dat deze fotokopie in de kliniek is gemaakt?'
'Ik heb hem niet gekopieerd.'
'Iemand moet het gedaan hebben.'
'Ik heb hem niet gekopieerd.'
'Enig idee wie het gedaan kan hebben?'
'*Ik* heb hem niet gekopieerd.'
Het was niet bepaald een overtuigend optreden, en ze was zich ervan

bewust dat beide mannen wisten dat ze loog. En rustig – begeleid van een paar tranen, zeker wel, maar zonder hysterie – kwam de waarheid naar boven.

Ze had Owens ontmoet toen de pers in de kliniek was bij het 25-jarig bestaan. Hij moest die avond iets hebben gehoord, iets hebben gezien, over mr. Storrs. Toen mr. Turnbull was overleden, had Owens haar gebeld – ze hadden elkaar getroffen in de Bird and Baby in St Giles' – hij had haar gevraagd of ze een brief voor hem kon kopiëren – ja, *die* brief – hij zou haar er £500 voor geven – en ze had ermee ingestemd – had de brief gekopieerd – was contant betaald. Dat was het – dat was alles – een absolute schending van het vertrouwen, dat wist ze – iets dat ze nog nooit had gedaan – en normaal gesproken nooit zou hebben gedaan. Het was alleen het geld – verder niets – ze had het geld wanhopig hard nodig...

Morse had gezwegen tijdens de ondervraging, en zijn aandacht was ogenschijnlijk gericht geweest op de benen die gehuld waren in zwarte panty's.

'Wat – wat gebeurt er nu?' vroeg ze troosteloos.

'We moeten u vragen mee te komen om een officiële verklaring af te leggen,' zei Lewis.

'Nu, bedoelt u?'

'Dat is wel het beste, ja.'

'Misschien niet,' wierp Morse tegen. 'Zo urgent is het niet, miss Charles. We nemen binnenkort wel contact met u op.'

Bij de deur bedankte Morse haar voor de koffie: 'Het is niet de beste thuiskomst, ben ik bang.'

'Het is mijn eigen schuld,' zei ze met een klein stemmetje, terwijl ze over de parkeerplaats voor bezoekers uitkeek, waar de Jaguar stond.

'Waar bent u geweest?' vroeg Morse.

'Ik ben nergens heen geweest.'

'Bent u hier gebleven – in uw flat?'

'Ik ben nergens heen geweest.'

'Waar ging dat over?' vroeg Lewis toen hij over de A34 terugreed naar Oxford. 'Over haar verklaring?'

'Ik wil dat je met me meegaat als ik Storrs vanmiddag ga opzoeken.'
'Wat vindt u van haar?'
'Ze is geen goede leugenaar.'
'Wel een prachtig figuur. Benen tot aan haar oksels! Ze had een baan kunnen krijgen in de *chorus line* in de Windmill.'
Morse zweeg, en zijn ogen glansden weer toen Lewis vervolgde:
'Ik heb ergens gelezen dat ze allemaal even lang moesten zijn en dezelfde bouw moesten hebben voor de *chorus line* daar.'
'Misschien neem ik je wel mee als de zaak is gesloten.'
'Dat heeft geen zin, sir. De Windmill is al tijden dicht.'

Dawn Charles sloot de deur achter zich en liep in gedachten terug de hal in, met een flauwe glimlach op haar lippen.

HOOFDSTUK 59

Alles in het leven is elders, en men komt er met de auto.

E.B. White, *One Man's Meat*

Lewis had de auto achteruit ingestoken op het eerste beschikbare plaatsje aan Polstead Road, de driebaansdoorgangsweg die naar het westen voert van Woodstock Road naar Jericho, en stond nu te wachten terwijl Morse met omslachtige bewegingen uit de lage passagiersstoel van de Jaguar omhoogkwam.

'Hebt u *dat* al eens gezien, sir?' Lewis wees naar de ronde, blauwe plaque op de muur aan de overkant: 'Dit huis was het woonhuis van T.E. Lawrence (Lawrence of Arabia) van 1896-1921.'

Morse kreunde toen hij zijn gebogen rug rechtte, en mompelde iets over spit.

'Wat vindt u van een plaque voor Storrs, sir? "Dit was het woonhuis van Julian En-nog-wat Storrs, Master van Lonsdale, 1996 tot... 1997?"'

Morse haalde onverschillig zijn schouders op.

'Misschien maar tot 1996.'

De twee mannen liepen een stukje over de korte weg. De huizen hier waren allemaal op dezelfde leest geschoeid: met een puntgevel, van rode baksteen, met drie verdiepingen, met natuurstenen vensterbanken en verticale raamstijlen die universeel wit geschilderd waren; interessante en ruim geproportioneerde huizen die aan het einde van de negentiende eeuw waren gebouwd.

'Ik zou hier best wel willen wonen,' opperde Lewis.

Morse knikte. 'Erg beschaafd. Kleine, grote huizen zijn dit, Lewis, tegenover grote, kleine huizen.'

'Wat is het verschil?'

'Heeft iets te maken met het aantal badkamers, denk ik.'

'Het heeft in elk geval niets te maken met het aantal garages!'

'Nee' Het had duidelijk niets te maken met het aantal garages, omdat de reden voor de lange rij auto's aan weerszijden van de weg steeds duidelijker werd: er *waren* hier geen garages, noch was er ruimte voor dergelijke toevoegingen. Om dit ongemak te compenseren waren de voortuinen van vrijwel alle huizen geasfalteerd, met kinderkopjes bestraat, met grint bedekt of betegeld om het parkeren van auto's mogelijk te maken; inclusief de voortuin van het woonhuis van de Storrs, waar op het grint voor het raam een kleine, bleekgrijze Citroën stond, niet een smalle, roze streep rondom de carrosserie.

'Is er iemand binnen?' vroeg Morse.

'Mrs. Storrs, misschien – *hij* heeft een BMW. Bovendien is dit een damesauto.'

'Is dat zo?'

Morse tuurde nog door de voorruit van de Citroën (misschien op zoek naar een welsprekender teken van vrouwelijkheid) toen Lewis terugkwam na vergeefs te hebben aangebeld.

'Niemand thuis. Er wordt in elk geval niet opengedaan.'

'Misschien weer een weekendje weg?'

'Ik zou de Porters' Lodge kunnen bellen.'

'Doe dat maar even, Lewis. Ik ga...' Morse wees vaag in de richting van de herberg aan het andere uiteinde van de weg.

Een paar minuten later, toen Morse in de Anchor achter een glas John Smith's Tadcaster bitter zat, kwam Lewis verslag uitbrengen over de Storrs: ze waren weer samen een weekeinde weg, maar deze keer hadden ze zich niet verwaardigd hun verblijfplaats aan de Lodge door te geven.

Morse vernam het nieuws zonder commentaar en scheen gepreoccupeerd. Hij was *ongetwijfeld* aan het denken, nam Lewis aan terwijl hij betaalde voor zijn jus d'orange. Denken en drinken... denken en drinken... de twee activiteiten die naar Morses idee altijd en noodzakelijk bij elkaar hoorden.

Hij was echter niet geheel gepreoccupeerd.

'Ik wil nog wel een glas, nu je toch aan de bar staat, Lewis. Smith's alsjeblieft.'

Na een moment stilte stelde Morse de vraag:
'Als iemand naar jou toe zou komen met een brief – een gekopieerde brief, zeg maar – waarin werd beweerd dat je vrouw een gepassioneerde verhouding had met de melkboer –'
Lewis grijnsde. 'Ik zou me vreselijk zorgen maken. Bij ons zit er een vrouw op de melkkar.'
'– wat zou je dan doen?'
'Hem lezen, natuurlijk. Kijken wie hem had geschreven.'
'Zou je hem aan je vrouw laten zien?'
'Alleen als het een grap was.'
'Hoe zou je dat weten?'
'Tja, dat zou je niet zeker weten, hè? Niet meteen. Je zou proberen erachter te komen of die echt was.'
'Precies. Dus toen Storrs een kopie van die brief kreeg, een brief die hij vrijwel zeker niet eerder had gezien –'
'Tenzij Turnbull hem aan hem toonde?'
'Dat betwijfel ik. Het was een doodsakte, nietwaar? Hij zou Storrs vast wat voorzichtiger teleurstellen.'
'Bedoelt u dat als Storrs probeerde erachter te komen of die brief inderdaad echt was, hij misschien naar de kliniek was gegaan...'
Morse knikte als een welwillende schoolmeester die een veelbelovende leerling aanmoedigt.
'En hem aan Dawn Charles had laten zien?'
'Wie anders? Zij is daar min of meer de praktijkmanager. En laten we eerlijk zijn. Je bent zelf niet echt een expert in de socratische vaardigheden, nietwaar? Maar hoe lang duurde het voordat *jij* de waarheid uit haar kreeg? Drie of vier minuten?'
'Denkt u dat Storrs dat ook lukte?'
'Vrijwel zeker, ja. Hij is niet gek, en hij geeft niet zomaar toe aan chantage naar aanleiding van iemands bewering. Hij is een academicus, en als je een academicus bent, heb je geleerd dingen na te trekken. Je bronnen na te trekken, je gegevens na te trekken, je bewijzen na te trekken.'
'Dus misschien is Storrs ons al die tijd een paar stappen voor geweest.'
Morse knikte. 'Hij heeft onze receptioniste waarschijnlijk meteen doorgehad. Er zijn daar in de kliniek niet *veel* verdachten.'

Langzaam nipte Lewis van zijn gebruikelijke jus d'orange. Zijn euforie van even daarvoor vervaagde.
'We galopperen nou niet direct op de eindstreep af, hè?'
Morse keek op. Zijn blauwe ogen verrieden een aanzienlijke verbazing.
'Waarom zeg je dat, Lewis? Dat is nou juist wat we *wel* doen.'

HOOFDSTUK 60

Zaterdag 9 maart

Hombre apercebido medio combatido.
(Een goed voorbereid man heeft de strijd al half gestreden.)

Cervantes, *Don Quixote*

Uit bezorgdheid over de toereikendheid van zijn benzinevergoeding had Morse om een niet gemerkte politiewagen gevraagd, die even voor 10.00 uur over de A34 naar het zuiden reed, met brigadier Lewis aan het stuur. Toen ze Abingdon naderden, vroeg Morse aan Lewis of hij de klassieke zender op de radio wilde aanzetten, en vroeg hem vrijwel meteen om hem weer uit te zetten toen hij het tweede Brandenburgse Concert herkende.
'Iemand heeft ooit gezegd, Lewis, dat het niet onmogelijk is om zelfs in de nabijheid van een minnares verveeld te raken, en het spijt me te moeten zeggen dat ik soms wat verveeld raak in gezelschap van Johann Sebastian Bach.'
'Werkelijk? Ik vond het best leuk.'
'Lewis! Hij kan geweldig zijn – hij kan verschrikkelijk zijn; maar hij is nooit *leuk.* Bach niet!'
Lewis concentreerde zich op de drukke weg, terwijl Morse wegzakte in zijn stoel en zoals zijn gewoonte was praktisch niets zei gedurende de rest van de reis.
Maar eerder had Morse zo veel gezegd, dingen waarop de geest van Lewis zich ononderbroken concentreerde, terwijl hij veel te snel naar Chieveley reed, het knooppunt met de M4...

Na de terugreis van Polstead Road was de vrijdagmiddag erg druk en, voor Lewis, erg interessant geweest. Het was begonnen met een vraag van Morse over hun huidige reis.

'Als je een dure auto had, hoe zou je dan naar Bath rijden?'

'A34, M4, A46 is waarschijnlijk het beste; zeker het snelst.'

'Wat als je een oude rammelbak had?'

'Dan zou ik dezelfde route kiezen, denk ik.'

'Wat is er mis met de weg via Burford en Cirencester?'

'Helemaal niets, als je van natuurschoon houdt. Of als je niet graag op de snelweg rijdt.'

Toen nog een vraag:

'Hoe komen we erachter welke bank de Storrs hebben?'

'Misschien hebben ze wel verschillende banken, sir. Maar dat moet niet zo moeilijk zijn: Lloyds, Barclays, NatWest, Midland... Zal ik ze eens bellen?'

Morse knikte. 'En probeer erachter te komen hoe ze onlangs hun geld hebben besteed, als dat mogelijk is.'

'Dat kan even duren, maar ik zou niet weten waarom niet. Ik zal het proberen.'

Lewis draaide zich om en wilde weggaan, maar Morse had nog een verzoek.

'Breng me voor je dat doet de aantekeningen die je over het verblijf van de Storrs in Bath hebt gemaakt. Ik neem aan dat je ze inmiddels hebt uitgetypt?'

'Is gebeurd. Er staan misschien een paar spellingfouten, een paar grammaticale uitglijders in, maar het is prachtig getypt.'

Lewis had er maar tien minuten voor nodig gehad om erachter te komen dat mr. Julian Storrs en mrs. Angela Storrs allebei een rekening hadden bij Lloyds. Maar het was veel moeilijker geweest om een antwoord te krijgen op Morses aanvullende verzoek.

De manager van Lloyds (filiaal Headington) was erg behulpzaam geweest, maar zijn assistentie was beperkt. Het was natuurlijk zeer ongebruikelijk, en in zaken anders dan deze ook *onethisch,* om vertrouwelijk materiaal met betrekking tot cliënten te onthullen. Maar Lewis moest contact opnemen met de afdeling inspectie van Lloyds in Bristol.

Wat Lewis onmiddellijk had gedaan. Aldaar kreeg hij wederom alle

medewerking; hij vernam ook het teleurstellende nieuws dat de gevraagde informatie hoogstwaarschijnlijk nog niet beschikbaar was. Nu de faciliteiten van creditcards vrijwel universeel verkrijgbaar waren, groeide het aantal transacties, en omdat reçu's door de detaillisten vaak weinig regelmatig werden verstuurd en omdat er een paar onontkoombare controles en vertragingen in het verwerken en afschrijven bestonden, zou het enige tijd duren.
'Later deze middag?' had Lewis hoopvol geïnformeerd.
'Daar bestaat geen kans op, ben ik bang.'
'Morgenochtend?'
Lewis hoorde een diepe zucht aan de andere kant van de lijn. 'We doen meestal... Het is *erg* dringend, zei u?'

De telefoon in Morses kantoor (een kantoor zonder Morse) was gegaan en Lewis had het telefoontje aangenomen. Het onderzoek op Shelly Cornford bevestigde dat de dood was ingetreden na koolmonoxidevergiftiging, en sloot elke verdenking van kwade opzet uit.
Een geel briefje was met plakband op zijn bureau geplakt:
En opzij op het bureau lag een brief van de Thame and District Diabetic Association, gericht aan inspecteur Morse:

Geachte heer,
Welkom bij de Club! Het spijt ons dat we zo onbeschaamd vlug zijn, maar in kringen van diabetici verspreidt nieuws zich erg snel.
We komen elke eerste donderdag van de maand bij elkaar van 19.30 – 21.00 uur in het gemeentehuis van Thame en we zouden het zeer op prijs stellen als u voor ons komt spreken. We kunnen u geen honorarium bieden, maar we bieden een warm hart en een dankbaar publiek.
In het afgelopen jaar hebben we een aantal zeer bekende mensen mogen verwelkomen. Onze laatste zes sprekers bijvoorbeeld waren: dr. David Matthews, Lesley Hallett, professor Harry Keane, Angela Storrs, dr. Robert Turner en Willie Rushton.
Probeert u ons alstublieft te steunen. Voor ons programma van 1996/1997 zoeken we nog sprekers, met name voor oktober '96 en februari '97. Is het mogelijk dat u een van deze data invult?

Ik sluit een gefrankeerde en geadresseerde envelop in. Dank voor uw welwillende aandacht...

Maar Lewis las alleen de eerste paar regels, want nooit, behalve in een misdaadonderzoek, had hij moedwillig een brief gelezen die voor de ogen van een andere persoon bedoeld was...

Vanaf de passagiersstoel had Morse nog steeds niets gezegd, totdat Lewis bij afslag 18 de M4 afging en de A46
opreed, en ze nog maar een paar kilometer van Bath verwijderd waren.
'Lewis! Als jij een minnares had –'
'Niet de melkvrouw, sir. Die is veel te dik voor mij.'
'– en stel dat je een weekeinde samen weggaat en dat je tegen je vrouw hebt gezegd dat je met de trein zou gaan, maar dat je in werkelijkheid door die vrouw ergens met haar auto wordt opgepikt – bijvoorbeeld bij The Randolph.'
'Ja, sir?' (Begon Morse te malen?)
'Zou je dan *toch* naar het station gaan? Zou je ervoor zorgen dat ze je bij het station zou oppikken en niet bij The Randolph?'
'Ik weet het niet, sir. Ik heb nooit –'
'Ik weet dat je het nooit hebt gedaan,' snauwde Morse. 'Denk alleen *na,* man.'
Dus Lewis dacht na. En *dacht* dat hij snapte waar Morse naar toe wilde.
'U bedoelt dat je je er rustiger bij zou voelen – minder schuldig – als je deed wat je *zei* dat je ging doen, voordat je zou gaan?' (Begon Lewis te malen?)
'Zoiets,' zei Morse weinig enthousiast toen de twee rechercheurs door middel van een bord werden verwelkomd in de Romeinse stad Bath.

Toen Lewis was gestopt voor het Royal Crescent Hotel belde Morse met de draagbare telefoon naar de assistent-manager, zoals was afgesproken. Het bleek geen probleem. De Storrs waren een uur eerder in hun BMW ergens naartoe gegaan. De kust was veilig, en Morse stapte uit de auto en liep om naar het raam aan de bestuurderskant.
'Succes in Bristol!'

Lewis stak twee gekruiste vingers van zijn rechterhand omhoog toen Morse vervolgde:

‘Als je vindt wat ik hoop dat je zult vinden, is de strijd half gewonnen. En dat voornamelijk dankzij jou.’

‘Nee! U bent degene die het allemaal heeft bedacht.’

‘Maar dat was niet gelukt zonder al jouw bezoeken aan Soho.’

‘Pardon, Sir?’

‘Om de *chorus line* te zien, Lewis! De *chorus line* in de Windmill.’

‘Maar ik heb nooit –’

‘“Benen tot aan haar oksels,” zei jij toch? En dat was de *tweede* keer dat je die woorden gebruikte, Lewis. Weet je nog?’

HOOFDSTUK 61

Het leven binnenshuis telt weinig plezieriger vooruitzichten dan een netjes gedekte en welvoorziene ontbijttafel.

Nathaniel Hawthorne, *The House of the Seven Gables*

Morse bleef enige tijd staan op het enorme, brede natuurstenen pad dat zich in de hele lengte uitstrekte voor de rondlopende baan van kaneelkleurige stenen die de Royal Crescent van Bath vormde, met de dubbele rijen ionische zuilen die het gebouw flankeerden. Het kwam hem voor als een adembenemend architectonisch meesterstuk, met het viersterrenhotel precies gesitueerd in het midden: nummer 16.

Hij liep tussen de twee hekken door met de zwarte punten eraan en ging de dubbele deur binnen die uitkwam in de entreehal met de zwart-witte tegels en het hoge plafond, en begaf zich toen naar de receptie, waar hij onmiddellijk het vlak daarachter gelegen kantoortje met beige tapijt en vurenhouten meubels van de manager werd binnengeroepen.

Sara Hickman kwam uit Leicestershire. Ze was een grote, slanke, aantrekkelijke vrouw van halverwege de dertig met groene ogen (net als zuster McQueen) en donker, krullend haar. Ze was gekleed in een representatief mantelpakje, ze sprak op een representatieve manier, en ze maakte overduidelijk deel uit van een bijzonder representatief hotel, aangezien een veelvoud aan prijzen – RAC Blue Ribbons, AA Rosettes, Egon Ronay Stars – met elkaar wedijverden om ruimte aan de muren.

Na een aarzeling, en vervolgens de capitulatie bij het aanbod van koffie, luisterde Morse weldra zeer aandachtig.

Sara was (zo vertelde ze hem) in staat gebleken alle personeelsleden opnieuw te ondervragen die het voorgaande weekeinde dienst hadden, waarvan de meesten toevallig dit weekeinde dezelfde taken verrichten. Maar er scheen weinig – dat wil zeggen, in algemene termen – toe te

voegen te zijn aan de details die eerder door de manager zelf waren doorgegeven aan de Thames Valley Police. Eén kleine correctie: de kamer waar de Storrs hadden gelogeerd was een standaardkamer met twee bedden, geen standaard tweepersoonskamer, en het paar had naar dezelfde kamer gevraagd, als die beschikbaar was. Door een vreemd toeval was die vrij: het was de enige standaardkamer met twee bedden in het hotel die dat weekeinde vrij was. Inschrijving? Ze schoof Morse de kaart toe met de datum van de zaterdag ervoor 2-3-1996: Naam van gast, Adres, Telefoonnummer, Aankomstdatum, Vertrekdatum, Nationaliteit, Betaalvorm, Paspoortnummer, Handtekening, Kenteken auto enzovoort. Alles was ingevuld met een net, vrouwelijk, licht vooroverhellend handschrift met zwarte balpen en ondertekend met 'Angela Storrs'. Het zou natuurlijk relatief makkelijk te controleren zijn, maar Morse twijfelde er nauwelijks aan dat de handtekening echt was.

'Toen mijn brigadier over vorig weekeinde belde, zei de manager dat we misschien een paar gespecificeerde rekeningen mochten zien?'

Sara Hickman glimlachte.

'Ik dacht al dat u er naar zou vragen,' zei ze, en las hardop voor van een stapeltje rekeningen dat voor haar lag.

'Vorige week zaterdag hebben ze 's avonds gegeten aan tafel zesentwintig in de achterste hoek van het restaurant. Hij bestelde de carpaccio van rundvlees en getruffeerde knoedels met Parmezaanse kaas als voorgerecht, en als hoofdgerecht de zeebaars geserveerd met knolselderijcrème en venkellikeur, en passievruchtenmousse na. *Zij* was lang niet zo avontuurlijk, vrees ik: consommé, daarna gebakken schol en groene salade en crackers met Edammer kaas toe – de ober herinnert zich in het bijzonder dat ze om Edammer vroeg.'

'Een goede, magere kaas, heb ik me laten vertellen,' mompelde Morse, die zich de preek van zijn eigen onvermurwbare diëtiste in de Geoffrey Harris Ward herinnerde. En hij glimlachte vaag voor zich uit toen de assistent-manager vervolgde:

'Dan, zondagochtend. Mr. Storrs had de voorgaande avond telefonisch ontbijt besteld voor hen tweeën – rond elf uur, halftwaalf, dat weet ik niet meer precies. Hij zei dat hij waarschijnlijk te laat was met het formulier, maar hij had het blijkbaar voor zich liggen – dat herinnert de

nachtportier zich nog. Hij zei dat hij zelf een Full English wilde, zonder niertjes en met goed gegrilde tomaten en twee gebakken eieren. Hij zij dat zijn vrouw een continentaal ontbijt wilde: zei dat ze graag zoiets als cornflakes wilde, liefst Ricicles, als we die hadden – inspecteur, wij hebben een grotere selectie aan cornflakesachtigen dan Sainsbury's! – bruine toost met honing, compote van verse vruchten en jus d'orange. O, ja' (Sara keek opnieuw op het formulier) 'en warme chocolademelk.'

'Hoe laat?' vroeg Morse.

'Dat moet tussen halfacht en acht zijn geweest. We serveren Full English pas na halfacht, en beide ontbijten zijn gelijktijdig naar boven gegaan.'

'En gisteravond?'

'Toen hebben ze hier niet gegeten.'

'En vanochtend?'

'Ze hebben weer op hun kamer ontbeten. Deze keer vulden ze het formulier vroeg in en lieten het aan de deurklink buiten hun kamer hangen. Hetzelfde als vorige keer voor mr. Storrs –'

'Hoe weet u dat het niet voor *haar* was?'

'Nou, het is precies hetzelfde als wat hij de vorige keer bestelde. Hier, kijk maar.'

Ze schoof de room-servicebestelling over het bureau en Morse zag de instructies: 'Goed gegrild' bij 'Tomaat', geen kruisje bij 'Niertjes', het getal 2 bij 'Eieren (gebakken)'.

'Ik snap wat u bedoelt,' gaf Morse toe. 'Zelfs getrouwde stellen hebben niet precies dezelfde smaak, neem ik aan.'

'*Vooral* getrouwde stellen,' zei Sara Hickman rustig.

Morses ogen dwaalden over het formulier naar het gedeelte van het continentale ontbijt en zag de kruisjes bij 'Weetabix' ('halfvolle melk' was ernaast geschreven), 'Naturel yoghurt', 'Toost (bruin)', 'Koffie (cafeïnevrij)'. Het handschrift met zwarte balpen was hetzelfde als dat op het inschrijfformulier. Het handschrift van Angela Storrs. Onmiskenbaar.

'Ik moet u vragen om kopieën van deze formulieren,' zei Morse.

'Natuurlijk.' Sara stond op. 'Ik zal zorgen dat het meteen gebeurt. Zullen we naar de bar gaan?'

De dag werd helderder.
Maar voor Morse was de dag al verrukkelijk helder geweest, zeker het laatste uur, vanaf het moment dat de assistent-manager met hem had gesproken.
En zou weldra nog helderder worden.

HOOFDSTUK 62

Koningin Elizabeth de Eerste heeft hier geslapen.

Bordje dat volgens de British Tourist Board
te vinden is aan ongeveer 2400 woningen
in het Verenigd Koninkrijk

Ze liepen door de onberispelijk onderhouden tuin achter het hoofdcomplex naar het Downer House, een riant bijgebouw waarin zich de meeste suites en slaapkamers van het hotel bevonden, evenals het restaurant, de lounge en de bar.
Binnen bij de ingang zag Morse de plaque (praktisch een statutair vereiste in Bath) ter herdenking van een bijzonder vooraanstaand koninklijk personage:

George IV
1820-1830
Was hier woonachtig
1799
als
Prins van Wales

In de lounge nam Morse plaats in het onbeschaamd luxueuze vertrek met drukbewerkte wandlampjes, marmeren bustes en een hoffelijk prompte bediening, want een serveerster in uniform stond al naast hem.
'Wat zou u willen drinken, sir?'
Heerlijke vraag. Terwijl hij op zijn bier wachtte, keek Morse om zich heen, en voornamelijk naar het portret dat boven de open haard hing:

'Lord Ellmore, 1765-1817' luidde de inscriptie onder een man met een glad gezicht, dikke wangen en een vooruitstekende onderlip, die Morse helaas aan sir Clixby Bream deed denken.
Toen liep hij naar het herentoilet net naast de lounge, waar de twee toiletten zich naast elkaar bevonden, met de logo's voor heren en dames onmiskenbaar op de aangrenzende deuren.
Het zou zelfs voor de bijziende mrs. Adams moeilijk zijn geweest om de twee te verwarren, dacht Morse, terwijl hij geluidloos een paar woorden uitsprak:
'Dank u! Dank u, mrs. Arabella Adams!'
Het was niet zo dat ze er zeker van had kunnen zijn – vanaf enige afstand? met haar gebrekkige gezichtsvermogen? – dat de persoon die ze had gezien een man of een vrouw was. Zeker niet wat betreft de herkenning van gelaatstrekken. Gezichten waren berucht moeilijk te onderscheiden en schenen zo anders als ze en profil werden gezien, misschien, of in de schaduw, of met een bril. Nee! Het was alleen zo dat de oude mrs. Adams altijd had geweten hoe mannen eruitzagen, en hoe vrouwen eruitzagen, omdat mannen gewoonlijk broeken droegen en vrouwen meestal rokken. Maar als iemand een broek droeg, bewees dat toch zeker niet dat die persoon een man was, Morse?

Tien minuten later, toen hij met langzaamaan verminderend enthousiasme een overdadig bord vol broodjes met gerookte zalm zat weg te werken, zag Morse brigadier Lewis in de deuropening verschijnen – een Lewis die er bijna even zelfgenoegzaam uitzag als de gladde Lord Ellmore zelf. Lewis stak zijn rechterduim op voordat hij aan Sara Hickman werd voorgesteld.
'Wilt u iets drinken, brigadier?'
'Graag. Een jus d'orange, alstublieft.'
'Iets eten?'
'Wat heeft u zoal?'
Ze glimlachte opgewekt. 'Alles. Alles wat u wilt. Onze chef-kok staat tot uw beschikking.'
'Kan hij wat eieren en frieten ritselen?'
Ze zei dat ze zeker – bijna zeker – wist dat hij dat wel kon, en vertrok om op onderzoek uit te gaan.

'Lewis! Dit is een cordon bleu-etablissement.'
'Dan moet het wel goed smaken.'
De vrolijke Lewis gaf Morse een briefje, zich gelijktijdig (en tot Morses grote opluchting) bedienend van een broodje met zalm.
'Vindt u het erg, sir? Ik rammel van de honger.'

Om 14.30 uur werd Marilyn Hudson, een kleine, jonge vrouw met bleke teint, Sara's kantoortje binnengeroepen. Marilyn was bijna drie jaar kamer- annex keuken meisje bij het hotel, en het werd weldra duidelijk dat ze net zoveel wist als er te weten was over de dagelijkse – en nachtelijke – activiteiten aldaar.
Morse ondervroeg haar nauwgezet over de ochtend van de voorgaande zondag, 3 maart.
'Hebt u hen ontbijt gebracht?'
'Ja, sir. Om ongeveer kwart over acht.'
'Hebt u op de deur geklopt?'
'Zoals ik altijd doe, ja. Ik hoorde iemand zeggen "Binnen", dus ik –'
'Had u een sleutel?'
'Ik heb een loper. Dus bracht ik het blad naar binnen en zette het op het dressoir.'
'Lagen ze samen in bed?'
'Nee. In die kamer staan twee bedden. Zij lag aan de verste kant van de kamer. Maar ze was niet makkelijk over het hoofd te zien.'
'Waarom zegt u dat?'
'Nou, dat kwam door haar *pyjama* – gele en zwarte en groene strepen – op en neer.'
'Verticale strepen, bedoelt u?'
'Dat weet ik niet zeker, sir. Gewoon op en neer, zoals ik zei. En ze had weer dezelfde aan. Ik heb ze vanmorgen weer ontbijt gebracht. Dezelfde kamer, zesendertig.' Marilyn giechelde zenuwachtig. 'Misschien wordt het eens tijd dat ze een schone aandoet.'
'Misschien heeft ze er twee,' opperde Lewis, weinig behulpzaam, zoals af te lezen was aan de frons op Morses gelaat.
'Denkt u dat het iemand anders had *kunnen* zijn – behalve mrs. Storrs?'
'Nee, sir. Zoals ik zei, ze lag daar in bed. Maar...'

'Maar wat?'
'Nou, ik heb *haar* wel gezien. Maar ik heb *hem* niet gezien. Hij stond zich in de badkamer te scheren – een elektrisch scheerapparaat had hij – en de deur stond op een kiertje en ik zag dat hij zijn pyjama nog aan had en hij zei dank u, maar...'
'Zou u hem hebben herkend als hij zijn hoofd zou hebben omgedraaid?'
Voor het eerst scheen Marilyn Hudson niet zeker van zichzelf.
'Ik had ze eerder in het hotel gezien, maar hij is me minder opgevallen dan zij. Ze had, u weet wel, ontzettend chique kleren aan, heel verzorgd, en ze droeg een donkere bril en een wit broekpak. Hetzelfde dat ze vandaag ook aan heeft.'
Morse wendde zich tot Lewis. 'Denk je dat ze *twee* witte broekpakken heeft, brigadier?'
'Dat is heel goed mogelijk, sir.'
'Dus' (als Morse al enige teleurstelling voelde, liet hij dat niet merken) 'wat u ons vertelt is dat u er vrijwel zeker, maar niet helemaal zeker van bent dat hij het was?'
Marilyn dacht even over de vraag na voordat ze antwoordde:
'Nee. Ik ben *vrij* zeker dat zij het allebei waren, sir.'

'Goed meisje, onze Marilyn,' vertrouwde Sara de beide heren toe, 'ook al is haar woordenschat wat beperkt.'
Morse keek haar vragend aan. 'Verticaal en horizontaal, bedoelt u? Daar zou u zich geen zorgen om moeten maken. Ik heb zelf altijd moeite met oost en west gehad.'
'Er zijn veel mensen die problemen hebben met links en rechts,' begon Lewis, maar Morse deed een volgend verzoek:
'Hebt u nog steeds de gegevens van wie er hier afgelopen zaterdag logeerde?'
'Natuurlijk. Ogenblikje.'
Even later kwam ze terug met een stapel inschrijvingskaarten, en Morse bekeek ze één voor één, toen hij ineens stopte en de bekende tinteling in zijn schouders voelde.
Hij stak Lewis de kaart toe. En Lewis floot zacht, ongelovig, toen hij de naam las.

Opnieuw wendde Morse zich tot Sara. 'Kunt u voor ons een kopie maken van de rekening – nota, hoe u het ook noemt – van kamer vijftien?'
'Dan had u gelijk, sir!' fluisterde Lewis opgewonden. 'U hebt altijd gezegd dat het "DC" was!'
Sara kwam terug en legde de rekening voor Morse neer.
'Eenpersoonskamer, nummer vijftien. Maar één nacht. Is met een creditcard betaald.'
Morse bekeek de items.
'Geen avondeten?'
'Nee.'
'Ook geen ontbijt?'
'Nee.'
'Luister! Mogen we hier van uw telefoon gebruik maken?'
'Natuurlijk. Zal ik u alleen laten?'
'Ja, graag,' zei Morse, 'als u het niet erg vindt.'

Morse en Lewis kwamen twintig minuten later het kantoor uit en liepen achter de receptie langs toen een van de gasten door de hal binnenkwam en naar de sleutel van kamer 36 vroeg.
Toen zag hij Morse.
'Goede God! Wat doet *u* hier?' vroeg Julian Storrs.
'Ik wilde u net hetzelfde vragen,' antwoordde Morse met een eigenaardig zelfverzekerde glimlach.

HOOFDSTUK 63

'Waarom hebt u in 1893 die werklui vermoord?'
'Het was niet in 1893. Het was in '92.'

Aangehaald door H.H. Asquith

'Wilt u dat mijn vrouw er ook bij is? Ik heb haar in de stad afgezet om wat te winkelen. Maar ze zal niet zo lang wegblijven – als u dat wilt?'
'We willen u liever alleen spreken, sir.'
'Wat heeft dat verdomde "sir" ermee te maken?'
De drie – Storrs, Morse en Lewis – zaten in kamer 36, een riante kamer, waarvan de ramen uitzicht boden op het zwembad en het drassig uitziende croquetveld.
'Waar gaat dit trouwens allemaal over?' De stem van Storrs klonk al enigszins vermoeid, en klonk steeds geprikkelder. 'Kunnen we niet wat voortmaken?'
Dus maakte Morse wat voort en schetste snel de achtergrond van de twee moorden die werden onderzocht:
Storrs had een verhouding gehad met Rachel James, en Rachel James was vermoord.
Storrs was gechanteerd door Owens, en Owens was vermoord.
De motieven van zijn chantage waren drievoudig: zijn buitenechtelijke relatie met ms. James, zijn verzwijging van zijn medische prognose en de voormalige carrière van zijn vrouw als stripteasedanseres en call-girl in Soho. Om die redenen zou het wel erg vreemd zijn geweest als Storrs niet ergens boven aan de verdachtenlijst zou staan.
Wat betreft de eerste moord had Storrs – hadden de beide Storrs – een alibi: ze hadden samen in bed gelegen. Hoe kon men zo'n alibi doorbreken?
Wat betreft de tweede moord had Storrs – hadden opnieuw de beide Storrs – hun alibi: maar deze keer waren ze niet alleen samen in dezelfde slaapkamer, maar bevond die zich ook zo'n honderddertig kilometer

van het toneel van de misdaad. Het was zelfs dezelfde kamer als waar ze nu waren. Maar alibi's konden in elkaar worden gezet, en als dat zo was, konden ze worden doorbroken. Soms werden ze doorbroken.
(Storrs luisterde zwijgend.)
Middelen? Onderzoek had aangetoond dat beide moorden waren gepleegd met hetzelfde wapen – een pistool dat bekend was als de Howdah, vaak gebruikt door hogere rangen in het leger, vooral in India, waar Storrs had gediend voor hij naar Oxford terugkwam. Hij had zich zo'n pistool aangeschaft: had het waarschijnlijk nog steeds, tenzij hij er zich recent van had ontdaan – *zeer* recent.
De overheersende oorzaak – de Eerste Oorzaak – voor de hele tragische opeenvolging van gebeurtenissen was zijn obsessieve, aanmatigende ambitie om de ultieme eer te verwerven in de tijd die hem nog restte: de functie van Master van Lonsdale, met het praktisch onvermijdelijke, daaraan verbonden ridderschap.
Motief? Ja.
Middelen? Ja.
Maar gelegenheid?
Voor de eerste moord was het vervoer van Polstead Road naar Kidlington gemakkelijk genoeg: er waren *twee* auto's. Maar het doelwit was niet zo makkelijk geweest. Het was zelfs heel goed mogelijk dat Rachel James per vergissing was vermoord vanwege een verwarring in de huisnummers en het silhouet met de paardenstaart.
Maar voor de tweede moord moest de planning veel gecompliceerder zijn, en slim. Misschien klonk het 'samen-in-bed'-alibi de tweede keer wat onwaarschijnlijk. Maar niet als hij in een bed lag op grotere afstand; niet als hij openlijk was *gezien* op die afgelegen plaats op het tijdstip dat de moord moest zijn gepleegd. Niemand was ooit op twee plaatsen tegelijkertijd geweest – dat zou betekenen dat de regels volgens welke de Almachtige het universum had geschapen zouden zijn getart. Maar de afstand van Oxford naar Bath was zo'n honderddertig kilometer. En in een sterke auto over de snelweg op zondagochtend vroeg... Een uur, ongeveer? Ietwat overdreven, misschien? Een uur en een kwartier dan – tweeëneenhalf uur op de weg. Dan moest er natuurlijk ook nog een moord worden gepleegd. Vooruit, hoogstens drie uur in totaal.

Tijdens de laatste twee minuten van Morses uiteenzetting was Storrs naar het raam gelopen, waar hij had staan uitkijken over de tuin. Het was een bewolkte middag met nu en dan een spat regen tegen het raam. Storrs neuriede zachtjes voor zich heen en Morse herkende de melodie van ‘September’, een van de *Vier Letzte Lieder* van Richard Strauss:

Der Garten trauert
Kühl sinkt in die Blumen der Regen...

Toen draaide Storrs zich abrupt om.
‘Beseft u wel wat u zegt?’ vroeg hij zacht.
‘Ik denk het wel,’ antwoordde Morse.
‘Goed, laten we een paar dingen duidelijk stellen. Vorige week zondag hebben mijn vrouw Angela en ik hier samen ontbeten, in deze kamer, om ongeveer kwart voor acht. Hetzelfde jonge meisje bracht ons toevallig vanochtend ontbijt. Zij herinnert het zich nog wel.’
Morse knikte. ‘Ze weet echter niet zeker of *u* het was, vorige week zondag. Ze zegt dat u zich op dat moment aan het scheren was in de badkamer.’
‘Wie was het dan verdomme *wel?* Als ik het niet was?’
‘Misschien was u toen al terug.’
‘Terug? Terug uit Oxford? Hoe had ik dat moeten doen? Drie uur, zegt u? Dan moet ik om halfvijf zijn vertrokken!’
‘U had een auto –’
‘Hebt u dit allemaal nagetrokken? Ziet u, mijn auto stond in de garage van het hotel, en God weet waar *die* is. Ik heb hem buiten laten staan toen we ons hebben ingeschreven en heb de sleutel aan een van de portiers gegeven. Voor dat soort dingen betaal je hier, wist u dat niet?’
Opnieuw knikte Morse. ‘U hebt gelijk. De garage was die ochtend pas tien minuten voor negen open.’
‘Dus?’ Storrs keek verward.
‘U had in de auto van iemand anders kunnen rijden.’
‘Van wie dan, als ik vragen mag?’
‘Die van uw vrouw, misschien?’
Storrs snoof. ‘Die *toevallig* voor het hotel staat – is dat het? Een helikopterlift van Polstead Road?’

'Ik weet het niet,' gaf Morse toe.

'Goed. Angela's auto stond daar voor me klaar, ja? Hoe ben ik dan het hotel uitgekomen? Er is maar één uitgang, dus moet ik ongemerkt langs een slapende nachtportier zijn geglipt –' Hij zweeg even. 'Hebt u gecontroleerd of de voordeur na middernacht op slot gaat?'

'Ja, dat hebben we gecontroleerd.'

'Gaat hij dicht?'

'Ja.'

'Dus?' Opnieuw keek Storrs verward.

'Dus de enige verklaring is dat u die nacht helemaal niet in het hotel was,' zei Morse langzaam.

'Werkelijk? En wie tekende dan die verdomde rekening op zondag – hoe laat, om tien uur? Kwart over tien?'

'Twintig over tien. We hebben geprobeerd alles na te trekken. U tekende de rekening, sir, en gebruikte uw eigen Lloyds Visa Card.'

Ineens draaide Storrs zich om en staarde weer uit het met regen bespatte raam:

'Luister! U moet me vergeven. Ik heb u om de tuin geleid, vrees ik. Maar het was bijzonder interessant om uw verhaal te horen. Buiten, even naar links – we kunnen het van hier uit net niet zien – ligt wat in de prachtige brochure het "verwarmde oefenbad in de buitenlucht" wordt genoemd. Daar was ik die ochtend. Daar was ik net na het ontbijt, rond halfnegen. En niet alleen ik. Er was een rijk Amerikaans echtpaar dat in de Beau Nash-suite logeerde. Ze kwamen uit North-Carolina, als ik me goed herinner, en we moeten een minuut of twintig samen zijn geweest. Wilt u weten waarover we hebben gesproken? Bosnië. Over Bosnië, verdomme! Bent u nu tevreden? U zei dat u had geprobeerd alles na te trekken. Nou, trek – dat – dan – na! En nu, als u het niet erg vindt, het schijnt dat mijn lieve vrouw terug is. Ik hoop alleen dat ze niet – Goede God! Heeft ze *weer* een jas voor zichzelf gekocht!'

Lewis, die tijdens de ondervraging had gezwegen, liep naar het met regen bespatte raam en zag mrs. Storrs bij de poort aan de andere kant van de tuin staan, met een sjaaltje om haar hoofd, een donkere bril op en een lange, duur uitziende, witte regenjas aan. Ze scheen wat moeite

te hebben met het openen van een van de grote, opzichtige paraplu's die de welwillende directie hier en daar in de gebouwen had neergezet zodat gasten ze konden gebruiken wanneer dat nodig was – nodig, zoals nu, want het was harder gaan regenen.

Ook Morse stond op en voegde zich bij Lewis bij het raam, waar Storrs weer zachtjes die melodie neuriede.

Der Garten trauert...

De tuin treurt...

'Zouden u en uw vrouw met mij iets willen gaan drinken, sir? In de bar beneden?'

HOOFDSTUK 64

***Hypoglycaemie** (n): abnormale reductie van het suikergehalte van het bloed, voor degenen die aan diabetes lijden een toestand die moeilijker te verklaren dan te ontdekken is.*

Small's English Dictionary, 17de druk

'Waar denkt u dat ze het daar boven over hebben, sir?'

'Hij vertelt haar waarschijnlijk wat ze moet zeggen.'

Morse en Lewis zaten naast elkaar in de lounge van het Dower House; deze keer met hun rug naar Lord Ellmore, omdat de twee mannen in donker pak koffie dronken voor de open haard.

Julian Storrs en een ober met een zwart strikje verschenen vrijwel gelijktijdig.

'Angela komt zo naar beneden. Ze moet zich eerst omkleden. Ze is een beetje natgeregend tijdens het winkelen.'

'*Voordat* ze de jas kocht, mag ik hopen, sir.'

Storrs lachte wrang en de ober nam hun bestelling op.

'Een dubbele Glenfiddich voor mij,' zei Storrs. 'Met twee ijsklontjes.'

Dat kon Morses goedkeuring wegdragen. 'Hetzelfde voor mij. Wat drink jij, Lewis?'

'Staat het budget een jus d'orange toe?'

'En.' (Morse wendde zich naar Storrs) 'wat kunnen we voor uw vrouw bestellen?'

'Een dubbele gin met een tonic-light. En zet alles maar op mijn rekening, ober. Kamer zesendertig.'

Morse maakte geen tegenwerpingen, en Lewis glimlachte in zichzelf. Het was zijn geluksdag.

'Ah! "Tonic-light",' herhaalde Morse. 'Daar zit geen suiker in, meen ik.'

Storrs gaf geen commentaar, en Morse vervolgde:

'Ik weet dat uw vrouw diabetes heeft, sir. Dat hebben we nagetrokken.

We hebben zelfs nagetrokken wat u beiden vorig weekeinde hebt gegeten.'
'Goed gedaan!'
'Het enige dat me werkelijk verbaast is het ontbijt van uw vrouw op zondagochtend.' Hij gebaarde naar Lewis, die nu uit zijn aantekenboekje voorlas:
'Ricicles – een soort geroosterde rijst met een gebrand suikerlaagje – mijn kinderen waren er altijd gek op, sir – toost met honing, een fruitcocktail, jus d'orange en ook nog warme chocolademelk.'
'Niet direct het type ontbijt,' voegde Morse eraan toe, 'dat een diabeticus normaal gesproken zou bestellen, vindt u wel? Al die suiker? Wat ze hier verder at kwam uit het laatste diabeteskookboek.'
'Weet u iets van diabetes, inspecteur?'
Het was een nieuwe stem, scherp en nogal schel, want Angela Storrs – gekleed in het onvermijdelijke broekpak (appelgroen, deze keer), maar zeer ongebruikelijk zonder de donkere bril – had blijkbaar iets (het grootste deel?) van het voorgaande gesprek gehoord.
'Niet veel,' gaf Morse toe terwijl hij probeerde op te staan uit de diepe, lage stoel. 'Bij mij is pas een week geleden de diagnose gesteld.'
'Sta alstublieft niet op!' Het klonk meer als een bevel dan als een verzoek.
Ze nam naast haar man op de bank plaats. 'Ik heb zelf tien jaar diabetes. Maar je leert het snel genoeg. Ziet u, een van de gevaren voor insuline-afhankelijke diabetici is niet, zoals men zou verwachten, excessief hoge hoeveelheden bloedsuiker, maar excessief *lage* hoeveelheden: hypoglycaemie, heet dat. Gebuikt u zelf insuline?'
'Ja, en ze probeerden me iets te vertellen over –'
'U vroeg naar vorig weekeinde. Laat me u iets vertellen. Op zaterdagavond was mijn bloedsuikergehalte laag – *erg* laag, en toen Julian mij vroeg wat ik voor ontbijt wilde, besloot ik het veilig te spelen. Ik had wat glucose bij me, maar zondagochtend was het gehalte nog steeds laag. En als dat van belang is: ik heb genoten van mijn suikerzoete ontbijt. Een werkelijke traktatie!'
De drankjes waren gearriveerd.
'Luister!' vervolgde ze toen de ober had gevraagd om de handtekening

van haar man op de rekening. 'Ik zal eerlijk tegen u zijn. Julian heeft me net verteld waarom u hier bent. Hij had me al het andere trouwens al verteld – over zijn bespottelijke verhouding met dat jonge ding Rachel en over dat slijmerige type Owens.'

'Haatte u hem genoeg om hem te vermoorden?'

'Ik wel,' onderbrak Storrs hem heftig. 'Dat zijn ziel moge rotten!'

'En over die kwestie rond de functie van Master?' Morse keek van de een naar de ander. 'Was u daar ook samen bij betrokken?'

Het was Julian Storrs die antwoordde. 'Ja. Ik heb Angela onmiddellijk de waarheid over mijn ziekte verteld en we kwamen overeen om het te verzwijgen. Ziet u' (ineens zag hij er erg moe uit) 'ik wilde het zo graag. Ik wilde het meer dan wat dan ook, is het niet, Angela?'

Ze glimlachte en legde zacht haar hand op de zijne. 'En *ik* ook, Julian.'

Morse leegde zijn glas. Hij snakte naar nog een whisky.

'Mrs. Storrs, ik moet u een heel botte vraag stellen; u moet het me vergeven, want het is mijn werk. Wat zou u zeggen als ik u vertelde dat u afgelopen zaterdagnacht niet met uw man hebt geslapen – dat u met een andere man hebt geslapen?'

Opnieuw glimlachte ze, en even verzachtten de hoekige trekken in haar gezicht tot die van een veel jongere vrouw.

'Ik zou alleen hopen dat hij een goede minnaar was.'

'Maar u zou het ontkennen?'

'Zo'n kinderachtige beschuldiging? Het is amper de moeite waard die te ontkennen!'

Morse wendde zich tot Storrs. 'En u, sir? Wat zou u zeggen als ik u vertelde dat *u* afgelopen zaterdagnacht niet met uw vrouw hebt geslapen – dat u met een andere vrouw hebt geslapen?'

'Ik zou alleen hopen dat *zij* een goede minnares was, denk ik.'

'Maar u zou het ook ontkennen?'

'Natuurlijk.'

'Is er *nog* iets dat u wilt natrekken?' vroeg Angela Storrs.

'Nou, nog één ding eigenlijk, want ik ben er nog steeds niet zeker van dat ik het juist zie.' Morse haalde diep adem en blies nogal luidruchtig uit. 'U zegt dat u hier met uw man in zijn BMW aankwam, laat op zaterdagmiddag, en hier die nacht hebt gelogeerd en toen de volgende

ochtend samen weer direct naar Oxford bent teruggereden. Klopt dat, mrs. Storrs?'
'Niet helemaal, nee. We zijn teruggereden via Cirencester en Burford. We hebben ook nog geluncht in een pub in Burford en we hebben even rondgekeken in twee of drie antiekwinkels daar. Ik had bijna een zilveren toostrekje gekocht, maar Julian vond dat ze er veel te veel voor vroegen.'
'Ik begrijp het... Ik begrijp het... In dat geval wordt het tijd dat we u nog iets vertellen,' zei Morse langzaam. 'Denk je ook niet, brigadier Lewis?'

HOOFDSTUK 65

'Is dit een vraag?'

uit een toelatingsexamen van Oxford

'Als dat zo is, dan kan dit een antwoord zijn.'

antwoord van een kandidaat

Behalve henzelf en de twee mannen die nog koffie zaten te drinken was er nu niemand meer in de lounge.

'Misschien kunnen we allemaal nog een drankje bestellen?' Dat was Morses voorstel.

'Voor mij niet,' zei Angela Storrs.

'Nee, dank u wel,' zei Julian Storrs.

'Ik heb nog,' zei Lewis.

Morse voelde aan het cellofaan om het pakje en bezweek bijna. Hij staarde een poosje uit het raam: er viel nu zware regen, waardoor nu en dan een hotelgast naar het Dower House rende, terwijl hoofd en gezicht geheel onherkenbaar waren onder de bonte paraplu's. Wat was het makkelijk om je te verbergen als het regende!

Bijna schoorvoetend, scheen het, deed Morse zijn voorlaatste onthulling:

'Er verbleef nog iemand anders hier op zaterdagnacht; iemand die u volgens mij allebei kent. Zij – ja, het was een vrouw – verbleef in het hoofdgebouw van het hotel, in kamer vijftien. Die vrouw was Dawn Charles, de receptioniste van de Harvey Clinic aan Banbury Road.'

Storrs wendde zich naar zijn vrouw. 'Lieve hemel! Wist jij dat, lieveling?'

'Doe niet zo mal! Ik *ken* die vrouw niet eens!'

'Maar het is een bijzonder vreemd toeval,' hield Morse vol. 'Vindt u niet?'

'Natuurlijk is dat vreemd,' antwoordde Angela Storrs. *'Alle* toeval is

vreemd, per definitie. Maar het leven hangt van toevalligheden aan elkaar.'

(Lewis lachte inwendig. Hoe vaak had hij diezelfde woorden niet van Morse gehoord?)

'Maar dit was *geen* toeval, mrs. Storrs.'

Het was Julian Storrs die de ongemakkelijke, onheilspellende stilte verbrak die nu was gevallen.

'Ik snap niet wat dat te betekenen heeft. Het enige wat ik kan zeggen is dat *ik* haar niet heb gezien. Misschien is zij ook een fan van Fauré en kwam ze voor het concert in de Abbey, net als wij. Maar dat zult u toch aan *haar* moeten vragen.'

'Als we dat doen,' zei Morse eenvoudig, op vertrouwelijke toon, 'zal het niet lang meer duren voordat we de waarheid weten. Zij is niet zo'n bekwaam leugenaar als u, sir – als u *allebei!*'

De sfeer was nu bijna gevaarlijk gespannen geworden, en Storrs stond op. 'Ik blijf hier geen minuut langer zitten luisteren naar –'

'Ga zitten!' zei zijn vrouw met een autoriteit die zo assertief was dat een van de koffiedrinkers even zijn hoofd naar haar omdraaide, waarna Morse vervolgde:

'U ontkent beiden dat u Miss Charles hebt gezien toen ze hier was?'

'Ja.'

'Ja.'

'Dank u. Brigadier? Alsjeblieft?'

Lewis opende opnieuw zijn aantekenboekje en richtte zich direct tot mrs. Storrs:

'Dus het is onmogelijk dat u het was, mevrouw, die op die zaterdagmiddag in Burford de tank van de auto heeft gevuld met benzine?'

'*Vorige* week zaterdag? Absoluut niet!' Ze spuugde de woorden bijna naar haar nieuwe ondervrager.

Maar Lewis bleef volkomen onaangedaan. 'Bent u onlangs uw creditcard verloren?'

'Waarom vraagt u dat?'

'Omdat iemand uw handtekening heel goed heeft vervalst, dat is alles. Voor twaalf pond loodvrije super in de garage van Burford op de A40 om ongeveer drie uur vorige week zaterdag.'

'Wat suggereert u precies?' De stem klonk dreigend rustig.
'Ik suggereer dat u die dag in uw eigen auto naar Bath bent gereden, mevrouw –'
Maar nu was ze zelf opgestaan.
'Je hebt gelijk, Julian. We blijven hier geen *seconde* langer zitten. Kom mee!'
Maar ze kwam niet verder dan de uitgang, waar twee mannen de doorgang blokkeerden: twee mannen in donkere pakken die zo lang onder het portret van Lord Ellmore hadden gezeten.
Ze draaide zich om, met opengesperde neusvleugels en grote ogen die vuurspuwden, en misschien (zoals Morse het zag) ook wel haat en wanhoop.
Maar ze zei verder niets meer toen Lewis langzaam op haar toe liep.
'Angela Miriam Storrs, het is mijn plicht als politiebeambte om u te arresteren op verdenking van moord. De moord op Geoffrey Gordon Owens op zondag drie maart 1996. Het is ook mijn plicht om u te waarschuwen dat alles wat u zegt opgeschreven kan worden en als bewijs kan worden gebruikt in verder verhoor.'
Ze bleef staan waar ze stond en zei nog steeds niets.
Ook inspecteur Morse bleef staan waar hij stond, zich afvragend of de woorden van zijn brigadier volkomen juist waren geweest, terwijl inspecteur Briggs en rechercheur Bott, beiden van de Avon CID, Angela Storrs wegleidden.

DEEL VII

HOOFDSTUK 66

't Was de eerste en de laatste keer dat ik ooit vrouwen het pistool heb zien gebruiken. Als regel vrezen zij het schot, maar Di'monds-and-Pearls niet – zij niet.

Rudyard Kipling, *Love-o'-Women*

(Dit is de op band opgenomen verklaring van Angela Storrs op het hoofdbureau van de Thames Valley Police in Kidlington, Oxon, op de ochtend van 11 maart 1996; uitgeschreven door rechercheur-brigadier Lewis, en vervolgens gecorrigeerd – op kleine orthografische en interpunctuele nukken – door inspecteur Morse.)

Ik heb hen allebei vermoord, Rachel James en Geoffrey Owens. Het spijt me een beetje van Rachel.
Ik was zeventien toen ik begon te werken als stripper in Soho en toen als prostituee en in een paar pornofilms. Julian Storrs kwam een aantal malen naar de club waar ik zeven of acht keer per avond optrad, en hij regelde een ontmoeting met mij, en we hadden een paar keer seks in West End. Hij was een egoïstische zak, zoals ik al vanaf het begin wist, vooral in die begindagen, naar mijn mening. Wat ik prima vond. Hij was obsessief jaloers op andere mannen en dat was iets waar ik niet aan gewend was. Hij wilde m'n lichaam en ziel, zei hij, en niet lang daarna vroeg hij me met hem te trouwen. Dat vond ik ook prima.
Ik kwam uit een niet noemenswaardige familie, maar Julian kwam uit een rijke familie en hij had meer dan genoeg geld. En hij was hoofd van College in Oxford en mijn moeder was trots op me. Ze wilde alleen maar dat ik een belangrijk iemand zou worden, wat zij nooit was geweest.
Na een paar jaar was ik een paar keer ontrouw, vooral met een aantal van de andere hoofden van College die zo ongeveer even zielig zijn als

die kerels in de kelders in Soho die af en toe een briefje van vijf in je slipje staken.
Ik genoot van het leven in Oxford. Maar niemand besteedde enige aandacht aan mij. Ik had niet dezelfde klasse als de anderen en ik voelde me meestal slecht op mijn gemak als ze aan me vroegen waar ik op de universiteit had gezeten en dat soort dingen, omdat ik niet eens kon doen alsof ik een van hen was. Maar ik wilde er wel bijhoren, God mag weten waarom. Al vanaf het begin was ons huwelijk vrij. Het duurde niet lang voordat Julian het met andere vrouwen aanlegde, en weldra legde ik het met andere mannen aan, zoals ik al zei. Waaronder de Master. Hij moet zijn lakens elke dag verschonen, die man, net als ze in dure hotels doen. Maar uiteindelijk zou hij vertrekken en daardoor begonnen de dingen pas echt, of eindigden ze? Julian wilde wanhopig graag Master worden en slechts één persoon wilde het nog liever dan hij. Ik!
In Londen leidde ik een onzeker en gevaarlijk leven, zoals elke vrouw in het sekscircuit. Ik was behoorlijk wat keren bont en blauw geslagen en twee keer verkracht, één keer door een blanke en één keer door een zwarte, dus ik kan niet worden beschuldigd van raciale vooroordelen. Een van de andere meisjes had een waterpistool dat gentiaanblauw water sproeide over iedereen die het probeerde. Ik weet niet waarom het die kleur had, maar ik herinner het me altijd van de verfdoos die ik als kind had, naast de gebrande Siena en karmozijn. Maar Julian had nog iets veel beters. Hij had een pistool uit zijn legertijd overgehouden en toen ik op een zaterdagnacht laat op de Cornmarket wat moeilijkheden had met een paar voetbalschurken, zei hij dat hij het niet erg vond als ik het af en toe bij me droeg als ik me daar beter bij voelde. Wat ik deed. Ik had een hernieuwd gevoel van zelfvertrouwen, en op een weekeinde nam Julian me met een paar van zijn legervrienden mee naar de schietbaan op Otmoor, en voor het eerst vuurde ik een pistool af. Ik was er verbaasd over hoe moeilijk het was door hoe het terug- en omhoogsloeg, maar het lukte me en ik vond het heerlijk. Daarna raakte ik eraan gewend om het bij me te dragen – geladen – als ik 's avonds laat alleen uit was. Ik voelde me erg machtig als ik het vasthield. Toen kwam onze grote kans. Julian zou altijd een goede kans hebben gemaakt om Master te worden, en we hoefden alleen Cornford maar te verslaan.

Ik had Denis altijd wel graag gemogen, maar hij mocht mij niet, en ik verachtte zijn Amerikaanse vrouw. Maar die ene kwestie die in de weg stond, werden er al gauw twee, want we hoorden dat Julian waarschijnlijk binnen een jaar dood zou zijn, hoewel we afspraken daar nooit tegen iemand iets over te zeggen. Dan was er nog een derde kwestie: die verdomde Owens.

Hij had naar Julian geschreven, niet naar mij, en hij had zijn huiswerk goed gedaan. Hij wist dat ik call-girl was geweest (klinkt beter, hè?). Hij was op de hoogte van Julians laatste slippertje. En hij wist van Julians ziekte en vermoedde dat hij het voor het College verborgen hield. Hij zei dat hij zou bellen en dat deed hij, en ze ontmoetten elkaar in de Chapters' Bar van The Randolph. Owens wilde alleen maar geld, blijkbaar, en daar had Julian nooit tekort aan gehad. Maar Julian speelde het *cool* en ging later naar de bar terug en hij had geluk omdat een van de barmeisjes wist wie Owens was, omdat hij aardig wat bijeenkomsten daar had verslagen voor de krant. We hoefden geen detective in te huren om achter zijn adres te komen, want het stond in het telefoonboek!

Ik wist wat ik deed, die ochtend, want ik had al twee keer in de buurt rondgereden en had mijn huiswerk ook goed gedaan. Ik parkeerde de auto op de hoofdweg boven de huizenrij en kroop door een gat in het hek aan de achterkant. Ik denk niet dat ik hem echt wilde neerschieten, maar ik wilde hem alleen doodsangst aanjagen als ik kon en hem laten weten dat hij zich nooit meer veilig kon voelen als hij zijn gechanteer voortzette. Toen zag ik hem achter het rolgordijn in de keuken, en ineens besefte ik hoe belachelijk makkelijk het zou zijn om al onze problemen op te lossen. Het zou niet langer duren dan één luttele seconde. Ik wist dat hij alleen woonde en ik wist dat dit hem moest zijn. Zijn hoofd bevond zich op slechts een meter van me vandaan, en ik zag de paardenstaart waarover Julian me had verteld. Ik was van plan geweest om aan te kloppen en de zaken te regelen. Maar dat deed ik niet. Ik vuurde gewoon af en dat was dat. Er klonk een luide knal en een splinterend geluid en er was veel rook, maar dat scheen maar een seconde te duren. Het volgende dat ik me herinner is dat ik in mijn auto zat, trillend over mijn hele lijf, en ik verwachtte dat er mensen rond zouden rennen en dat er politiesirenes zouden komen en dat soort dingen. Maar

er gebeurde niets. Er reden een paar auto's voorbij en een krantenjongen fietste langs.

Het leek allemaal erg veel op een nachtmerrie die ik vaak heb gehad, waarbij ik boven op een gebouw sta zonder balustrade voor me en ik weet dat het heel makkelijk is om eraf te springen, en dat het het einde van alles zou zijn als ik zou springen. In de nachtmerrie stond ik altijd op het punt om te springen als ik zwetend en doodsbang wakker werd. Het was hetzelfde bij dat raam. Het was alsof iemand zei: 'Doe het!' En ik deed het. Julian wist wat er was gebeurd, maar hij wilde er niets mee te maken hebben.

De tweede moord hebben we echter samen gepland. We hadden toch niets meer te verliezen?

Julian wist dat iemand bij de kliniek hem moest hebben verlinkt en hij kwam er al snel achter dat het Dawn Charles was. We hadden haar in de tang en het was niet moeilijk om haar medewerking te verkrijgen. Ze had geldproblemen en Julian beloofde haar te helpen als ze deed wat wij wilden. En dat was eigenlijk niet zoveel.

De dingen gingen zoals we ze hadden gepland. Julian reed in de BMW naar Bath en ik volgde in mijn auto. Hij ging over de M4; ik via Burford. Hij schreef zich in en liet de auto achter in de garage van het hotel. Ik liet mijn auto in een van de zijstraten achter het hotel staan. Dawn Charles ging met de trein naar Bath en stapte over in Didcot, vertelde Julian. Ze schreef zich in het hotel natuurlijk onder haar eigen naam in. Toen we terugkwamen van de Abbey, aten Julian en ik samen en daarna vertrok ik. Julian belde Dawn Charles via het interne telefoonsysteem, en het enige dat ze hoefde te doen was door de tuin lopen. Ik reed terug naar Oxford en toen naar Bicester. Ik had de sleutel van Dawns flat. Het zou veel te gevaarlijk zijn geweest om terug te gaan naar Polstead Road.

Tenzij Julian haar ertoe overhaalde in haar nakie te slapen, droeg Dawn mijn pyjama, en het meisje van het hotel bracht hen de volgende ochtend ontbijt op bed. Vergissing met die suiker, inderdaad! Dawn Charles is van mijn lengte en we hebben dezelfde bouw, volgens Julian, en als ze iets zou dragen dat overduidelijk van mij was, zou het niet zo'n probleem zijn. Het was eigenlijk best slim. Het deed er niet toe als zij

of ik in het hotel werd gezien, omdat we er allebei officieel verbleven. Ik had Owens gebeld om alles te regelen en vorige week zondagochtend reed ik weer naar Bloxham Drive. Misschien was hij meer op zijn hoede geweest als ik een man was geweest in plaats van een vrouw, maar ik vertelde hem dat ik het geld bij me had. Dus zei hij dat hij me zou treffen en dat hij een ondertekende brief klaar had liggen waarin hij beloofde dat hij geen chantage meer zou plegen. Ik ging het talud aan de achterkant af, zoals die eerste keer, en klopte deze keer op de juiste deur. Het was ongeveer kwart over zeven toen hij me binnenliet en we liepen naar zijn voorkamer. Ik denk niet dat een van ons iets zei. Hij stond daar voor de bank en ik haalde het pistool uit mijn boodschappentas, schoot twee keer op hem en liet hem voor dood achter.

Angela Storrs
11-3-1996

(Toevallig zou Lewis deze laatste versie niet onder ogen krijgen. Had hij dat gedaan, dan zou hij nogal verbaasd zijn geweest – en een beetje superieur? – te merken dat zijn eigen 'gebrande siënna' was veranderd in 'gebrande Siena', omdat hij de moeite had genomen die kleur in het woordenboek op te zoeken en het overeenkomstig had gespeld.)

HOOFDSTUK 67

Belbroughton Road is prachtig, een rose springfontein
Van prunus en forsythia bij het parkeerterrein
Een ware vloed van bloesems kolkt en loopt weer weg
Laat poel van narcissen na, omsloten door een heg.

John Betjeman, *May-Day song for North-Oxford*

De lente in noord-Oxford was dat jaar uitzonderlijk mooi, al was die laat, en zelfs Morse, wiens enige mogelijkheid voor een florale tentoonstelling bestond uit een kleine bloembak in de vensterbank, genoot met volle teugen van de narcissen in volle bloei en de winterviolen, maar niet van de krokussen.

Sir Clixby Bream ontving op dinsdag 12 maart een brief van Julian Storrs. Beide kandidaten hadden zich teruggetrokken voor de verkiezingen voor de nieuwe Master. Bij een Buitengewone Algemene vergadering die de volgende dag in de Stamper Room werd gehouden, hadden de Fellows van Lonsdale weinig keus dan opnieuw de termijn van de zittende Master te verlengen en met een meerderheid van stemmen de 'Bezoeker' binnen te halen, de hoogwaardigheidsbekleder met die prachtige titel (meestal een aartsbisschop) wiens recht en plicht het was, en is, periodiek te inspecteren en verslag uit te brengen over College-aangelegenheden en om advies te geven en tussenkomst te plegen in dergelijk discutabele omstandigheden als nu op Lonsdale, *omnium consensu* het geval waren. Een aanstelling van buiten scheen zeker. Maar sir Clixby accepteerde de situatie filosofisch, zoals hij gewoon was... en de gazons van het College begonnen er weer onberispelijk uit te zien. Het leven moest doorgaan, ook al was Denis Cornford nu een gebroken man en wachtten Julian Storrs nieuwe ontwikkelingen – en de dood.

Adèle Beatrice Cecil had onlangs gehoord dal het ledental van de Young Conservatives was gedaald van 500.000 twintig jaar geleden naar 5.000 in januari 1996, en ze overwoog al een aantal weken een verandering in haar levensstijl. Morse mocht dan aan de ene kant gelijk hebben gehad, dacht ze – maar slechts aan die *ene* kant – met de suggestie dat het het personeel was dat de Partij teleurstelde, en niet het beleid. Toch was het wellicht tijd voor een verandering, en op woensdag 13 maart deed ze haar ontslagbrief voor de Conservative Central Office op de post. Dat deed ze met grote spijt, en toch wist ze dat ze nooit voorbestemd was geweest om passief te zijn. Ze was bekwaam in de Engelse schrijfvaardigheid, dat wist ze, en dat wist Morse ook, en dat wist ook haar uitgever, de Erotica Press, die onlangs het verzoek had gedaan om een vergelijkbaar sexy vervolg op *Topless in Torremolinos*. En het ideetje in haar brein begon al even aardig te bloeien als de muurbloemen die ze de voorgaande herfst had geplant: een idee over een oudere man – laten we zeggen een man met wit haar die niet zou oud was als hij eruitzag – en een vrouw die aanzienlijk jonger was, pakweg van haar eigen leeftijd. Een leeftijdsverschil in heteroseksuele ontmoetingen kon opwinding altijd garanderen, aldus haar uitgever.

Eén man zou zijn officiële status van werkloze voor de rest van de lente voortzetten, en daarna waarschijnlijk voor onbepaalde tijd, hoewel hij zich een beetje zorgen maakte om het gerucht dat het systeem der sociale voorzieningen in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid minder sympathiek zou worden. Op het ogenblik scheen hij echter goed bij kas te zijn, te oordelen naar zijn praktisch permanente aanwezigheid in de lokale pubs en gokpanden. Het zou altijd moeilijk blijven voor de ambtenaren bij het arbeidsbureau om zijn bewering te weerleggen dat de geboden vergoeding voor een aantal van de door hun aangeboden functies, zijn huidige levensstijl nooit zou kunnen compenseren – hij was erkend kunstenaar, en als iemand twijfelde aan zijn woorden, woonde er wel een man in noord-Oxford die altijd bereid zou zijn om referenties te geven...

Op de schoorsteenmantel in zijn slaapkamer stond een klein ormolu-klokje te tikken. Het liep op de seconde gelijk.

Onmiddellijk na de arrestatie van Storrs had brigadier Lewis het extreem druk. Met genoegen leidde hij het team van gezellige rechercheurs dat aan hem was toegewezen. Er moesten nog zoveel inlichtingen worden ingewonnen, zoveel verklaringen worden afgenomen en uitgetypt, zoveel plaatsen worden bezocht en herbezocht: Soho, Bloxham Drive, de redactie van de krant, de Harvey Clinic, Polstead Road, Lonsdale College, Woodpecker Way, The Randolph, het Royal Crescent Hotel... Hij had Morse woensdag bij de lunch gesproken en geduldig geluisterd terwijl een nogal met zichzelf ingenomen inspecteur een aantal cruciale momenten in de zaak ophaalde toen hij bijvoorbeeld de foto van die stripper uit Soho had geassocieerd met die van de vrouw van het hoofd van College aan Lonsdale; toen de elegante receptioniste met die lange benen van Banbury Road zo moeiteloos naast diezelfde vrouw van dat hoofd van College in een *chorus line* in de Windmill terecht was gekomen. Lewis' eigen cruciale bijdragen aan die dramatische ontwikkelingen werden tijdens die lunch echter niet genoemd, laat staan aangevoerd voor een speciale loftuiting.

Laat op donderdagavond liep Morse van Cotswold House naar huis na een royale hoeveelheid Ierse whiskey (met een 'e', zoals de eigenaar altijd volhield) toen een auto naast hem stilhield en het raam aan de passagierszijde automatisch werd neergelaten.

'Kan ik u een lift geven?'

'*Hallo!* Nee, bedankt. Ik woon maar een klein stukje...' Morse gebaarde vaag naar de rotonde met de A40.

'Is alles goed met u?'

'Dat is het pas als u meegaat en mijn penthouse suite komt bekijken.'

'Ik dacht dat u zei dat het een flat was.'

Hoewel Strange oprecht verbaasd was om Morse vrijdag onder lunchtijd op zijn kamer aan te treffen, onthield hij zich van zijn gebruikelijke geplaag.

'Kun je straks even binnenwippen om het over die pensioenformulieren te hebben?'

'Laten we dat nu doen, sir.'

'Vanwaar die haast?'
'Ik ben vanmiddag weg.'
'Is dat officieel?'
'Ja, sir.'
Strange keek Morse met halftoegeknepen ogen aan. 'Waarom zie je er zo verdomd opgewekt uit?'
'Omdat er weer een zaak is opgelost...?'
'Hm. Trouwens, waar is Lewis?'
'Er is nog steeds een heleboel werk te doen.'
'Waarom help je hem dan niet?'
'Zoals ik al zei, sir, ik ben het weekeinde weg.'
'Je boft, maat. Moeder de vrouw heeft *mij* ingeroosterd voor de grasmaaier.'
'Ik heb zelf niet meer dan een vensterbank.'
'Staat er iets in?'
Morse schudde, misschien ietwat mistroostig, zijn hoofd.
'Ga je, eh, naar iets bijzonders toe?' vroeg hoofdinspecteur Strange.

HOOFDSTUK 68

Je ouders naaien je alsnog,
Want jij mag al hun fouten erven
En een paar extra, als reserve.
Ze doen het niet expres, maar toch.

Philip Larkin, *This Be the Verse*

Gedurende een paar seconden nadat ze haar ogen had geopend, had Janet McQueen geen idee van waar ze was of wat ze had gedaan. Toen, terwijl ze tussen de groene lakens lag, kwam het langzaam terug...

'Ah! Kan ik misschien proberen onze bestemming te raden?' had ze gevraagd toen de auto bij afslag 18 was afgeslagen en over de A46 zuidwaarts was gereden. 'Een B&B in Bath – gaan we daarheen?'

'Dat zul je wel zien.'

En ze *had* het gezien, want weldra reed de Jaguar de Circus op, Brock Street in en uiteindelijk rechtdoor over een straat met kinderkopjes, waar hij stilhield bij een grote magnoliaboom. Ze keek naar het hotel en haar groene ogen gingen wijd open, terwijl ze haar ringloze vingers als in gebed bij elkaar bracht.

'Wat mooi!'

Morse had zich naar haar toegedraaid, terwijl ze naast hem zat in haar marineblauwe pakje met krijtstreepje; naast hem zat in haar smaragdgroene, zijden blouse met V-hals.

'Jij bent ook mooi, Janet,' zei hij simpelweg, en zacht.

'Heb jij *hier* voor ons een kamer geboekt?'

Morse knikte. 'Het is misschien wat overdreven, ik weet het, maar ja, ik heb voor mezelf de Sarah Siddons-suite geboekt.'

'Wat heb je voor mij geboekt?'

'Dat heet ook de Sarah Siddons-suite.'

Ze glimlachte tevreden toen de conciërge het portier aan de passagierszijde opende.
'Welkom in het Royal Crescent Hotel, mevrouw!'
Ze had zich toen erg belangrijk gevoeld.
En ze had het heerlijk gevonden.

Morse was al op – gekleed, gewassen, geschoren – en zat op iets meer dan een meter van haar vandaan *The Times* te lezen.
'Hallo?' zei ze zacht.
Hij boog zich over haar heen en kuste haar licht op de mond.
'Hoofdpijn?'
'Een beetje!'
'Weet je wat jouw probleem is? Jij drinkt te veel champagne.'
Ze glimlachte (ze zou dat weekeinde voortdurend glimlachen) terwijl ze zich het geluk van hun nacht samen herinnerde. Ze gooide het dekbed van zich af, stapte uit bed en bleef een paar seconden lang naast hem staan, met haar wang rustend op zijn hoofd.
'Ik ben zo terug. Ik moet me even douchen.'
'We hebben geen haast.'
'Zullen we kijken of je de puzzel af hebt voordat ik ben aangekleed? Laten we een wedstrijd houden!'
Maar Morse zei niets, want hij had de puzzel al ingevuld en dacht aan de regel van Philip Larkin die zovele jaren een soort mantra voor hem was geweest:

> Wachtend op het ontbijt terwijl zij haar haar borstelde.

Het was laat in de ochtend, toen ze gearmd naar het centrum van de stad wandelden, de borden naar de Romeinse Baden volgend, toen ze hem de vraag stelde:
'Zal ik je gewoon "Morse" blijven noemen?'
'Dat heb ik het liefst, ja.'
'Zoals u wilt, sir!'
'Je lijkt Lewis wel. Hij noemt me ook altijd "sir".'
'Hoe noem jij hem?'

'"Lewis".'
'Kent *hij* jouw voornaam?'
'Nee.'
'Hoe komt het dat je daarmee opgezadeld bent?'
Morse zweeg even voordat hij antwoordde:
'Ze moesten beiden vroegtijdig van school, mijn ouders, en ze hebben zelf nooit veel kansen in het leven gehad. Dat is deels de reden, denk ik. Ze hamerden er bij mij voortdurend op om in het leven zo goed mogelijk mijn best te doen. Dat wilden ze van me. Dat verwachtten ze van me. Het was eigenlijk een soort emotionele chantage, als je erover nadenkt.'
'Hield je van hen?'
Morse knikte. 'Vooral van mijn vader. Hij dronk en gokte veel te veel... maar ik hield van hem, ja. Hij wist eigenlijk niets, op twee dingen na: hij kon *Lays of Ancient Rome* van Macaulay uit zijn hoofd opzeggen, en hij had alles gelezen dat ooit was geschreven over de grootste held in zijn leven: kapitein Cook – "kapitein James Cook, 1728 tot 1779", zoals hij hem altijd noemde.'
'En je moeder?'
'Zij was een rechtschapen ziel. Ze was een Quaker.'
'Dan klopt het eigenlijk wel, hè?'
'Ik neem aan van wel,' zei Morse.
'Wil je meteen naar de Romeinse Baden?'
'Wat denk jij?'
'Wil je niet eerst een biertje?'
'Ik ben diabeticus, weet je nog?'
'Ik geef je je injectie,' beloofde ze. 'Maar alleen als je me een grote gunst bewijst... Ik ben zo terug.'
Morse keek haar na toen ze naar een souvenirwinkel vlakbij liep, keek naar de goedgevormde benen boven de hooggehakte schoenen en het donkere, golvende haar dat hoog achter op haar hoofd was opgestoken. Hij bedacht dat hij haar bijna elke gunst zou willen bewijzen die hem werd gevraagd.

Ze haalde de ansichtkaart tevoorschijn toen Morse van de bar terugkwam.

'Waarvoor is die?' vroeg hij.
'Voor *wie* is die, bedoel je. Die is voor brigadier Lewis... Hij betekent veel voor je, is het niet?'
'Wat? Lewis? Onzin!'
'Hij betekent veel voor je, is het niet?' herhaalde ze.
Morse wendde zijn ogen af van haar doordringende, wetende blik, richtte ze op de schuimkraag in zijn bierglas en knikte.
'God mag weten waarom!'
'Ik wil dat je hem deze kaart stuurt.'
'Waarom? Maandag werken we weer samen!'
'Ik wil dat je hem deze kaart stuurt,' herhaalde ze. 'Je kunt hem naar zijn huisadres sturen. Weet je, ik denk dat hij het verdient om jouw voornaam te weten. Denk je ook niet?'

Slotstrofe

Maandag 18 maart

Deze lijst is niet voor iedere Jan, Piet of Klaas. Hij is samengesteld door Everett Williams, directeur van het Bureau of Vital Statistics in Florida, en er staan de 150 meest ongebruikelijke namen op die hij in 34 jaar bij het bureau is tegengekomen. Voorbeelden zijn: Tootsie Roll, Curlee Bush, Emancipation Proclamation Cogshell, Candy Box, Starlight Cauliflower Shaw en Determination Davenport. Maar hij is er nooit één van een vierling tegengekomen die Mo heette! Williams gaat ervanuit dat sommige ouders gevoel voor humor hebben, of anders wrok jegens hun kroost koesteren.

Gainesville Gazette, 16 februari 1971

De volgende maandagavond gaf mrs. Lewis de kaart aan haar man. 'Die is voor jou, van inspecteur Morse.'
'Bedoel je dat je hem hebt gelezen?'
'Natuurlijk, jongen.'
Lewis rook de frieten, en maakte geen tegenwerpingen toen hij naar de voorkant van de kaart keek: een panoramafoto van Bath met de Royal

Crescent en de Circus. Toen hij de kaart omdraaide, las hij Morses kleine, nette handschrift op de achterzijde. Wat hij las ontroerde hem diep, en toen mrs. Lewis vanuit de keuken riep dat de eieren klaar waren, haalde hij een zakdoek uit zijn zak en deed alsof hij zijn neus afveegde.
Op de kaart stond het volgende:

> Voor cultuurbarbaren als jij, Lewis, evenals voor geleerden in de klassieke talen zoals ik, moet deze stad met zijn baden en tempels tot de fraaiste van Europa behoren. Je moet hier eens met je vrouw heen.
> Heb ik al de kans gehad om je te bedanken voor de (weinige) bijdragen die je aan onze laatste zaak samen hebt geleverd? Als ik dat nog niet heb gedaan: bedankt voor alles, goede, oude vriend.
> Groet,
>
> Endeavour (Morse)

Vierde druk
© De Fontein, 1997
Alle rechten voorbehouden
Oorspronkelijke titel: Death is now my neighbour

Uitgave van Het Laatste Nieuws

Volgende week

INSPECTEUR
VAN IN

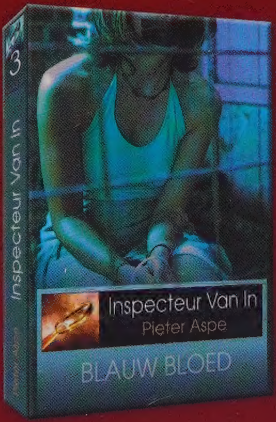

VANAF WOENSDAG 25 OKTOBER

DE SPANNENDSTE
DETECTIVE- & POLITIEVERHALEN

Inspecteur Morse

Rachel James wordt neergeschoten terwijl ze voor haar keukenraam een kop koffie staat te drinken. Inspecteur Morse, de briljante speurneus uit Oxford, onderzoekt de moord. Een liefdesgedicht en een foto van Rachel met een mysterieuze man wijzen de weg. Rachel had een affaire met een professor die vecht voor een promotie. Is Rachel vermoord door diens rivaal? Zijn zoektocht leidt Morse van de stripclubs in Soho tot bij Rachels buurman, een journalist. Maar nog geen vierentwintig uur later wordt die ook neergekogeld. De man had een paardenstaart, zoals Rachel, en chanteerde een van de rivaliserende professoren. Misschien is Rachel wel per ongeluk vermoord. Morse, die met gezondheidsproblemen kampt, heeft al zijn grijze cellen nodig om dit mysterie op te helderen.

"Voor wie de eigenzinnige en medelevende Morse al kent, is dit een van de beste uit de reeks."

(Mail on Sunday)

"De romans blijven boeiend en spannend. Colin Dexter, de geestelijke vader van Morse, is een goed en rustig verteller."

(Knack)

"Dexter (...) heeft een van de allergrootste detectives gecreëerd en nooit heeft hij zijn lezers teleurgesteld."

(The Times)

Bibliotheek Het Laatste Nieuws

02
5 413660 837315